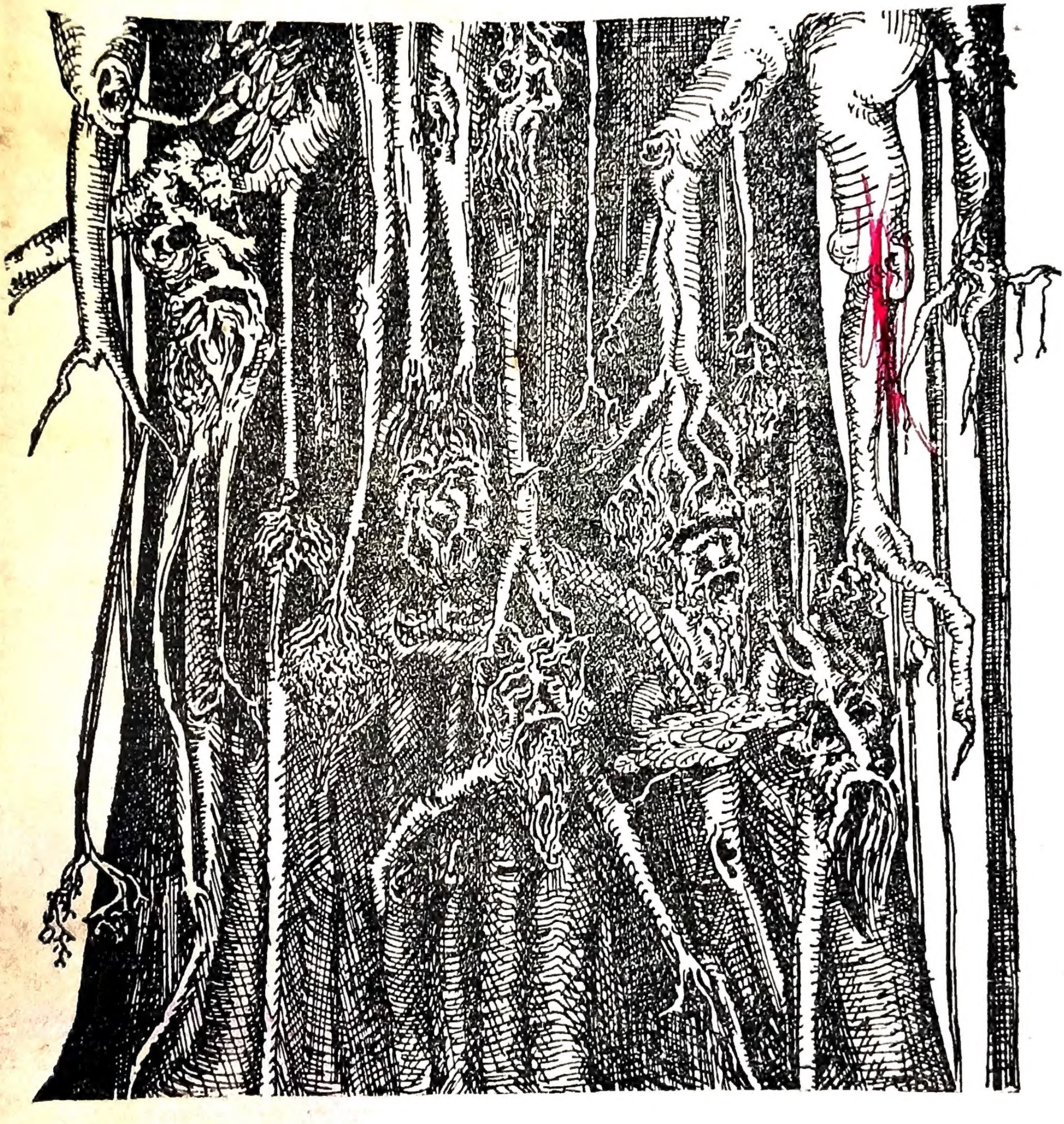
ವಿಶ್ವವೃಕ್ಷ

“ ತಲೆಯ ಮೇಗಡೆ ಬೇರು, ಕೆಳಗೆ ಕೊಂಬೆಲೆ ಚಿಗುರು ”

ಪುಟ: ೬೭, ೧೨೯

ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗ

ಸಂಪಾದಕ: ಡಿ. ವಿ. ಜಿ.

ಬೆಂಗಳೂರು

ಕರ್ಣಾಟಕ ಪ್ರಕಟನಾಲಯ

೧೯೪೩

ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಜೇಂದ್ರ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ
ಕರ್ಣಾಟಕ ಪ್ರಕಟನಾಲಯದ ಕೆ. ಪಿ. ಹೆಚ್. ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಡಿ. ವಿ. ರಾಮರಾಯರಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದದ್ದು. ೧೬-೮-೧೯೪೩.

TSV MKM

ಬಿದಿಯೇಂ ಗೆಯ್ದೊಡೆಯುಂ ನಾ ।
ನದಿರದೆ ನಿಲಲಾಯ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕೆಳೆಯಾಸರೆಯಿಂ ॥
ಬದುಕನವನೊಡೆದೊಡೇನೆ ।
ನ್ನದೆಯಿನವಂ ಕೀಳಲಳವೆ ನಿಮ್ಮೆಸೆನೆಳಲಂ? ॥

ನೀಂ ಮರಳಿ ಬಂದೊಡೇನೆನ ।
ಗಾಮಮತೆಯು ಕುರುಹ ತೋರ್ಕುಮೇಂ ಪೊಸ ರೂಪಂ? ॥
ಆ ಮುರುಕದ ಕಣ್ಣಾನಗು ।
ವಾ ಮಾತಿನ ಸವಿಗಳಲ್ತೆ ಸಂಜೀವನಗಳ್? ॥

D V G

ಕಗ್ಗದ ಕಥೆ

ಹಳ್ಳಿ ಮಕ್ಕಳಿಂಗೆ ಗುರುವು, ಹಳ್ಳಿಗೆಲ್ಲ ಗೆಳೆಯನು,—
"ಒಳ್ಳೆ ಹಾರುವಯ್ಯ" "ಹಸುವು" "ಹಸುಳೆ" ಎನುವರವನನು.
ಮಂಕುತಿಮ್ಮನೆನುತ ಹೆಸರನವನು ಹೇಳಿಕೊಳುವನು;
ಬಿಂಕ ಕೊಂಕು ಒಂದು ಅರಿಯದಿದ್ದ ಸಾಧುವಾತನು.
ಬಾಳಿದೇತಕೆನುತಲೊಮ್ಮೆ ಯೊಮ್ಮೆ ತಾನೆ ಕೇಳ್ವನು;
ಕೂಳು ಹೆಣವು ತಾನೆನುತ್ತಲೊಮ್ಮೆ ನಕ್ಕು ಪೇಳ್ವನು.
ಬೆದರರಾರು ಮನವ ಕಂಡು; ಬಳಸಿ ನಿಂತು ಹುಡುಗರು
ಮುದದೊಳವನ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ "ಮೇಷ್ಟ್ರೆ" "ಮೇಷ್ಟ್ರೆ" ಎನುವರು.
ಮೂಡಲೂರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಣೈದು ಮೈಲಿಯಿಂದಲಿ
ಕೂಡಿ ಬರುವರಣುಗರೋದೆ ತಿಮ್ಮ ಗುರುವಿನೆಡೆಯಲಿ.
ಶಾಲೆಗವನು ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೊಪ್ಪವಂತೆ ಬರುವನು;
ವೇಳೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗದಂತೆ ಪಾಠ ಹೇಳುತಿರುವನು;
ಆಟ, ಅಮರ, ಮಗ್ಗಿ, ಬರಹ—ಎಲ್ಲ ಕಲಿಸಿ ಕೊಡುವನು;
ಏಟು, ಪೆಟ್ಟು, ಬಯ್ಗುಳು, ಗದರು—ಒಂದನು ಮವನರಿಯನು;
ಕತೆಯ ಹೇಳಿ ನಗಿಸುತವರ ತುಂಟತನವ ಕಳೆವನು;
ಮಿತದಿ ನೆಲ್ಲರೊಡನೆ ಮಾತುಕತೆಯನಾಡಿ ನಲಿವನು.

* * *

ಅವನ ತಾಯಿಯರ್ಧ ಕುರುಡಿ ಸಿರಿಯಿ ನೆಡರಿಗಿಳಿದವಳ್.
ಶಿವನ ನಂಬಿ ಮುದುಕಿ ತನ್ನ ಮಗಳ ಮನೆಗೆ ದುಡಿಯುವಳ್;
ಆಕೆ, – ಅವನ ತಂಗಿ, – ಗಂಡನೊಡನೆ ಸುಖದಿ ಬಾಳ್ವಳು;
ಲೋಕ ಸೇತು ತಿಮ್ಮ ಗುರುವಿಗಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವು.
ಬೇರೆ ಮನೆಯ ಚಿಂತೆಯೇಕೆ ಹೆಂಡಿರಿಲ್ಲದವನಿಗೆ?
ಆರು ಮರಿಯರವನು ಮದುವೆಯಾಗದಿದ್ದು ದೇತಕೋ;
ಬಡವನೆಂದೊ, ಚೆಲುವನಲ್ಲವೆಂದೊ, ಹೆಣ್ಣ ಹೆತ್ತವರ್
ಕೊಡಲು ಬಾರದಿದ್ದರೇನೊ! ಅವನೆ ಬೇಡವೆಂದನೋ!!
ಹೇಗೆ ಇರಲಿ; ವರ್ಷವೈದು ದಶಕಗಳನು ಕಳೆದವನ್,
ನೀಗುತಿದ್ದ ನಾಯುವನ್ನು ಸರಳಮನದ ತೃಪ್ತಿಯಿನ್.
ತರಣಿ ಯುದಿಪಮುನ್ನ ಪಾಡಿ ನಾರಸಿಂಹ ಶತಕವಂ,
ಇರುಳು ಬರಲು ರಾಮದಾಸ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಪಾಡುವಂ;
ಬಿಡುವು ಹೊತ್ತು ಗುಡಿಯೊಳಿಲ್ಲೊ ಕುಳಿತು ದೈವ ಚಿಂತೆಯೊಳ್
ನಡೆಯುತಿದ್ದನವನು ಬಾಳ ಹೊರೆಯ ಹೊತ್ತು, ಹೊರದವೊಲ್.
ಭಾನುವಾರ ಬೆಟ್ಟದೊಂದು ಮೊಡಕ ಸೇರಿ ಕೂಡುವಂ;
ಮೌನದಿಂದ ಗಗನ ಧರೆಯುನಪ್ಪುವತ್ತ ನೋಡುವಂ;
ದೇಗುಲದೊಳದೊಂದು ಮಬ್ಬು ಮಂಟಪವನು ಸೇರುವಂ;
ಹೋಗಿಬರುವ ಭಕುತ ಜನಕೆ ಮರುಕನೋಟ ತೋರುವಂ.
ಹಳೆಯ ಹಚ್ಚಡವನು ತಲೆಯಿ ನಡಿಯ ವರೆಗೆ ಹೊದ್ದವಂ
ಹೊಳೆವ ಕಣ್ಣ ಕಾಣದರ್ಗೆ ಮೂಟೆಯೆಂದೆ ಕಾಣುವಂ.
ಗುರುತ ನರಿತರಾರುಮಾನು ಮೇನಸಾನು ಮೊರೆದೊಡಂ
ಕಿರುನಗೆಯಿನೆ ಮಾರುಪೇಳ್ವ ನಾಡನತಿಯ ನುಡಿಗಳಂ.

* * *

ಅವನ ತಂಗಿಗೊಬ್ಬ ಮಗನು; ಮುದ್ದಿನಿಂದ ಬೆಳೆದನು;
ಇವನೆ ತಿಮ್ಮಗುರುಗೆ ಜೀವ ಏವನೆ ಲೋಕವೆಲ್ಲವು.
ಸೋಮಿಯಿವನು; ಮಾವನಿವನ ನೆತ್ತಿ, ನಡಸಿ, ಲಾಲಿಸಿ,
ಪ್ರೇಮದಂಗಿ ತೊಡಿಸಿ, ಪದ್ಯಕಲಿಸಿ, ಬರಹ ತಿದ್ದಿಸಿ,
ನೋಡಿ ಮುಂಜಿ ಯಾದುದನ್ನು, ಕೇಳಿ ವಿದ್ಯೆಪೆಂಪನು,
ಷೋಡಶಾಬ್ದ ದುತ್ಸವವನು ಮಾಡಿ ಮಾವ ನಲಿದನು.
ಧನ್ಯಳೀಗ ತಾನೆನುತ್ತ ಸೋಮಿಯಜ್ಜಿ ಹಿಗ್ಗಿದಳ್;
ಇನ್ನು ಹತ್ತುವಾರ ಕಳೆಯಲಾಕೆ ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿದಳ್.

* * *

ಬಳಿಕ ಮುಂದಿನೋದಿಗೆಂದು ಸೋಮಿಯು ಮೈಲಾರಕೆ
ತೆರಳ್ವುದೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತವನು ಮೂಟೆ ಕಟ್ಟದ.
ಬಂದಿತವನ ಪಯಣದದಿನ ವವನ ಮೊಗದೊಳುತ್ಸಹ
ಅಂದು ತಿಮ್ಮಗುರುವಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಗದ್ಗದ.
ಬೆರೆಯಿತಂದು ಮಾವನೊಳಗೆ ಸಂತಸದಲಿ ಚಿಂತೆಯು,
ಕೊರೆಯಿತವನ ಮನವ ಸೋದರಳಿಯ ನಗಲ್ವ ಬೆಸನವು.

* * *

ಐದುವಾರ ಕಳೆದು ತಿಮ್ಮ ಗುರುವಿಗಾಯ್ತು ವರ್ಗವು;
ಮೂಡಲೂರಿನಿಂದ ಲವನು ಮಂಡುಗೆರೆಯ ಸೇರ್ದನು.
ಕೆಲವು ತಿಂಗಳಾದ ಬಳಿಕದೊಂದು ಸಂಜೆ ಮಾವನು
ತಲಪಿದ ಮೈಲಾರವನಾ ಪುರದ ಬೆಡಗ ಕಂಡನು.
ಅರಸಿಯರಸಿ ಸೋಮಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನೆಲೆಯ ಮುಟ್ಟದ;
ಬೆರಗು ಪಟ್ಟನದರ ಜರಬಿನಂದಗಳನು ನೋಡುತ.
ಬಳಿಯ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಸೋಮಿ ಚೆಂಡನಾಡುತಿದ್ದನು
ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ನಾಗರಿಕದ ಪೆರ್ಮೆ ತೋರುತಿದ್ದನು.

ಮಾತು, ನಗುವು, ನಡಿಗೆಯುಡಿಗೆ - ಎಲ್ಲ ಕೊಂಚ ಹೊಸಬಗೆ,
ರೀತಿ ದೊಡ್ಡದಾಯ್ತು ಮಾವ ತಂದ ಹಳ್ಳಿಕಣ್ಣಿಗೆ.
ಆಟಮುಗಿಸಿ ಬರಲಿ ಸೋಮಿಯೆಂದು ಮಾವ ಕುಳಿತನು
ನೋಟವ ಕೈಸಾಲೆಯಿಂದ ನೋಡಿ ಘಳಿಗೆ ಕಳೆದನು.
ಕತ್ತಲಾಗೆ ಸೋಮಿ ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ನೆಲೆಗೆ ಬಂದನು;
ಅತ್ತಲಿದ್ದ ಮಾವನ ನಚ್ಚರಿನೋಟದೆ ಕಂಡನು;
"ಏನು ಮಾವ? ಎಂದು ಬಂದೆ? ಹೇಗೆ ಬಂದೆ?" – ಎನ್ನುತ
"ಬನ್ನಿರೊಳಕೆ; ಎಲ್ಲ ಸುಖವೆ? ಎಲ್ಲ ಚೆನ್ನೆ? – ಎನ್ನುತ
ಸೋಮಿ ಕೇಳುತಿದ್ದ ನೊಲಿದು, ಕೆಲದಿ ಕೆಳೆಯರಿದ್ದರು.
ಮಾವ – "ಎಲ್ಲ ಚೆನ್ನ; ಸೋಮಿ, ನೀನು ಸುಖವೆ?"–ಎಂದನು.
ಆದರೇನು? ಸೋಮಿ ನಡತೆಯೊಳಗದೇನೊ ಹಿಡಿತವು;
ಭೇದವೇನೊ ಆಯಿತೆಂದು ಮಾವನಿಗಂ ಬಿಗಿತವು.
ಹರಕಲಂಗಿ, ಹುಲುಸುಗಡ್ಡ, ಹಳ್ಳಿರೀತಿ – ಮಾವನು;
ಪುರದವೇಷ, ಠೀವಿನೋಟ, ಆಂಗ್ಲರೀತಿ – ಅಳಿಯನು.
ಕೆಲವು ನಿಮಿಷವಿದ್ದಿತಿಂತು; ಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲ ತೆರಳಲು,
ಕಲೆತರಾಗ ಮಾವ ಅಳಿಯ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಹರಟಲು.
ಮಾವ ತನ್ನ ಮೂಟೆ ಬಿಚ್ಚಿ,—'ಕೋ' ಎನುತ್ತ ತೆಗೆದನು.
ಆವು ತುಪ್ಪವೆರಡು ಕುಡಿಕೆ, ಅವಲಕ್ಕಿಯು, ಬೆಲ್ಲವು
ಅರಳುಹಿಟ್ಟು, ಕೋಡುಬಳೆಗಳ್—ಇಷ್ಟನವನು ಕೊಟ್ಟನು.
ಮುರಿದು ಸೋಮಿ ಕೋಡುಬಳೆಯನೊಡನೆ ಬಾಯಿಗಿಟ್ಟನು;
ಬೇಗಬೇಗ ಮೇಜಿನೊಳಕೆ ಮಿಕ್ಕುದೆಲ್ಲ ಸುರಿದನು;
ಜಾಗಟೆ ಸದ್ದಾಗೆ ಸಂಜೆಯೂಟಕೆಂದು ಹೊರಟನು.
ಮಾವನು "ನಾನೂಟಮಾಡೆ; ಏಕಾದಶಿ" ಎನ್ನಲು
ಸೋಮಿ ಪೇಟೆಯಿಂದ ಕದಲಿ, ದ್ರಾಕ್ಷಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟನು.

ಮಾವ ಸಂಜೆ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಫಲವನುಂಡು ಕುಳಿತನು;
ಸೋಮಿಯೂಟ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದು ಮಾವನ ಬಳಿ ಕುಳಿತನು.
ಮಾತುಕತೆಗಳಾಗ ಸಾವಕಾಶದಿಂದ ಪರಿದುವು,
ಪ್ರೀತಿ ಮಾತು, ಮನೆಯ ಮಾತು, ಊರ ಮಾತು – ಎಲ್ಲವು
ಏನು ಮಾತು! ಏನು ಹರಟೆ! ಏನು ಅಂತರಂಗಗಳ್!
ಏನದೇನೊ ಸವಿಯ ನೆನಪು! ಏನೊ ನಗು ತರಂಗಗಳ್!
ತಿಳಿದನಾಗ ಮಾವ ತನ್ನ ಸೋಮಿಯೆ ಇವನೆನ್ನುತ,—
ಎಳೆಯನಾಗಿ ತನ್ನ ತೊಡೆಯೊಳಾಡಿದವನೆ ಎನ್ನುತ.
ಕಳೆಯಲು ಮುಕ್ಕಾಲು ರಾತ್ರಿಯಾಗ ಮಾವನೆದ್ದನು;
ತಲೆಗೆ ತನ್ನ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಮರಳಿ ಹೊರಿಸಿ ನಿಂತನು.

* * *

"ಏನು ಮಾವ, ಇಷ್ಟು ಬೇಗ?" ಎನುತ ಸೋಮಿಯೆದ್ದನು;
"ಏನಿದೇನು ಹೊರಟೆ? ಇನ್ನು ಮೇಷ್ಟೊ ಹೇಳಲಿರುವುದು.
ಇಂದು ನಿಲ್ಲು, ಮಾವ; ಊಟಗೈವ ನಾವು ಜೊತೆಯಲಿ"—
ಎಂದು ಸೋಮಿ ಹಂಬಲಿಡುತ ಮಾವನನ್ನು ಬೇಡಿದ.
"ಕೇಳು, ಸೋಮಿ"—ಎಂದ ಮಾವ—"ವೇಳೆ ಪಯಣಕಿದು ಸರಿ
ನಾಳೆಯೆನಗೆ ಶಾಲೆಯಿರುವುದದನು ತಪ್ಪಲಾಗದು.
ಮೊನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕಂಡೆನೇತಕೋ!
ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ಕಾಣುವಾಶೆ ತಡೆಯಲಾರದಾಯಿತು.
ನಿನ್ನೆ ರಜವ ಪಡೆದು ನಡೆದು ಬಂದೆ ಇಂದು ರವಿದಿನ;
ತಣ್ಣನೆ ಹೊತ್ತೀಗ ಹೊರಡೆ ದಾರಿ ಬೇಗ ಸವೆವುದು.
ಕೀರು ಹೊಳೆಯ ದಡದೊಳಿರುವೆ ಹತ್ತು ಘಂಟೆ ಸಮಯಕೆ;
ಪಾರಣೆಯನು ಸತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿ ದಣಿವನಾರಿಸಿ,

ಮರಳಿ ಮೂರು ಘಂಟೆ ನಡೆದು, ಸಂಜೆಗೂರ ಸೇರುವೆ ;
ಇರುವೆ ನಾಳೆ ಮಂಡುಗೆರೆಯೊಳುದಯ ಶಾಲೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ. ”
—ಇಂತು ಹೇಳು ತಡಿಯನಿಡುತ ಹೊರಟ ತಿಮ್ಮಮಾವನು ;
ಚಿಂತೆಪಡುತ ಅಳಿಯ ಕೊಂಚ ದೂರ ಕೂಡ ನಡೆದನು.
ಬೆಳಕು ಹರಿಯೆ ವೆಸನದಿಂದ ಸೋಮಿ ನೆಲೆಗೆ ತಿರುಗಿದ ;
ತಳಮಳವನು ನುಂಗಿ ಮಾವ ನಡೆದ ನೆರಡುಗಾವುದ.

*　　*　　*

ಒಂದು ತಿಂಗಳಾದ ಬಳಿಕದೊಂದು ದಿವಸ ಸೋಮಿಯ
ತಂದೆಗೊಂದು ಪತ್ರ ಬಂತು – ತಿಮ್ಮ ಗುರುವಿನಾಶಯ.
ಅದರೊಳಾತ ನಿಂತು ಬರೆದನೆರಗಿ ಭಾವನಡಿಯೊಳು:—
“ ಇದುವೆ ನನ್ನಕಡೆಯ ಬರಹ ; ತಿರುಪತಿಗಾಂ ಬಂದಿಹೆಂ ;
ಎನಗೆ ಕೆಲಸ ಸಾಕೆನುತ್ತ ಮೇಲಕೆ ನಾಂ ಬರೆದಿಹೆಂ ;
ಋಣದ ರೊಕ್ಕಲೆಕ್ಕವೆಲ್ಲ ಶೇಷ ಬಿಡದೆ ಸಲಿಸಿಹೆಂ ;
ಮುಂದೆ ಹೀಗೆ ಯಾತ್ರೆ ಕಾಶಿಗೆಂದು ಮನವ ಮಾಡಿಹೆಂ.
ದಂದುಗ ವೇನೆನ್ನೊಳಿಲ್ಲ ; ವೆಸನಕಿಲ್ಲ ಕಾರಣಂ.
ಸೋಮಿ ಹರೆಯವಾಂತ ಬಳಿಕ ಹಗುರವಾಯಿತೆನ್ನೆದೆ.
ಸ್ವಾಮಿ ಕೃಪೆಯಿನವನು ಬೆಳೆದು ಸೊಗವ ಯಶವ ಗಳಿಸುಗೆ.
ಏನೊ ಮಮತೆ, ಏನೊ ಮೋಹ, ಏನೊ ಋಣದ ಬಂಧನ
ಎನ್ನ ನಿಷ್ಟುದಿನವು ಕಟ್ಟಿ ನಿಲಿಸಿತವನ ಕಾರಣ.
ಈಗಳವನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೆಳೆಯ ತಕ್ಕನು ;
ಈಗಳೆನಗ ಮಂತರಾತ್ಮ ಸೇವೆಯೊಂದೆ ತಕ್ಕುದು.

ಇಂತಹ ದಿನ ಬರಲೆನುತ್ತ ಬೇಡಿ ಕಾಯುತಿದ್ದೆನು;
ಸಂತಸವನು ಸೋಮಿ ಯೇಳ್ಗೆಯಿಂದಲೀಗ ಕಂಡೆನು.
ಇನ್ನದೇನು ಮಿಲ್ಲವೆನಗೆ ಮನಸು ಬೇಳ್ಪ ಭಾಗ್ಯವು;
ಇನ್ನುಬೇರೆ ತೋರದೀಗ ಲೋಕದಿ ಕರ್ತವ್ಯವು.
ಒದಗಿತೀಗಳಾಯುವ ಶಿವ ಸೇವೆಗೀವ ಸಮಯವು;
ಇದುವೆ ಸಮಯ ಪುಣ್ಯಯಾತ್ರೆಗಿನ್ನು ತಡವು ಸಲ್ಲದು.
ನಾನು ಮುಂಡುಗೆರೆಯೊಳಿದ್ದ ಮನೆಯೊಳೊಂದು ಗೂಡಿನೊಳ್
ಏನೊ ಬರೆದ ಕಡತವೊಂದನಿರಿಸಿರುವೆನು ಗಂಟಿನೊಳ್;
ಸೋಮಿಯದನು ನೋಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಳುವೊಡಂತು ಮಾಡಲಿ;
ನೀವುದಾರು ಮೆನ್ನತುಂಬ ನೆನೆಯದಿರಿರಿ,—ಮರೆಯಿರಿ.
ಪ್ರೇಮವುಕ್ಕಿ ಬೆಸನಕುದಿದೊಡಾಗ ದೀಪವೊಂದನು
ಸೋಮಶಿವನ ಗುಡಿಯೊಳಿರಿಸಿ "ದೇವಗೆ ನಮೊ"ಯೆನ್ನಿರಿ.
ದೇವ ದೇವ ನೊಲಿದು ನಿಮ್ಮನೆಲ್ಲ ಹರಸಿ ಸಲಹುವಂ.
ಜೀವಪಥವ ಸುಗಮವೆನಿಸಿ ನಿಮ್ಮನೆಲ್ಲ ನಡಸುವಂ."

*　　*　　*

ಆಯಿತನಿತು ವ್ಯಾಕುಲವೀಯೋಲೆಯಿಂದ ಸೋಮಿಯ
ತಾಯಿತಂದೆಯರಿಗೆ; ಅವನ ಕಣ್ಣೊಳಶ್ರುವುಕ್ಕಿತು.
ಮುಂಡುಗೆರೆಗೆ ಸೋಮಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದನಾ ಕಡತವ;
ಕಂಡನದರೊಳನಿತು ಬಾಳ್ಗೆ ಸಲುವ ತತ್ತ್ವ ಮಥಿತವ.
ಸಖರ ತೃಪ್ತಿಗೆಂದು ಸೋಮಿಯಾಯ್ದು ಹಲವು ಬಂತಿಯ
ಲಿಖಿಸಿದ ಪಡಿಹೊತ್ತಗೆಯಿದು ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ಕಂತೆಯ.

" ಸೋಮಿ "

ತಿದ್ದುಪಡಿ

ಪುಟ	ಪದ್ಯ	ಪದ್ಯ ಪಂಕ್ತಿ	ತಪ್ಪು	ಸರಿ
೩೭	೧೦೨	೨ನೆಯ	ಜೀವಲವಸಂ	ಜೀವಳವುಸಂಖ್ಯೇಯ
೪೬	೧೪೮	೧ ,,	ಸೃಷ್ಟಿಯಲೆ	ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ
೮೭	೩೫೧	೧ ,,	ನೀ ನುವಿನಲಿ	ನೀ ತನುವಿನಲಿ
೧೦೪	೪೩೮	೩ ,,	ದುಟಯುನುವ್ಮ್ರಸುವ	ದುಟಯಿ ನುಣ್ಮ್ರಸುವ
೧೦೫	೪೪೦	೨ ,,	ಕಣ್ಗಳಗೆ	ಕಣ್ಗಳಿಗೆ
೧೧೭	೪೯೯	೩ ,,	ವೋಲೊಯ್ವ	ವೋಲೊಯ್ವ್ವ
೧೩೧	೫೭೩	೪ ,,	ನಿಲಿಸು	ಮೆರಸು
೧೫೮	೭೦೪	೧ ,,	ಓಲಗಿಸ	ಓಲಗಿಸೆ

ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗ

ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ವಿಶ್ವಾದಿಮೂಲ ಮಾಯಾಲೋಲ ।
ದೇವ ಸರ್ವೇಶ ಪರಬೊಮ್ಮನೆಂದು ಜನಂ ॥
ಆವುದನು ಕಾಣದೊಡ ಮಳ್ತಿಯಿಂ ನಂಬಿಹುದೊ ।
ಆ ವಿಚಿತ್ರಕೆ ನಮಿಸೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧

ಜೀವ ಜಡರೂಪ ಪ್ರಪಂಚವನದಾವುದೋ ।
ಆವರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೊಳನೆರೆದು ಮಿಹುದಂತೆ ॥
ಭಾವಕೊಳಪಡದಂತೆ ಅಳತೆಗಳವಡದಂತೆ ।
ಆವಿಶೇಷಕೆ ಮಣಿಯೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ । ೨

ಇಹುದೊ ಇಲ್ಲವೊ ತಿಳಿಯಗೊಡದೊಂದು ವಸ್ತು ನಿಜ ।
ಮಹಿಮೆಯಿಂ ಜಗವಾಗಿ ಜೀವ ವೇಷದಲಿ ॥
ವಿಹರಿಪುದದೊಳ್ಳಿತೆಂಬುದು ನಿಸದವಾದೊಡಾ ।
ಗಹನ ತತ್ತ್ವಕೆ ಶರಣೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩

ಏನು ಜೀವನದರ್ಥ? ಏನು ಪ್ರಪಂಚಾರ್ಥ? |
ಏನು ಜೀವಪ್ರಪಂಚಗಳ ಸಂಬಂಧ? ||
ಕಾಣದಿಲ್ಲಿರ್ಪುದೇನಾನುಮುಂಟೆ? ಅದೇನು?
ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಮಾಣವೇಂ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪

ದೇವರೆಂಬುದದೇನು ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯ ಗವಿಯೆ? |
ನಾವರಿಯಲಾರದೆಲ್ಲದರೊಟ್ಟು ಹೆಸರೆ? ||
ಕಾವನೊರ್ವನಿರಲ್ಕೆ ಜಗದ ಕಥೆಯೇಕಿಂತು? |
ಸಾವು ಹುಟ್ಟುಗಳೇನು? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫

ಒಗಟೆಯೇನೀ ಸೃಷ್ಟಿ? ಬಾಳಿನರ್ಥವದೇನು? |
ಬಗೆದು ಬಿಡಿಸುವರಾರು ಸೋಜಿಗವನಿದನು? ||
ಜಗವ ನಿರವಿಸಿದ ಕೈಯೊಂದಾದೊಡೇಕಿಂತು |
ಬಗೆಬಗೆಯ ಜೀವಗತಿ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬

ಬದುಕಿಗಾರ್ ನಾಯಕರು, ಏಕನೊ ಅನೇಕರೋ? |
ವಿಧಿಯೊ ಪೌರುಷವೊ ಧರುಮವೊ ಅಂಧಬಲವೋ? ||
ಕುದುರುವುದದೆಂತು ಈಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪಾಡು? |
ಅದಿಗುದಿಯೆ ಗತಿಯೇನೊ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭

ಕ್ರಮವೊಂದು ಲಕ್ಷ್ಯವೊಂದುಂಟೇನು ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ? |
ಭ್ರಮಿಪುದೇನಾಗಾಗ ಕರ್ತೃವಿನ ಮನಸು? |
ಮಮತೆಯುಳ್ಳವನಾತನಾದೊಡೀ ಜೀವಗಳು |
ಶ್ರಮಪಡುವುವೇಕಿಂತು? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮

ಏನು ಭೈರವಲೀಲೆ ಯೀವಿಶ್ವವಿಭ್ರಮಣೆ ! |
ಏನು ಭೂತಗ್ರಾಮ ನರ್ತನೋನ್ಮಾದ ! ||
ಏನಗ್ನಿಗೋಳಗಳು ! ಏನಂತರಾಳಗಳು ! |
ಏನು ವಿಸ್ಮಯ ಸೃಷ್ಟಿ ! – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯

ಏನು ಪ್ರಪಂಚವಿದು ! ಏನು ಧಾಳಾಧಾಳಿ ! |
ಏನದ್ಭುತಾಪಾರಶಕ್ತಿ ನಿರ್ಘಾತ ! ||
ಮಾನವನ ಗುರಿಯೇನು ? ಬೆಲೆಯೇನು ? ಮುಗಿವೇನು ? |
ಏನರ್ಥವಿದಕೆಲ್ಲ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೦

ಮುತ್ತಿರುವುದಿಂದು ಭೂಮಿಯನೊಂದು ದುರ್ದೈವ |
ಮೃತ್ಯು ಕುಣಿಯುತಲಿಹನು ಕೇಕೆಹಾಕುತಲಿ |
ಸುತ್ತಿಪುದು ತಲೆಯನನುದಿನದ ಲೋಕದ ವಾರ್ತೆ |
ಎತ್ತಲಿದಕೆಲ್ಲ ಕಡೆ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೧

ಮಾನವರೊ ದಾನವರೊ ಭೂಮಾತೆಯನು ತಣಿಸೆ |
ಶೋಣಿತವ ನೆರೆಯುವರು ಬಾಷ್ಪಸಲುವುದಿರೆ ? ||
ಏನು ಹಗೆ ! ಏನು ಧಗೆ ! ಏನು ಹೊಗೆ ! ಯೀ ಧರಣಿ |
ಸೌನಿಕನ ಕಟ್ಟೆಯೇಂ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೨

ಪುರುಷ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಯ ಪರಮ ಸಿದ್ಧಿಯದೇನು ? |
ಧರಣಿಗನುದಿನದ ರಕ್ತಾಭಿಷೇಚನೆಯೆ ? ||
ಕರವಾಲವನು ಪುಷ್ಪಸರವೆಂದು ಸೆಳೆದಾಡೆ |
ಪರಿಮಳವ ಸೂಸುವುದೆ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೩

ಒಂದೆ ಗಗನವ ಕಾಣು ತೊಂದೆ ನೆಲವನು ತುಳಿಯು |
ತೊಂದೆ ಧಾನ್ಯವನುಣ್ಣು ತೊಂದೆ ನೀರ್ಗುಡಿದು ||
ಒಂದೆ ಗಾಳಿಯನುಸಿರ್ವ ನರಜಾತಿಯೊಳಗೆಂತು |
ಬಂದುದೀ ವೈಷಮ್ಯ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೪

ಹಳೆಯ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಳಿಸಿ ಹೋಗಿವೆ ಮಾಸಿ |
ಸುಳಿದಿಲ್ಲವಾವ ಹೊಸ ದರ್ಶನದ ಹೊಳಪುಂ ||
ಪಳಗಿದ್ದ ಮನೆಬಿದ್ದ ಕುಂಟ ಕುರುಡನ ತೆರದಿ |
ತಳಮಳಿಸುತಿದೆ ಲೋಕ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೫

ಇಳೆಯು ಬಿಟ್ಟಿನ್ನು ಮೆತ್ತಲಃ ಪೈದದ ಪ್ರೇತ |
ವಲೆವಂತೆ ಲೋಕ ತಲ್ಲಣಿಸುತಿಹುದಿಂದು ||
ಹಳೆ ಧರ್ಮ ಸತ್ತಿಹುದು ಹೊಸ ಧರ್ಮ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ |
ತಳಮಳಕೆ ಕಡೆಯೆಂದೊ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೬

ತಳಮಳವಿದೇನಿಳೆಗೆ ? ದೇವದನುಜರ್ ಮಥಿಸೆ |
ಜಳನಿಧಿಯೊಳಾದಂತೆ ಸುಧೆಗೆ ಪೀಠಿಕೆಯೇಂ ? ||
ಹಾಲಾಹಳವ ಕುಡಿವ ಗಿರಿಶನಿದ್ದಿರ್ದೊಡೀ |
ಕಳವಳವದೇತಕೆಲೊ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೭

ನದಿಯ ತೆರೆಯುವೊಲುರುಳಿ ಹೊರಳುತಿರುವುದು ಜೀವ |
ಮೊದಲಿಲ್ಲ ಮುಗಿವಿಲ್ಲ ನಿಲುವಿಲ್ಲವದಕೆ ||
ಬದುಕೇನು ಸಾವೇನು ಸೊದೆಯೇನು ವಿಷವೇನು ? |
ಉದಕ ಬುದ್ಬುದವೆಲ್ಲ ! – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೮

ಗಾಳಿ ಮಣ್ಣುಂಡೆಯೊಳ ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಹೊರಳಲದು ।
ಆಳಿನಿಪುದಂತಾಗದಿರೆ ಒರಿಯು ಹೆಂಟೆ ॥
ಬಾಳೇನು ಧೂಳು ಸುಳಿ, ಮರ ತಿಕ್ಕಿದುರಿಯು ಹೊಗೆ ।
ಕ್ಷ್ವೇಳವೇನಮೃತವೇಂ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೯

ಕಂಡ ದೈವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕೈಯ ಮುಗಿದೇನಹುದು ? ।
ಚಂಡ ಚತುರೋಪಾಯದಿಂದಲೇನಹುದು ? ॥
ತಂಡುಲದ ಹಿಡಿಯೊಂದು ತುಂಡು ಬಟ್ಟೆಯುದೊಂದು ।
ಅಂಡಲೆತವಿದಕೇನೊ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೦

ಹೊನ್ನೆಂದು ಜಗದಿ ನೀಂ ಕೈಗೆ ಕೊಂಡುದನು ವಿಧಿ ।
ಮಣ್ಣೆನುವನ್; ಅವನ ವರ ಮಣ್ಣೆನುವೆ ನೀನು ॥
ಭಿನ್ನಮಿಂತಿರೆ ವಸ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಗಣನೆಯೀ ।
ಪಣ್ಯಕ್ಕೆ ಗತಿಯೆಂತೊ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೧

ಕೃತ್ರಿಮವೊ ಜಗವೆಲ್ಲ! ಸತ್ಯತೆಯುದೆಲ್ಲಿಹುದೊ ? ।
ಕರ್ತೃವೆನಿಸಿದನೆ ತಾಂ ಗುಪ್ತನಾಗಿಹನು ॥
ಚಿತ್ರವೀ ಜಗವಿದರೊಳಾರ ಗುಣವೆಂತಹುದೊ ! ।
ಯಾತ್ರಿಕನೆ ಜಾಗರಿರೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೨

ತಿರುತಿರುಗಿ ತೊಳಲುವುದು ತಿರಿದನ್ನವುಣ್ಣುವುದು ।
ಮೆರೆದು ಮೈಮರೆಯುವುದು ಹಲ್ಲ ಕಿರಿಯುವುದು ॥
ಮರಳಿ ಕೊರಗಾಡುವುದು ಕೆರಳುವುದು ನರಳುವುದು ।
ಇರವಿದೇನೊಣರಗಳೆ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೩

ನರರ ಭಯ ಬಯಕೆಗಳೆ ಸುರರ ತಾಯ್ತುಂದೆಗಳೊ ? |
ಸುರರಟ್ಟಹಾಸದಿನೆ ನರಭಕ್ತಿಯೊರಲೋ ? ||
ಪರಿಕಿಸುವರೇನವರ್ಗಳನ್ಯೋನ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳ ? |
ಧರುಮವೆಲ್ಲಿದರಲ್ಲಿ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೪

ಜೀವಗತಿಗೊಂದು ರೇಖಾಲೇಖವಿರಬೇಕು |
ನಾವಿಕನಿಗಿರುವಂತೆ ದಿಕ್ಕು ದಿನವೆಣಿಸೆ ||
ಭಾವಿಸುವುದೆಂತದನು ಮೊದಲು ಕೊನೆ ತೋರದಿರೆ ? |
ಆವುದೀ ಜಗಕಾದಿ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೫

ಸೃಷ್ಟಿಯಾಶಯವದೇನಸ್ಪಷ್ಟ ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟ |
ಇಷ್ಟ ಮೋಹಕ ದಿವ್ಯಗುಣಗಳೊಂದು ಕಡೆ ||
ಕಷ್ಟ ಬೀಭತ್ಸ ಘೋರಂಗಳಿನ್ನೊಂದು ಕಡೆ |
ಕ್ಲಿಷ್ಟವೀ ಬ್ರಹ್ಮಕೃತಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೬

ಧರೆಯ ಬದುಕೇನದರ ಗುರಿಯೇನು ಫಲವೇನು ? |
ಬರಿ ಬಳಸು ಬಡಿದಾಟ ಬರಿ ಪರಿಭ್ರಮಣೆ ||
ತಿರುತಿರುಗಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಕೊಳುವ ಮೃಗಖಗಕಿಂತ |
ನರನು ಸಾಧಿಪುದೇನು ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೭

ಕಾರುಣ್ಯ ಸರಸ ಸೌಂದರ್ಯ ರುಚಿಗಳೆ ಸೃಷ್ಟಿ - |
ಕಾರಣಮೆನಿಪ್ಪವೊಲು ತೋರ್ಪುದೊಂದು ಚಣ ||
ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಕಟುಕತೆಗಳೆನಿಪುದಿನ್ನೊಂದು ಚಣ |
ತೋರದಾವುದು ದಿಟವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೮

ಎರಡುಮಿರಬಹುದು ದಿಟ; ಶಿವರುದ್ರನಲೆಬೊಮ್ಮ |
ಕರವೊಂದರಲಿ ವೇಣು, ಶಂಖವೊಂದರಲಿ ! ||
ಬೆರಳ್ಗಳೆರಡಾನುಮಿರೆ ಕೈ ಚಿಟಿಕೆ ಯಾಡುವುದು |
ಒರುವನಾಡುವುದೆಂತು ? - ಮಂಕು ತಿಮ್ಮ || ೨೯

ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಸತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯೆ ಮಿಥ್ಯೆಯೆನ್ನುವೊಡೆ |
ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೇನಾ ವಿಷಯ ಯುಗಕೆ ? ||
ನಮ್ಮ ಕಣ್ಮನಸುಗಳೆ ನಮಗೆ ಸಟೆ ಪೇಳುವೊಡೆ |
ನಂಬುವುದದಾರನೋ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೦

ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿಹುದೆ ಸತ್ಯ ಮಿಥ್ಯೆಯ ಹಿಂದೆ ? |
ನಚ್ಚುವುದೆ ಮರೆಯೊಳಿಹುದನೆ ಸತ್ಯವೆಂದು ? ||
ಅಚ್ಚರಿಯ ತಂತ್ರವಿದು ಬ್ರಹ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಗಳೇಕೊ |
ಮುಚ್ಚಿಹವು ಸಾಜತೆಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೧

ಪರಬೊಮ್ಮ ನೀ ಜಗವ ರಚಿಸಿದವನಾದೊಡದು |
ಬರಿಯಾಟವೋ ಕನಸೊ ನಿದ್ದೆ ಕಲವರವೋ ? ||
ಮರುಳನವನಲ್ಲದೊಡೆ ನಿಯಮವೊಂದಿರಬೇಕು |
ಗುರಿಗೊತ್ತದೇನಿಹುದೊ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೨

ನರಪರೀಕ್ಷೆಯೆ ಬೊಮ್ಮನಾಶಯುವೆ ? ನಮ್ಮಬಾಳ್ |
ಬರಿಸಮಸ್ಯೆಯೆ ? ಆದರ ಪೂರಣವದೆಲ್ಲಿ ? ||
ಸುರಿದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನುತ್ತರವ ಕುಡೆ ಬಾರದನ |
ಗುರುವೆಂದು ಕರೆಯುವೆಯ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೩

ಎಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸಿದೊಡಂ ಶಂಕೆಯನೆ ಬೆಳಸುವೀ |
ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ ತತ್ತ್ವವೆಲ್ಲಿಯೊ ಬೆದಕಿ ನರನು ||
ಕಷ್ಟ ಪಡುತಿರಲೆನುವುದೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿಧಿಯೇನೊ ! |
ಅಷ್ಟೆ ನಮ್ಮಯ ಪಾಡು ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೪

ಇರಬಹುದು ; ಚಿರಕಾಲ ಬೊಮ್ಮ ಚಿಂತಿಸಿ ದುಡಿದು |
ನಿರವಿಸಿಹ ವಿಶ್ವಚಿತ್ರವ ಮರ್ತ್ಯನರನು ||
ಅರಿತೆನಾನೆನ್ನುವಂತಾಗೆ ಕೃತಿಕೌಶಲದ |
ಹಿರಿಮೆಗದು ಕುಂದಲ್ತೆ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೫

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯುಂ ಮೋಹ ಸಂಭ್ರಾಂತಿಗಳ ಕವಿಸಿ |
ಸಲ್ಲದ ಕುಮಾರ್ಗದೊಳು ನಿನ್ನ ತಾಂ ನಡಸಿ ||
ಗೆಲ್ಲಲಿಲ್ಲವನಾ ಪರೀಕ್ಷೆಯೊಳಗೆಂದು ವಿಧಿ |
ಸೊಲ್ಲಿಪುದು ಸರಿಯೇನೊ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೬

ಅವತರಿಸಿಹನು ಬೊಮ್ಮ ವಿಶ್ವದೇಹದೊಳೆನ್ನೆ |
ಅವನ ವೇಷಗಳೇಕೆ ಮಾರ್ಪಡುತಲಿಹವು ? ||
ತವಕಪಡನೇತಕೋ ಕುರುಹ ತೋರಲು ನಮಗೆ |
ಅವಿತು ಕೊಂಡಿಹುದೇಕೊ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೭

ಬೇರಯಿಸಿ ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷಕ ಮೊಡಲ ಬಣ್ಣಗಳ |
ತೋರಿಪೂಸರವಳ್ಳಿಯಂತೇನು ಬೊಮ್ಮಂ ? ||
ಪೂರ ಮೈದೋರೆನೆಂಬಾ ಕಪಟಿಯಂಶಾವ |
ತಾರದಿಂದಾರ್ಗೇನು ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೮

ಪುಸಿಯು ನೀಂ ಪುಸಿಗೈದು ದಿಟವ ಕಾಣ್ಬವೊಲೆಸಗೆ |
ಮುಸುಕ ತಳೆದಿಹನು ಪರಬೊಮ್ಮ ನೆನ್ನುವೊಡೆ ||
ಒಸೆದೇತಕವನೀಯ ನೆಮಗೊಂದು ನಿಜಕುರುಹ |
ನಿಶೆಯೊಳುಡುಕರದವೊಲು? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೯

ನಿಶಿಯೊಳೇಂ ಕಾಣಬಾರನು ಹಗಲನೊಲ್ಲದೊಡೆ?!
ಶಶಿರವಿಗಳವನ ಮನೆ ಕಿಟಕಿಯಾಗಿರರೇಂ? ||
ಮಸಕು ಬೆಳಕೊಂದಾದ ಸಂಜೆಮಂಜೇನವನು |
ಮಿಸುಕಿ ಸುಳಿಯುವ ಸಮಯ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೦

ಕದಕಗಳಿಯನು ಬಿಗಿದು ಬೊಮ್ಮ ಗುಡಿಯೊಳಗಿರಲಿ |
ಆದರ ಕೀಲ್ಕುಂಚಿಕೆಯು ಹೊರಕೆಸೆಯೆ ಸಾಕು ||
ಪದವಾಕ್ಯವಿದಗಾಗ ವಾದ ಗಡಣೆಯು ಬಿಟ್ಟು |
ಒದವಿಪರು ದಿಟದರಿವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೧

ಆಹ! ಈ ಮೋಹಗಳೊ ನೇಹಗಳೊ ದಾಹಗಳೊ |
ಊಹಿಪೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ ಹೃದಯಮಿಹುದೆಂದು? ||
ಹೋಹೊ ಹಾಹಾ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಬಾಯ್ಬಿಡಿಸುವುದೆ |
ಈಹರಿಬದೊಳಗುಟ್ಟೊ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೨

ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೊಳಗೆ ಬಳಿ ಸುತ್ತಲೆತ್ತೆತ್ತಲುಂ |
ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಲಿ ವಿದ್ಯುಲ್ಲಹರಿಯೊಂದು ||
ಧೂಲಿಕಣ ಭೂಗೋಳ ರವಿ ಚಂದ್ರ ತಾರೆಗಳ |
ಚಾಲಿಪುದು ಬಿಡು ಕೊಡದೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೩

ಮಂದಾಕ್ಷಿ ನಮಗಿಹುದು. ಬಲುದೂರಸಾಗದದು ।
ಸಂದೆ ಮಸಕಿನೊಳಿಹುದು ಜೀವನದ ಪಥವು ॥
ಒಂದು ಮೆಟ್ಟಕದು ಕೈಗೆ ; ಏನೊ ಕಣ್ಣ್ಕೆಣಕುವುದು ।
ಸಂದಿಯುವೆ ನಮ್ಮಗತಿ ! – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೪

ಬೆಂಕಿಯುಂಡೆಯು ಬೆಳಕು ಬೆಣ್ಣೆಯುಂಡೆಯು ಬೆಳಕು ।
ಮಂಕುವಿಡಿಸಲು ಸಾಕು ಮಣ್ಣುಂಡೆ ಕಣ್ಗೆ ॥
ಶಂಕೆಗೆಡೆಯಿರದು ಕತ್ತಲೆಯೆ ಜಗವನು ಕವಿಯೆ ।
ಬೊಂಕು ದೀವಿಗೆ ತಂಟೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೫

ಇರಲಿ ಜೀವರಹಸ್ಯವರೆಪರದೆಯೊಳಗಡಗಿ ।
ಅರಸಿ ವರಿಸುವರಾರು ಬೀದಿಬತ್ತಲಿಯ ? ॥
ಅರಳಿಪುದದಡಗಿರ್ದೊಡಾಗ ನಮ್ಮೆದೆಗಣ್ಣ ।
ಸುರಸತಿಯ ಕುತುಕದಿಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೬

ಅರೆಗಣ್ಣು ನಮದೆಂದು ಕೊರ ಕೊರಗಿ ಫಲವೇನು ? ।
ಅರೆಬೆಳಕು ಧರೆಯೊಳೆಂದೊರಲಿ ಸುಖವೇನು ? ॥
ಇರುವ ಕಣ್ಣಿರುವ ಬೆಳಕಿನೊಳಾದನಿತ ನೋಡಿ ।
ಪರಿಕಿಸಿದೊಡದು ಲಾಭ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೭

ಒಂದಿಹುದುಪಾಯ ವೋರೊರ್ವನರೆಗಣ್ಣುಗಳು ।
ಮೊಂದೊಂದು ಸತ್ಯಾಂಶಕಿರಣಗಳ ಪಿಡಿದು ॥
ಒಂದುಗೂಡಿದೊಡ ವರ್ಗ್ಗಳರಿವನೆಲ್ಲವ ನಾಗ ।
ಮುಂದು ಸಾಗುವೆವಿನಿತು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೮

ಪಂಡಿತರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆ ಮಿಥ್ಯೆಯಿಂ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ |
ಖಂಡಿತದಿ ಸೇತುವೆಯ ಕಟ್ಟುವೊಡೆ ನೀವು ||
ಕಂಡಿಹಿರ ನರಹೃದಯದಾಳ ಸುಳಿ ಬಿರುಬುಗಳ? |
ದಂಡವದನುಳಿದ ನುಡಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೯

ಮನೆಯೆಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ? ಶ್ರುತಿ ತರ್ಕಮಾತ್ರದೊಳೆ? |
ಅನುಭವಮು ಮದರೊಂದು ನೆಲೆಯಾಗದಿಹುದೇಂ ?||
ಮನುಜ ಹೃದಯಾಂಗಣ ದೊಳೆನಿತೆನಿತೊ ದನಿಯುದಿಸಿ |
ಅಣಕಿಪುವು ತರ್ಕವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೦

ಸೆಳೆಯು ತಿರುವುದದೊಂದು ಹೊರಬೆಡಗಿ ನೆಳೆಗಳೆ |
ನ್ನೊಳಗಿನಸುವೆಲ್ಲವನು ಕಟ್ಟೆನಿಂ ಬಿಗಿದು ||
ಎಳೆದಾಟವೇಂ ಋಣಾಕರ್ಷಣೆಯೊ ? ಸೃಷ್ಟಿವಿಧಿ |
ಯೊಳ ತಂತ್ರವೋ ? ನೋಡು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೧

ಗಗನನೀಲಿಮೆಯೆನ್ನ ಕಣ್ಗೆ ಸೊಗವೀವಂತೆ |
ಮುಗಿವ ತರಣಿಯ ರಕ್ತ ಹಿತವೆನಿಸದೇಕೋ ! ||
ಸೊಗದ ಮೂಲವದೆಲ್ಲಿ ನೀಲದೊಳೊ ಕೆಂಪಿನೊಳೊ |
ಬಗೆವೆನ್ನ ಮನಸಿನೊಳೊ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೨

ತೃಣಕೆ ಹಸಿರೆಲ್ಲಿಯದು ? ಬೇರಿನದೆ? ಮಣ್ಣಿನದೆ? |
ದಿನಪನದೆ ? ಚಂದ್ರನದೆ ? ನೀರಿನದೆ ? ನಿನದೆ ? ||
ತಣಿತಣಿವ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಪುಣ್ಯವೋ ? ನೋಡು |
ಗುಣಕೆ ಕಾರಣವೊಂದೆ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೩

ಫಲವಿಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ವಾದದಿಂ ತತ್ತ್ವ |
ಸಿಲುಕದೆಮ್ಮಯ ತರ್ಕ ಕರ್ಕಶಾಂಕುಶಕೆ ||
ಸುಳಿವು ದಾಗೀಗಳದು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾನುಭವಗಳಲಿ |
ತಿಳಿಮನದೆ ನೋಳ್ಪರ್ಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೪

ಕುರುಡ ನಿನ ಚಂದ್ರರನು ಕಣ್ಣಿಂದ ಕಾಣುವನೆ? |
ಅರಿಯುವಂ ಸೋಂಕಿಂದೆ ಬಿಸಿಲು ತಣಿವುಗಳ ||
ನರನು ಮಂತೆಯೆ ಮನಸಿನನುಭವದಿ ಕಾಣುವನು |
ಪರಸತ್ತ್ವ ಮಹಿಮೆಯನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೫

ಮೇಲಿಂದ ನಕ್ಷತ್ರ ಜಯಘೋಷ ಸುತ್ತಣಿಂ |
ಭೂಲೋಕದರಚು ಕೆಳಗಿಂ ಮೂಳೆಯುಳುವು ||
ಕೇಳಬರುತೀ ಮೂರು ಕೂಗೆನ್ನ ಹೃದಯದಲಿ |
ಮೇಳಯಿಸುತಿದೆ ಸಂತೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೬

ಆಗುಂಬೆಯಸ್ತಮಯ ದ್ರೋಣಪರ್ವತ ದುದಯ |
ತ್ಯಾಗರಾಜನ ಗಾನ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಕವನ ||
ಆಗಿಸವೆ ತಾವಿವೆಮ್ಮಂತರಂಗದಿ ಸತ್ಯ |
ಯೋಗ ಪುಲಕಾಂಕುರವ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೭

ಮಲೆ ಕಣಿವೆಗಳ ಬೆರಗು ಪ್ರಕೃತಿಕೋಪದ ಗುಡುಗು |
ಕೆಳೆಯೊಲವು ನಲ್ಲೆಯ ವಿಯೋಗ ವಿಂತಹವು ||
ನಿಲಿಸಿ ಮನದೋಟವನು ಮೂಕಗೊಳಿಪುವುವೆನ್ನ |
ನೊಳದನಿಯದೊಂದರಿಂ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೮

ಮಣಿ ಮಂತ್ರತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳೇಕೆ? |
ಮನಗಾಣಿಸಲು ನಿನಗೆ ದೈವದದ್ಭುತವ ||
ಮನುಜರೊಳಗಾಗಾಗ ತೋರ್ಪ ಮಹನೀಯ ಗುಣ |
ವನುವಾದ ಬೊಮ್ಮನದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೯

ಗ್ರೀಸಿನಾ ಕಬ್ಬಗಳ ನೋದುವರು ದೆಹಲಿಯಲಿ |
ಕಾಶಿಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನಾಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡಿನವರು ||
ದೇಶ ಕಾಲ ವಿಭಾಗ ಮನದ ರಾಜ್ಯದೊಳಿರದು |
ಶ್ವಾಸವದು ಬೊಮ್ಮನದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೦

ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲದಿ ನಾಚೆಯಿಂದೊಂದು ದನಿ |
ವಕ್ಷೋ ಗುಹಾಂತರದಿ ನೊಂದು ದನಿಯಿಂತೀ ||
ಸಾಕ್ಷಿದ್ವಯವು ನಿನ್ನೊಳೊಂದುಗೂಡಿ ದೊಡದೇ |
ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಪರಬೊಮ್ಮನದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೧

ಭೌತವಿಜ್ಞಾನಿ ರವಿ ತಾರೆ ಧರೆಗಳ ಚಲನ |
ರೀತಿ ವೇಗವ ನಳೆದು ಶಕ್ತಿಗಳ ಗುಣಿಪನ್ ||
ಪ್ರೀತಿ ರೋಷಗಳ ನವನಳೆವನೇನ್? ಅವ್ಯಕ್ತ |
ಚೇತನವನರಿವನೇಂ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೨

ನರಭಾಷೆ ಬಣ್ಣಿಪುದೆ ಪರಸತ್ತ್ವ ರೂಪವನು? |
ಅರಿಯದದು ನಮ್ಮೆದೆಯ ಭಾವಗಳನೊರೆಯೆ ||
ಪರಮಾನುಭವಗಳುಲಿ ಯನುಭವಿಗಳೊಳಕಿವಿಗೆ |
ಒಳಟು ಯಾನವೊ ಭಾಷೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೩

ಚಿತ್ತದನುಭವ ಭಾವ ಸಂಭಾವನೆಗಳಿಲ್ಲ।
ಭಿತ್ತವದನು ವಿಚಾರ ಯುಕ್ತಿಗಳು ಕುಟ್ಟಿ॥
ತತ್ತ್ವ ತಂಡುಲ ದೊರೆಗುವುದು ವಿವೇಚಿತತತ್ತ್ವ।
ನಿತ್ಯ ಭೋಜನ ನಮಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ॥ ೬೪

ಪುಸ್ತಕದಿ ದೊರೆತರಿವು ಮಸ್ತಕದಿ ತಳೆದ ಮಣಿ।
ಚಿತ್ತದೊಳು ಬೆಳೆದರಿವು ತರು ತಳೆದ ಪುಷ್ಪ॥
ವಸ್ತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ವಂತರೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ।
ಶಾಸ್ತ್ರಿತನದಿಂದಲ್ಲ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ॥ ೬೫

ವ್ಯರ್ಥವೆಂದೆನಿಪುದಲ್ತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ ಬಹುಭಾಗ?।
ಅರ್ಥವೇಂ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ ಕೋಟಿ ರಚನೆಯಲಿ?॥
ಕರ್ತನಾಲೋಚಿಸದ ದುಂದಿನವನೆಂಬ ನುಡಿ।
ಯರ್ಥದೃಷ್ಟಿಯ ವಿವರ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ॥ ೬೬

ಸ್ರಷ್ಟು ಸಂಕಲ್ಪ ಲಿಪಿಯೆಲ್ಲ ನಮ್ಮೆದುರಿಲ್ಲ।
ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರ ವದರೊಳೊಂದು ಗೆರೆ ಮಾತ್ರ॥
ಅಷ್ಟರಿಂದಿದು ನಷ್ಟವದು ಶಿಷ್ಟವೆನ್ನುವುದೆ?।
ಕ್ಲಿಷ್ಟದ ಸಮಸ್ಯೆಯದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ॥ ೬೭

ಎಲ್ಲ ಅರೆಬೆಳಕು ಅರೆಸುಳಿವು ಅರೆತಿಳಿವುಗಳಿಲ್ಲಿ।
ಎಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರಣವೊ ಅದನರಿಯುವನಕ॥
ಸೊಲ್ಲಿಸುವರಾರು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪೇಟಿಯೊಳ ಗುಟ್ಟ?॥
ಎಲ್ಲ ಬಾಳು ರಹಸ್ಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ॥ ೬೮

ಹೆಸರ ನರಿಯುದ ಸಸಿಯೊಳಿರವೆ ರಸಗಂಧಗಳು ? |
ಬಿಸಿಲದನು ಪಕ್ವಗೊಳಿಸುತ್ತೆ ಬಿಡಿಸದಿಹುದೆ ? ||
ಪಸರಿಸದೆ ಗಾಳಿಯುದ ನೊಯ್ದು ದಿಸೆದಿಸೆಗಳೊಳು ? |
ಉಸಿರುತಿಹೆವದ ನಾವು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೯

ಭೂವಿಷಯುದಲಿ ಪುದಿದ ರಸವಾಸನೆಗಳೆಲ್ಲ |
ಆವಿಯಾಗೇಳ್ದು ಮುಗಿಲಾಗಿ ಮಳೆಗರೆದು ||
ಬಾವಿಗೂಟೆಯು ನಿತ್ತು ನರರೊಡಲ ಸೇರುವುದು |
ದೈವರಸ ತಂತ್ರವಿದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೦

ತರಣಿ ಕಿರಣದ ನಂಟು ಗಗನ ಸಲಿಲದ ನಂಟು
ಧರಣಿ ಚಲನೆಯ ನಂಟು ಮರುತನೊಳ್ನಂಟು ||
ಪರಿಪರಿಯ ನಂಟುಗಳಿನೊಂದು ಗಂಟೇ ವಿಶ್ವ
ಕಿರಿದು ಪಿರಿದೊಂದಂಟು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೧

ಈ ವಿಶ್ವದಲಿ ನೋಡಲೆಲ್ಲರೆಲ್ಲರ ನಂಟು |
ಆವನಾ ಬಂಧುತೆಯ ಜಡೆಯ ಬಿಡಿಸುವನು ? ||
ಜೀವ ಜೀವಕೆ ನಂಟು ಜಡ ಚೇತನಕೆ ನಂಟು
ಆವುದದಕಂಟಿರದು ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೨

ನಂಟು ತಂಟೆಗಳ ಗಂಟೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಭಂಡಾರ |
ಅಂಟಿಲ್ಲವೆನಗಿದರೊಳೆನ್ನದಿರದೆಂದುಂ ||
ಒಂಟಿನೀನೊಳ ಜಗಕೆ ಭಂಟ ಹೊರ ಜಗಕಾಗಿ
ಒಂಟಿಸಿಕೊ ಜೀವನವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ | ೨೩

ಸುಮ್ಮನೊಬ್ಬಂಟಿಯೆಂತಿಹುದು ? ಬೇಸರವಹುದು |
ಹೊಮ್ಮುವೆನು ಕೋಟಿ ರೂಪದಲಿ ನಾನೆಂದು ||
ಬೊಮ್ಮನೆಳಸಿದನಂತೆ. ಆಯೆಳಸಿಕೆಯೆ ಮಾಯೆ |
ನಮ್ಮಿರವು ಮಾಯೆಯಲಿ – ಮಂಕು ತಿಮ್ಮ || ೭೪

ಮರ ತನ್ನ ಹೆತ್ತ ಬೀಜವ ನಿಲ್ಲವೆನಿಸಿ ವಿ- |
ಸ್ತರಿಸುವಂದದಿ, ಸೃಷ್ಟಿ ತನ್ನ ಮೂಲವನು ||
ಮರೆಮಾಚಿ ತಾನೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹುದು ಕಣ್ಗಳಿಗೆ |
ನೂರೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಪಾಲ್ ಬ್ರಹ್ಮ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೫

ಬಹುವಾಗಲೆಳಸಿ ತಾನೊಬ್ಬಂಟಿ ಬೊಮ್ಮ ನಿಜ |
ಮಹಿಮೆಯಿಂ ಸೃಜಿಸಿ ವಿಶ್ವವನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ||
ವಹಿಸಿ ಜೀವತೆಯ ಮಾಯೆಯ ಸರಸವಿರಸದಲಿ |
ವಿಹರಿಪನು ನಿರ್ಲಿಪ್ತ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೬

ತನ್ನ ಹೊಳ ಹೊಳಪುಗಳ ನೆನೆನೆನೆದು ನೈಮರೆತ |
ರನ್ನವೋ ಬ್ರಹ್ಮ; ನೋಡವನು ನಿಜ ಪಿಂಛ ||
ವರ್ಣದೆಣಿಕೆಯಲಿ ತನ್ನನೆ ಮರೆತ ನವಿಲವೊಲು |
ತನ್ಮಯನೊ ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೭

ತರುಣಿ ತನ್ನೊಡವೆಗಳ ತಳೆಯುತ್ತ ತೆಗೆಯುತ್ತ |
ಪರಿಕಿಸುತೆ ಮುಕುರದಲಿ ಸೊಗಸುಗಳ ಪರಿಯ ||
ಮರೆತೆಲ್ಲವನು ವಿಲಸಿಪಂತೆ ತಾಂ ವಿಶ್ವದಲಿ |
ಮೆರೆಯುವನು ಪರಬೊಮ್ಮ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೮

ಬರೆವ ಹಲಗೆಯನೊಡೆದು ಬಾಲಕನು ತಾನದನು ।
ಮರಳಿ ಜೋಡಿಪೆನೆನ್ನು ತಾಯಾಸಗೊಳುತ ॥
ಸರಿಚೌಕಗೈವಾಟದಲಿ ಜಗವ ಮರೆವಂತೆ ।
ಪರಬೊಮ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೯

ಚೀಟಿಯಾಟದ ಬಿನದಿ ತಾನೊರ್ವ ನಿರ್ವರವೊ ।
ಲಾಟವಾಡುತಲಿ ತನ್ನೊರ್ತನವ ಮರೆವಾ ॥
ಮಾಟದಲಿ ಬೊಮ್ಮನುಂ ತನ್ನೇಕತೆಯ ಜೀವ ।
ಪಾಟಿಯಲಿ ಮರೆತಿಹನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೦

ಮರೆತಿಹನೆ ಬೊಮ್ಮ? ಮರೆತಲ್ಲ; ಮರೆತವೊಲಿಹನು ।
ಧರಿಸಿ ಜೀವಾಕೃತಿಯ ಜಗದಿ ತನ್ನನೆ ತಾ ॥
ನರಸಿಕೊಳುವವೊಲಿಹುದು; ದೊರೆತವೋಲ್ ತೋರೆ ಸುಖ।
ದೊರೆವವರೆಗಾಯುಸವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೧

ಬನ್ನಿರಾಡುವ ಕಣ್ಣಮುಚ್ಚಾಲೆಯಾಟವನು ।
ಎನ್ನ ನರಸಿರಿ ಬನ್ನಿ ಮಕ್ಕಳಿರ ಬೇಗ ॥
ಬನ್ನಿ ರಾಟವ ಬೇಡವೆಂಬರನು ನಾಂ ಬಿಡೆನು ।
ಎನ್ನುವಜ್ಜಿಯೊ ಬೊಮ್ಮ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೨

ಮಾನಸವ ಚಿಂತೆ ಪಿಡಿದಂದೊರ್ವ ನೆರಡಾಗಿ ।
ತಾನದಾರೊಳೊ ವಾದಿಸುವನಂತೆ ಬಾಯಿಂ ॥
ದೇನನೋ ನುಡಿಯುತ್ತ ಕೈಸನ್ನೆ ಗೈಯುವನು ।
ಭಾನವೊಂದರೊಳಿರಡು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೩

ಅಣುಭೂತ ಭೂಗೋಲ ತಾರಾಂಬರಾದಿಗಳ |
ನಣಿಮಾಡಿ ಬಿಗಿದು ನಸು ಸಡಿಲವನು ಬಿಂಸಿ ||
ಕುಣಿಸುತಿರುವನು ತನ್ನ ಕೃತಿಕಂತುಕವನದರೊ |
ಳಣಗಿರ್ಪ ಪರಬೊಮ್ಮ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೪

ನಭದ ಬಯಲೊಳನಂತ, ಮನದ ಗುಹೆಯೊಳನಂತ |
ವುಭಯದಾ ನಡುವೆ ಸಾದ್ಯಂತ ಜೀವಕಥೆ ||
ವಿಭುವೊಬ್ಬನೀಗಾಳಿ ಬುಡ್ಮೆಗಳ ನೂದುವನು |
ಹಬೆ ಗುಳ್ಳೆಯೋ ಸೃಷ್ಟಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೫

ಗಗನ ತಲೆನವಿರಾಗೆ ಪೆರೆ ತಾರೆ ಹೂವಾಗೆ |
ಜಗವೆಲ್ಲ ವಪುವಾಗೆ ಮಾಯೆ ಸತಿಯಾಗೆ ||
ನಗುನಗುವ ಬೊಬ್ಬಿಡುವ ಜೀವ ತಾಂಡವ ರಸಿಕ |
ಭಗವಂತ ಶಿವರುದ್ರ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೬

ಬೆಳೆಹೊಳಪು ವಿಕಸನ ವಿಕಾರ ಸಂಭ್ರಮಗಳಲಿ |
ಬೆಳಕು ವೇಗಗಳೆನಿಪ ಕಾಲ ದಿಕ್ಕುಗಳ ||
ಚಲನೆಯಲಿ ವಿಶ್ವಸಂಮೋಹನಗಳೆಲ್ಲವಾ |
ವಿಲಸಿತವು ಬೊಮ್ಮನದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೭

ಚಲನೆ ವಿಶ್ವಾಸ್ತರಣೆ ಯದುವೆ ಮಾಯಾ ಭ್ರಮಣೆ |
ಸಲೆಬಗೆಯಲದು ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವಿಸ್ಫುರಣೆ ||
ಥಳಥಳಿಕೆ ವಜ್ರದಲಿ ನೈಜವಿರುವಂತೆಯುಂ |
ಜ್ವಲತೆ ಬೊಮ್ಮಗೆ ನೈಜ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೮

ಆದಿದಿವಸ ವದಾವು ದೆಂದೆಂದು ಮಿಹ ಜಗಕೆ |
ಬೋಧನೆಯ ಸುಲಭತೆಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಲಯ ಕಥನ ||
ಪಾದ ಶಿರಗಳ ಕೂರ್ಮ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿರೆ ಸೃಷ್ಟಿ |
ಸೇದಿಕೊಂಡಿರೆ ಲಯವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೯

ಆವುದಿರುವಿಕೆ ಗಾದಿ? ಎಂದು ಸೃಷ್ಟಿಯು ಮೊದಲು ? |
ಆವುದಬ್ಧಿಯ ತೆರೆಗಳಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ? ||
ಆವು ದೆಲರಿನ ನಿಲ್ಲದಲೆತಕ್ಕೆ ಗಡುಸೀಮೆ ? |
ಈ ವಿಶ್ವ ಕಥೆಯಂತು– ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೦

ಕಮಲ ವುದಯದೊಳರಳಿ ಸಂಜೆಯಲಿ ಮುಗುಳಾಗಿ |
ಸುಮವಪ್ಪುದಂತೆ ಮರುವಗಲು ಮುಗುಳ್ದಂತು ||
ಅಮಿತ ಪ್ರಪಂಚನಾಕುಂಚನಾವರ್ತನ |
ಕ್ರಮವೆ ವಿಶ್ವಚರಿತ್ರೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೧

ಎತ್ತಣಿನೊ ದೃಕ್ಪರಿಧಿಯಾಚೆಯಿಂದ ಲನಂತ |
ಸತ್ತ್ವ ತೆರೆತೆರೆಯಾಗಿ ಬೀಸಿ ಗೂಢದಲಿ ||
ಬಿತ್ತರಿಸುತಿಹುದು ಹೊಸಹೊಸತನವ ನೆಡೆಬಿಡದೆ |
ನಿತ್ಯನಿತ್ಯವು ಜಗದಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೨

ಜ್ವಾಲಮಾಲಾಕುಲ ಜಗದ್ರೂಪ ತಾಂಡವದಿ |
ಲೀಲೆಯಿಂ ಜೀವತೆಯ ನಾಂತು ಪರಬೊಮ್ಮಂ ||
ತಾಳಲಯ ಮೇಳನದಿ ನೊಮ್ಮೆ ರಭಸದಿನೊಮ್ಮೆ |
ಲೋಲನಾಗಿರ್ಪನೆಲೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೩

ಕೇಳಿಯುಂ ಮಾಯೆಯುದು; ನೃತ್ಯ ಗತಿ ಬರಿತೋರ್ಕೆ |
ಮೂಲಮಂ ಕಂಡಂಗೆ ಸಂಭ್ರಾಂತಿಯೇನು ? |
ಆಳದಲಿ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಮೇಲೆ ನಿಯತಿಕ್ಲುಪ್ತ |
ಲೀಲಾಪ್ರಿಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೪

ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನವನೆ ಚಕ್ರಿ ನರಹರಿಯಂತೆ |
ಸೋಮ ಶಂಕರನೆ ಭೈರವ ರುದ್ರನಂತೆ ||
ಹೈಮವತಿ ಶಿವೆ ತಾನೆ ಕಾಳಿ ಚಂಡಿಕೆಯಂತೆ |
ಪ್ರೇಮ ಘೋರಗಳೊಂದೆ! – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೫

ಸತ್ಯವೆಂಬುದದೇನು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ತಾಂಡವದಿ ? |
ನೃತ್ಯವೇ ಸತ್ಯವಲ ಕಡಲಲೆಯ ಬಾಳೊಳ್ ||
ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂಬುದೆ ಮಿಥ್ಯೆ ಜೀವನಾಟಕ ಸತ್ಯ |
ಕೃತ್ಯವಿದು ಬೊಮ್ಮನದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೬

ಧರ್ಮವೆಂಬುದದೇನು ? ಕರ್ಮವೆಂಬುದದೇನು |
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕಥೆಯೇನು ? ಜೀವಿತ ವಿದೇನು ? ||
ಬ್ರಹ್ಮವೆಲ್ಲಕು ಮೂಲ ಮಾಯೆ ತತ್ಕೃತಿಜಾಲ |
ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಜೀವನವೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೭

ವಕ್ರಋಜುಮಿಶ್ರ ಜಗ ವದರ ಶೋಧನೆ ಧರ್ಮ |
ಪ್ರಾಕೃತ ಧ್ವನಿ ಮಿಶ್ರವದರಡುಗೆ ರಾಗ ||
ವ್ಯಾಕೃತದಿ ನವ್ಯಾಕೃತಾದಿ ಸತ್ತ್ವಕೆ ನಿನ್ನ |
ಜಾಗೃತಿಪ ಮತಿ ಧರ್ಮ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೮

ಜಲಧಿ ತೀರದಿ ನಿಂತು ವೀಕ್ಷಿ ಸಿಕ್ಕಲಗಳಲಿ |
ಚಲವೊಂದಚಲವೊಂದು ಸಮವದಸಮವಿದು ||
ಕಲೆತಿರ್ಪುವಂತು ಮೇಯಾಮೇಯಗಳು ಜಗದಿ |
ಮಿಲಿತತೆಯಿನೇ ರುಚಿಯೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೯

ಅವಿದಿತಾಖಂಡ ಸತ್ತ್ವದಪಾರ ಜಲಧಿಯಲಿ |
ಭುವನದ ದ್ವೀಪ ಕಿಂಚಿನ್ಮಾತ್ರವಿದಿತ ||
ಪವಿತಾಂತರಕ್ಷಿಗಾ ಯೆರಡು ಮೊಂದೇ ವಸ್ತು |
ವವಗುಂಠಿತ ಬ್ರಹ್ಮ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೦೦

ಹಾಲಿನೊಳು ಬೆಣ್ಣೆ ಕಡಲೊಳಗೆ ನೀರ್ಗಲ್ಲವೊಲು |
ತೇಲುವುದಮೇಯ ಸತ್ತ್ವದಲಿ ಮೇಯ ಜಗ ||
ಮೂಲದಶೆಯೊಳಗೊಂದು ಮಾಪನದ ಬಗೆಗೆರಡು |
ಗಾಳಿಯು ಸಿರುಗಳಂತೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೦೧

ಕಾಯ ನಿರ್ಜ್ಞೇಯ ವದರೊಳು ಮನವನಿರ್ಜ್ಞೇಯ |
ಸ್ನಾಯು ಸಂಖ್ಯೇಯ ಜೀವಮಸಂಖ್ಯೇಯ ||
ಮೇಯಾ ಪ್ರಮೇಯ ಮಿಶ್ರಣವಿಂತು ನರಜಂತು |
ನೇಯುವದು ವಿಶ್ವಕಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ | ೧೦೨

ಜ್ಞೇಯದ ದ್ವೀಪಕಜ್ಞೇಯಾಬ್ಧಿ ಯಾವರಣ |
ಕಾಯಕದ ಗಿರಿಗೆ ಮಾನಸದಭ್ರ ಪಟಲ ||
ಮೇಯವನು ಬಗೆದೇ ನಮೇಯ ಸುತ್ತಲುಮಿರಲು |
ಮಾಯೆ ಯೀ ಮಿಶ್ರಣವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೦೩

ಕಾಲವಕ್ಷಯ ದೀಪ ವದರ ಪಾತ್ರೆಯಪಾರ |
ಬಾಳ್ ಅದರಿನಾದೊಂದು ಕಿರುಹಣತೆ ಮಿಣಕು ||
ಗಾಳಿಯಾರಿಪುದೊಂದ ನಿನ್ನೊಂದ ಹೊತ್ತಿಪುದು |
ತೈಲಧಾರೆಯ ಖಂಡ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೦೪

ಭಿತ್ತಿಯೊಂದಿಲ್ಲದಿರೆ ಚಿತ್ರವೆಂತಿರಲಹುದು ? |
ಚಿತ್ರವಿಲ್ಲದ ಭಿತ್ತಿ ಸೊಗಸಹುದದೆಂತು ? ||
ನಿತ್ಯಸತ್ತ್ವವೆ ಭಿತ್ತಿ ಜೀವಿತ ಕ್ಷಣಚಿತ್ರ |
ತತ್ತ್ವವೀ ಸಂಬಂಧ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೦೫

ಚೌಕಟ್ಟನಂತವದರೊಳು ಚಿತ್ರಪಟ ಸಾಂತ |
ಸಾಕಾರ ಘನತತಿ ನಿರಾಕಾರ ನಭದಿ ||
ಲೌಕಿಕದ ಮೌಲ್ಯ ನಿರ್ಲೌಕಿಕದ ಸಾಣ್ಯದಲಿ |
ಲೆಕ್ಕ ತಾತ್ತ್ವಿಕನಿಗಿದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೦೬

ಅಜ್ಞಾತವಾದುದ ನಭಾವವೆನೆ ನಾಸ್ತಿಕನು |
ಅಜ್ಞೇಯವೆಂದದಕೆ ಕೈಮುಗಿಯೆ ಭಕ್ತ ||
ಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯವೆಂದು ಪರಿಕಿಸ ತೊಡಗೆ ವಿಜ್ಞಾನಿ |
ಸ್ವಜ್ಞಪ್ತಿ ಶೋಧಿ ಮುನಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೦೭

ಜಡವೇನು? ಜೀವವೇಂ? ಚೈತನ್ಯ ನಿದ್ರಿಸಿರು |
ವೆಡೆಯೆಲ್ಲ ಜಡಲೋಕ ಕಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ ಕಸ ||
ಅಡಗಿರ್ಪ ಚೈತನ್ಯ ವೆಚ್ಚರಲು ಜಂತು ಜಗ |
ಜಡವೆ ಜೀವದ ವಸತಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೦೮

ಶಿಲೆಯಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರ್ದಾಕೆ ರಾಮಪದ ।
ತಲದ ಸಂಸ್ಪರ್ಶದಿಂದೆದ್ದು ನಿಂತಂತೆ ॥
ಚಲಿಸದೆನಿಸಿದ ಜಡವ ನಾವಗಾಳಿಯೊ ಸೋಕೆ ।
ಬಲ ತೀವಿ ಚಲಿಪುದದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೦೯

ಹಿಮಗಿರಿಯ ಕಂಡಂಗೆ ಕ್ರಿಮಿಯ ಹಿರಿಮೆಯದೇನು ?।
ಕ್ರಿಮಿಗೆ ಹಸಿವುಂಟೆನಿತು ಬೆದಕಾಟ ಮುಂಟು ।
ಅಮಿತ ಸಂತತಿಯುಂಟು ಹಿಮಗಿರಿಯ ಸಮಯುಗದ ।
ಕ್ರಿಮಿಪಂಕ್ತಿ ಕಿರಿದಹುದೆ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೧೦

ಜಡವೆಂಬುದೇನು ? ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ ಚೇತನ ಸುಪ್ತಿ ।
ಅಡಗಿ ನಿದ್ರಿಪುದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯದಗ್ನಿ ॥
ಮಿಡಿಯೆ ಪರಸತ್ತ್ವ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ್ತಿಯದನಾಗ ।
ನಡೆವುದದು ಜೀವಿವೊಲು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೧೧

ಹಿಮಗಿರಿಯೊಳವಿತಿಹುದು ಚೈತನ್ಯದಗ್ನಿಕಣ ।
ಸ್ತಿಮಿತದಿಂ ನಿಂತಿರ್ಪುದದು ಧರೆಯ ಹಿತಕೆ ॥
ಶಮದ ಸುಂದರದ ಸಾತ್ತ್ವಿಕದ ಗಾಂಭೀರ್ಯವದು ।
ನಮಗೊಂದು ವೇದನಿಧಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೧೨

ಅಣುಸಂಖ್ಯೆಯೆಣಿಸುವನು ವಿಶ್ವದಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಿ ।
ಗುಣಿಸುವನು ಭೂತಶಕ್ತಿಗಳ ನದರಿಂದೇಂ ? ॥
ಗಣಿತಸಾಧ್ಯದ ಹಿಂದಗಣ್ಯದ ಮಹತ್ತತ್ತ್ವ ।
ವಣಗಿಹುದು ಮೂಲವದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೧೩

ಸೃಷ್ಟಿರೂಪಂಗಳವತಾರದೊಳ್ ಕ್ರಮ ಲಕ್ಷ್ಯ ।
ಪುಷ್ಟವಾಗಿರ್ದೊಡೇ ನಿಲ್ಲಜೊಡದೇನು ? ॥
ಶಿಷ್ಟವಾದುದು ಸತ್ತ್ವವದನು ಸೋಕದು ರೂಪ ।
ದೃಷ್ಟಿ ಸತ್ತ್ವದೊಳಿರಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೧೪

ಕ್ರಮದ ನಭವಿಕೃತಿ ವಾಯ್ವಾದಿ ರೂಪಗಳಂತೆ ।
ಕೃಮಿ ಬೀಜದಿಂ ಮತ್ಸ್ಯ ಮೃಗ ಮನುಜರಂತೆ ॥
ಕ್ರಮ ವಿವರವೇನಿರಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಧಾನದಲಿ ।
ಸಮಸದದು ಸತ್ತ್ವವನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೧೫

ಪರಮಾಣುವಿಂ ಪ್ರಪಂಚಗಳ ಸಂಯೋಜಿಪುದು ।
ಮರೆಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಂತ್ರವ ಚಾಲಿಸುವುದು ॥
ಚರಲೀಲೆಯಲಿ ಜೀವವೆನಿಪ ಚೈತನ್ಯವದು ।
ಪರಸತ್ತ್ವ ಶಕ್ತಿಯೆಲೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೧೬

ಸ್ಥಾಪಿತವೆ ಜೀವ ನಿನ್ನೊಡಲಿನೊಂದಂಗದಲಿ ? ।
ಆಪಾದ ಶಿರವುಮದು ತುಂಬಿರುವುದಲ್ತೆ ? ॥
ವ್ಯಾಪಿಸಿಹುದಂತೊಂದು ಚೈತನ್ಯ ವಿಶ್ವದಲಿ ।
ಲೇಪಗೊಳ್ಳದ ಸತ್ತ್ವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೧೭

ರವಿಮಾತ್ರದಿಂದಲ್ಲ ಭುವಿಮಾತ್ರದಿಂದಲ್ಲ ।
ಭುವನೆ ಪೋಷಣೆಯುಭಯ ಸಹಕಾರದಿಂದ ॥
ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿರಸಂಗಳೇಕೀಭವಿಸೆ ಜೀವ ।
ಅವಿತರ್ಕ್ಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮವದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೧೮

ನಾವುಣ್ಣುವನ್ನಗಳು ನಾವು ಕುಡಿವುದಕಗಳು ।
ನಾವು ಸಿರುವೆಲರುಗಳು ನಾವುಡುವ ವಸ್ತ್ರ ॥
ಭೂವ್ಯೋಮಗಳ ಯಂತ್ರ ಸಂಘದುತ್ಪನ್ನಗಳು ।
ಜೀವವೆರಡರ ಶಿಶುವು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೧೯

ಪಾಕನಿನ್ನೊಳದೊಂದು ಸಾಗುತಿಹುದೆಡೆಬಿಡದೆ ।
ಲೋಕದೆಲ್ಲವು ಸೂಕ್ಷ್ಮಗತಿಯಿನೊಳವೊಕ್ಕು ॥
ಸಾಕುಬೇಕುಗಳೆಲ್ಲ ವದರಿ ನಾಯಂತ್ರವನು ।
ಏಕೆ ರಚಿಸಿದನೊ ವಿಧಿ! – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೨೦

ತನುವೇನು? ಮನವೇನು? ಪರಮಾಣು ಸಂಧಾನ ।
ಕುಣಿಸುತಿಹುದುಭಯವನು ಮೂರನೆಯದೊಂದು ॥
ತೃಣದ ಹಸಿರಿನ ಹುಟ್ಟು ತಾರೆಯೆಸಕದ ಗುಟ್ಟು ।
ದಣಿಯದದನರಸು ನೀಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೨೧

ಜನಿಸಿದುದು ಮೃತಿಯನೆಳಸದೆ ಕುಲವ ಬೆಳಸುವುದು ।
ಒಣಗಿದಂತಿರುವ ತೃಣಮೂಲ ಮೊಳೆಯುವುದು ॥
ಮನುಜರಳಿವರು ಮನುಜ ಸಂತಾನ ನಿಂತಿಹುದು ।
ಅಣಗದಾತ್ಮದ ಸತ್ತ್ವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೨೨

ಬನ್ನ ಬವಣೆಗಳ ತಾನೆನಿತೆನಿತು ಪಟ್ಟರೆಯು ।
ಮಿನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೊಸ ಸಾಹಸಗಳಿಂ ॥
ಸನ್ನಹಿಸುವಂ ಸುಮ್ಮನಿರಲೊಲದೆ ಮಾನವನು ।
ಚಿನ್ಮಯತೆ ಯಾತ್ಮಗುಣ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೨೩

ಮೌನದೊಳೊ ಮಾತಿನೊಳೊ ಹಾಸ್ಯದೊಳೊ ಹಾಡಿನೊಳೊ ।
ಮಾನವಂ ಪ್ರಣಯದೊಳೊ ವೀರ ವಿಜಯದೊಳೋ ॥
ಏನೊ ಎಂತೋ ಸಮಾಧಾನಗಳ ನರಸುತಿಹ ।
ನಾನಂದ ವಾತ್ಮಗುಣ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೨೪

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಂಗಳಾತ್ಮ ಸ್ವಭಾವ ರಸ ।
ಬಚ್ಚಿಡುವುದದನು ಜೀವಿತೆಯು ಮಾಯಿಕತೆ ॥
ಇಕ್ಷುವೊಲ್ ಜೀವ; ಗಾಣದವೊಲ್ ಜಗನ್ಮಾಯೆ ।
ನಿಚ್ಚವಿಳಿಯಾಲೆ ಮನೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೨೫

ಒಳಿತೆಂದು ಸೊಗಸೆಂದು ಜಗವು ಮೆಚ್ಚುವುದೆಲ್ಲ ।
ಕಲೆ ಕಣಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಪೂರ್ಣಂಗಳಲ್ಲ ॥
ನಲವು ಚೆಲುವುಗಳ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮೂಲಾಕೃತಿಯೆ ।
ಪರಬೊಮ್ಮ ನೆನ್ನುವರು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೨೬

ಶಿವ ಸೌಖ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯಗಳ ಪೂರ್ಣ ರವಿ ಬೊಮ್ಮ ।
ಭುವನಜೀವನ ಜಲಧಿ ಯೂರ್ಮಿಕೋಟಿಯಲಿ ॥
ಛವಿಕೋಟಿ ಯೆರಚಲ್ ಪ್ರತಿಚ್ಛಾಯೆ ವಿಲಸಿಪುದು ।
ಸವಿ ವಮ್ಮ ದದರ ಕಣ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೨೭

ಹೊರಗಾವುದೊಳಗಾವುದೀ ಸೃಷ್ಟಿ ಚಕ್ರದಲಿ ।
ಎರಡನೊಂದಾಗಿಪುದು ಹರಿವ ನಮ್ಮುಸಿರು ॥
ಇರುವುದುಳಿದಿನಿತು ಹೊರಗಾಳಿ ಯೋಗಿಗಳೊಳಂ ।
ಬರಿ ಸುಷಿರ ಪಿಂಡ ಜಗ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೨೮

ಧರೆಯು ನೀರ್ಗಾಗಸದ ನೀರಿಳಿದು ಬೆರೆವಂತೆ ।
ನರನ ಪ್ರಾಕ್ತನಕೆ ನೂತನ ಸತ್ತ್ವ ಬೆರೆತು ॥
ಪರಿವುದೀ ವಿಶ್ವ ಜೀವನಲಹರಿಯನವರತ ।
ಚಿರ ಪ್ರತ್ನ ನೂತ್ನ ಜಗ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೨೯

ರಾಮನಡಿಯಿಟ್ಟ ನೆಲ, ಭೀಮನುಸಿರಿದ ಗಾಳಿ ।
ವ್ಯೋಮವದೆ ಭಗೀರಥಂ ತಂದ ಸುರತಟಿನಿ ॥
ಸೋಮನಂ ಪೆತ್ತ ಕಡಲೀ ಪುರಾತನಗಳಿರೆ ।
ನಾಮೆಂತು ಹೊಸಬರೆಲೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೩೦

ಪುಲಿ ಸಿಂಗದುಚ್ಛ್ವಾಸ, ಹಸು ಹುಲ್ಲೆ ಹಯದುಸಿರು ।
ಹುಳುಹಾವಿಲಿಯ ಸುಯ್ಲು, ಹಕ್ಕಿ ಹದ್ದುಯ್ಲು ।
ಕಲೆತಿರ್ಪುವೀಯೆಲ್ಲ ನಾಮುಸಿರ್ಪೆಲರಿನಲಿ ।
ಕಲಬೆರಕೆ ಜಗದುಸಿರು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೩೧

ರಾಮನುಚ್ಛ್ವಾಸವಲೆದಿರದೆ ರಾವಣನೆಡೆಗೆ? ।
ರಾಮನುಂ ದಶಕಂಠನೆಲರ ನುಸಿರಿರನೆ? ॥
ರಾಮ ರಾವಣರು ಸಿರ್ಗಳಿಂದು ನಮ್ಮೊಳಗಿರವೆ? ।
ಭೂಮಿಯಲಿ ಪೊಸತೇನೊ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೩೨

ಬಹಿರಂತರಗಳೊಂದು ಭೂತಭವ್ಯಗಳೊಂದು ।
ಇಹಪರಂಗಳು ವೊಂದು ಚೈತನ್ಯವೊಂದು ॥
ಬಹುಪಾತ್ರ ನಾಟಕದಿ ಮಾಯೆ ಶತವೇಷಗಳ ।
ವಹಿಸಲೀವಳು ಪತಿಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೩೩

ಏಕದಿಂದಲನೇಕ ಮತ್ತನೇಕದಿನೇಕ ।
ಏಕಕ್ರಮವೆ ವಿಶ್ವದಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧ ॥
ಲೋಕದಲಿ ಜಾತಿಯಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲಿ ।
ಸಾಕಲ್ಯದರಿವಿರಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೩೪

ಸಂಪೂರ್ಣಗೋಳದಲಿ ನೆನೆದೆಡೆಯೆ ಕೇಂದ್ರವಲ ।
ಕಂಪಿಸುವ ಕೇಂದ್ರ ನೀಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಂದುಕದಿ ॥
ಶಂಪಾತರಂಗ ವದರೊಳು ತುಂಬಿ ಪರಿಯುತಿಡೆ ।
ದಂಭೋಳಿ ನೀನಾಗು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೩೫

ವಿಶ್ವ ಪರಿಧಿಯುದೆಲ್ಲೊ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಿನಾಚೆ ।
ವಿಶ್ವಕೇಂದ್ರವು ನೀನೆ, ನೀನೆಣಿಸಿದೆಡೆಯೆ ॥
ನಿಶ್ವಸಿತ ಸಂಬಂಧ ನಿನಗಂ ದಿಗಂತಕಂ ।
ಪುಷ್ಪವಾಗಿರು ನೀನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೩೬

ನಾನೆನುವವನೆ ವಿಶ್ವಚಕ್ರನಾಭಿಯವಂಗೆ ।
ಕಾಣಬಹ ದಿಗ್ವಿವರ ಚಕ್ರನೇಮಿಪಥ ॥
ಆನಂತ್ಯವೀ ಜಗಚ್ಚಕ್ರನಾಭಿಕ್ರಮತೆ ।
ತಾನೊಂದೆ ಸತ್ತ್ವವದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೩೭

ಬಾನಾಚೆಯಿಂ ವಿಶ್ವಸತ್ತ್ವ ತಾನಿಳಿದಿಳೆಗೆ ।
ನಾನೆನುವ ಚೇತನದಿ ರೂಪಗೊಂಡಿಹುದೋ ? ॥
ನಾನೆನುವ ಕೇಂದ್ರದಿನೆ ಹೊರಟ ಸತ್ತ್ವದ ಪರಿಧಿ ।
ಬಾನಾಚೆ ಹಬ್ಬಿಹುದೊ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೩೮

ಸೃಷ್ಟಿಕಥೆ ಕಟ್ಟುಕಥೆ ವಿಲಯಕಥೆ ಬರಿಯಕಥೆ ।
ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳೊಂದೆ ಪುರುಳಿನೆರಡು ದಶೆ ॥
ನಿತ್ಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯೆ ಚೈತನ್ಯ ನರ್ತನೆಯೆ ।
ಸತ್ಯ ಜಗದಲಿ ಕಾಣೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೩೯

ಋತುಚಕ್ರ ತಿರುಗುವುದು ಕಾಲನೆದೆ ಮರುಗುವುದು ।
ಮೃತನ ಮಣ್ಣಿಂದ ಹೊಸ ಹುಲ್ಲು ಮೊಳೆಯುವುದು ॥
ಕ್ಷಿತಿ ಗರ್ಭಧರಿಸುವಳು ಮತ್ತುದಿಸುವುದು ಜೀವ ।
ಸತತ ಕೃಷಿಯೋ ಪ್ರಕೃತಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೪೦

ಹಳೆ ಸೂರ್ಯ ಹಳೆ ಚಂದ್ರ ಹಳೆ ಭೂಮಿ ಹಳೆ ನೀರು ।
ಹಳೆ ಹಿಮಾಚಲ ಗಂಗೆ ಹಳೆ ವಂಶಚರಿತೆ ॥
ಹಳೆಯವಿವು ನೀನಿದರೊಳಾವುದನು ಕಳೆದೀಯೊ ? ।
ಹಳದು ಹೊಸತರೊಳಿರದೆ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೪೧

ಮೂಲವಸ್ತುವದೊಂದು ಲೀಲೆಗೋಸುಗ ನೂರು ।
ಕಾಲದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಹುಳ ಕೇವಲದೊಳೇಕ ॥
ಸ್ಥೂಲವಿವಿಧದಿ ಬಾಳಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಾಮ್ಯವತಾಳಿ ।
ಆಳುತಿರು ಜೀವನವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೪೨

ಧಾತ್ರಿಯನು ಮದುವೆ ಮಂಟಪದವೊಲು ಸಿಂಗರಿಸಿ ।
ಕ್ಷಾತ್ರದಗ್ನಿಗಳ ನರಹೃದಯಗಳೊಳಿರಿಸಿ ॥
ಕೃತ್ರಿಮವ ನೆಡೆಬಿಡದೆ ನಡಸಿ ನಗುವ ವಿಲಾಸಿ ।
ಚಿತ್ರಕಾರಿಯೊ ಮಾಯೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೪೩

ವಾಯುವಂ ಕಾಣ್ಬನಾರ್? ತತ್ಕ್ರಿಯೆಯ ಕಾಣನಾರ್?।
ಮಾಯೆಯಂ ತಪರೀಕ್ಷ್ಯ ಸತ್ತ್ವ ದೀಕ್ಷ್ಯೈಕ್ಯತಿ ॥
ರಾಯನಂ ಕಾಣಲಾಗದೆ ಮಂತ್ರಿಯೆಡೆಸಾರ್ವ।
ದೇಯಾರ್ಥಿವೊಲು ನೀನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೪೪

ಮಾಯೆಯೇ ಸರಸಿ; ನಿರ್ಗುಣ ಸತ್ತ್ವದಿಂದೇನು?।
ಮಾಯೆ ಬಿಡೆ ಜಗವೆತ್ತ? ಜೀವಕಥೆಯೆತ್ತ? ॥
ಮೇಯವಲ್ಲದ ಮಹಿಮೆ ಛಾಯೆಯಾ ಬ್ರಹ್ಮನದು।
ತಾಯವಳು ನೀಂ ಮಗುವು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೪೫

ರಾಯ ಮುದಿದಶರಥನ ನಾಡಿಸುತ ಕೈಕೇಯಿ।
ಸ್ವೀಯ ವಶದಲಿ ಕೋಸಲವ ನಾಳಿದಂತೆ ॥
ಮಾಯೆ ಬೊಮ್ಮನ ಬಿನದವಡಿಸಿ ನಮ್ಮೀ ಜಗವ।
ಕಾಯುವಳು ತನ್ನಿಚ್ಛೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೪೬

ಮಾಯೆ ಯೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತೋರುವಳು ಮಿಗಿಲಕ್ಕರೆಯ।
ಮಾಯಿಪಳು ಗಾಯಗಳ ನೀವಳಿಷ್ಟಗಳ ॥
ವೈಯ ನೀಂ ಮರೆಯೆ ನೂಕುವಳಾಗ ಪಾತಳಕೆ।
ಪ್ರೇಯ ಪೂತನಿಯುವಳು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೪೭

ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂ ಪೊರಗಿರುವ ನರನಾರು ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳ್?।
ಸ್ವಕೃತಿಯೆಂದವನೆನುವುದವಳಿರದೊಡಿರದು ॥
ಸುಕೃತವೆನಿಸುವುದವಳ ನೀಂ ವಶಕೆ ಕೊಳುವ ನಯ।
ವಿಕೃತಿಗೆಡೆಯಾಗದಿರೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೪೮

ಅರಸೊಬ್ಬನಲ್ಲ; ಮೂವರು ಬಾಳನಾಳುವರು |
ನರ ಕರುಮ ದೈವಗಳು ; ತೊಡಕದಕೆ ಸಾಜ ||
ಗುರಿಯಿಡದ, ಮೊದಲು ಕೊನೆಯಿರದ, ದರಬಾರಿನಲಿ |
ಸರಿಯೇನೊ ತಪ್ಪೇನೊ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೪೯

ದೊರೆ ಮೂವರಿರುವಲ್ಲಿ ಸರಿಯಿಹುದೆ ಸೋಜಿಗವು |
ಕೊರತೆ ಹೆಚ್ಚಿಕೆಗಳಿರ ಲಚ್ಚರಿಯದೇನು ? ||
ಬರಲಿ ಬರುವುದು; ಸರಿವುದೆಲ್ಲ ಸರಿಯಲಿ; ನಿನಗೆ |
ಪರವೆಯೇನಿಲ್ಲೆಲವೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೫೦

ದೈವವೆನಿಸಿರುತೆ ವಿಶ್ವಪ್ರಕೃತಿ ಶಕ್ತಿಯಲಿ |
ಜೀವ ವಾಸನೆಗಳಲಿ ಪೂರ್ವಕೃತವೆನಿಸಿ ||
ಧೀವರ್ತನೆಯಲಿ ಪೌರುಷವೆನಿಸಿ ಪರಸತ್ತ್ವ |
ತ್ರೈವಿಧದೊಳಿರುತಿಹುದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೫೧

ಪುಣ್ಯಪಾಪ ಋಣಾನುಬಂಧ ವಾಸನೆಗಳಿವು |
ಜನ್ಮಾಂತರದ ಕರ್ಮಶೇಷದಂಶಗಳು ||
ಎಣ್ಣಿಕೆಗೆ ಸಿಲುಕದಾಕಸ್ಮಿಕ ಯದೃಚ್ಛೆಗಳು |
ಸನ್ನಿಹಿತ ದೈವಿಕದೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೫೨

ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವುಂ ದೈವಿಕದ ಲೀಲೆಯುಂ |
ತೋರುವುವದೃಷ್ಟ ವಿಧಿಯೆಂಬ ಪೆಸರುಗಳಿಂ ||
ಆರುಮಳೆವವರಿಲ್ಲ ವವುಗಳಾವೇಗಗಳ |
ಪೌರುಷವು ನವಸತ್ತ್ವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೫೩

ಪೊಸರಸಂ ಬೇರಿಗನುದಿನ ಮೊದವಿ ಧರೆಯಿಂದ ।
ಸಸಿಗೆ ಹೊಸ ತಳಿರ ತಲೆಯಲಿ ಮುಡಿಸುವಂತೆ ॥
ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿ ಸತ್ತ್ವಮೆತ್ತಣಿನೊ ಬರುತನುದಿನಂ ।
ಪೊಸತಾಗಿಪುದು ಜಗವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೫೪

ಶ್ವಸನನಾಗಸದಿ ನಿಳಿದದ್ರಿ ಗುಹೆಗಳೊಳಲೆಯು ।
ತುಸಿರಾಗಿ ನಮ್ಮೊಳಾವಗ ಮಾಡುವಂತೆ ॥
ವಿಸರ ಸತ್ತ್ವಮದೊಂದದೆತ್ತಣಿನೊ ಬಂದು ನ ।
ಮ್ಮಸುಗಳೊಳವೊಗುತಿಹುದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೫೫

ತೋಯಿಸುತ ಬೇಯಿಸುತ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಕೊಚ್ಚುತ್ತ ।
ಕಾಯಿಸುತ ಕರಿಯುತ್ತ ಹುರಿಯುತ್ತ ಸುಡುತ ॥
ಈ ಯುವನಿಯೊಲೆಯೊಳೆಮ್ಮಯ ಬಾಳನಟ್ಟು ವಿಧಿ ।
ಬಾಯ ಚಪ್ಪರಿಸುವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೫೬

ಪರ ಬೊಮ್ಮನಾವಿಧಿಯು ನೇಮಿಸಿಹುದೇತಕೆನೆ ।
ನರ ಜಾತಿ ಸಾನುಭೂತಿಯ ಕಲಿಯಲೆಂದು ॥
ಪರರೆಂಬರಿಲ್ಲ ಆತ್ಮಾಂಶರೆಲ್ಲರೆನುತ್ತೆ ।
ಬೆರೆ ನೀನು ವಿಶ್ವದಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೫೭

ಕರವೆರಡದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ: ನರನ ಪೂರ್ವಿಕವೊಂದು ।
ಪೆರತೊಂದು ನವಸೃಷ್ಟಿಸತ್ತ್ವ ವಾಬೊಗಸೆ ॥
ಧರಿಸಿಹುದು ಮನುಜ ಜೀವಿತವನದರೊತ್ತಡದೆ ।
ಪರಿಪಾಟ ನಮಗೆಲ್ಲ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೫೮

ತಾಪಿಸುತೆ ತಣಿಯಿಸುತೆ ಕುಲುಕಿಸುತೆ ಋತುವೈದ್ಯ ।
ಭೂಪುಟದಿ ಜೀವ ರಸಗಳ ಪಚಿಸುವಂತೆ ॥
ಪಾಪಿಯಂ ಪ್ರೋತ್ಸಹಿಸಿ ಸುಕೃತಿಯ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ ।
ವೇಪಿಪನು ವಿಧಿ ನಮ್ಮ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೫೯

ಆವ ಬೇಳೆಯದಾವ ನೀರಿನಲಿ ಬೇಯುವುದೊ ! ।
ಆವ ಜೀವದ ಪಾಕವಾವ ತಾಪದಿನೋ ! ॥
ಆ ವಿವರವನು ಕಾಣದಾಕ್ಷೇಪಣೆಯದೇನು ? ।
ದೈವ ಗುಟ್ಟದು ತಿಳಿಯೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೬೦

ವಿಧಿಯ ಹೊರೆಗಳನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳುವ ನೆಲ್ಲಿಹನು ? ।
ಬೆದರಿಕೆಯನದರಿಂದ ನೀಗಿಸುವನೆ ಸಖನ್ ॥
ಎದೆಯನುಕ್ಕಾಗಿ ಸಾನಿಸು ಬೆನ್ನ ತುಟಿಯ ಬಿಗಿ ।
ವಿಧಿಯಗಸ, ನೀಂ ಕತ್ತೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ೧೬೧

ಟಗರೆರಡ ಬೆಳಸಿ ಕೊಬ್ಬಿಸಿ ಕೆಣಕಿ ಹುರಿಗೊಳಿಸಿ ।
ಜಗಳವಾಡಿಸಿ ದೈವ ಜೀವಗಳ ಪೆಸರಿಂ ॥
ನಗುತಲಿರುವನು ನೋಡಿ; ಪರಬೊಮ್ಮನೇಂ ಬಿನದಿ ! ।
ಬಿಗಿಯದಿರು ನೀಂ ಬೀಗಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೬೨

ಮಾನುಷ್ಯ ಚರಿತೆಯಚ್ಛಿನ್ನ ವಾಹಿನಿ ಸಾಗ ।
ಲಾನುಪೂರ್ವ್ಯದ ಕರ್ಮ ಋಣ ಶೇಷವಿನಿತು ॥
ತಾನಿರಲೆ ಬೇಕಲ್ತೆ ಪೌರುಷ ಸ್ಪರ್ಧನೆಗೆ ।
ಆನೆಗಂಕುಶದಂತೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೬೩

ಹಳೆಯ ಮಲೆ ಹಳೆಯ ನೆಲವಾದೊಡೆಯುಂ ಮೊರತೆ ಮಳೆ |
ಹೊಳೆನೀರನಾವಗಂ ಪೊಸದಾಗಿಸುವವೊಲ್ ||
ಹಳೆಯ ಕರ್ಮವ ಹೊಸದು ಕೊಚ್ಚಿ ಪೌರುಷ ನದಿಯ |
ಬೆಳೆಯಿಪುದು ನವತೆಯಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೬೪

ಹೊಸಹೊಸದು ತಾನಾಗು ತಿರ್ದೊಡಂ ತನ್ನಯ |
ಪ್ರಸವ ಪ್ರವಾಹ ಭೂಮಿಗಳ ಹಳೆತನದಿಂ ||
ನಸು ಸೋಂಕು ವಾಸನೆಯ ಪೊನಲೊಂದಬೇಕಲ್ತೆ ? |
ಹೊಸದು ಹಳದಾಗದೇ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೬೫

ಹುಳು ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಯುತಿರೆ, ನೆಲ ಸವೆದು ಕರಗುತಿರೆ |
ಕಡಲೊಳಿತ್ತಲೊ ಹೊಸ ದ್ವೀಪವೇಳುವುದು ||
ಕಳೆಯುಂ ತೊಂದಿರಲಿಲ್ಲಿ, ಬೆಳವುದಿನ್ನೊಂದೆಲ್ಲೊ |
ಅಳಿವಿಲ್ಲ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೬೬

ಕ್ಷಿತಿಚಕ್ರ ರವಿಚಕ್ರ ಋತುಚಕ್ರಗಳಿಗಿಹುದು |
ಮಿತವೃತ್ತಿ ; ನರನಿಗಂತೆಯೆ ಕರ್ಮನಿಯತಿ ||
ಕ್ಷಿತಿಕಂಪ ರಾಹುಕೇತುಭ್ರಮೆ ನರಪ್ರಗತಿ |
ಅತಿಚರಿತೆ ಪ್ರಕೃತಿಯಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೬೭

ಅನುಬಂಧ ಜೀವ ಜೀವಕೆ ಪುರಾಕೃತದಿಂದ |
ಮನದ ರಾಗದ್ವೇಷ ವಾಸನೆಗಳದರಿಂ ||
ತನುಕಾಂತಿ ಮೋಹ ವಿಕೃತಿಗಳು ಮಾತೊಡಕಿನವು |
ಕೊನೆಯಿರದ ಬಲೆಯೊ ಅದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೬೮

*

ಋಣದ ಮೂಟೆಯ ಹೊರಿಸಿ, ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತದ ಹುರಿಯ ।
ಕುಣಿಕೆಯಲಿ ನಿನ್ನ ಕೊರಳನು ಬಿಗಿದು ವಿಧಿಯು ॥
ತೃಣದ ಕಡ್ಡಿಯ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದಾಶೆ ತೋರುತಿರೆ ।
ಕುಣಿವ ಗರ್ದಭ ನೀನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೬೯

ಉಣುವುದುಡುವುದು ಪಡುವುದಾಡುವುದು ಮಾಡುವುದು ।
ಋಣಗಳೆಲ್ಲವು ಪೂರ್ವ ಸಂಚಿತಾಂಶಗಳು ॥
ಹಣೆಯೊಳದು ಲಿಖಿತ ಮಿರೆಯುಂ ವಾಚಿಸುವನಿಲ್ಲ ।
ಗೊಣಗಾಟವಳಿಸುವುದೆ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ । ೧೭೦

ಇಂದು ಮದುವೆಯ ಹಬ್ಬ, ನಾಳೆ ವೈಕುಂಠ ತಿಥಿ ।
ಇಂದು ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಸುಖ, ನಾಳೆ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ ॥
ಇಂದು ಬರಿಯುಪವಾಸ, ನಾಳೆ ಪಾರಣೆ—ಯಿಂತು ।
ಸಂದಿರುವುದನ್ನ ಋಣ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೭೧

ಅರಿ ಮಿತ್ರ ಸತಿ ಪುತ್ರ ಬಂಧು ಬಳಗವದೆಲ್ಲ ।
ಕರುಮದವತಾರಗಳೊ, ಋಣಲತೆಯ ಚಿಗುರೋ ॥
ಕುರಿಯ ನಾಗಿಸಿ ನಿನ್ನ ಕಾಪಿಡುವ ಸಂಸಾರ ।
ಮರಿಮಾರಿಯಾದೀತೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೭೨

ಬಂಧು ಬಳಗವು ಮಂತಕನ ಚಮುವೊ, ಛದ್ಮಚಮು ।
ದಂದುಗದ ಬಾಗಿನಗಳವರ ನಲುಮೆಗಳು ॥
ಕುಂದಿಪ್ಪ ವಾತ್ಮನ ನವರ್ಗಳುಪಕಾರಗಳು ।
ಮಂದಿಗಾಗದಿರು ಬಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೭೩

ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹದಗೆಟ್ಟುದನು ಕಾಣೆಯಾ? |
ಹೊಂದಿರುವರವರ್ ಅಹಂತೆಯು ಮೊಳೆಯುವನಕ ||
ತಂದೆಯಾರ್ ಮಕ್ಕಳಾರ್ ನಾನೆಂಬುದೆದ್ದು ನಿಲೆ? ||
ಬಂಧ ಮುರಿವುದು ಬಳಿಕ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೭೪

ಕಾಂಕ್ಷೆಗಳ ಬೋಧಿಸುವ ಬಂಧುಸಖರುಪಕಾರ |
ಯಕ್ಷಿಯರು ಮ್ಯಾತ್‌ಬೆತನಿಗೆಸಗಿದುಪದೇಶ ||
ಉತ್ಸಾಹವಿದ್ದೇನು? ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿದ್ದೇನು? |
ಅಕ್ಷಿ ನಿರ್ಮಲವೇನೊ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೭೫

ಇಂಗಿತ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಬಂಧು ಪರಿವಾರ |
ಹಂಗಿಸುವ ಛಲವುಳ್ಳ ಸತಿ ಪುತ್ರ ಸಖರು ||
ಬಂಗಾರದಸಿ ಚುಚ್ಚಿ ಸಿಂಗರದ ಬೊಟ್ಟೆನುವ |
ಮಂಗ ಬುದ್ಧಿಯ ಜನರು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೭೬

ಬಂಧುವುಂ ಮಿತ್ರನುಂ ಭೃತ್ಯನುಂ ಶತ್ರುವೊಲೆ |
ದಂಡಧರ ನೋಲಗಕೆ ನಿನ್ನನೆಳೆವವರೋ ||
ಅಂದದೊಡವೆಯ ಮೊನೆಗಳಿಂದೆದೆಯ ನೊತ್ತುವಾ |
ಮಂದಹಸಿತದ ಕೊಲೆಯೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೭೭

ದ್ವೇಷರೋಷಗಳವೊಲೆ ನೇಹಮುಂ ಮೋಹಮುಂ |
ಪಾಶವಾಗಲ್ಬಹುದು ನಿನಗೆ ವೈಮರಸಿ ||
ವಾಸನೆಗಳುರುಬಿ ಚಿತ್ತಜ್ವರಂಗಳ ಬಿತ್ತಿ |
ಮೋಸದಲಿ ಕೊಲ್ಲುವುವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೭೮

ಕರುಮ ಬಂದಿದಿರಹುದು ಮೋಹನದ ರೂಪಿನಲಿ |
ಕಿರುನಗುವು ಕುಡಿನೋಟ ಕೊಂಕುನುಡಿಗಳಲಿ ||
ಕರೆದು ತಳ್ಳುವ, ತಳ್ಕರಿಸುತೊಳಗೆ ಕಿಚ್ಚಿಡುವ |
ತರಳತೆಯದೇಂ ತಂತ್ರ ?– ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೭೯

ಮೃತ್ಯು ತಾಂ ಬಂದು ಮೋಹಿನಿಯ ರೂಪದಿ ನಿನ್ನ |
ಚಿತ್ತವನು ಸೆರೆಪಿಡಿದು ನೆತ್ತರನು ಬಸಿದು ||
ನಿತ್ಯ ನಿನ್ನಸುವ ಲವ ಲವ ಪೀರುತಲಿ ದೀರ್ಘ |
ಹತ್ಯೆಯಲಿ ಹರುಷಿಪಳೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೮೦

ಕ್ಷಣವೊಂದರೊಳೆ ಪೂರ್ತಿಕೊಲ್ಲುವುದು ಯಮಶೂಲ |
ಕ್ಷಣವನುಕ್ಷಣ ಕೊಲ್ಲುವುವು ಮೋಹ ಮಮತೆ ||
ಕುಣಿಕೆಯನು ನಿನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ಹೂಡಿ ಚಿರಕಾಲ |
ವಣು ವಣುವೆ ಬಿಗಿಯುವುವೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೮೧

ಋಣದ ಜಾಲವನಂತ, ಕರುಮ ಚಕ್ರವನಂತ |
ಜನುಮ ಜನುಮದ ಕಥೆಯ ತಂತುಗಳನಂತ ||
ಅನವರತ ನೂತನ ವಿದೆನಿಪ ವಿಶ್ವದ ತಂತ್ರ |
ಬಿನದ ಪರ ಬೊಮ್ಮಂಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೮೨

ಪುಣ್ಯದಿಂ ಬಂದ ಸಿರಿ ಮದಮೋಹಗಳ ಮೂಲ |
ಖಿನ್ನಸಾಗಿಪ ಪಾಪಫಲ ವಾತ್ಮಶುದ್ಧಿ ||
ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಜನಕಗಳು ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳಿಂತು |
ಧನ್ಯನುಭಯವ ಮೀರೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೮೩

ನೋಡು ನೋಡುತ ಲೋಕ ಸಹವಾಸ ಸಾಕಹುದು ।
ಬಾಡುತಿಹ ಹೂಮಾಲೆ, ಗೂಢವಿಹ ಕಜ್ಜಿ ॥
ತೋಡದಿರು ಬಾಳ್ವೆಯಾಳವನು; ಮೇಲ್ಮೇಲೆ ನೀ ।
ನೋಡಾಡು ಹಗುರದಿಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೮೪

ಹೃದಯ ಜೀವನ ಕಿನಿತು ಬೆಲೆಯಿರದೆ? ಫಲವಿರದೆ? ।
ಮಧುರ ಭಾವ ಪ್ರೇಮ ದಯೆಯೆಲ್ಲ ಬರಿದೆ? ॥
ವಿಧಿಯಂಗಡಿಯೊಳದನು ಕಸವೆಂದು ತಳ್ಳುವೊಡೆ ।
ಬದುಕಿನಲಿ ತಿರುಳೇನು? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೮೫

ತಡಕಾಟ ಬದುಕೆಲ್ಲ ವೇಕಾಕಿ ಜೀವ ತ ।
ನ್ನೊಡನಾಡಿ ಜೀವಗಳ ತಡಕಿ ಕೈಚಾಚಿ ॥
ಪಿಡಿಯಲಲೆದಾಡುಗುಂ, ಪ್ರೀತಿ ಋಣ ಮಮತೆಗಳ ।
ಮಡುವೊಳೋಲಾಡುತ್ತೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೮೬

ನುಡಿಗಟ್ಟ ನಾಟದಕ್ಕರ ಚೀಟಿ ಯೊಟ್ಟನಲಿ ।
ತಡಕಿ ನಾವಾಯ್ದಾಯ್ದು ನುಡಿಜೋಡಿಪಂತೆ ॥
ಬಿಡಿಜೀವ ಸಂಗಾತಿ ಜೀವಗಳ ನರಸಿ ತಾಂ ।
ಪಡೆದಂದು ಪೂರ್ಣವದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೮೭

ರಸರುಚಿಗಳನು ಕಲಿಸಿ ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳ ಪಚಿಸಿ ।
ರಸನೆಯಲಿ ನೀರಿಳಿಸಿ ಬಿಸಿಯುಸಿರ ಬಿಡಿಸಿ ॥
ದಶದಿಶೆಗಳಿಂ ಮುತ್ತಿ ಬರುವ ಪ್ರಕೃತಿಗದಾರು ।
ವಶನಾಗದಿಹ ನರನು? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೮೮

ಪರಿಪರಿಯ ರೂಪಕಾಂತಿಗಳ ಕಣ್ಗಾಗಿಸುವ ।
ಪರಿಪರಿಯ ಫಲ ಮಧುರಗಳ ರಸನೆಗುಣಿಪ ॥
ಪರಿಪರಿಯ ಕಂಠರವಗಳ ಕಿವಿಗೆ ಸೋಕಿಸುವ ।
ಗುರು ಸೃಷ್ಟಿ ರಸಿಕತೆಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೮೯

ಅಮೃತ ಕಣವಂ ಮರ್ತ್ಯ ಮೃದ್ಘಟದಿ ಬಯ್ತಿರಿಸಿ ।
ವಿಮೃಶ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮೋಹದುಪನೇತ್ರ ವಿಡಿಸಿ ॥
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಮಧ್ಯದಲಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷವಾಗಿಪುದು ।
ಕಮ್ರತೆಯೊ ನಮ್ರತೆಯೊ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೯೦

ಪೊಡೆಯುಣಿಸ ಮಿಗ ಹಕ್ಕಿ ಹುಳುಗಳಂದದಿ ನರನು ।
ತಡಕುವನು ; ತನ್ನಾತ್ಮದುಣಿಸ ಮರೆಯುವನು ॥
ಒಡಲಿನಬ್ಬರವೇನು ? ಆತುಮದ ಸಾಣ್ಮೇನು ? ।
ಪೊಡವಿಗಿದೆ ದುಮ್ಮಾನ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೯೧

ದೇವ ದಾನವರ ರಣರಂಗ ಮಾನವ ಹೃದಯ ।
ಭಾವ ರಾಗ ಹಠಂಗಳವರ ಸೇನೆಗಳು ॥
ಭೂ ವಿಭವ ಜಯಗಳ ಭ್ರಾಂತಿಯಲಿ ಮರೆಯುವರು ।
ಜೀವಾಮೃತವನವರು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೯೨

ಪರಮೇಷ್ಠಿ ನಿಜ ಚಾತುರಿಯ ನಳೆಯೆ ನಿರವಿಸಿದ ।
ನೆರಡು ಕೈಯಿಂದೆರಡು ಜಂತುಗಳ ಬಳಿಕ ॥
ಇರದೆ ತಾನವನೊಂದು ಗೂಡಿಸಲು ಬೆರಗಾಯ್ತು ।
ನರಿಯು ವಾನರವು ನರ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೯೩

ಅಂತರಂಗವನೆಲ್ಲ ಬಿಚ್ಚಿ ತೋರಿಪನಾರು ? |
ಆಂತರ ಗಭೀರಗಳ ತಾನೆ ಕಂಡವನಾರ್ ? ||
ಗಂತಿಗಳು ಗಂಟುಗಳು ಮಡಿಪುಮಡಿಪುಗಳಲ್ಲಿ |
ಸ್ವಂತಕೇ ದುರ್ದರ್ಶ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೯೪

ಮೊಗ ನಾಲ್ಕು ನರನಿಗಂತೆಯೆ ನಾರಿಗಂ ಬಗೆಯೆ |
ಜಗಕೆ ಕಾಣಿಪುದೊಂದು, ಮನೆಯ ಜನಕೊಂದು ||
ಸೊಗಸಿನೆಳಸಿಕೆಗೊಂದು, ತನ್ನಾತ್ಮಕಿನ್ನೊಂದು |
ಬಗೆಯೆಷ್ಟೊ ಮೊಗವಷ್ಟು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೯೫

ಮನುಜ ಲೋಕ ವಿಕಾರಗಳನು ನೀನಳಿಸುವೊಡೆ |
ಮನಕೊಂದು ದರ್ಪಣವ ನಿರವಿಸೆಂತಾನುಂ ||
ಅನುಭವಿಪರವರಂದು ತಮ್ಮಂತರಂಗಗಳ |
ಅನುಪಮಾಸಹ್ಯಗಳ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೯೬

ಕನಲ್ದ ಹುಲಿ ಕೆರಳ್ದ ಹರಿ ಮುಳ್ಕರಡಿ ಛಲನಾಗ|
ಅಣಕು ಕಪಿ ಸೀಳ್ನಾಯಿ ಮೊದಲಾದ ಮೃಗದ ||
ಸೆಣಸು ಮುಸುಡಿಯು ಘೋರ ದುಷ್ಟ ಚೇಷ್ಟೆಗಳೆಲ್ಲ |
ವಣಗಿಹುವು ನರಮನದಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೯೭

ಸತ್ಯವಂತನ ನರಸಲೆನುತ ಪೇಟೆಗಳೊಳಗೆ |
ಹಟ್ಟ ಹಗಲೊಳೆ ದೀವಿಗೆಯ ಹಿಡಿದು ನಡೆದು ||
ಕೆಟ್ಟುದೀ ಜಗವೆಂದು ತೊಟ್ಟಿಯೊಳೆ ವಸಿಸಿದನು |
ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಡಯೋಜೆನಿಸ್ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೯೮

ಪದರಪದರಗಳಿಹುವು ಗಂಟುಗಂಟುಗಳಿಹುವು ।
ಹೃದಯದಲಿ ಬುದ್ಧಿಯಲಿ ವಾಕ್ಕಾರ್ಯಗಳಲಿ ॥
ಇದ ಮಿತ್ಥ ಮೆಲ್ಲಿಹುದು ಮನುಜ ಸ್ವಭಾವದಲಿ? ।
ವಿಧಿಯ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೧೯೯

ಹೊಟ್ಟೆಯೊಂದರ ರಗಳೆ ಸಾಲದೆಂದೇನೊ ವಿಧಿ ।
ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನ ಕಿಡಿಯ ನೆಟ್ಟಿಹನು ನರನೊಳ್ ॥
ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಿದ ತೋಳ ಮಲಗೀತು ; ನೀಂ ಪೆರರ ।
ದಿಟ್ಟಿಸುತ ಕರುಬುವೆಯೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೦೦

ಉರಿಯುತಿರೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಾರಿಸಲು ನೀರೆಲ್ಲಿ ? ।
ನರಕವೆದೆಯಲಿ ನೆಲಸೆ ನಿದ್ದೆಗೆಡೆಯೆಲ್ಲಿ ? ॥
ಹರಿಸಲಪ್ಪುದೆ ನರರು ಮಚ್ಚರಿಯ ಸಂಕಟವ ? ।
ಕರುಬಿದನ ಹರಿ ಪೊರೆಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೦೧

ರಾವಣನ ದಶಶಿರವದೇಂ ? ನರನು ಶತಶಿರನು ।
ಸಾವಿರಾಸ್ಯಗಳ ನೊಂದರೊಳಣಗಿಸಿಹನು ॥
ಹಾವಾಗಿ ಹುಲಿಯಾಗಿ ಕಪ್ಪೆ ಹುಲ್ಲೆಯುಮಾಗಿ ।
ಭೂವ್ಯೋಮಕತಿಶಯನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೦೨

ತಲೆಯೊಳಗೆ ನೆರೆದಿಹುವು ನೂರಾರು ಹಕ್ಕಿಗಳು।
ಗಿಳಿ ಗೂಗೆ ಕಾಗೆ ಕೋಗಿಲೆ ಹದ್ದು ನವಿಲು ॥
ಕಿಲಕಿಲನೆ ಗೊರಗೊರನೆ ಕಿರಿಚಿ ಕೂಗುತ್ತಿಹುವು ।
ನೆಲೆಯೆಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆಗೆಲೊ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೦೩

ದೇವಾಂಶ ಪಶ್ವಂಶಗಳ ಗಂಟು ಮಾನುಷತೆ ।
ಧೀವಿಮರ್ಶೆಯಿನೊಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಬಲಿಸಿ ॥
ಭಾವ ಪರಿಶೋಧನೆಯಿ ನಿನ್ನೊಂದ ದಂಡಿಪುದೆ ।
ಜೀವ ಪ್ರಕರ್ಷಗತಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೦೪

ಕಲ್ಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು, ಬಳ್ಳಿವೊಲು ಬಳುಕುವನು ।
ಮುಳ್ಳಾಗಿ ಚುಚ್ಚುವನು, ಫುಲ್ಲ ಸುಮವಹನು ॥
ಕಲ್ಲೋಲ ವಾರಿಧಿವೊಲುರವಣಿಸಿ ಮೊರೆಯುವನು ।
ಕ್ಷುಲ್ಲಮಾನಿಸನಿವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೦೫

ಸತ್ತವೆನ್ನಾಶೆಗಳು, ಗೆದ್ದೆ ನಿಂದ್ರಿಯಗಣವ ।
ಚಿತ್ತವಿನ್ನಲುಗದೆಂಬಾ ಜಂಬ ಬೇಡ ॥
ಎತ್ತಣಿಂದಲೊ ಗಾಳಿ ಮೋಹ ಬೀಜವ ತಂದು ।
ಬಿತ್ತಲಾರದೆ ಮನದಿ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೦೬

ಒಣಗಿ ಬೇಸಗೆಯಿಂದ ಮಣ್ಣಾಗಿ ಕಾಣದಿಹ ।
ತೃಣ ಮೊಳೆಯುವುದು ಮರಳಿ ಹನಿಯೆರಡು ಬೀಳೆ ॥
ಅಣಗಿರ್ದ ನರನಾಶೆಯಂತು ಕಷ್ಟದ ದಿನದಿ ।
ಕುಣಿವುದನುಕೂಲ ಬರೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೦೭

ಬೆದಕಾಟ ಬದುಕೆಲ್ಲ; ಚಣ ಚಣವು ಹೊಸಹಸಿವು ।
ಅದಕಾಗಿ ಇದಕಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದಕಾಗಿ ॥
ಅಧಿಕಾರ ಸಿರಿ ಸೊಗಸು ಕೀರ್ತಿಗಳ ನೆನೆದು ಮನ ।
ಕುದಿಯುತಿಹುದಾವಗಂ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೦೮

ದನ ಸಿಂಗ ಹುಲಿ ಹಕ್ಕಿ ಹಾವು ಮೀನ್‌ಗಳಿಗೆಲ್ಲ ।
ಇನಿಸುಣಿಸು, ಬೆದೆ, ಬೆದರು—ಅಷ್ಟೆ ಜೀವಿತವು ॥
ಮನುಜನೆಂತನಿತರಿಂ ತೃಪ್ತಿ ವಡೆವ ನವಂಗೆ ।
ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣವು ಹೊಸ ಹಸಿವು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೦೯

ತಂಗಳುಣಿಸಾದೊಡಂ ಸಾಕೆನುವ ನುಪವಾಸಿ ।
ಸಿಂಗಾರ ಸಂಗಾತಿ ಬೇಕುಂಡವನಿಗೆ ॥
ಬಂಗಾರ ಪದವಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಬೇಕಾ ಬಳಿಕ ।
ಹಿಂಗದಾ ಯೆದೆ ಚಿಲುಮೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೧೦

ಮನಸು ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲ ಹಸಿವು ಬೆಳೆಯುವುದಯ್ಯ ।
ತಣಿಸಲದ ನೊಗೆಯುವುದು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಯುಕ್ತಿ ॥
ಮನುಜ ನೇಳಿಗೆಯುದರಿನ್; ಆ ಮನಸಿನೇಳಿಗೆಗೆ ।
ಕೊನೆಯೆಲ್ಲಿ? ಚಿಂತಿಸೆಲೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೧೧

ದಿನ ದಿನವು ಹಳಸುವುವು, ದಿನ ದಿನವು ಕೊಳೆಯುವುವು ।
ಮನುಜ ಕುಲದೆಲ್ಲ ಕೃತಿ ವಿಜಯ ವಿಭವಗಳು ॥
ಅನುದಿನವು ಮತ್ತವನು ತೊಳೆದು ಹೊಸತೆನಿಸುವುದೆ ।
ಜನುಮ ಸಫಲತೆ ನಿನಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೧೨

ಸಾಜಗುಣವೆಂದುಪೇಕ್ಷಿಪೆಯ ನಿನ್ನವಗುಣವ ? ।
ಸಾಜವನು ಬಿಟ್ಟಲುಗದಿಹುದು ಮೃಗಕೀಟ ॥
ಸಾಜವಂ ಶಿಕ್ಷಿಸುತೆ ಲೋಕಸಂಸ್ಥಿತಿಗದನು ।
ಯೋಜಿಪುದೆ ನರ ಮಹಿಮೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೧೩

ಸಹಜ ನಗ್ನತೆ ನಮಗೆ, ಸಹಜ ನಖದಾಡಿಗಳು ।
ಬಹುಯುಗದ ಸಂಸ್ಕಾರ ವಸ್ತ್ರ ಸಿಂಗಾರ ॥
ಸಹಜತೆ ನಿರಕ್ಷರತೆ, ವಿದ್ಯೆ ತಾಂ ಕೃತಕವಲ ।
ಸಹಜದಿನೆ ಕೃತಕಮುಂ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೧೪

ಇಹುದಕಿಂತೊಳಿತಿಹುದು ; ಒಳಿತ ಗಳಿಸಲ್ಬಹುದು ।
ಸಹಸಿಸುವೆ ನದಕೆನುವ ಮತಿಯಿನೇ ಪ್ರಗತಿ ॥
ರಹಸಿಯುದ ಬುಗ್ಗೆಯದು, ಚಿಮ್ಮುತಿಹುದೆಲ್ಲರೊಳು ।
ಸಹಜವಾ ಮತಿಕೃತಕ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೧೫

ಸಿರಿ ಸೊಬಗುಗಳ ಬೆದಕು, ಕೆಳೆ ಬಲುಮೆಗಳ ಬೆದಕು ।
ಪರಬೊಮ್ಮ ನಾಟಕದ ವೇಷ ಚೇಷ್ಟೆಗಳು ॥
ಅರಸುತಿಹ ಜೀವ ನಾಯಕನು, ನಾಯಕಿಯುವನ ।
ಕೆರಳಿಸುವ ಮೋಹರುಚಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೧೬

ಆಗಸದ ಬಾಗು, ಚಂದ್ರಮುನ ಗುಂಡಿನ ನುಣ್ಪು ।
ಸಾಗರದ ತೆರೆವಂಕು, ಗಿಡಬಳ್ಳಿ ಬಳುಕು ॥
ಮೇಘವರ್ಣಚ್ಛಾಯೆ—ಯಿಾಸೃಷ್ಟಿಯಿಂ ನಮ್ಮೊ ।
ಳಾಗಿಹುದು ರೂಪರುಚಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೧೭

ಪರಿಪರಿಯ ರೂಪಿನಲಿ ಕಾಂತಿಯಲಿ ರಾಗದಲಿ ।
ನೆರೆಯಿಸುತ ಪರಿಪರಿಯ ರಸಗಳಂ ಪ್ರಕೃತಿ ॥
ಕೆರಳಿಸುತ ಹಸಿವುಗಳ, ಸವಿಗಳನು ಕಲಿಸುವಳು ।
ಗುರು ರುಚಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೧೮

ಅರೆಯುರೆಯೆ ನಮಗೆ ತೋರ್ಪೊಲವು ಚೆಲುವುಗಳೆಲ್ಲ ।
ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸುಖ ಸತ್ತ್ವ ಸಾಗರದ ತೆರೆಗಳ್ ॥
ತರಣಿ ದೂರದೊಳಿಹನು; ಕಿರಣ ನಮಗೆಟಕುವುದು ।
ತೆರೆಯು ನೆರೆತದ ಕುರುಹೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೧೯

ಸೌಂದರ್ಯ ಬಾಂಧವ್ಯಗಳು ಸತ್ಯವಲ್ಲದೊಡೆ ।
ಕುಂದುವಡೆಯದ ಸತ್ಯವಿಳೆಯೊಳಿನ್ನೆಲ್ಲಿ? ॥
ಗಂಧಾನಿಲಂಗಳವು ಪರಸತ್ತ್ವ ಪುಷ್ಪದವು ।
ಸಂದೇಹವೇನೆಲವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೨೦

ಅರೆಗಳಿಗೆಯನುಭವವೆ ಮಾನಸವ ಕರಗಿಸದೆ? ।
ಪರಿಪಕ್ವಗೊಳಿಸದೇನದು ಜೀವ ರಸವ? ॥
ಉರಿ ತಣಿಪುಗಳಿನಾತ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ನೆಸಪ ।
ಪುರುಳ ಪುಸಿಯೆನ್ನುವೆಯ ?– ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೨೧

ಆವುದೋ ಒಳಿತೆಂದು ಆವುದೋ ಸೊಗವೆಂದು ।
ಆವಾವ ದಿಕ್ಕಿನೊಳ ಮಾವಗಂ ಬೆದಕಿ ॥
ಜೀವ ಪರಿಧಾವಿಪವೊಲ್ ಆಗಿಪಂತರ್ವೃತ್ತಿ ।
ಭಾವುಕದ ನೆಲೆಯ ಕರೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೨೨

ಒಡೆಯ ನಾವೆಡೆ ಸಾರ್ದನೆಂದು ಪದ ವಾಸನೆಯ ।
ತಡಕಿ ಮೂಸುತ ಶುನಕನಲೆದಾಡುವಂತೆ ॥
ಬಡ ಜಗವನೊಳಿತಕೆಂ ದತ್ತಿತ್ತ ಪುಡುಕಿಸುವ ।
ಬೆಡಗು ಶಿವನೊಡವೆಯದೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ೨೨೩

ಅದು ಬೇಕು ಇದು ಬೇಕು ಮತ್ತೊಂದು ಬೇಕೆಂದು ।
ಬೆದಕುತಿರುವುದು ಲೋಕ ಸೊಗದಿರವನೆಳಸಿ ॥
ಹೃದಯ ಗುಹೆಯಾ ಸುಖಧ್ಯಾನದೂಟೆಯೆ ಸಾಕ್ಷಿ ॥
ಮುದಗಳಮಿತದ ನಿಧಿಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೨೪

ಶರಧಿಯೊಳಗಣ ವಸ್ತುಗಳ ನಲಚಿ ಜಾಲಿಸುವ ।
ತೆರೆಯಂತೆ ವಿಶ್ವಸತ್ತ್ವದ ಲಹರಿ ನಮ್ಮ ॥
ಹೊರಗೊಳಗುಗಳಲಿ ಸಂತತ ನೆರೆದು ಹರಿಯುತ್ತ ।
ಭರಿಸುತಿರುವುದು ಬಾಳ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೨೫

ಉಸಿರ ವೊಲನುಕ್ಷಣಂ ಪುರುಷನೊಳ ವೊಗುತವನ ।
ಪೊಸಬನಂ ಗೆಯ್ದು ದೈವಿಕ ಸತ್ತ್ವಮವನುಂ ॥
ಪೊಸತನವ ನುಳಿದ ಲೋಕಕೆ ನೀಡೆ ದುಡಿವಂತೆ ।
ಬೆಸಸುತಿಹುದೇಗಳುಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೨೬

ನೂತ್ನತೆಯ, ಪೂರ್ಣತೆಯ, ನನ್ಯೂನತೆಯ ಗಳಿಪ ।
ಯತ್ನಮೇ ಪೌರುಷ ಪ್ರಗತಿ; ಅದೆ ಪ್ರಕೃತಿ ॥
ವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕಲೆ ಕಾವ್ಯ ವಿದ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲ ।
ಧನ್ಯತೆಯ ಬೆದಕಾಟ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೨೭

ಮತಿಯು ತಾಂ ಸತ್ಯ ಶುಭಗಳ ನವ ನವಾಂಶಗಳ ।
ಗತಿಯ ನರಸುತ ನಡೆಯೆ ಪೌರುಷ ಪ್ರಗತಿ ॥
ಮತ ನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ರಾಜ್ಯ ಸಂಧಾನಗಳು ।
ಮತಿಯ ಕಿಂಚಿದ್ವಿಜಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೨೮

ತೊರೆಯ ತೆರೆಸಾಲ್ಗಳೇಳುತ ಬೀಳುತಿರುವಂತೆ ।
ಪರಿಯು ತಿರ್ಪುದು ಪುರುಷ ಚೈತನ್ಯಲಹರಿ ॥
ಅರಿಯುದದು ನಿಲುಗಡೆಯು, ತೊರೆಯುದದು ಚಲಗತಿಯು ।
ಪರ ಬೊಮ್ಮನುಯ್ಯಲದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೨೯

ತೆರೆ ಯೇಳುವುದು ದೈವ ಸತ್ತ್ವ ನರನೊಳು ನೆರೆಯೆ ।
ತೆರೆ ಬೀಳುವುದು ಕರ್ಮ ವಿಧಿಯಿದಿರು ಪರಿಯೆ ॥
ತೆರೆಯ ನಾನುತೆ ತಗ್ಗು, ತಗ್ಗ ನಾನುತಲಿ ತೆರೆ ।
ತೆರೆತಗ್ಗುಗಳಿನೆ ತೊರೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೩೦

ಇಂದೆದ್ದ ತೆರೆ ನಾಳೆ ಬೀಳುವುದು ; ಮರುವಗಲು ।
ಮುಂದೆ ತಾನೇಳುವುದು ಬೇರೆ ಗಾತ್ರದಲಿ ॥
ಇಂದು ನಾಳೆಗಳ ನೆಲ್ಲವ ಕೂಡಿ ನೋಡಿದೊಡೆ ।
ಮುಂದಹುದು ಬೆರಗೊಂದೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೩೧

ಬೀಳುವುದ ನಿಲ್ಲಿಪುದು, ಬಿದ್ದುದನು ಕಟ್ಟುವುದು ।
ಹಾಲೊಡೆಯೆ ಕಡೆದದನು ತಕ್ರವಾಗಿಪುದು ॥
ಹಾಳ ಹಾಳಾಗಿಪುದು, ಹಳದ ಹೊಸತಾಗಿಪುದು ।
ಬಾಳಿಗಿದೆ ಚಿರಧರ್ಮ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೩೨

ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಧಾನದಲಿ ಸೊಟ್ಟುಗಳು ನೂರಿಹುವು ।
ನೆಟ್ಟಗಿಪೆನವನೆಂದು ನರನ ಚಿರ ದೀಕ್ಷೆ ॥
ಇಷ್ಟಗಳ ನನ್ಯೋನ್ಯ ವವರೇಕೆ ಬಗೆದಿರರು ? ।
ನಿಷ್ಠುರ ಪ್ರಿಯರವರು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೩೩

ಕಣ್ಣೆರಡದೇಕೆರಡುಮೊಂದೆ ಪಕ್ಕದೊಳೇಕೆ? |
ಬೆನ್ನೊಳೊಂದೆದೆಯೊಳೊಂದಿರಲು ಸುಕರವಲ? ||
ಅನ್ಯಾಯ ವಿಕಟಂಗಳಿನಿತೊ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮದಿ! |
ಸೊನ್ನೆ ಜನವಾಕ್ಕಲ್ಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೩೪

ಧರೆ ಸಸ್ಯಫಲದಿ ಜೀವಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿಯಿತ್ತೊಡೇಂ? |
ಮರಳಿ ತಾಂ ಪಡೆಯುಳೇನವನಿನರ್ಥವನು? ||
ಧರಣಿಗೀ ನಮ್ಮೊಡಲು ಹುಯ್ಗಡುಬು ತಪ್ಪಲೆಯೊ! |
ಪರಮೇಷ್ಠಿ ಯುಕ್ತಿಯದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೩೫

ತರುಜಾತಿ ಖಗಜಾತಿ ಮೃಗಜಾತಿಗಳು ನೂರು |
ನರಜಾತಿ ಮಿಕ್ಕ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ||
ನರರೊಳೋರೊರ್ವನುಂ ತಾನೊಂದು ಬೇರೆ ಜಗ |
ಬೆರಕೆ ಸಾಮ್ಯಾಸಾಮ್ಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೩೬

ನೆಲವೊಂದೆ, ಹೊಲ ಗದ್ದೆ ತೋಟ ಮರಳಿರೆ ಬೇರೆ |
ಜಲವೊಂದೆ, ಸಿಹಿಯುಪ್ಪು ಜವುಗೂಟೆ ಬೇರೆ |
ಕುಲವೊಂದರೊಳೆ ಸೋದರವ್ಯಕ್ತಿ ಗುಣ ಬೇರೆ |
ಹಲವು ಮೊಂದುಂ ಸಾಜ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೩೭

ಮನುಜಕುಲವೊಂದೊಬ್ಬ ನಿನ್ನೊಬ್ಬನಂತಿಲ್ಲ |
ತನುವಂಗಗಳೊಳೊಂದು, ರೂಪ ಗುಣ ಬೇರೆ ||
ಮನದೊಳೊಬ್ಬೊಬ್ಬನೊಂದೊಂದು ಪ್ರಪಂಚ ವಿಂ |
ತನು ವೇಕದೊಳ್ ಬಹುಳ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೩೮

ಸಮವಿಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ, ನರನಂತೆ ನರನಿಲ್ಲ ।
ಕ್ಷಮೆಯು ಮವಳೊಳಗಿಲ್ಲ, ಕರ್ಮದಂತೆ ಫಲ ॥
ಕ್ರಮವೊಂದ ನೀಮಾಗಿಸಿರಿ ನೋಳ್ಪೆ ನಾನೆನುತೆ ।
ನಮಗವಳ್ ಪ್ರಸ್ಪರ್ಧಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೩೯

ಬೆರಳುಗಳ ನೋಡವುಗಳೊಂದರಂತೊಂದಿಲ್ಲ ।
ಕರಧರ್ಮಕುಚಿತ ವಾಹೆಚ್ಚುಕಡಮೆಗಳು ॥
ಪುರುಳ ಪಿಡಿವುದೆ ಬೆರಳ್ಗಳೆಲ್ಲ ವೊಂದುದ್ದವಿರೆ? ।
ಸರಿಯಹುದು ಕಾರ್ಯದಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೪೦

ಅಸಮದಲಿ ಸಮತೆಯನು ವಿಷಮದಲಿ ಮೈತ್ರಿಯನು ।
ಅಸಮಂಜಸದಿ ಸಮನ್ವಯ ಸೂತ್ರ ನಯವ ।
ವೆಸನಮಯ ಸಂಸಾರದಲಿ ವಿನೋದವ ಕಾಣ್ಬ ।
ರಸಿಕತೆಯೆ ಯೋಗವೆಲೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೪೧

ಐಕ್ಯ ನಾನಾತ್ವಗಳು, ನಿಯತಿ ಸ್ವತಂತ್ರಗಳು ।
ತರ್ಕ್ಯ ನಿಸ್ತರ್ಕ್ಯಗಳು ಬೆರೆತು ಚಿತ್ರದಲಿ ॥
ಶಕ್ಯಮುಂ ಪುರುಷ ತಂತ್ರಕ್ಕಶಕ್ಯಮುಮಾದ ।
ಸಿಕ್ಕುಗಳ ಕಂತೆ ಜಗ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೪೨

ಸಮವರ್ತಿಗಳು ಜಗದೊಳಿಬ್ಬರೇ ದಿಟವರಿಯೆ ।
ಯಮ ರಾಜನೊಬ್ಬ ಜಾಠರ ರಾಜನೊಬ್ಬ ॥
ಶ್ರಮವನನುದಿನಮು ಮಾಗಿಪನೊಬ್ಬ, ನೆಲ್ಲವನು ।
ಶಮಿಸಿ ಮುಗಿಸುವನೊಬ್ಬ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೪೩

ಒಲ್ಲೆ ನೆನುವರದಾರ್ ಅಹಿಂಸೆ ತತ್ತ್ವದ ಸೊಬಗ? ।
ಸಲ್ಲಿಸುವೆ ನಾವ್ರತವ ನೆನಲೊಂದು ತೊಡಕು ॥
ಹುಲ್ಲೆಯನು ತಿನುವ ಹುಲಿ ಯೊಣ ಹುಲ್ಲನುಣಲಹುದೆ? ।
ಎಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ ದಯೆ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೪೪

ಕೊಲೆಗಡಿಕ ನೆನಿಪ ಹುಲಿ ಸಲಹದೇಂ ಮರಿಗಳನು ? ।
ಒಲುಮೆ ಕರುಳಡಗಿಹುದು ಪಗೆತನದ ಪೊಡೆಯೊಳ್ ॥
ನಲುಮೆಯನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುವುದು ನರನುನ್ನತಿಕೆ ।
ಒಲವಾತ್ಮವಿಸ್ತರಣ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೪೫

ಪ್ರೇಮ ಬೀಜಗಳಿಹುವು ವೈರ ಬೀಜಗಳವೊಲೆ ।
ಸೌಮ್ಯಮುಂ ಸಂಕ್ಷೋಭೆಯಂತೆ ಪ್ರಕೃತಿಯಲಿ ॥
ಭ್ರಾಮಕದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾ ವಿಷಮಲಕ್ಷಣಗಳಲಿ ।
ಸಾಮರಸ್ಯವನರಸೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೪೬

ಮನದಿಂದ ಮನಕೆ ಪಾರ್ವುದು ಬಾಳಿನುರಿಯಕಿಡಿ ।
ಮನೆಯಿಂದ ಮನೆಗಲೆವ ಗಾಳಿ ಹೊಗೆಯಂತೆ ॥
ಮನುಜರ ಪರಸ್ಪರೋದ್ರೇಕ ಜಗದ ವಿಲಾಸ ।
ಮನವೆ ಪರಮಾದ್ಭುತವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೪೭

ತೆರೆಗೆಗಳು ಹಲವುಂಟು ಪ್ರಕೃತಿಗಂ ಸಲ್ಲುವುವು ।
ತೆರದೆ ನೀಂ ಮರೆಯೆ ದಂಡಿಪಳಾಕೆ ಮುನಿದು ॥
ಕರಣಂಗಳಾಕೆಯವು ಮಿತದೊಳವುಗಳ ಬಳಸಿ ।
ತೆರು ಸಲುವ ಬಾಡಿಗೆಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೪೮

*

ಹಾಳು ಹಾಳೆಲ್ಲ ಬಾಳಿನ್ನು ತಿರ್ದ್ದೊಡೆಯು ಮದ ।
ರೂಳಿಗವ ತಪ್ಪಿಸುವ ಜಾಣ ನೆಲ್ಲಿಹನು? ॥
ಊಳಿಗವೊ ಕಾಳಗವೊ ಕೂಳ್ಕರೆಯೊ ಗೋಳ್ಕರೆಯೊ ।
ಬಾಳು ಬಾಳದೆ ಬಿಡದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೪೯

ಜೀವನವದೊಂದು ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಬೊಮ್ಮನದು ।
ಸೇವೆಯದ ನೂರ್ಜಿತಂಗೊಳಿಸುವೆಲ್ಲೆಸಕ ॥
ಈವರಾರ್ ಕೊಳುವರಾರೆಲ್ಲ ರೊಂದಾಗಿರಲು? ।
ನೈವೇದ್ಯ ಭಾಗಿ ನೀಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೫೦

ತಲೆಯು ಮೇಗಡೆ ಬೇರು, ಕೆಳಗೆ ಕೊಂಬೆಲೆ ಚಿಗುರು ।
ಬಿಳಲೂರೆಗಳ ಲೆಕ್ಕಕಿಲ್ಲ ಮೊದಲು ಕೊನೆ ॥
ಬೆಳಿವುದೀಪರಿ ಯರಳಿಮರದಂತೆ ನರಕೋಟಿ ।
ನಲಿವ ನದರಲಿ ಬೊಮ್ಮ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೫೧

ಒಂದು ಕೊಂಬೆಯು ಬಾಡಲಿನ್ನೊಂದು ಚಿಗುರುವುದು ।
ಸಂದಿಹುದು ಚಿರನವತೆ ಯಶ್ವತ್ಥ ಮರಕೆ ॥
ಎಂದೆಂದು ಮಂತಿರುವುದೀ ವಿಶ್ವವೃಕ್ಷವದ ।
ರೊಂದು ರಂಬೆಯೊ ನೀನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೫೨

ಅಂದಂದಿಗಾದನಿತು ಬುಡಕಟ್ಟೆ ಕಳೆ ತೆಗೆದು ।
ಚೆಂದಳಿರು ದಿನ ದಿನಮು ಮೊಗೆಯೆ ನೀರೆರೆದು ॥
ಸಂಧ ಬಲದಿಂದ ಜಗದಶ್ವತ್ಥ ಸೇವೆಯಲಿ ।
ನಿಂದಿರುವುದಲೆ ಧರ್ಮ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೫೩

ನಾಟಕವ ನೋಡು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ರಂಗ ಸ್ಥಲದಿ ।
ಕೋಟಿ ನಟರಾಂತಿಹರು ಚಿತ್ರ ಪಾತ್ರಗಳ ॥
ಆಟಕ್ಕೆ ಕಥೆಯಿಲ್ಲ ಮೊದಲಿಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಲ್ಲ ।
ನೋಟಕರು ಮಾಟಕರೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೫೪

ನಾಟಕದೊಳನುಪಿಂದ ಬೆರೆತದನು ಮೆಚ್ಚಿನಿಸಿ ।
ನೋಟಕನುಮಾಗಿ ತಾಂ ನಲಿದು ನಲಿಯಿಸುವಾ ॥
ಪಾಠವನು ಕಲಿತವನೆ ಬಾಳನಾಳುವ ಯೋಗಿ ।
ಆಟಕಂ ನಯವುಂಟು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೫೫

ಪರದ ಮೇಲ್ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಧರೆಯ ತುಚ್ಛವೆನುತ್ತ ।
ತೊರೆದಾಯಸಂಗೊಳ್ಳೆ ದೊರೆವ ಫಲವೇನು ? ॥
ಸುರಧನುವಿ ಗೇಣಿಯಿಡ ಹೊರಟು ನಿನ್ನಂಗಳದ ।
ಕಿರಿಹೂವ ಮರೆಯುವೆಯ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೫೬

ಪರಕಿಹವೆ ಸೋಪಾನವೆಂದು ನೀನೊಪ್ಪುವೊಡೆ ।
ಪರಕಿಂತಲಿಹವೆಂತು ಜೊಳ್ಳಾದೀತು ? ॥
ಹೊರಲೆ ಬೇಕಂತಾದೊಡಿಹದ ಹೊರೆಗಳನೆಲ್ಲ ।
ಜರೆವುದೇಕಿನ್ನದನು ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೫೭

ಒಲ್ಲೆ ನೆನದಿರು ಬಾಳನ್, ಒಲವದೇನೆನ್ನದಿರು ।
ಉಲ್ಲಾಸ ಕೆಡೆ ಮಾಡು ನಿನ್ನಿನಾದನಿತು ॥
ನಿಲ್ಲು ಕೆಚ್ಚೆದೆಯಿಂದ ಲನ್ಯಾಯಗಳ ನಳಿಸೆ ।
ಎಲ್ಲಕಂ ಸಿದ್ಧನಿರು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೫೮

ಕಡಲ ಕಡೆದರು ಸುರಾಸುರರು ನಿಜ ಬಲದಿಂದ ।
ಕುಡಿದ ನದನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಕುಂಭಜನು ॥
ಕಡಮೆಜನ ಪಾರಗಾಂಬರೆ ಗಾಸಿಯನು ಪಡದೆ? ।
ಪೊಡವಿ ಬಾಳ್ವೆಯು ಮಂತು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೫೯

ದ್ರಾಕ್ಷಿ ರಸವೇನಲ್ಲ ಜೀವನದ ತಿರುಳಾರ್ಗಮ್ ।
ಇಕ್ಷು ದಂಡದ ವೊಲದು ಕಷ್ಟ ಭೋಜನವೆ ॥
ದಕ್ಷತೆಯಿ ನಿಡಿಯುವಂ ಗೊಂದೆರಡು ಗುಟುಕು ರಸ ।
ಮಾಕ್ಷಿಕರು ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೬೦

ಆಟವೋ ಮಾಟವೋ ಕಾಟವೋ ಲೋಕವಿದು ! ।
ಊಟ ಉಪಚಾರಗಳ ಬೇಡವೆನ್ನದಿರು ॥
ಪಾಟವವು ಮೈಗಿರಲಿ, ನೋಟ ತತ್ತ್ವದೊಳಿರಲಿ ।
ಪಾಲಿಸು ಸಮನ್ವಯವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೬೧

ಒಂದು ಕಣ್ಣಳುವಂದು ಮತ್ತೊಂದ ತಳ್ಕೈಸಿ ।
ಅಂದ ಚೆಂದಗಳ ಜನವರಸುವುದು ಬಾಳೊಳ್ ॥
ಬಂಧು ಮೋಹವೊ ಯಶವೊ ವೈರವೋ ವೈಭವವೊ ।
ಬಂಧಿಪುದು ಜಗಕವರ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೬೨

ಬಾಳು ಪಾಳೆನ್ನುವರ ಬಿಟ್ಟಹುದೆ ಬೆದಕಾಟ?!
ತಾಳಿರರೆ ಬಾಳನಂತಹರು ಮಾಶೆಯಲಿ? ॥
ಕಾಲವಿನ್ನಿರದಿಂತು ನಾಳೆ ನೋಡುವ ಮೆನುತ ।
ಮೇಲನೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಪರು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೬೩

ಗೋಳಾಡಲುಂ ಬೇಡ, ಲೋಲಾಪ್ತಿಯುಂ ಬೇಡ ।
ಬಾಳು ಪರ ಚೇತನದ ಕೇಳಿಯೆಂದೆಣಿಸಿ ॥
ಪಾಲಿಗನು ನೀನದರೊಳೆನಿಪಂತೆ ಬಾಳುತಿರು ।
ಕೇಳಿಯುಂ ಧರ್ಮವೆಲೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೬೪

ಬಾಳ ಸಿರಿ ಸೊಗಸುಗಳ ಪೆರ್ಚಿಪನು ಖೇಲಕನು ।
ಕೀಳದೆನಿಪವ ನೊರಟ, ಮಂಕ, ಕಲ್ಲೆದೆಗ ॥
ತೋಳಿಂದೆ ತಿಳಿವಿಂದೆ ನುಡಿಯಿಂದೆ ಜಗದಿರವ ।
ಮೇಲೆನಿಪವನೆ ರಸಿಕ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೬೫

ಬಾಳ ಹಳಿವುದದೇಕೆ? ಗೋಳ ಕರೆವುದದೇಕೆ?
ಬಾಳಿದಲ್ಲದೆ ತಪ್ಪ ದೇನ ಮಾಡಿದೊಡಂ ॥
ಕೇಳಿಯದು ಬೊಮ್ಮನಾಡಿಪನು ನೀನದರೊಳಗೆ ।
ಪಾಲುಗೊಳಲಳ ಬೇಡ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೬೬

ಲೀಲೆಯೇಂ ಬಾಳಿಲ್ಲ? ಛೀ ತಳ್ಳು ಹಾಸ್ಯವನು ।
ಬಾಲರೇಂ ನಾವಿನ್ನು ಮೆನುತ ಪಲ್ಕಡಿದು ॥
ಖೇಲನವ ಬೇಡವೆನುವರನು ವಿಧಿರಾಯ ನವ- ।
ಹೇಳಿಪನು ಸೆರೆವಿಡಿದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೬೭

ನಾಚಿಕೆಯದೇಕೆ ನೀಂ ಬದುಕಿನಲಿ ಸೊಗವಡಲು? ।
ಚಾಚುತಿಹುದಾತ್ಮ ನಾಲಗೆಯ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ॥
ಬಾಚಿಕೊಳಲಮೃತ ಕಣಗಳನೆಲ್ಲ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ।
ಸಾಜ ಸೊಗವಾತ್ಮಂಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೬೮

ಸುಂದರವನೆಸಗು ಜೀವನವ ಸಾಹಸದಿಂದೆ ।
ಕುಂದಿಲ್ಲವದಕೆ ಸಾಹಸ ಭಂಗದಿಂದೆ ॥
ಮುಂದಕದು ಸಾಗುವುದು ಮರಳಿ ಸಾಹಸದಿಂದೆ ।
ಚೆಂದ ಧೀರೋದ್ಯಮವೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೧೯

ಎಲ್ಲರಿಗಮಾಗಿ ತಾನ್, ಎಲ್ಲರುಂ ತನಗಾಗಿ ।
ನಿಲ್ಲುವೇಕಾತ್ಮತೆಯ ಬಾಳ್ವೆಯಿಂ ಕಲಿಯಲ್ ॥
ಸಲ್ಲುವುಪಕರಣಗಳು ಮನೆ ರಾಜ್ಯ ಸಂಸಾರ ।
ವಲ್ಲಗಳೆಯದಿರವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೨೦

ವ್ಯರ್ಥವೀ ಜೀವನದ ಬಡಿದಾಟವೆನ್ನದಿರು ।
ಅರ್ಥವಹುದದು ನಿನಗೆ ಪೂರ್ಣ ದರ್ಶನದಿಂ ॥
ನರ್ತಿಪನು ಜಡ ಜೀವ ರೂಪಂಗಳಲಿ ಬೊಮ್ಮ ।
ಪೂರ್ತಿಯಿದ ನರಿಯೆ ಸೊಗ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೨೧

ಬೊಮ್ಮನೇ ಸಂಸೃತಿಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡುತ್ಸಹಿಸೆ ।
ಸುಮ್ಮನರೆಚಣ ವಿರದೆ ಪ್ರಕೃತಿ ತೊಡಗುತಿರೆ ॥
ಜನ್ಮ ಸಾಕೆನುವುದೇಂ ? ದುಮ್ಮಾನವಡುವುದೇಂ ? ।
ಚಿಮ್ಮುಲ್ಲಸವ ಧರೆಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೨೨

ಕೋಟಿ ದೆಸೆಯುಸಿರುಗಳು, ಕೋಟಿ ರಸದಾವಿಗಳು ।
ಕೋಟಿ ಹೃದಯದ ಹೋಹೊ ಹಾಹಕಾರಗಳು ॥
ಕೂಟ ಕೂಡಿಹುವಂತರಿಕ್ಷದಲಿ ನೀನದರಿನ್ ।
ಓಟವೋಡುವುದೆತ್ತ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೨೩

ನಯದಿಂದ ಸೋಕು, ನೀಂ ದಯೆಯಿಂದ ನೋಡದನು ।
ಭಯದಿನೋಲಗಿಸು, ನೀಂ ಪೂಜೆಗೈಯುದನು ॥
ಸ್ವಯ ಮಂಕುರಿತ ಸಕಲ ವಿಶ್ವಸತ್ತ್ವವೊ ಜೀವ ।
ಪ್ರಿಯ ತಮವೊ ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೭೪

ಸರ್ವರುಂ ಸಾಧುಗಳೆ ಸರ್ವರುಂ ಬೋಧಕರೆ ।
ಜೀವನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಬಂದಿದಿರು ನಿಲುವನಕ ॥
ಭಾವ ಮರ್ಮಂಗಳೇಳುವುವಾಗ ತಳದಿಂದ ।
ದೇವರೇಗತಿಯಾಗ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೭೫

ಎಲ್ಲರುಂ ಜಿತಮನಸ್ಕರೆ ದೈವ ವಿಧಿ ಮಾಯೆ ।
ಚೆಲ್ವುರೂಪಿಂ ಬಂದು ಕಣ್ಕುಕ್ಕುವನಕ ॥
ವಲ್ಗು ರೂಪೆ ಸುಭದ್ರೆ ಕಣ್ಮುಂದೆ ಸುಳಿವನಕ ।
ಫಲ್ಗುಣನು ಸಂನ್ಯಾಸಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೭೬

ಧಾರುಣೀಸುತೆಯವೊಲು ದೃಢಮನಸ್ಕರದಾರು ? ।
ಮಾರೀಚ ಹರಿಣ ವಡ್ಡಾಡಲೇನಾಯ್ತು ? ॥
ವಾರಿಧಿಯೊಳಡಗಿ ನಿದ್ರಿಪ ಬಾಡಪವೊ ತೃಷ್ಣೆ ।
ಆರದನು ಕೆರಳಿಪರೊ ! - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೭೭

ಆನೆಗಾರಿರುವೆಗಾರ್ ಕಾಗೆಗಾರ್ ಕಪ್ಪೆಗಾರ್ ।
ಕಾಣಿಸುವರನ್ನವನು ? ಹಸಿವವರ ಗುರುವು ॥
ಮಾನವನು ಮಂತುದರ ಶಿಷ್ಯ ನವನಾ ರಸನೆ ।
ನಾನಾವಯವಗಳಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೭೮

ಯಮನಿಗೇಕಪಕೀರ್ತಿ? ನರರು ಬಲು ಕರುಣಿಗಳೆ? |
ಮಮತೆಯಿನೊ ರೋಷದಿನೊ ಹಾಸ್ಯದಿನೊ ಹೇಗೋ ||
ನಿಮಿಷನಿಮಿಷಮು ಮೊರ್ವ ನಿನ್ನೊರ್ವನನು ತಿಕ್ಕಿ |
ಸಮೆಯಿಸುವ ನಾಯುವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೭೯

ದೋಷಿಯುವನಿವನು ಪಾಪಿಯೆನುತ್ತಗಳಹದಿರು |
ಆಶೆಯೆನಿತವನು ಸಹಿಸಿದನೊ! ದಹಿಸಿದನೊ! ||
ವಾಸನೆಗಳವನ ಸೆಳೆದವುಗಳಾ ಬಲವೇನೊ! |
ಪಾಶಬದ್ಧನು ನರನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೮೦

ಪಾತಕಿಯೊಳಾಗ್ರಹವ ತೋರೆ ನಿರ್ಮಲನಾರು? |
ಆತುಮದ ಪರಿಕಥೆಯ ನರಿತವರೆ ನಾವು? ||
ಸೋತ ದುರ್ಬಲಿಗೆ ಸಲ್ಲುವುದು ನಮ್ಮನುಕಂಪೆ |
ನೀತಿ ನಿಂದೆಯೊಳಿರದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೮೧

ಪಾಪವೆಂಬುದದೇನು ಸುಲಭಸಾಧನೆಯಲ್ಲ |
ತಾಪದಿಂ ಬೇಯುದವನದ ನೆಸಪನಲ್ಲ ||
ವಾಪಿಯಾಳವ ದಡದಿ ನಿಂತಾತ ನರಿವನೇಂ? |
ಪಾಪಿಯೆದೆಯೊಳಕಿಳಿಯೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೮೨

ರಾವಣನ ಹಳಿವವನೆ, ಜೀವವನೆ ಬಿಸುಡಿಸುವ |
ಲಾವಣ್ಯವೆಂತಹುದೊ? ನೋವದೆಂತಹುದೋ? ||
ಬೇವಸವ ಪಟ್ಟು ತಿಳಿ; ತಿಳಿದು ಹಳಿಯುವೊಡೆ ಹಳಿ |
ಗಾವಿಲನ ಗಳಹೇನು? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೮೩

ಜೀವಗುಣಗಳ ಲೆಕ್ಕದಾದಿಯರಿಯದ ನಾವು ।
ಆವುದನು ಸರಿಯೆನುವ? ತಪ್ಪಾವುದೆನುವ? ॥
ಓವೊ ಬಿಡು ಕಡುಕಷ್ಟ ನೀತಿ ನಿರ್ಣಯದ ಹೊರೆ ।
ದೈವವದ ಹೊರಲಿ ಬಿಡು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೮೪

ನಾಚಿಕೆಯ ನಾಗಿಪುವು ನಮ್ಮ ಸುಖದಾತುರದ ।
ಯೋಚನೆಗಳವನು ಪರಿಕಿಸಲು ಮರುವಗಲು ॥
ಚಾಚಿದ್ದ ರಸನೆ ತಾನೊಳಸೇದಿಕೊಳ್ಳುವುದು ।
ರೇಚನವದಾತ್ಮಕ್ಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೮೫

ಸನ್ನಿಹಿತ ಮನುಜನಲಿ ದೈವಪಾಶವವೆರಡು ।
ಪುಣ್ಯ ಪಾಪದ ಮಿಶ್ರ ವವನ ಸ್ವಭಾವ ।
ಕಣ್ಣೊಮ್ಮೆಯಾಗಸದ ಬೆಳಕಿನೊಡನಾಡುವುದು ।
ಮಣ್ಣೊಳುರುಳುವುದೊಮ್ಮೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೮೬

ನರರ ಸ್ವಭಾವ ವಕ್ರಗಳ ನೆಣಿಸುವುದೇಕೆ? ।
ಗಿರಿ ಕಣಿವೆಗಳ ಗಣಿಸಿ ರೋಷಗೊಳ್ಳುವೆಯೇಂ? ॥
ಸುರೆ ಗರಲ ಸುಧೆಗಳ್ ಅಬ್ಧಿಯಲಿ ಸೋದರರಲ್ತೆ? ।
ಅರಿತೊಗ್ಗು ಸಾಜಕ್ಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೮೭

ರಾಮನಿರ್ದಂದು ರಾವಣನೊಬ್ಬ ನಿರ್ದನಲ ।
ಭೀಮನಿರ್ದಂದು ದುಶ್ಯಾಸನನದೊರ್ವನ್ ॥
ಈ ಮಹಿಯೊಳನ್ಯಾಯ ಕಾರಿಯಿಲ್ಲದುದೆಂದು? ।
ರಾಮಭಟನಾಗು ನೀಂ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೮೮

ಆಳನೀಳಗಳ ಕಾಣಲ್ಕಾಗಿಸದೆ ಮೊರೆವ ।
ಬಾಳ ಕಡಲೊಳು ಮುಳುಗಿ ತಳದಿಂದಲೆದ್ದು ॥
ಪೇಳುವರದಾರು ನ್ಯಾಯಾನ್ಯಾಯ ವಿವರಗಳ ।
ಗಾಳಿಗಾಬರಿಯೆಲ್ಲ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೮೯

ಸಕ್ಕರೆಯ ಭಕ್ಷ್ಯವನು ಮಕ್ಕಳೆದುರಿಗೆ ಕೈಗೆ ।
ಸಿಕ್ಕುವಂತಿರಿಸಿ ಕದ್ದರೆ ಗದ್ದರಿಪುದೇಂ? ॥
ತಕ್ಕುದಲ್ಲದಪೇಕ್ಷೆಗೇಕೆ ಮದ್ಯವ ಕುಡಿಸು ।
ತುಕ್ಕಿಸುವನದನು ವಿಧಿ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೯೦

ಬೀಸಿದಲ್ಲದೆ ಬೂದಿಕವಿದ ಕಿಡಿಯುರಿದೀತೆ? ।
ಕೈಸೋಕದಿರೆ ಕೈಯ ಸಪ್ಪುಳಾದೀತೆ? ॥
ವಾಸನೆಯೆ ಮಾತೆ, ಯಾಶೆಗೆ ಪಿತನು ಸಂದರ್ಭ ।
ದೋಷವೊಳಗೋ ಹೊರಗೊ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೯೧

ತಿದ್ದಿಕೊಳೊ ನಿನ್ನ ನೀಂ; ಜಗವ ತಿದ್ದುವುದಿರಲಿ ।
ತಿದ್ದಿಕೆಗಮೊಂದು ಮಿತಿಯುಂಟು ಮರೆಯದಿರು ॥
ಉದ್ದ ನೀಂ ಬೆರಳನಿತು ಬೆಳೆದೀಯೆ ಸಾಮಿಂದೆ ।
ಸ್ಪರ್ಧಿಯೆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಗೆ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೯೨

ದರಿಯಿರದೆ ಗಿರಿಯಿಲ್ಲ, ನೆರಳಿರದೆ ಬೆಳಕಿಲ್ಲ ।
ಮರಣವಿಲ್ಲದೆ ಜನನ ಜೀವನಗಳಿಲ್ಲ ॥
ವರಗುಣೋನ್ನತಿಗೆ ನಿಮ್ನಗುಣಂಗಳೊಡವುಟ್ಟು ।
ತೆರೆಬೀಳದೇಳುವುದೆ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೯೩

ಉಪ್ಪಿಷ್ಟು ಹುಳಿಯಿಷ್ಟು ಕಾರ ಸಿಹಿಯುಷ್ಟಿಷ್ಟು ।
ಒಪ್ಪಿರ್ದೊಡದು ಭೋಜ್ಯವಂತು ಜೀವಿತಮುಂ ॥
ತಪ್ಪು ಸರಿ ಬೆಪ್ಪು ಜಾಣಂದ ಕುಂದುಗಳ ಬಗೆ ।
ಯಿಪ್ಪತ್ತು ಸೇರೆ ರುಚಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೯೪

ತಪ್ಪನಿನಿತುಂ ಸೈಸದಪ್ಪಟದ ಗುಣಶಾಲಿ ।
ಕಪ್ಪುಕಂಡು ಕನಲ್ವ ಕೆಂಡ ಗುಲಗಂಜಿ ॥
ಉಪ್ಪೊ ಸಪ್ಪೆಯೊ ನಿನ್ನಮೈ ಬೆವರು ನೆಕ್ಕಿ ತಿಳಿ ।
ಒಪ್ಪಿಹೆಯ ನೀನಜನ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೯೫

ಮರುಕದುಂಬಿದ ಕಣ್ಣನೋಟದೊಳಗಿದ್ದೀತು ।
ಬಿರುನುಡಿಯೊಳಿರದೊಂದು ಕೂರಲಗು, ಸಖನೆ ॥
ಕರವಾಳ ಕದಿರದಿಹ ದುರಿತಕಾರಿಯ ಹೃದಯ ।
ಕರುಣೆಯಿಂ ಕರಗೀತೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೯೬

ಪೆರ್ಮೆಯ ಗುಣಂಗಳಿನ್ನೂರು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತದವು ।
ಸರ್ವೋತ್ತಮಗಳೆರಡು ಸರ್ವ ಕಠಿನಗಳು ॥
ನಿರ್ಮತ್ಸರತೆಯೊಂದು ದೋಷಿಯೊಳ್ ಕ್ಷಮೆಯೊಂದು ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಿಕಾಭ್ಯಾಸವದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೯೭

ಗಾರೆಗಚ್ಚೀನಲ್ಲ ದಾರು ದೂಲಗಳಲ್ಲ ।
ಪಾರದ ದ್ರವದವೊಲು ಮನುಜ ಸ್ವಭಾವ ॥
ವೀರ ಶಪಥಗಳಿಂದೆ ಘನರೂಪಿಯಾಗದದು ।
ಸೈರಿಸದನಿನಿತು ನೀಂ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೯೮

ಹಟವಾದ ಕೆಡೆಯೆಲ್ಲಿ ಮನುಜ ಪ್ರಪಂಚದಲಿ? ।
ಸಟಿಯೆಷ್ಟೊ ದಿಟವೆಷ್ಟೊ ಬೆರೆತಿರುವುವಿಲ್ಲಿ ॥
ಪಟುವಾಗಿ ನಿಲಲಹುದೆ ಮಣಲೊಳೆಸಗಿದ ಗೋಡೆ? ।
ಕಟುತೆ ಸಲ್ಲದು ಜಗಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೨೯೯

ಗಿಡದಿ ನಗುತಿರುವ ಹೂ ಪ್ರಕೃತಿಸಖನಿಗೆ ಚೆಂದ ।
ಮಡದಿ ಮುಡಿದಿರುವ ಹೂ ಯುವಕಂಗೆ ಚೆಂದ ॥
ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಕೊಡುವ ಹೂ ದೈವ ಭಕ್ತಗೆ ಚೆಂದ ।
ಬಿಡಿಗಾಸು ಹೂವಳಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೦೦

ಇಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನೆಲ್ಲೊ ಚೆನ್ನೆನುತೆಣಿಸಿ ।
ಹುಲ್ಲು ಬಯಲೊಂದೆಡೆಯಿ ನೊಂದಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ।
ಮೆಲ್ಲದೆಯೆ ಧಾವಿಸುತ ದಣಿವ ಕರುವನು ಪೋಲ್ತೊ ।
ಡೆಲ್ಲಿಯೋ ಸುಖ ನಿನಗೆ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೦೧

ಹೊತ್ತು ಕಣ ಕಣದಿ ಮಣ್ಣನು ಗೆದ್ದಲಿರುವೆಗಳು ।
ಮೆತ್ತು ತೆಡೆಬಿಡದೆ ದುಡಿದಾಗಿಸಿದ ಗೂಡು ॥
ಹುತ್ತವಾಗುವುದು ವಿಷಸರ್ಪಕ್ಕೆ; ಮಾನವನ ।
ಯತ್ನಗಳ ಕಥೆಯಿಷ್ಟೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೦೨

ಅಪ್ಪಾಲೆ ತಿಪ್ಪಾಲೆ ತಿರುಗಿಬಿದ್ದವನೊಬ್ಬ ।
ಸ್ವಪ್ನ ಲೋಕದಿ ಹಗಲ ಮರೆತಾತನೊಬ್ಬ ॥
ತಪ್ಪು ಸರಿಗಳ ತೂಕವೆಣಿಸೆ ಕುಳಿತವನೊಬ್ಬ ।
ಬೆಪ್ಪನಾರ್ ಮೂವರಲಿ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೦೩

ಗಿರಿಯ ಮೇಲಕೆ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಯನು ಸಿಸಿಫಸನು ।
ಉರುಳಿಸಿರಲೊಂದೆರಡು ಮಾರು ಘಾಸಿಯಲಿ ॥
ಸರಿದು ಕೆಳಕದದೆಂತೊ ಜಾರುವುದು ಮರ ಮರಳಿ ।
ಪುರುಷ ಪ್ರಗತಿಯಂತು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೦೪

ಕಾಕತಾಳೀಯ ಕಥೆ ಲೋಕ ಚರಿತೆಯೊಳೆಷ್ಟೊ ! ।
ಟೀಕೆಗೆಟುಕವು ನಮಗೆ ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳ್ ॥
ಏಕೊ ಕಣ್ಣಲೆಯುವುದು; ಏನೊ ಅದ ಪಿಡಿಯುವುದು ।
ವ್ಯಾಕುಲತೆ ಫಲಿತಾಂಶ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೦೫

ನಾಸಿಕದ ಮಾಟದಿಂದಾ ಕ್ಲಿಯೋಪ್ಯಾಟ್ರಳಿಗೆ ।
ದಾಸರಾದರು ಶೂರ ಸೀಸರ್ ಆ್ಯಂಟನಿಗಳ್ ॥
ದೇಶ ಚರಿತೆಗ ಮವರ ಜಸಕ ಮಂಕುಶವಾಯ್ತು ।
ನಾಸಾಪುಟದ ರೇಖೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೦೬

ಸುರಪ ಸಭೆಯಲಿ ಗಾಧಿಸುತ ವಸಿಷ್ಠ ಸ್ಪರ್ಧೆ ।
ಧರೆಯೊಳದರಿಂ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಂಗೆ ತಪನೆ ॥
ಬರುವುದಿಂತೆತ್ತಣಿನೊ ಬೇಡದ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ।
ಕರುಮಗತಿ ಕೃತ್ರಿಮವೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೦೭

ಸರಕಾರ ಹರಿಗೋಲು, ತೆರೆಸುಳಿಗಳತ್ತಿತ್ತ ।
ಸುರೆ ಕುಡಿದವರು ಕೆಲರು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವರು ॥
ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸುವುದು, ಜನವೆದ್ದು ಕುಣಿಯುವುದು ।
ಉರುಳದಿಹು ದಚ್ಚರಿಯೊ ! - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೦೮

ವನ್ಯಮೃಗಗಳ ನಡುವೆ ಗೋವು ಬಂದೇನಹುದು? ।
ಪಣ್ಯವೀಧಿಯಲಿ ತಾತ್ತ್ವಿಕನಿಗೇನಹುದು? ॥
ಅನ್ಯಾಯ ದುನ್ಮತ್ತ ಕೋಲಾಹಲದ ಲೋಕ ।
ಪುಣ್ಯವನು ಚಿಂತಿಪುದೆ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೦೯

ಸ್ವಾಭಾವಿಕವ ಮರೆತು ನಭಕೇಣಿ ಹೂಡುವುದುಮ್ ।
ಆಭಾಸವನು ಸತ್ಯಭಾಸವೆನ್ನುವುದುಮ್ ॥
ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳ ನರಸಿ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯಕೀಡಹುದುಮ್ ।
ಅಭಿಶಾಪ ನರಕುಲಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೧೦

ಒಟ್ಟಿನಲಿತತ್ತ್ವವಿದು : ವಿಕಟರಸಿಕನೊ ಧಾತ ।
ತೊಟ್ಟಿಲನು ತೂಗುವನು, ಮಗುವ ಜಿಗಟುವನು ।
ಸಿಟ್ಟನ್ ಒಡವುಟ್ಟುಗಳೊಳಾಗಿಪನು, ಸೋಲಿಪನು ।
ತುತ್ತು ವಿಕಟಿಗೆ ನಾವು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೧೧

ಒಂದು ಜನ್ಮದ ಲೆಕ್ಕ ವಂದೆ ಮುಗಿವಂತೇಕೆ ।
ಸಂಧಿಸವು ಕಾಲ ಕಾರಣ ಕರಣ ಕಾರ್ಯ? ।
ಮುಂದಕೇತಕೆ ಮಿಗಿಸಿ ಕರ್ಮಋಣ ಶೇಷಗಳ ।
ಬಂಧಿಪನು ವಿಧಿ ನಿನ್ನ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೧೨

ಒಳ್ಳೆ ಲೆಕ್ಕಿಗನಲ್ಲ ಪರಮೇಷ್ಠಿ; ನಮ್ಮಿಂದ
ಸಲ್ಲುವುದ ಕೊಳಲು ಜನ್ಮಾಂತರಕೆ ಕಾಯ್ವಂ ॥
ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವುದ ತಾನಿಲ್ಲೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳ ।
ಲೊಲ್ಲನೇ ನಂತಕನು? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೧೩

ಕರ್ಮ ಋಣ ಶೇಷಂಗಳುಳಿಯದಿರೆ ಬಿತ್ತಾಗಿ |
ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಮರಗಳೇಳದಿರೆ ||
ಬ್ರಹ್ಮನುದ್ಯಾನವನ ಶಾಶ್ವತದೊಳಿಹುದೆಂತು ? |
ಮರ್ಮವಿದು ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೧೪

ಸಂಬಳದ ಹಂಬಲವೊ, ಡಾಂಬಿಕತೆಯುಬ್ಬರವೊ |
ಇಂಬು ಕೂರ್ಮೆಯು ಕರೆಯೊ, ಕರುಳ ಕರೆ ಕರೆಯೋ ||
ತುಂಬಿಹುವು ಬಾಳಿನಲಿ ನೂರು ತಕರಾರುಗಳು |
ಬೆಂಬಲವದೆಲೊ ಜಗಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೧೫

ತಿರು ತಿರುಗಿ ತಿರುಗುತ್ತೆ ಬುಗುರಿ ತಾನೇ ಸೋತು |
ತಿರೆಗುರುಳುವುದು ತನ್ನ ಬಲವ ತಾಂ ಕಳೆದು ||
ನರನು ಮಂತೆಯೆ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಕಡೆಗೊಂದು ದಿನ |
ತೆರುವನಸ್ಥಿಯ ಧರೆಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೧೬

ಪುಣ್ಯ ಪಾಪದ ಮಿಶ್ರ ನರಜಂತು; ವವನ ನೆಲೆ |
ಮಣ್ಣು ಕರುಳುಗಳೆಸಕ; ವವನ ಮೈದೊಡವು ||
ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರ; ಬಿಳ್ಪೊಡನೆ ಕಪ್ಪಿಹುದು |
ಕಣ್ಣ ದುರಗುಟಿಸದಿರು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೧೭

ಹಾಸ್ಯಗಾರನೊ ಬೊಮ್ಮ ; ವಿಕಟ ಪರಿಹಾಸವದು |
ಆಸ್ಯ ಗಂಭೀರ; ಬೆರಲಿಂದ ಚಕಳಗುಳಿ ||
ವಿಶ್ವಾಸದುಪಚಾರ; ಹುಣಿಸೆಮಣಸಾಹಾರ |
ವಿಶ್ವಪಾಲನೆಯಿಂತು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೧೮

ಪಂಚ ಭೂತಗಳಂತೆ; ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಂತೆ ।
ಪಂಚವೇಕೆ? ಚತುಷ್ಕ ಷಟ್ಕವೇಕಲ್ಲ? ॥
ಹೊಂಚುತಿಹನಂತೆ ವಿಭು; ಸಂಚವನದೇನಿಹುದೊ! ।
ವಂಚಿತರು ನಾವೆಲ್ಲ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೧೯

ಪಂಚಕವೊ, ಪಂಚ ಪಂಚಕವೊ; ಮಾಭೂತಗಳ ।
ಹಂಚಿಕೆಯನರಿತೇನು? ಗುಣವ ತಿಳಿದೇನು? ॥
ಕೊಂಚ ಕೊಂಚಗಳರಿವು ಪೂರ್ಣದರಿವಾದೀತೆ? ।
ಮಿಂಚಿದುದು ಪರತತ್ತ್ವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೨೦

ಜೀವನದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ದರ್ಶನವದೊಂದಿಹುದು ।
ಭೂವ್ಯೋಮ ವಿಸ್ತರದ ಮಿತಿಯ ಮೀರ್ದುದದು ॥
ದೇವ ನರ ಪಶು ಪಸಿಗಳೆಲ್ಲ ಕುಣಿಯುವರಲ್ಲಿ ।
ಭಾವಿಸಾ ಚಿತ್ರವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೨೧

ಆ ವಿಶ್ವರೂಪ ಸಂದರ್ಶನದಿ ಹೊಂದಿಹುವು ।
ಜೀವ ನಿರ್ಜೀವಗಳು, ಕ್ರಮ ಯದೃಚ್ಛೆಗಳು ॥
ಆವಶ್ಯ, ವಶ್ಯ; ಸ್ವಾಚ್ಛಂದ್ಯ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ।
ಕೈವಲ್ಯದೃಷ್ಟಿಯದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೨೨

ಸಾರಸುಖರಸನಿಧಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ನಿರುತಿರಲ್ ।
ಸ್ವಾರಸ್ಯಹೀನವೆನ್ನುವರೆ ಜೀವಿತವ? ॥
ಪೌರುಷ ಪ್ರೇಮ ಸೌಂದರ್ಯಗಳು ಮಂತೆಯೇ ।
ಸ್ವಾರಸ್ಯವೊ ರಹಸ್ಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೨೩

ಏನೆ ನಿಜವಿರಲಿ ಮತ್ತೇನೆ ಸುಳ್ಳಾಗಿರಲಿ |
ನಾನೆನಿಪ್ಪಾತ್ಮವೊಂದಿರುವುದನುಭವಿಕ ||
ಹಾನಿಗಾವಾತನಾತ್ಮವನುಮಂ ಕೆಡಹದಿರು |
ಧ್ಯಾನಿಸಾತ್ಮದ ಗತಿಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೨೪

ಎಷ್ಟುಬಗೆ ಯಂತ್ರಗಳೊಳೆಷ್ಟು ರಸಮಿಶ್ರದಿಂ |
ದೆಷ್ಟಾದಿಭೂತಗಳು ಪರಿಪಾಕವೊಂದಿ ||
ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಹವು ನರನೆಂಬ ಸಿದ್ಧಿಯೊಳವನು |
ಸೃಷ್ಟಿಶೈಲದ ಶಿಖರ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೨೫

ಸುಮ್ಮನಿರಲೊಲದೆ ತನಗೊಡನಾಡಿಯೊರ್ವಳನು |
ನಿರ್ಮಿಸಿ ನಿಜಾಂಶದಿಂ ಮಾಯೆಯೆಂಬವಳಿಂ ||
ದುಣ್ಮಿದ ಜಗಜ್ಜಾಲಗಳಲಿ ವಿಹರಿಸುತಿರುವ |
ಬೊಮ್ಮನಾಟವ ಮೆರಸೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೨೬

ಜೀವಿಸಂಘವಿದೇನು ? ಗಂಜೀಫಿನೆಲೆಕಟ್ಟು |
ದೈವ ಪೌರುಷ ಪೂರ್ವವಾಸನೆಗಳೆಂಬಾ ||
ಮೂವರದ ನಾಡುವರು, ಚದರಿಸುತೆ, ಬೆರಸಿಡುತೆ |
ನಾವೆಲ್ಲರಾಟದೆಲೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೨೭

ಎಲೆಕಟ್ಟನಾಗಾಗ ಕಲಸಿಕೊಡುವುದೆ ಸೃಷ್ಟಿ |
ಬಳಿಕೆಲೆಯು ಗತಿಯೆಂತೊ ಎಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದೋ ! ||
ಬಳಸುತಿಹುದೊಂದೊಂದು ಮೊಂದೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲಿ |
ಅಲೆಯುವೆವು ನಾವಂತು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೨೮

*

ನಿಲದೆ ನಡೆವುದು ಮೊದಲು ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದೀಯಾಟ ।
ಕಳೆವುವದರಲಿ ನಮ್ಮ ಜನುಮಜನುಮಗಳು ॥
ಗೆಲವಾರ್ಗೊ ! ಸೋಲಾರ್ಗೊ ! ಲೆಕ್ಕನೋಡುವುದೆಂದೊ ! ।
ಫಲವು ಬರಿಯಾಟವೆಲೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೨೯

ಆಟಕ್ಕೆ ಫಲವೇನು? ಕೌತುಕದ ರುಚಿಯೆ ಫಲ ।
ಚೀಟಿ ತಾಂ ಬೀಳೆನೆನಲ್ ಆಟ ಸಾಗುವುದೆ? ॥
ಏಟಾಯ್ತೆ ಗೆಲವಾಯ್ತೆಯೆಂದು ಕೇಳುವುದೇನು? ।
ಆಟದೋಟವೆ ಲಾಭ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೩೦

ಸತ್ಯ ಶಿವ ಸುಂದರದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದನದ ।
ಭಿತ್ತಿಯಲಿ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಜೀವಚಿತ್ರ ॥
ನಿತ್ಯ ನೀನದ ನೆನೆದು ಚಿತ್ರದಲಿ ಮನವಿರಿಸೆ ।
ವೃತ್ತಿ ತನ್ಮಯವಹುದೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೩೧

ಸತ್ಯವೆಂಬುದದೆಲ್ಲಿ? ನಿನ್ನಂತರಂಗದೊಳೊ ।
ಸುತ್ತ ನೀನನುಭವಿಪ ಬಾಹ್ಯಚಿತ್ರದೊಳೋ ॥
ಯುಕ್ತಿಯಿಂದೊಂದನೊಂದಕೆ ತೊಡಿಸಿ ಸರಿನೋಡೆ ।
ತತ್ತ್ವದರ್ಶನವಹುದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೩೨

ಸತ್ಯಾನುಭವವೆಲ್ಲರಿಂಗ ಮೊಂದೆಂತಹುದು? ।
ಬೆಟ್ಟದಡಿಯೊಳಗೊಬ್ಬ; ಕೋಡಬಳಿಯೊಬ್ಬ ॥
ಎತ್ತರದ ದೃಶ್ಯ ಕಣಿವೆಯೊಳಿಹನಿಗಾದೀತೆ? ।
ನೇತ್ರದಂದದೆ ನೋಟ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೩೩

ಓರೊರ್ವ ನಿಚ್ಛೆ ಗುಣವೊಂದೊಂದು ಬಗೆ ಜಗದಿ |
ಭಾರವೋರೊರ್ವನಿಂಗೊಂದೊಂದು ತೆರದಿ ||
ದಾರಗಳಿನವರ ವಿಧಿ ಪಿಡಿದು ಕುಣಿದಾಡಿಸಲು |
ನೂರು ಜಡೆ ಕೋಲಾಟ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೩೪

ಆವಜನ್ಮದ ಋಣವೊ, ಆವಕರ್ಮದ ಕಣವೊ |
ಮಾವಾಗಿ ಬೇವಾಗಿ ಸಂಸಾರವನದಿ ||
ಜೀವಕೀಂಟಿಪುವು ಮಾದಕದ ರಸಪಾನಗಳ |
ಭಾವಜ್ವರಂಗಳವು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೩೫

ನಿನ್ನ ಜೀವಿತವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಕೈವಾಳ್ಕೆಯೇಂ? |
ಅನ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳೆನಿತೊ ಬೆರೆ ತಿರುವುವಲ್ಲಿ ||
ಅನ್ನವಿಡುವರು, ತಿಳಿವನೀವರ್, ಒಡನಾಡುವರು |
ನಿನ್ನ ಬಾಳ್ಗಿವರಿರರೆ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೩೬

ಅನಿಲಗುಣ ಭೂಗುಣಗಳಿಂ ಸಸ್ಯಧಾನ್ಯಗುಣ |
ತನುಗುಣಗಳನ್ನದಿಂ, ಮನದ ಗುಣ ತನುವಿಂ ||
ಜನಪದ ವಿಧಂಗಳಿಂತಾಗಿಹುವು ಸೃಷ್ಟಿಯಿನೆ |
ಮನುವೊಬ್ಬ, ಜನತೆ ಶತ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೩೭

ಒರ್ವ ನಾನೆಂದು ನೀನೆಂತು ತಿಳಿಯುವೆ ಜಗದಿ? |
ನೂರ್ವರಣಗಿಹರು ನಿನ್ನಾತ್ಮಕೋಶದಲಿ ||
ಪೂರ್ವಿಕರು, ಜತೆಯುವರು, ಸಖ ಬಂಧು ಶತ್ರುಗಳು |
ಸರ್ವರಿಂ ನಿನ್ನ ಗುಣ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೩೮

ನಿನ್ನಜ್ಜ ಮುತ್ತಜ್ಜ ಮೂಲಜ್ಜ ರೆಲ್ಲರುಂ ।
ನಿನ್ನೊಳವತರಿಸಿ ಮುಂದಿನ್ನು ಜನಿಸಲಿಹ ॥
ನಿನ್ನ ಮಗ ಮೊಮ್ಮ ಮರಿಮೊಮ್ಮರೊಳು ಜೀವಿಪ್ಪರ್ ।
ಅನ್ವಯ ಚಿರಂಜೀವಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೩೯

ರೇಖಾರಹಸ್ಯಗಳು ನಿನ್ನ ಹಣೆಯವದಿರಲಿ ।
ನೀಂ ಕಾಣ್ಬ ರೂಪಭಾವಂಗಳೊಳಮಿಹುವು ॥
ತಾಕಿ ನಿನ್ನಾತುಮವ ನಾಕ ನರಕಂಗಳಂ ।
ಏಕವೆನಿಪುವು ನಿನಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೪೦

ಕ್ಷೀರಾನ್ನದಿಂದೆ ನರಪುಷ್ಟಿ ; ಹಸುವಿಂ ಪಾಲು ।
ಪೈರು ಬೆಳಸಿಂದೆ ಹಸು ; ಪೈರುಗಳ್ಗೂರ ॥
ಸಾರದಿಂ ಪುಷ್ಟಿ ; ಇಂತುಣಿಸು ಮುಂಬರು ಮೊಂದು ।
ಪಾಲೇನು ? ಪೇಲೇನು ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೪೧

ಪೂಸರದಿ ಕಾಂತಿ ಸೌರಭ ಮೊದಲನೆಯ ತಾಸು ।
ವಾಸನೆಯು ಹಳಸು ಕೊಳ ಕೊಳಚೆಯಾ ಬಳಿಕ ॥
ಮಾಸಿ ನಲುನಲುಗಿ ಮುಳ್ಳಹುದು ಮೂರನೆ ತಾಸು ।
ಸಂಸಾರ ಕಥೆಯದುವೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೪೨

ಸಾಕು ಸಾಕೆನಿಸುವುದು ಲೋಕಸಂಪರ್ಕ ಸುಖ ।
ಸೋಕಿದೆಡೆ ತುರಿಯನೆಬ್ಬಿಸುವ ತುರುಚಿಯದು ॥
ಮೂಕನವೆ ತುರಿಸದಿರೆ, ತುರಿಯುತಿರೆ ಹುಣ್ಣುರಿತ ।
ಮೂಕನಪಹಾಸ್ಯವದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೪೩

ಮಿಡಿಚೇಪೆ ಕಾಯಿಗಳ ತಡಬಡದೆ ನುಂಗುವುದು ।
ಕಡಿಯೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲಿ ಹರಳೆಣ್ಣೆ ಕುಡಿಯುವುದು ॥
ಬಿಡುತಿರಲು ನೋವಾಗ ಸುಖವೀಗಳೆನ್ನುವುದು ।
ಪೊಡವಿಗಿದೆ ಭೋಗವಿಧಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೪೪

ಅಡಿಜಾರಿ ಬೀಳುವುದು, ತಡವಿಕೊಂಡೇಳುವುದು ।
ಕಡುಬ ನುಂಗುವುದು, ಕಹಿಮದ್ದು ಕುಡಿಯುವುದು ॥
ದುಡುಕಿ ಮತಿದಪ್ಪುವುದು, ತಪ್ಪನೊಪ್ಪೆನ್ನುವುದು ।
ಬದುಕೆಂಬುದಿದು ತಾನೆ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೪೫

ಹೇರಾಳು, ಮೂಟೆಗೂಲಿಯ ಬೇಡಿ, ಹೆಗಲೊಡ್ಡಿ ।
ಭಾರವನು ನಾಲ್ಕು ಮಾರೊಯ್ದಷ್ಟರೊಳಗೇ ॥
ದೂರವಿನ್ನೆಷ್ಟೆನುತಲಾತುರಿಪನ್ ಅದನಿಳಿಸೆ ।
ಕಾರು ಬಾರುಗಳಷ್ಟೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೪೬

ರುಚಿಯೊಪ್ಪೆ ರಸನೆಗದು ಶೂಲವಹುದುದರಕ್ಕೆ ।
ತ್ವಚೆ ಬೇಳ್ಪ ತಂಗಾಳಿಯಿಂ ಬೇನೆಯೆದೆಗೆ ॥
ರಚಿಸಿದವನಿಂತೊಡಲೊಳಿಡೆ ವಿಷಮ ಕುಟಿಲಗಳ ।
ಉಚಿತವಾವುದೊ ನಿನಗೆ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೪೭

ಬಾಳಿನೊಳಕಿಚ್ಚು ದೆಸೆದೆಸೆಗುರಿಯ ಚಾಚುತಿರೆ ।
ಕಾಲನೆನ್ನುವ ಹುಚ್ಚ ಮಣ್ಣ ನೆರಚುತಿರೆ ॥
ಧೂಳು ಹೊಗೆಗಳ ಹೊರತು ಜಗದಿ ಬೇರಿಲ್ಲದಿರೆ ।
ಮೇಲೇನು? ಬೀಳೇನು? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೪೮

ಮಿತ ನಿನ್ನ ಗುಣಶಕ್ತಿ, ಮಿತ ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ।
ಮಿತ ಅತಿಗಳಂತರವ ಕಾಣುವುದೆ ಕಡಿದು ।
ಹಿತವೆನಿಸಿದನಿತೆಸಗು; ದೈವಕುಳಿದುದನು ಬಿಡು ।
ಕೃತಿ ಯಿರಲಿ ದೈವಕಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೪೯

ಹೇಳಲಾಗದ ಹಸಿವು, ತಾಳಲಾಗದ ತಪನೆ ।
ಆಳದಲಿ ನಾಚನಾಗಿಪ ಚಿಂತೆಯೂಟೆ ॥
ಗಾಳಿಯೆತ್ತೆತ್ತಣಿನೊ ತಂದೀವ ಸೋಂಕು-ಇವೆ ।
ಬಾಳ ಸಾಮಗ್ರಿಯಲ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೫೦

ಹುದುಗಿಹುದದೆಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನೀತನುವಿನಲಿ? ।
ಹೃದಯದೊಳೊ ಮಿದುಳಿನೊಳೊ ಹುಬ್ಬಿನಿರುಕಿನೊಳೋ?
ಇದನೆನಿತೊ ತರ್ಕಿಸಿಹರ್; ಎನ್ನೆಣಿಕೆಯನು ಕೇಳು ।
ಉದರವಾತ್ಮನಿವಾಸ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೫೧

ಹೊಟ್ಟೆರಾಯನ ನಿತ್ಯದಟ್ಟಹಾಸವೊ ಬಾಳು ।
ಧೃಷ್ಟ ಧಣಿಯೂಳಿಗಕೆ ಸೊಟ್ಟು ಮೈಬಾಗು ॥
ಹಿಟ್ಟೆ ಗಗಲಿದ ಬಾಯಿ, ಬಟ್ಟೆಗೊಡ್ಡಿದ ಕೈಯಿ ।
ಇಷ್ಟೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಕಥೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೫೨

ಏನಾದೊಡೇನು? ನೀನೆಲ್ಲಿ ಪೋದೊಡಮೇನು? ।
ಪ್ರಾಣವೇಂ ಮಾನವೇನಭ್ಯುದಯವೇನು? ॥
ಮಾನವಾತೀತವೊಂದೆಲ್ಲವನು ನುಂಗುವುದು ।
ಜಾನಿಸದ ನಾವಗಂ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೫೩

ಲೋಕವೆಲ್ಲವು ದೈವಲೀಲೆಯೆಂಬರೆ, ಪೇಳಿ |
ಶೋಕ ಸೋಂಕಿರದೊಡಾ ಲೀಲೆ ನೀರಸವೇಂ ? ||
ಮೂಕಂಗೆ ಕಳ್ ಕುಡಿಸಿ ಚೇಳ್ ಕುಟಕಿಪಾಟವಿದು |
ಏಕಪಕ್ಷದ ಲೀಲೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೫೪

ಗುಣಿಗುಣಿಸಿ ತಿಣಕುತ್ತ ಹೆಣಗಾಡಿ ಫಲವೇನು |
ಗಣನೆಗೆಟುಕದದೊಂ ದಚಿಂತ್ಯವೆತ್ತಲೊ ತಾನ್ ||
ಅಣಗಿರ್ದು ನಿನ್ನೆಲ್ಲ ಗಣಿತಗಳ ನಣಕಿಪುದು |
ದಣಿಯುದಾ ವಿಧಿ ವಿಕಟ -- ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೫೫

ಆಶೆ ಬಲೆಯನು ಬೀಸಿ, ನಿನ್ನ ತನ್ನೆಡೆಗೆಳೆದು |
ಘಾಸಿನೀಂ ಬಡುತ ಬಾಯ್ಬಿಡಲೋರೆ ನೋಡಿ ||
ಮೈಸವರಿ ಕಾಲನೆಡವಿಸಿ, ಗುಟ್ಟಿನಲಿ ನಗುವ |
ಮೋಸದಾಟವೊ ದೈವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೫೬

ಧಾತನೆಣ್ಣೆಯಗಾಣ ದೆಳ್ಳುಕಾಳಲೆ ನೀನು ? |
ಆತನೆಲ್ಲರನರೆವನ್ ; ಆರನುಂ ಬಿಡನು ||
ಆತುರಂಗೊಳದೆ ವಿಸ್ಮೃತಿಬಡದುಪೇಕ್ಷಿಸದೆ |
ಘಾತಿಸುವನೆಲ್ಲರನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೫೭

ಇದು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ ವದು ನಿಂತು ಹೋಯಿತೆನುತ್ತ |
ಎದೆಯುಬ್ಬೆಗವನೊಂದಿ ಕುದಿಯುತಿಹುದೇಕೋ ? ||
ಅಧಿಕಾರ ಪಟ್ಟವನು ನಿನಗಾರು ಕಟ್ಟಿಹರು ? |
ವಿಧಿಯ ಮೇಸ್ತ್ರಿಯೆ ನೀನು ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೫೮

ಸೊಟ್ಟುಗಳ ನೆಟ್ಟಗಾಗಿಪ ಯತ್ನ ಲೋಕದಲಿ |
ಸೃಷ್ಟಿಯಾದಿಯಿನಾಗುತಿಹುದು ; ಫಲವೇನು ? ||
ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವಿಳಿಯುತಿರೆ ರಟ್ಟೆ ನೋವೆನ್ನುವುದು |
ಮುಟ್ಟಸವೆ ತಿರೆ ಹರವು ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೫೯

ಇನ್ನೇನು ಮತ್ತೇನು ಗತಿಯೆಂದು ಬೆದರದಿರು |
ನಿನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿಹುದೆ ವಿಧಿಯ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ ? ||
ಕಣ್ಣಿ ಗೆಟುಕದೆ ಸಾಗುತಿಹುದು ದೈವದ ಸಂಚು |
ತಣ್ಣಗಿರಿಸಾತ್ಮವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೬೦

ಎಲ್ಲಿಯೋ ವಿಧಿಯ ಗೂಢದ ಕರ್ಮ ಶಾಲೆಯಲಿ |
ನಿಲ್ಲದಾಡುತ್ತಿಹುವು ಯಂತ್ರ ಕೀಲುಗಳು ||
ಎಲ್ಲಾಗು ಹೋಗುಗಳು ಮಾಚಕ್ರ ಗತಿಯಂತೆ |
ತಲ್ಲಣವು ನಿನಗೇಕೆ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೬೧

ಕಾಲ ನದಿಯಲಿ ನಮ್ಮ ಬಾಳ ದೋಣಿಯು ಮೆರೆದು |
ತೇಲುತ್ತೆ ಭಯವ ಕಾಣದೆ ಸಾಗುತಿರಲು ||
ಗಾಳಿಯಾವಗಮೊ ಬಂದೆತ್ತಣಿನೊ ಬೀಸುತ್ತ |
ಮೇಲಕೀಳಾಗಿಪುದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೬೨

ಆತುರತೆ ಯೋನಿರದು ವಿಧಿ ಯಂತ್ರ ಚಲನೆಯಲಿ |
ಭೀತತೆಯು ಮಿರದು, ವಿಸ್ಮೃತಿಯು ಮಿರದೆಂದುಂ ||
ಸಾಧಿಪುದದೆಲ್ಲವನು ನಿಲದೆ, ತಪ್ಪದೆ, ಬಿಡದೆ |
ಕಾತರತೆ ನಿನಗೇಕೆ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೬೩

ನಟಿಪುದೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮರುಕವ ದೈವ ಮನುಜರಲಿ ।
ಕಟುಕನಿನಿಸಕ್ಕಿಯನು ಹಕ್ಕಿಗೆರಚುವ ವೋಲ್ ॥
ತುಟಿ ಸುಟ್ಟು ರಸನೆಗೆಟ್ಟುಕದ ಕೀರು ದೈವಕೃಪೆ ।
ತಟವಟವೊ ಸೃಷ್ಟಿದಯೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೬೪

ಅದು ಒಳಿತು ಇದು ಕೆಟ್ಟುದೆಂಬ ಹಟ ನಿನಗೇಕೆ ? ।
ಹೊದಿಸಿಹುದು ದೈವ ವೆಲ್ಲಕಮೊಂದು ತೆರೆಯ ॥
ಸೊದೆಯ ಸೌರಭ ನಂಜುಬಟ್ಟಲಲಿ ತೋರೀತು ।
ವಿಧಿಯ ಬಗೆಯೆಂತಿಹುದೊ ! – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೬೫

ಗ್ರಹಗತಿಯ ತಿದ್ದುವನೆ ಜೋಯಿಸನು ಜಾತಕದಿ ? ।
ವಿಹಿತವಾಗಿಹು ದದರ ಗತಿ ಸೃಷ್ಟಿ ವಿಧಿಯಿಂ ॥
ಸಹಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಮುಗಿಯ ದಾವದಶೆ ಬಂದೊಡಂ ।
ಸಹನೆ ವಜ್ರದ ಕವಚ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೬೬

ಧಾರಿಣಿಯ ವಾಸಿಗಳ್ಗಿಹುದೊಂದು ಹಿತವಾರ್ತೆ ।
ಆರಯ್ವುದಾರ್ತರ್ ಅತ್ಯಾರ್ತರಾಪದವ ॥
ರೌರವಿಗೆ ಹಿತ ಮಹಾರೌರವಿಯ ಗೋಳುದನಿ ।
ನಾರಕದೊಳದುಪಾಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೬೭

ಮುಕ್ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳಾಳುತಿಹ ಲೋಕದಲಿ ।
ದಿಕ್ಕು ಗಾಣದೆ ಜೀವಿ ಯಲೆವುದಚ್ಚರಿಯೇಂ ? ॥
ಒಕ್ಕಟ್ಟ ನೊಡೆಯರೇ ಕಲಿಯದಿರೆ ನಮ್ಮಗತಿ ।
ಗಿಕ್ಕಟ್ಟು ತಪ್ಪುವುದೆ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೬೮

ಏಕವಾಗವೆ ದೈವ ಚಿತ್ತ ನರಚಿತ್ತಗಳು? ।
ಏಕೆನ್ನ ಮನವ ನಾಳನು ಲೋಕದೊಡೆಯಂ? ॥
ಬೇಕೆನಿಪುದೊಂದೆನಗೆ, ವಿಧಿಗೆಯ್ವುದಿನ್ನೊಂದು ।
ಈ ಕುಟಿಲಕೇಂ ಮದ್ದು? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೯೯

ಸ್ವಾತಿ ಮಳೆ ಹನಿ ಬೀಳ್ವ, ಶುಕ್ತಿ ಬಾಯ್ದೆರೆದೇಳ್ವ ।
ಕೌತುಕದ ಸಮಯ ಯೋಗದೆ ಮೌಕ್ತಿಕ ಫಲ ॥
ಪ್ರೀತಿ ಸುಖ ಸತ್ಯದರ್ಶನ ಶಾಂತಿಗಳ ಹುಟ್ಟು ।
ಮಾತೆರದ ಯೋಗದಿನೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೨೦

ಬೇಕು ಬೇಕದು ಬೇಕು ಬೇಕಿದೆನಗಿನ್ನೊಂದು ।
ಬೇಕೆನುತ ಬೊಬ್ಬಿಡುತಲಿಹ ಘಟವನಿದನು ॥
ಏಕೆಂದು ರಚಿಸಿದನೊ ಬೊಮ್ಮ ನೀ ಬೇಕುಜಪ ।
ಸಾಕೆನಿಪುದೆಂದಿಗಲೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೨೧

ವನದಿ ನಿರ್ಜನದಿ ಮೌನದಿ ತಪವನೆಸಗುವನ ।
ನೆನಪಿನಲಿ ಪಿಂತಿನನುಭವ ವುಳಿಯದೇನು? ॥
ಇನಿನೋಟ ಸವಿಯೂಟ ಕಿನಿಸು ಕರುಬುಗಳಾಟ ।
ಕನಲುತಿಹುವಾಳದಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೨೨

ಮನೆಯ ತೊರೆದೋಡಲೇಂ? ವನಗುಹೆಯ ಸಾರಲೇಂ? ।
ತನುವನುಗ್ರವ್ರತಗಳಿಂದೆ ದಂಡಿಸಲೇಂ? ॥
ಜಿನದಗಳ ನರಸಿ ನೀನೂರೂರೊಳಲೆದೊಡೇಂ? ।
ಮನವ ತೊರೆದಿರಲಹುದೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೨೩

ಈ ಜಗದ ಗಂಧ ಪರಿಪರಿ ಹಸಿವ ಕೆಣಕುತಿರೆ |
ಭೋಜನವ ನೀಡೆನೆನೆ ಮನ ಸುಮ್ಮನಿಹುದೆ ? ||
ಸಾಜಗಳ ಕೊಲ್ಲೆನುವ ಹಟಯೋಗಕಿಂತ ಸರಿ |
ರಾಜಯೋಗದುಪಾಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೭೪

ಮನವ ನಾಳ್ವುದು ಹಠದ ಮುಗುವ ನಾಳುವ ನಯದೆ |
ಇನಿತನಿತು ಸವಿಯುಣಿಸು ಸವಿ ಕಥೆಗಳಿಂದೆ ||
ಅನುಕೂಲಿಸದು ಬರಿಯ ಕೂಗು ಬಡಿತಗಳಿನದು |
ಇನಿತಿತ್ತು ಮರಸಿನಿತ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೭೫

ಅಂತಾನುಮಿಂತಾನು ಮೆಂತೊ ನಿನಗಾದಂತೆ |
ಶಾಂತಿಯನೆ ನೀನರಸು ಮನ ಕೆರಳಿದಂದು ||
ಸಂತವಿಡು ತೊಮ್ಮೆ ಶಿಕ್ಷಿಸುತೊಮ್ಮೆ ಶಿಶುವೆಂದು |
ಸ್ವಾಂತವಮಂ ತಿದ್ದುತಿರು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೭೬

ಉದರ ದೈವಕೆ ಜಗದೊಳಿದುರು ದೈವವದೆಲ್ಲಿ? |
ಮೊದಲದರ ಪೂಜೆ; ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲವದರಿಂದ ||
ಮದಿಸುವುದದಾದರಿಸೆ, ಕುದಿವುದು ನಿರಾಕರಿಸೆ |
ಹದದೊಳಿರಿಸುವುದೆಂತೊ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೭೭

ಕುದಿ ಹೆಚ್ಚೆ ವೆಗಟಹುದು; ಕಡಮೆಯಿರೆ ಹಸಿನಾತ |
ಕದಡಲೊಡೆವುದು ಹಾಲು; ಸೂಕ್ಷ್ಮವದರ ಹದ ||
ಅದರವೊಲೆ ಮನದ ಹದ, ವದನೆಚ್ಚರದಿ ನೋಡು |
ಬದುಕು ಸೊಗ ಹದದಿಂದ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೭೮

ತೃಪ್ತಿಯರಿಯದ ವಾಂಛೆ, ಜೀರ್ಣಿಸದ ಭುಕ್ತಿವೊಲು |
ಗುಪ್ತದಲಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತೆ ವಿಷಬೀಜವಾಗಿ ||
ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೊಳಿಪುದು ಜೀವಕುನ್ಮಾದ ತಾಪಗಳ |
ಸುಪ್ತವಹುದೆಂತಿಚ್ಛೆ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೭೯

ಹುಲಿಯ ಕೆಣಕುವುದು ಹುಲಿ ; ಕಪಿಯನಣಕಿಪುದು ಕಪಿ|
ಹುಲಿಕಪಿಗಳವಿತಿರದ ನರಜಂತುವೆಲ್ಲಿ ? ||
ಮಲಗಿರುವ ಮೃಗವನಂತಿರಲು ಬಿಡುವುದೆ ಜಾಣು |
ಕುಲುಕದಿರು ಬಾಲವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೮೦

ಅತಿಶಯದದೃಷ್ಟ ಹುಟ್ಟಂ ಮೃತೇಂದ್ರಿಯನದಲ ? |
ಇತರರೊಳು ವಿಷ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ನಿಲುವರಾರು ? ||
ಮಿತ ಕುಕ್ಷಿ ಮಿತ ಭುಕ್ತ; ಮತ್ತಾರ್ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನು ? |
ಅತಿಚರ್ಚೆ ಸಲದಲ್ಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೮೧

ಇಂದ್ರಿಯವ ಜಯಿಸಿದೆಯೊ ? ಮಂದವೋ ನಿನ್ನಕ್ಷಿ ? |
ಸೌಂದರ್ಯ ಯಕ್ಷಿಣಿಯೆ ನಿನ್ನ ತೊರೆದಿಹಳೋ ? ||
ಅಂಧನೆ ವಿರಕ್ತನ್ ; ಅಪ್ಸರೆಯ ಕಾಣದನೆ ಯತಿ |
ಕಂಡು ಕೆರಳದ ನಾರೊ ! – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೮೨

ಜನಕಜೆಯ ದರುಶನದಿ ನಾಯ್ತು ರಾವಣ ಚಪಲ |
ಕನಕಮೃಗದರುಶನದೆ ಜಾನಕಿಯ ಚಪಲ ||
ಜನವವನ ನಿಂದಿಪುದು, ಕನಿಕರಿಪುದಾಕೆಯಲಿ |
ಮನದ ಬಗೆಯರಿಯದದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೮೩

ಹೊಟ್ಟೆಯಲಿ ಹಸಿವು, ಮನದಲಿ ಮಮತೆ—ಈ ಯೆರಡು ।
ಗುಟ್ಟು ಕೀಲುಗಳಿಹುವು ಸೃಷ್ಟಿ ಯಂತ್ರದಲಿ ॥
ಕಟ್ಟುವುವು ಕೋಟೆಗಳ, ಕೀಳುವುವು ತಾರೆಗಳ ।
ಸೊಟ್ಟಾಗಿಪುವು ನಿನ್ನ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೮೪

ದಾಸರೋ ನಾವೆಲ್ಲ ಶುನಕ ನಂದದಿ ಜಗದ ।
ವಾಸನೆಗಳೆಳೆತಕ್ಕೆ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲಿ ॥
ಪಾಶಗಳು ಹೊರಗೆ, ಕೊಂಡಿಗಳು ನಮ್ಮೊಳಗಿಹುವು ।
ವಾಸನಾಕ್ಷಯ ಮೋಕ್ಷ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೮೫

ಹೃದಯುದಬ್ಬರವೇನು ಹೊಟ್ಟೆಯುಬ್ಬರದಂತೆ ।
ಅದರಿಳಿತ ಕೊರಳನಾಳದ ಸದ್ದಿನಿಂದ ॥
ಅದೆ ನಗುವು ದುಗುಡಗಳು, ಅದೆ ಹೊಗಳು ತೆಗಳುಗಳು ।
ಅದನಿಳಿಸೆ ಶಾಂತಿಯೆಲೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೮೬

ರದನೋದಯುಜ್ವರಕೆ ಸಿಲುಕದಿಹ ಶಿಶುವಿರದು ।
ವಿಧಿಯೊದೆಗೆ ಸಿಕ್ಕದಿಹ ನರಜಂತುವಿರದು ॥
ಒದೆಪೆಟ್ಟು ಮುಗಿದಂದು ರಾಹುದಂಷ್ಟ್ರದೆ ಹೊರಟ ।
ವಿಧು ಬಿಂಬವೋ ನೀನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೮೭

ದೇಹಾತು ಮಂಗಳೆರಡಂಗಗಳು ಜೀವನಕೆ ।
ನೇಹದಿಂದೊಂದನೊಂದಾದರಿಸೆ ಲೇಸು ॥
ದಾಹಗೊಂಡಿರಲೊಂದು ಮಿಕ್ಕೊಂದಕೆಲ್ಲಿ ಸುಖ ? ।
ದ್ರೋಹ ಬೇಡೊಂದಕಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೮೮

ಕಾಯುವನು ಮೃದ್ಭಾಂಡ ಮಾಂಸಪಿಂಡವೆನುತ್ತೆ ।
ಹೇಯವೆಂದೆಂದೊಡಾತ್ಮಂಗಪ್ಪುದೇನು ? ॥
ಆಯುಧವನದನು ತೊರೆದಾತ್ಮನೇಂಗೈದಪನು ? ।
ನ್ಯಾಯ ತನುವಿಗಮಿರಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೮೯

ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಕಥೆಯ ತಿರುಕನು ಕಂಡ ಸವಿಗನಸು ।
ಚೆಲ್ಲಿತಲ್ಲವೆ ಹಿಟ್ಟು ಘಟವ ನವನೊದೆಯೆ? ॥
ಜಳ್ಳು ಸುಖದುಃಖವಿರಬಹುದಾದೊಡದರ ಮೊನೆ ।
ಮುಳ್ಳಹುದು ಜೀವಕ್ಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೯೦

ಹುರಿಯುರುಳೆ ಹಾವಲ್ಲವಾದೊಡಂ ಮಬ್ಬಿನಲಿ ।
ಹರಿದಾಡಿದಂತಾಗೆ ನೋಳ್ಪವಂ ಬೆದರಿ ॥
ಸುರಿಸುವಾ ಬೆವರು ದಿಟ; ಜಗವು ಮಂತುಟಿ ದಿಟವು ।
ಜರೆಯದಿರು ತೋರ್ಕೆಗಳ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೯೧

ಸೌಂದರ್ಯ ಬಾಂಧವ್ಯಗಳನು ಬರಿದೆನಲಹುದೆ? ।
ಹೊಂದಿಸವೆ ಕುಂದಿಸವೆ ಜೀವಿಗಳನವುಗಳ್ ? ॥
ಸಿಂಧುಪೂರದಿ ಬಿದ್ದವರೊಳೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರನು ।
ಅಂದಿಕೊಳಲದು ಬರಿದೆ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೯೨

ಎನಿತೆನಿತ್ತು ವಿಕಾರ ಪರಿಣಾಮಗಳ ನಮ್ಮ ।
ಮನಕಾಗಿಪುವೊ ಲೋಕರೂಪ ಶಕ್ತಿಗಳು ॥
ಅನಿತನಿತು ಸತ್ಯತೆಯುವಕ್ಕುಂಟು ಜೀವಿತದಿ ।
ಅನುಭವವೆ ದಿಟದಳತೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೩೯೩

ಕನಸು ದಿಟ; ನೆನಸು ದಿಟ ; ತನುವೊಳಿಹ ಚೇತನವ |
ಕನಲಿಸುವ ಕುಣಿಸುವಾ ಹಬೆಗಳೆಲ್ಲ ದಿಟ ||
ಇನಿತನಿತು ದಿಟಗಳಿವು—ತುಂಬುದಿಟದಂಶಗಳು |
ಗಣನೀಯವವು ಬಾಳ್ಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೯೪

ತುಂಬುದಿಟ ಜೀವಿತದ ಗಣನೆಗಳ ಮೀರಿದುದು |
ಇಂಬುಗಳ ಬಿಂಬಗಳ ಸನ್ನಿಧಾನವದು ||
ಅಂಬರದಿ ನಾಚಿನದು, ತುಂಬಿರುವುದೆತ್ತಲುಂ |
ಶಂಭುಪರಬೊಮ್ಮನದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೯೫

ಕಲ್ಮಷದ ವಲ್ಮೀಕವೆಂದೊಡಲ ಜರೆಯದಿರು |
ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಯೆಂದದನು ಋಷಿಗಳೊರೆದಿಹರು ||
ಹಮ್ಮುಳ್ಳ ಹಯುವ ಕಾಪಿಟ್ಟು ಕಡಿವಣತೊಡಿಸೆ |
ನಮ್ಮ ಗುರಿಗೈದಿಪುದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೯೬

ದೇಹವೆಂಬುದು ಕುದುರೆ, ಯೊತ್ಮನದರಾರೋಹಿ |
ವಾಹನವನುಪವಾಸವಿರಿಸೆ ನಡೆದೀತೆ?
ರೋಹಿ ಜಾಗ್ರತೆದಪ್ಪೆ ಯಾತ್ರೆ ಸುಖ ಸಾಗೀತೆ?
ಸ್ನೇಹವೆರಡಕಮುಚಿತ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೯೭

ಇರುವನ್ನ ಮೀಬಾಳು ದಿಟವದರ ವಿವರಣೆಯು |
ಹೊರೆ ನಮ್ಮಮೇಲಿಲ್ಲ ನಾವದರ ಸಿರಿಯು ||
ಪಿರಿದಾಗಿಸಲು ನಿಂತು ಯುಕ್ತಿಯಿಂ ದುಡಿಯುವುದೆ |
ಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧನೆಯೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೯೮

ಕಾಯಮಾತ್ರದುದಲ್ಲ ವಾತ್ಮಮಾತ್ರದುದಲ್ಲ |
ವಾಯೆರಡು ಮೊಂದಾಗಲದು ಜೀವಲೀಲೆ ||
ತಾಯಿವೊಲು ನಿನಗಾತ್ಮ, ಮಡದಿವೊಲು ಕಾಯ ವವ- |
ರಾಯವನು ಸರಿನೋಡು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೩೯೯

ದೃಶ್ಯವೆಲ್ಲವು ನಶ್ಯವಾದೊಡೇಂ? ದೃಷ್ಟಿಗದು |
ವಶ್ಯವಿರುವನಕದನು ದೃಷ್ಟಿಪುದೆ ಕಾರ್ಯಂ ||
ವಿಶ್ವಾನುಭವವೆ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾನುಭವಕೆ ಪಥ |
ನಶ್ಯದಿಂದವಿನಶ್ಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೦೦

ಮರಣಶಯ್ಯೆಯದೆಂದು ತಿಳಿದೊಡಂ ರೋಗಿಯನು |
ಹರಣಮಿರುವನ್ನೆಗಂ ಪರಿಚರಿಸುವಂತೆ ||
ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ ವೀಲೋಕ ವಾದೊಡಮದುಳ್ಳನಕ |
ಚರಿಸು ನೀನಾಳಾಗಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೦೧

ಜವನ ನಿಂದಿಪುದೇಕೆ ಸರ್ವಘಾತಕನೆಂದು? |
ಭುವಿಗೆ ವೃದ್ಧಸಮೃದ್ಧಿಯವನು ಸುಮ್ಮನಿರಲ್ ||
ನವಜನಕ್ಕೆಡೆಯೆತ್ತ ಲಾರುಮೆಡೆಬಿಡದೆ ನಿಲೆ? |
ನವತೆಯವನಿಂ ಜಗಕೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೦೨

ಹೊಳಪು ಹೊಳಪಿನ ನಡುವೆ ಬಿಡುವಿನಿತು ರತ್ನದಲಿ |
ಬೆಳಕು ಬೆಳಕಿನ ನಡುವೆ ಅನಿತಿನಿತು ನೆರಳು ||
ಬೆಳಸು ಬೆಳಸಿನ ಸಾಲು ನಡುವೆ ಬದಿ ಗದ್ದೆಯಲಿ |
ಉಳಿವಿಗಳಿವಿನ ನೆರೆಯೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೦೩

ದೇವರ್ಕಳುದಿಸಿ ಮರೆಯುಹರು ; ದೇವತ್ವ ಚಿರ |
ಜಾವ ದಿನ ಬಂದು ಪೋಗುವುವು ; ಕಾಲ ಚಿರ ||
ಜೀವದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಯ್ವುದು ; ಜೀವಸತ್ತ್ವ ಚಿರ |
ಭಾವಿಸಾ ಕೇವಲವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೦೪

ಪರಬೊಮ್ಮ ಜೀವ ಭೇದದಿ ನಿಜೈಕ್ಯವ ಮರೆಯೆ |
ಮರಳಿ ತನ್ನೊಟ್ಟ ನವನರಸಲೆಚ್ಚರಿಸಲ್ |
ನರ ನಾರಿಯುರ ಪರಸ್ಪರ ಮೋಹದಲಿ ಮಾಯೆ |
ನಿರವಿಸಿಹಳಂಕುಶವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೦೫

ನರ ನಾರಿ ಮೋಹದಿಂ ವಂಶ, ವದಕಾಗಿ ಮನೆ |
ನೆರೆ ಹೊರೆಗಳೂರು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸಂಘಗಳು ||
ಕೆರೆಯೊಂದುಕೇಂದ್ರದಿಂ ದಲೆಯ ಬಳೆಗಳು ನೂರು |
ಹರಿವಂತೆ ಸಂಸಾರ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೦೬

ಅದರಿಂದ ನೀತಿ ನಯ ವದರಿಂದ ಕುಲಗೋತ್ರ |
ವದರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಮಠ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ||
ಒದವುವದರಿಂದೆ ಮಮತಾನಾಶದವಕಾಶ |
ವದರಿನಾತ್ಮವಿಕಾಸ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೦೭

ತಲೆಯಿಂದ ತಲೆಗೆ, ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ |
ಅಲೆಯಿಂದ ಲಲೆಗೆ ಟಪ್ಪೆಯು ಚಾರನಂತೆ ||
ಇಳಿಯುತಿದೆ ಯುಗದಿಂದ ಯುಗಕೆ ಮಾನವ ಧರ್ಮ |
ನಿಲದಮೃತಧಾರೆಯದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ೪೦೮

*

ಮಾನುಷದ ಚರಿತೆ ಪರಸತ್ತ್ವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕವಿತೆ ।
ಕಾಣಿಪುದದಾತ್ಮಸ್ವಭಾವದುದ್ಗಮವ ॥
ಏನಾಶೆ! ಯೇನು ಸಾಹಸ ! ವೇನು ಭಂಗಗಳು ! ।
ಅನುಭವ ವೇದವದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೦೯

ಜಾನಪದಗಳು ರಾಜ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳು ಗುರು ।
ಸ್ಥಾನಗಳು ಧರ್ಮಗಳು ಭಾಷೆ ವಿದ್ಯೆಗಳು ॥
ಕಾಣಿಸದೆ ಸಾಗಿಹವು ಕಾಲ ಪ್ರವಾಹದಲಿ ।
ಮಾನವತೆ ನಿಂತಿಹುದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೧೦

ತೆರಪನರಿಯದೆ ಪರಿವ ಕಾಲಪ್ರವಾಹದಲಿ ।
ಪುರುಷ ರಚಿತಗಳೆನಿತೊ ತೇಲಿಹೋಗಿಹವು ॥
ಪುರ ರಾಷ್ಟ್ರ ದುರ್ಗಗಳು, ಮತ ನೀತಿ ಯುಕ್ತಿಗಳು ।
ಪುರುಷತನ ನಿಂತಿಹುದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೧೧

ಜನಿಸಿದೆಡೆಯಿಂ ಕಡಲವರೆಗ ಮಡಿಯುಡಿ ನೆಲದ ।
ಗುಣವ ಕೊಳ್ಳುತ ಕೊಡುತ ಪೊನಲು ಮಾರ್ಪಡುಗುಂ ॥
ಮನುಜ ಸಂತಾನದಲಿ ಗುಣದವತರಣವಂತು ।
ಗುಣಿಪುದೆಂತಾ ತೆರನ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೧೨

ಬರಿಯ ಹೆಣ್ ಬರಿಯ ಗಂಡೆಂಬುದಿಳೆಯೊಳಗಿಲ್ಲ ।
ಬೆರಕೆಯೆಲ್ಲರು ಮರ್ಧ ನಾರೀಶನಂತೆ ॥
ನರತೆಯಣು ನಾರಿಯಲಿ ನಾರೀತ್ವ ನರನೊಳಣು ।
ತಿರಿಚುತಿರುವುದು ಮನವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೧೩

ಆಳಿವರಾರ್ ಪೆಣ್‌ಗಂಡುಗಳ ನೆಳೆವ ನೂಲುಗಳ? ।
ಕೆಳೆಪಗೆಗಳೆಲ್ಲ ವಾಳದಲಿ ಬಲು ತೊಡಕು ॥
ಇಳೆಯ ಋಣಗಳ ಲೆಕ್ಕವಿಹುದು ವಿಧಿಯಕ್ಕರದಿ ।
ತಿಳಿಯಗೊಡನದ ನಮಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ४೧४

ಎಲ್ಲಿಯುದನೋ ಆದೆಲ್ಲಿಯುದಕೋ ಹೆಣೆಯುವನು ।
ಒಲ್ಲೆವೆನೆ ನೀವೆ ಕಿತ್ತಾಡಿಕೊಳಿರೆನುವನ್ ॥
ಬೆಲ್ಲದಡುಗೆಯಲಿ ಹಿಡಿ ಮರಳನೆರಚಿರಿಸುವನು ।
ಒಳ್ಳೆಯುಪಕಾರಿ ವಿಧಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ४೧೫

ಕುಸುಮ ಕೋಮಲ ಗಾತ್ರ ಶೂರ್ಪಣಖಿಗರಿದಾಯ್ತೆ? ।
ವಿಷದ ಪೂತನಿ ನಯನ ಪಕ್ಷ್ಮ ದೊಳಗಿರಳೆ ? ॥
ಮುಸಿನಗುವಿನೊಳ ಗಿರಲಶಕ್ಯವೆ ಪಿಶಾಚಿಕೆಗೆ ? ।
ಮೃಷೆಯೊ ಮೈಬೆಡಗೆಲ್ಲ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ४೧೬

ಹೇಮ-ಕುಂಭದಿ ಕೊಳಚೆರೊಚ್ಚು ನೀರ್ಗಳ ತುಂಬಿ ।
ರಾಮಣೀಯಕದೊಳಿಟ್ಟಾಮಗಂಧವನು ॥
ಪ್ರೇಮ ಪುಷ್ಪಕೆ ಮೊನಚು ಗರಗಸವನಂಚಿರಿಸಿ ।
ಏಂ ಮಾಡಿದನೊ ಬೊಮ್ಮ ! - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ४೧೭

ಕೈಕೇಯಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರಂಶ ವಿರದಪೆಣ್ ।
ಲೋಕದೊಳಗಿರಳು; ಬೆಳೆವುದು ಲೋಕವವರಿಂ ॥
ಸಾಕಿ ಸಲಹುವ ಮತ್ಸರವದು ಸೃಷ್ಟಿಯುಪಾಯ ।
ಬೇಕದಕೆ ನಗು ಸಹನೆ– ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ४೧८

ಎಳೆಯತರು ದಿನ ದಿನವು ಹೊಸತಳಿರ ತಳೆವಂತೆ ।
ತಿಳಿನೀರು ಚಿಲುಮೆಯಲಿ ನಿಲುದುಕ್ಕುವಂತೆ ॥
ಎಳೆ ಮಕ್ಕಳೊಳು ತಿಳಿವು ಮೊಳೆತು ಬೆಳೆವುದ ನೋಡು ।
ಇಳೆಯೊಳಗದೊಂದು ಸೊಗ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೧೯

ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಕಕ್ಕುಲಿತೆ ಗೊಳಬೇಡ ।
ಪಕ್ಕಾಗುವುದು ಭಾಗ್ಯವೆಂತೆಂತೊ ಜಗದಿ ॥
ದಕ್ಕಿತೇಂ ಕುರುಪಾಂಡು ತನಯರ್ಗೆ ರಾಜ್ಯಸುಖ? ।
ದಿಕ್ಕವರಿಗವರವರೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೨೦

ತನುಭವ ವ್ಯಾಮೋಹ ಮುಸುಕಿತಾ ವ್ಯಾಸನಂ ।
ಜನಿಪುದದು ಪ್ರಕೃತಿ ತಂತ್ರದೆ ಹೃದಯ ತಲದೊಳ್ ॥
ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ಮಾನು ಮದು ಕಣ್ಣೀರ ಬರಿಸುವುದು ।
ಗಣಿಸ ಬೇಡದನು ನೀಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೨೧

ಅನುರಾಗ ದುಃಖಂಗಳೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬಿರು ಬೀಸಿ ।
ಮನದಿ ತೆರೆಗಳ ಕುಲುಕಿ ಕಡೆಯುವುದು ಮೊಳಿತು ॥
ಘನ ವರ್ಷ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಡಿಯಲಿರುಳೊಳ್ ನೆಲನ ।
ದಿನದ ಸೊಗವಿಮ್ಮಡಿಯೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೨೨

ಭಾವ ರಾಗೋದ್ರೇಕ ತಾನೆ ತಪ್ಪೇನಲ್ಲ ।
ಧೀವಿವೇಕದ ಸಮತೆ ಯದರಿನದಿರದಿರೆ ॥
ಸ್ವಾವಿದ್ಯೆಯಾ ಮೋಹ ಮಮತೆಯುದ ನಂಟದಿರೆ ।
ಪಾವನವೊ ಹೃನ್ಮಥನ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೨೩

ಕಾರಿರುಳೊಳಾಗಸದಿ ತಾರೆ ನೂರಿದ್ದೇನು ? |
ದಾರಿಗನ ಕಣ್ಗೆ ಬೇಕೊಂದು ಮನೆಬೆಳಕು ||
ದೂರದಾ ದೈವವಂತಿರಲಿ, ಮಾನುಷ ಸಖನ |
ಕೋರುವುದು ಬಡಜೀವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೨೪

ಹರಿಗೆ ನಿನ್ನನುರಾಗ ವೆಲ್ಲವನು ಸಲ್ಲಿಸೆನೆ |
ಮರುನುಡಿಯ ನುಡಿವನೇ ನೊಡಲ ತೋರದನು ? ||
ಪರಿತಪಿಸುವುದು ಜೀವ ಜೀವ ಸರಸವ ನೆಳಸಿ |
ನರಧರ್ಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೨೫

ಮನುಜರೂಪದಿ ನಾದರವನು ಪಡೆಯದ ಹೃದಯ |
ವನುರಾಗವನು ಬಿಡಾಲಕೊ ಶುಕಕೊ ಕಪಿಗೋ ||
ಶುನಕಕೋ ಸುರಿದದರ ಮಾರ್ದನಿಯ ನಾಲಿಪುದು |
ತಣಿವು ಜೀವ ಸ್ವರದೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೨೬

ಮಾತೆವೊಲೊ ಪಿತನವೊಲೊ ಪತಿಯುವೊಲೊ ಸತಿಯುವೊಲೊ |
ಭ್ರಾತ ಸುತ ಸಖರವೊಲೊ ಪಾತ್ರವೊಂದಕೆ ತಾಂ ||
ಕಾತರಿಸುತಿಹುದು ತನ್ನೆಲ್ಲವನು ಮುಡುಪುಕುಡೆ |
ಪ್ರೀತಿಯಾ ಹುಚ್ಚುಚಟ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೨೭

ಪ್ರೇಮ ಕನಲೆ ಪಿಶಾಚಿ, ತೃಪ್ತಿಯಾಂತಿರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ |
ಭ್ರಾಮಿಪುದದು ಪ್ರತಿ ಪ್ರೇಮಯಾಚನೆಯೊಳ್ ||
ಮಾಮಕವಿದೆಂದಾವುದಕೊ ತಾನೆ ಬಲಿವೋಗಿ |
ಶಾಮನವ ನೊಂದುವುದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೨೮

ಬಂಧನವದೇನಲ್ಲ ಜೀವ ಜೀವ ಪ್ರೇಮ ।
ಒಂದೆ ನಿಲೆ ಜೀವವರೆ, ಬೆರೆತರಳೆ ಪೂರ್ಣ ॥
ದಂದುಗವ ನರೆಗೆಯ್ದು, ಸಂತಸವ ನಿಮ್ಮಡಿಪ ।
ಬಾಂಧವ್ಯ ದೈವ ಕೃಪೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೨೯

ಒಬ್ಬನುಣುವೂಟದಲಿ ಸವಿಯಿಲ್ಲ ಸೊಗವಿಲ್ಲ ।
ಇಬ್ಬರಾಗುವೆನೆಂದನಂತೆ ಪರಬೊಮ್ಮಂ ॥
ಹೆಬ್ಬದುಕನೊಂಟಿ ತನದೊಳದೇನು ಬದುಕುವೆಯೊ ? ।
ತಬ್ಬಿ ಕೊಳೊ ವಿಶ್ವವನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೩೦

ಕೊಳದಿ ನೀಂ ಮೀವಂದು ತೆರೆಯೆದ್ದು ಹರಡುತ್ತೆ ।
ವಲಯ ವಲಯಗಳಾಗಿ ಸಾರುವುದು ದಡಕೆ ॥
ಅಲೆಗಳಾ ತೆರದಿ ನಿನ್ನಾತ್ಮದಿಂ ಪರಿ ಪರಿದು ।
ಕಲೆತು ಕೊಳ್ಳಲಿ ಜಗದಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೩೧

ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸುಖವಲ್ಪದುದು, ಗಳಿಗೆತೋರ್ಕೆಯದು ।
ಆತ್ಮವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಪುದೆ ನಿತ್ಯದುದು ॥
ವ್ಯಕ್ತಿ ಜೀವನದ ಸೊಂಪು ಸಮಷ್ಟಿ ಜೀವನದಿ ।
ಒಟ್ಟು ಬಾಳ್ವುದ ಕಲಿಯೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೩೨

ಅಳುವೇನು ? ನಗುವೇನು ? ಹೃತ್ಕಪಾಟೋದ್ಘಾಟ ।
ಶಿಲೆಯೆ ನೀಂ ಕರಗದಿರಲ್ ? ಅರಳದಿರೆ ಮರಳೇಂ ? ॥
ಒಳ ಜಗವ ಹೊರವಡಿಪ, ಹೊರಜಗವನೊಳಕೊಳುವ ।
ಸುಳುದಾರಿಯಳು ನಗುವು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೩೩

ನಗುವೊಂದು ರಸಪಾಕ ವಳುವೊಂದು ರಸಪಾಕ ।
ನಗುವಾತ್ಮ ಪರಿಮಳವ ಪಸರಿಸುವ ಕುಸುಮ ॥
ದುಗುಡವಾತ್ಮವ ಕಡೆದು ಸತ್ತ್ವವೆತ್ತುವ ಮಂತು ।
ಬಗೆದೆರಡನುಂ ಭುಜಿಸು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೩೪

ರಾಮಣೀಯಕದಿ ನಲಿವಕ್ಷಿಯೊಡ ನಚಲಮನ ।
ಪ್ರೇಮ ಮಯ ಮನದೊಡನೆ ಮೋಹ ಬಡದಾತ್ಮ ॥
ಭೀಮ ಬಲದೊಡನೆ ರಾಮನ ಅಭಯ ನಿಯಮವಿರೆ ।
ಯಾಮಳವರಂಗಳಿವು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೩೫

ಎದೆ ಮಾರುವೋಗದೊಡೆ, ಕಣ್ ಸೊಬಗನುಂಡರೇಂ ? ।
ಹೃದಯ ಮುಯ್ಯ್ ಕೇಳದೊಡೆ, ನಲವ ಸೂಸಿದರೇಂ ? ॥
ಕದಡದಿರ್ದೊಡೆ ಮನವ, ತನು ಸೊಗವ ಸವಿದೊಡೇಂ ? ।
ಮುದ ತಾನೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೩೬

ಶಕ್ತಿ ಕರಣಕ್ಕಿರಲಿ, ರಸ ಸಂಗ್ರಹಣ ಶಕ್ತಿ ।
ಯುಕ್ತವದರೊಡನಿರಲಿ ಭೋಗದಿ ವಿರಕ್ತಿ ॥
ಶಕ್ತಿ ತನ್ನೊಳಗಿದ್ದು ರಕ್ತಮನ ನಾಗದನೆ ।
ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಸುಕೃತಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೩೭

ತಳಿರ ನಸುಕೆಂಪು, ಬಳುಕೆಲೆಯ ಹಸುರಿನ ಸೊಂಪು ।
ತಿಳಿಮನದ ಯುವಜನದ ನಗುಗಣ್ಣ ಹೊಳಪು ॥
ಬೆಳೆವರಿವು ಮಗುದುಟಿಯನುಣ್ಮಿಸುವ ನುಡಿಚಿಗುರು ।
ಇಳೆಯೊಳಿವ ನೊಲ್ಲನಾರ್ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೩೮

ಏಳಿಸುವುದೊಂದು ಹೊರ ಸುಳಿವೆನ್ನ ಹೃದಯದಲಿ ।
ಗಾಳಿ ಸುಂಟರೆಯನದು ಹರಣಗಳ ಕುಲುಕಿ ॥
ಬಾಳನಲ್ಲಾಡಿಪುದು ಬೇರಿಂದ ತುದಿವರೆಗೆ ।
ಧೂಳದರೊಳೀ ಜನ್ಮ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೩೯

ಹೊರಗೆ ಹೊಳೆವೊಂದು ಹೊಳಪಿನ ಕಿರಣವೆನ್ನೆದೆಯೊ ।
ಳುರಿಯ ನೆಬ್ಬಿಸಿ ಹೊಗೆಯ ನೆರಚಿ ಕಣ್ಗಳಿಗೆ ॥
ಕೆರಳಿಪುದು ಕರಣಗಳ, ಮರಳಿಪುದು ಹರಣಗಳ ।
ಹೊರಮೋಹ ವೊಳದಾಹ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೪೦

ಇಂತು ಹೊರಗೊಳಗುಗಳು ಬೇರೆಲೋಕಗಳಲ್ಲ ।
ಅಂತರಂಗದೊಳೂರ ಸಂತೆ ಸದ್ದಿಹುದು ॥
ಸಂತೆಯೊಳಮಂತರಂಗದ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಪುದು ।
ಸ್ವಾಂತ ದಿಕ್ಕೆಲಗಳವು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೪೧

ಸೊಗಸು ಬೇಡದ ನರಪ್ರಾಣಿಯೆಲ್ಲಿಹುದಯ್ಯ ? ।
ಮಗುವೆ ಮುದುಕನೆ ಪುರಾಣಿಕ ಪುರೋಹಿತರೆ ? ॥
ಜಗದ ಕಣ್ಣಿಣಿಕದೆಡೆ ಮುಕುರದೆದುರೊಳು ನಿಂತು ।
ಮೊಗವ ತಿದ್ದುವರೆಲ್ಲ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೪೨

ತಿಂಗಳಾರರ ದುಡಿತ ಚೆಂಗುಲಾಬಿಯ ಬೆಳೆತ ।
ಕಂಗೊಳಿಪುದದರ ಸಿರಿಯರೆಗಳಿಗೆ ಯಲರೊಳ್ ॥
ಪೊಂಗುವಾನಂದವದನನುಭವಿಸಿದವನ್ ಅಜನ ।
ಹಂಗಿಪನೆ ಕೃಪಣತೆಗೆ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೪೩

ಬಾಂದಳದ ಬಾಗು, ರವಿ ಕಿರಣಗಳ ನೀಳ್ಕೋಲು |
ಇಂದು ಮಣಿ ನುಣ್ಪು, ತಾರೆಗಳ ಕಣ್ಮಿನುಗು ||
ಚೆಂದ ದಂಗಾಂಗ ಭಾವದಿ ಮೊದಲ ಪಾಠವಿವು |
ಸೌಂದರ್ಯಗುರು ಪ್ರಕೃತಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೪೪

ಕ್ಷಣವದೊಂದೆ ಅನಂತಕಾಲ ತಾನಾಗುವುದು |
ಅನುಭವಕೆ ಸತ್ತ್ವ ಶಿವ ಸುಂದರಗಳಮರೆ ||
ಮನತುಂಬು ಶಶಿಯಾಗಿ, ನೆನಪಮೃತವಾಗುವುದು |
ಕ್ಷಣದೊಳಕ್ಷಯ ಕಾಣೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೪೫

ಸುಂದರತೆಯೆನುವುದೇಂ ? ಜನಕೆ ಮೈಮರೆಯಿಪಾ |
ನಂದದೊಳನುರುಮವೇಂ ? ವಿಶ್ವಚೇತನದಾ ||
ಸ್ಪಂದನವೆ ಸೌಂದರ್ಯ; ಮುದುವೆ ಜೀವನ ಮೂಲ |
ಬಂಧುರತೆ ಬೊಮ್ಮನದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೪೬

ದೃಷ್ಟಿ ಚುಕ್ಕೆಯದೊಂದ ನೆಲ್ಲ ಚೆಂದಂಗಳ್ಗೆ |
ಮಿಟ್ಟಿಹನು ಪರಮೇಷ್ಠಿ, ಶಶಿಗೆ ಮಶಿಯುವೊಲು ||
ಗುಟ್ಟೇನೊ ? ರಕ್ಷೆಯೋ ? ಸಿಂಗರವೊ ? ಹೇಳನವೊ ? |
ಮುಷ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೊಟ್ಟು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೪೭

ಬಿಂದು ವಿಸರಗಳನುವು, ವಂಕು ಸರಲಗಳನುವು |
ಚೆಂದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ವರ್ಣವಿವಿಧಂಗಳನುವು ||
ಚೆಂದ ವೇಗಸ್ತಿಮಿತದನುವು, ಹುಳಿಯುಪ್ಪನುವು |
ದ್ವಂದ್ವದನುವುಗಳಂದ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೪೮

ಸೌಂದರ್ಯದಾಲಯು ಬರಿ ದ್ವಂದ್ವವೇಸಲ್ಲ ।
ದ್ವಂದ್ವದೊಳಗನುವು; ಅದು ಪರಿಮಾಣದುಚಿತ ॥
ಸಂಧಾನರೀತಿಯದು, ಸಹಕಾರ ನೀತಿಯದು ।
ಸಂದರ್ಭಸಹಜತೆಯೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೪೯

ಸೌಂದರ್ಯದೊಳ್ ದ್ವಂದ್ವ, ಬಾಂಧವ್ಯದೊಳ್ ದ್ವಂದ್ವ ।
ದ್ವಂದ್ವವೀಲೋಕ ಸಹವಾಸಗಳೊಳೆಲ್ಲ ॥
ಮುಂದೆ ನೀ ನಾವುಭಯಗಳ ದಾಟಿ ಸಾಗುತಿರೆ ।
ಬಂಧಮೋಚನ ನಿನಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೫೦

ನೀಲ ವಿಸ್ತರವಿರಲು ನಕ್ಷತ್ರ ಬಿಂದು ಸೊಗ ।
ಶೈಲದಚಲತೆ ಯಿರಲು ಝರಿಯ ವೇಗ ಸೊಗ ॥
ಬಾಳು ಬಯಲಂತಿರಲು ಮನೆಯುಚ್ಚುಕಟ್ಟೆಂಬು ।
ವೈಲಕ್ಷಣದೆ ಚೆಂದ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೫೧

ನೀಳುಗೆರೆ ಬಳುಬಳುಕೆ ಕಲಡತೆರೆಯೊಯ್ಯಾರ ।
ತಾಳಲಯ ಸೇರೆ ರಾಗದ ನಾಟ್ಯ ಧಾಟಿ ॥
ಗೋಳದ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂ ಗಗನಪಟ ಸಿಂಗಾರ ।
ವೈಲಕ್ಷಣದೊಳಿಂಬು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೫೨

ತಾಯೊ ತಂಗಿಯೊ ಎನಿಪ ಶುಚಿಯ ಸೌಮ್ಯದ ಸೊಬಗು ।
ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಕರೆವೊಲಾತುರವಡಿಪ ಬೆಡಗು ॥
ಈಯೆರಡು ಸಮುದರುಚಿ ನಿನ್ನ ನಿಬ್ಬಗೆಸೊಳಿಸೆ ।
ಧ್ಯೇಯ ನಿನಗಾವುದೆಲೊ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೫೩

ಪರಿಪರಿಯು ವಿಶ್ವಪ್ರಕೃತಿಶಕ್ತಿ ತೇಜಗಳು ।
ಕೆರಳಿಸಲು ನರಹೃದಯ ರಭಸಗಳ ನದರಿಂ ॥
ಪೊರಮಡುವ ಸಂಮೋಹ ಧೀರ ಗಂಭೀರಗಳ ।
ಸರಸತೆಯೆ ಸುಂದರವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೫೪

ಸುಂದರದ ರಸ ನೂರು; ಸಾರವದರೊಳು ಮೂರು ।
ಹೊಂದಿಪ್ಪವವು ಮೋಹ ಕರುಣೆ ಶಾಂತಿಗಳ ॥
ಒಂದರಿಂದೊಂದು ಬೆಳೆಯಾದಂದು ಜೀವನವು ।
ಚೆಂದಗೊಂಡುಜ್ಜುಗವೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೫೫

ಪಿಡಿ ಗಳಿಸು ಭುಜಿಸೊಡೆಯನಾಗೆನ್ನುವುದು ಮೋಹ ।
ಕೊಡು ಸಲಿಸು ಸೇವೆಗೈ ಯೆನ್ನುವುದು ಕರುಣೆ ॥
ಬಿಡು ನೀನು ನಾನುಗಳ, ವಿಶ್ವಾತ್ಮ ಪದವನೀ ।
ನಡರೆನ್ನುವುದು ಶಾಂತಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೫೬

ಚಾರು ದೃಶ್ಯಂಗಳಿಂ ಪ್ರೀತಿ ಹೃದಯ ವಿಕಾಸ ।
ಕ್ರೂರ ದೌಷ್ಟ್ಯಂಗಳಿಂ ವೀರಾನುಕಂಪ ॥
ಭೈರವಾದ್ಭುತಗಳಿಂ ಮೌನದಂತರ್ಮಥನ ।
ದಾರಿ ಯುದ್ಧಾರಕಿವು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೫೭

ಹಿಂದಣದರುಳಿವಿರದು, ಮುಂದಣದರುಸಿರಿರದು ।
ಒಂದರೆ ಕ್ಷಣ ತುಂಬಿ ತೋರುವುದನಂತ ॥
ಒಂದೆ ಕಣ್ಣೊಂದೆ ಗುರಿಯೊಂದೆ ವ್ಯೆಮನಮರೆತ ।
ಸುಂದರದ ಲೋಕವದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೫೮

ಹೃದಯ ಪುಷ್ಪ ಮರಂದ ಮಾತ್ಮಕೆ ನಿಜಾನಂದ |
ಉದಿಪು ದಾರಸ ಸುಂದರದ ಕಿರಣ ಸೋಕೆ ||
ಬದುಕಿನೊಳ್ ಕವಿತೆಯೊಳ್ ಕಲೆಗಳೊಳ್ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಳ್|
ಪುದಿದಿರ್ಪ ಕಾಂತಿಯದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೫೯

ಜಗದ ಬಂದೀಗೃಹದಿ ಬಿಗಿಯುತಿರೆ ವಿಧಿ ನಿನ್ನ |
ನಿಗಮ ಸತ್ಕಲೆ ಕಾವ್ಯಗಳ ಗವಾಕ್ಷಗಳಿಂ ||
ಗಗನದೊಳನಂತ ದರ್ಶನದೆ ಮುಕ್ತಿಯನೊಂದು |
ನಗು ನಗಿಸಿ ಲೋಕವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೬೦

ರಾಮನುಂ ಭರತನುಂ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡತ್ತಂದು |
ಪ್ರೇಮಾಶ್ರು ವುಕ್ಕಿ ನದಿಯಾಗಿ ಪರಿದಂದು ||
ಸೀಮೆಯುಂ ಮುಟ್ಟಿತಲ ಬಾಂಧವ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ |
ಕ್ಷೇಮವದು ಜೀವಕ್ಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೬೧

ಪ್ರೀತಿ ಮಹಿಮೆಯ ಚಿತ್ರರೀತಿಯಂ ವಾಲ್ಮೀಕಿ |
ನೀತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮದ ಗಹನಮಾರ್ಗಮಂ ವ್ಯಾಸನ್ ||
ಗೀತೆಯಲಿ ವಿಶ್ವಜೀವನ ರಹಸ್ಯವನವನ್ |
ಖ್ಯಾತಿಸಿಹರದು ಕಾವ್ಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೬೨

ಹೃದಯಕೊಪ್ಪುವ ಭಾಷೆ ರಾಗಲಯ ವಿಸ್ತಾರ |
ಪದ ಚರ್ಚೆ ಮತಿ ವಿಚಾರಕೆ ತಕ್ಕ ಭಾಷೆ ||
ಹೃದಯ ಮತಿ ಸತಿಪತಿಗಳಂತಿರಲು ಯುಕ್ತವದು ||
ಬದುಕು ರಸತರ್ಕೈಕ್ಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೪೬೩

ಸ್ರವಿಸುವುದು ಜೀವರಸ ಹೃದಯಗರ್ತದ ತಳದಿ
ಕವಿಗಾರಹಸ್ಯದುಲಿ ಕಾವ್ಯಗಾನಗಳಿಂ ॥
ಭುವನದಾಚಿನ ರಹಸ್ಯದ ಕೀರ್ತಿ ವೇದಗಳ ।
ರವದಿನೆಂದಾರ್ಷಮತ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೬೪

ಸ್ವರರಾಗ ಗೀತಿಗಳು ನಾಟ್ಯಾಭಿ ನೀತಿಗಳು ।
ಕರೆದೇಳಿಸುವುವು ಮನಸಿನಲಿ ನಿದ್ರಿಸುವಾ ॥
ಪರಿಪರಿಯ ಭಾವಗಳ ಗೂಢಸ್ವಭಾವಗಳ ।
ಪರಮೇಷ್ಠಿ ಟೀಕು ಕಲೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೬೫

ವ್ಯಸನಕಾರಣವೊಂದು ಹಸನಕಾರಣವೊಂದು ।
ರಸಗಳೀಯೆರಡಕಿಂತಾಳವಿನ್ನೊಂದು ॥
ಭೃಶವಿಶ್ವ ಜೀವಿತ ಗಭೀರತೆಯ ದರ್ಶನದ ।
ರಸವದದ್ಭುತಮೌನ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೬೬

ಗಣನೆಗೆಟುಕದ ಗುಣಗಳಾತ್ಮದವವರ್ಣ್ಯಗಳು ।
ಮನದ ದೇಹದ ಜೀವದೆಲ್ಲ ಕರಣಗಳಾ ॥
ಅನುಭವದ ಮುಕುರದೊಳ್ ಪ್ರತಿಫಲಿಸೆ ತನ್ನದೊಂ ।
ದಣುವದುವೆ ಸುಂದರವೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೬೭

ಲಾವಣ್ಯವಾತ್ಮಗುಣ ವದರಿಂದೆ ಲೋಕಜನ ।
ದೇವನನು ಕಮನೀಯ ವಿಗ್ರಹಂಗಳಲಿ ॥
ಭಾವಿಸುತ ತಮ್ಮಿಷ್ಟ ಭೋಗಗಳನರ್ಪಿಸುವ ।
ಸೇವೆಯಿಂ ನಲಿಯುವರು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೬೮

ಸೌಂದರ್ಯವೊಂದು ದೈವರಹಸ್ಯ, ಸೃಷ್ಟಿವೊಲು ।
ನಿಂದಿರ್ಪುದದರಾಶೆಯಿನೆ ಜೀವಿತಾಶೆ ॥
ಅಂದುವುದು ಕಣ್ಣಿಗದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ।
ಚೆಂದದರಿವೆ ತಪಸ್ಸೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೬೯

ವಿವಿಧ ರಸಗಳ ಭಟ್ಟಿ, ಸೌಂದರ್ಯ ಕಾಮೇಷ್ಟಿ ।
ಕವಿ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಯದು, ಕಲೆಗನಾಕೃಷ್ಟಿ ॥
ಗವಿಯೊಳಗಣ ಪ್ರಕೃತಿಯಂತ್ರ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವದು ।
ತಪಸೊಂದೆ ಪಥವದಕೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೭೦

ಮಂದಿರದ ಶಿಲ್ಪಿ, ಯಂತ್ರಗಳ ಯೋಜಕ, ರಾಜ್ಯ- ।
ಸಂಧಾನಿ, ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಯುದ್ಯೋಗದಾನಿ ॥
ಮಂದಿಮುಂದಾಳು ಜನ ಬಾಂಧವ್ಯ ಪೋಷಕನು ।
ಸೌಂದರ್ಯಕರರಿವರು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೭೧

ಕವಿ, ಚಿತ್ರಕೋವಿದನು, ಪರತತ್ತ್ವ ಶೋಧಕನು ।
ವಿವಿಧ ವಾದನ ಗೀತ ನೃತ್ಯ ಕುಶಲಿಗಳು ॥
ನವನವತೆಯಂ ಮನಸಿಗೀವೆಲ್ಲ ಕಲೆಗಾರ ।
ರವರಿಂದೆ ಸುಂದರತೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೭೨

ಪಾರಿಜಾತವ ಕಂಡು ನಿಡುಸುಯ್ದು, ಪದಗಳಿಂ ।
ಶೌರಿಕಥೆಯನು ಹೆಣೆದು ತೃಪ್ತನಹನು ಕವಿ ॥
ಊರಿನುದ್ಯಾನಕದ ತರಿಸಿ ಬೆಳಸುವ ಕಾರ್ಯ- ।
ಧೀರನಲ ರಾಜ್ಯಕನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೭೩

ಬಿದ್ದುದನು ನಿಲ್ಲಿಪುದೆ ನರನ ಮೃತ್ಯುಂಜಯತೆ ।
ಶುದ್ಧಿಸದೆ ನಭ ಧರೆಯ ಮರಮರಳಿ ಮಳೆಯಿಂ ? ॥
ಗದ್ದೆ ಕೊಯ್ಲಾಗೆ ಮುಗುಳ್ದುದು ಬೆಳೆಯು ಕುಡದಿಹುದೆ? ।
ಬಿದ್ದ ಮನೆಯನು ಕಟ್ಟೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೭೪

ಗೌರವಿಸು ಜೀವನವ, ಗೌರವಿಸು ಚೇತನವ ।
ಆರದೋ ಜಗವೆಂದು ಭೇದವೆಣಿಸದಿರು ॥
ಹೋರುವುದೆ ಜೀವನ ಸಮೃದ್ಧಿಗೋಸುಗ ನಿನಗೆ ।
ದಾರಿಯಾತ್ಮೋನ್ನತಿಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೭೫

ಜೀವನೋದ್ಯಮವೆಲ್ಲ ತೋಟದುದ್ಯೋಗವೆನು ।
ಭಾವ ಬುದ್ಧಿಗಳ ಕೃಷಿಯಿಂದೊಗೆದ ಫಲದಿಂ ॥
ಶೀವುತಿರೆ ನಗೆ ಹೊಳಪು ಮೊಗಮೊಗದೊಳಂ ಜಗದಿ ।
ಸೇವೆಯದು ಬೊಮ್ಮಂಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೭೬

ಹೂವ ತಳೆದ ಗುಲಾಬಿಯಿಂದ ಮನಕಹುದೇನು ? ।
ನೋವೊ ? ಸಂತಸವೊ ? ನೋಡಾಮುಳ್ಳು ಬಾಳ್ಗೆ ॥
ಹೂವೆ ದಿವ್ಯ ಕಿರೀಟ ವದುವೆ ಕಾಲ ಕಟಾಕ್ಷ ।
ಜೀವನದ ತಿರುಳಷ್ಟೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೭೭

ಆಗೆದು ಗೊಬ್ಬರವಿಕ್ಕಿ ನೀರೆರೆದು ತೋಟಿಗನು ।
ಜಗಿವ ಮುಳ್ಳಿರಿತಗಳ ಸೈರಿಸೆ ಗುಲಾಬಿ ॥
ನಗುವುದೊಂದರೆ ನಿಮಿಷ; ನಗಲು ಬಾಳ್ಮುಗಿಯುವುದು ।
ಮುಗುಳು ದುಡಿತಕೆ ತಣಿಸು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೭೮

ಸತ್ಯವೆಂಬುದದೇನು ಸೈನಿಕನ ಜೀವನದಿ? ।
ಕತ್ತಿಯೊಂದೇ ಸತ್ಯ ವದರಿಂದೆ ಧರ್ಮ ॥
ಭುಕ್ತಿ ಸುಪ್ತಿಗಳ ವಿಭವಂಗಳವನಿಗೆ ಮಿಥ್ಯೆ ।
ಸಾರ್ಥಕತೆಯಿಂ ಸತ್ಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೭೯

ಕ್ಲೇಶ ನೂರಾಗಿರೆಯು ಮಾಶೆಗಳ ಪುನರುದಯ ।
ಬೇಸರದ ನುಡಿಯೊಳಂ ಲೇಸುಗಳ ನೆನಪು ॥
ಆಶೆ ಸಾಯ್ತೆಂದೊಡಂ ಚೆಲುವೆನಲು ಕಣ್ಣಲೆತ ।
ಮಾಸವೀ ಜೀವಗುಣ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೮೦

ನಿಶಿ ಹಿಂದೆ, ನಿಶಿ ಮುಂದೆ, ನಡುವೆ ಮಿಸುಕಾಟ ಬಾಳ್ ।
ನಿಶಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸೊನ್ನೆ, ಕೆಲವರಿಗೆ ಗುಟ್ಟು ॥
ಮುಸಕಿನಲಿ ಭೂತವೊಂದಿಹುದು ದಿಟವಾದೊಡದ ।
ರುಸಿರು ಸೋಕದೆ ನಿನ್ನ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೮೧

ಗುಹೆ ಯೆಡಕೆ, ಗುಹೆ ಬಲಕೆ, ನಡುವೆ ಮಲೆ ಕಣಿವೆಯಲಿ ।
ವಿಹರಿಪೆಯ ಹುಲಿ ಬಾರದೆಂದು ನೀಂ ನಚ್ಚಿ? ॥
ರಹಸಿಯದ ಭೂತ ಪಿಡಿಯದ ತೆರದಿ ಬದುಕ ನಿ- ।
ರ್ವಹಿಸುವುದೆ ಜಾಣ್ಮೆಯಲ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೮೨

ಗಾಳಿಯನು ಗುದ್ದಿದರೆ ಮೈ ನೊಯ್ವುದೊಂದೆ ಫಲ ।
ಮೂಲಸತ್ತ್ವವ ಮರೆತ ಸಾಹಸಗಳಂತು ॥
ಮೇಳವಿಸೆ ಪೌರುಷಕೆ ದೈವಕೃಪೆಯುಂದು ಫಲ ।
ತಾಳಿ ಬಾಳಾವರೆಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೮೩

ಕತ್ತಲೆಯೊಳೇನನೋ ಕಂಡು ಬೆದರಿದ ನಾಯಿ ।
ಎತ್ತಲೋ ಸಖನೊರ್ವನಿಹನೆಂದು ನಂಬಿ ॥
ಕತ್ತೆತ್ತಿ ಮೋಳಿಡುತ ಬೊಗಳಿ ಹಾರಾಡುವುದು ।
ಭಕ್ತಿಯಂತೆಯೆ ನಮದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೮೪

ನಂಬದಿರ್ದನು ತಂದೆ, ನಂಬಿದನು ಪ್ರಹ್ಲಾದ ।
ನಂಬಿಯುಂ ನಂಬದಿರುವಿಬ್ಬಂದಿ ನೀನು ॥
ಕಂಬದಿನೊ ಬಿಂಬದಿನೊ ಮೋಕ್ಷವವರಿಂಗಾಯ್ತು ।
ಸಿಂಬಳದಿ ನೊಣ ನೀನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೮೫

ತನಗಿಂತ ಹಿರಿದ, ಭುವನಕ್ಕಿಂತ ಹಿರಿದೊಂದ ।
ನನುಭವದ ಹಿಂದೆ, ಸೃಷ್ಟಿಯು ನೆರಳ ಹಿಂದೆ ॥
ಅನುಮಿತಿಸಿ ಮನುಜನಾ ಹಿರಿದ ನೆಳಸುವ ನೆಯ್ದು ।
ಮನುಜನೊಳ ಹಿರಿಮೆಯದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೮೬

ನರರವೊಲೆ ಸುರರು ಮಲೆದಲೆದು ಮರೆಯಾಗಿಹರು ।
ಭರತದೇಶದೊಳಮೈಗುಪ್ತ ಯವನರೊಳಂ ॥
ಸುರ ನಾಮ ರೂಪಗಳಸಂಖ್ಯಾತ, ನಿಜವೊಂದು ।
ತೆರೆ ಕೋಟಿ ಕಡಲೊಂದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೮೭

ಜೀವಿ ಬೇಡದಿರೆ ದೈವವನು ಕೇಳುವರಾರು ? ।
ದೈವ ಗುಟ್ಟೆರಿಸದಿರೆ ಜೀವಿಯುರಸುವುದೇಂ ? ॥
ಜೀವ ದೈವಂಗಳ ಪರಸ್ಪರಾನ್ವೇಷಣೆಯೆ ।
ಲಾವಣ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೮೮

*

ಕಣ್ಣಿರದೆ ರವಿಯೇನು ? ರವಿಯಿರದೆ ಕಣ್ಣೇನು ? ।
ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಹಕೃತಿಯಿನುಭಯ ಸಾರ್ಥಕತೆ ॥
ನಿನ್ನಾತ್ಮ ಜಗದಾತ್ಮಕಂತು ಸಂಬಂಧವವು ।
ವಹ್ನಿ ಸ್ಫುಲಿಂಗಗಳೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೮೯

ಬಹಿರದ್ಭುತವ ಮನುಜನಂತರದ್ಭುತವರಿತು ।
ಗ್ರಹಿಸುವಂತಾಗಿಸಲು ಪೂರ್ವಾನುಭವಿಗಳ್ ॥
ಬಹುಪರಿಯುಪಾಯಗಳ ನಿರವಿಸಿಹರದಕೇಕೆ ।
ಗಹಗಹಿಸುವೆಯೊ, ಮರುಳೆ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೯೦

ಅಂಬುಧಿಯ ಮಡಕೆಯಲಿ, ಹೊಂಬಿಸಿಲ ಕಿಟಕಿಯಲಿ ।
ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಡವ ನೈಶ್ವರ್ಯದಂತೆ ॥
ಬಿಂಬದೊಳಗಮಿತ ಸತ್ತ್ವವ ಪಿಡಿದಿಡುವ ಭಕ್ತಿ ।
ಯಿಂಬು ಕಿಂಚಿನ್ಮತಿಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೯೧

ಬಹಿರಂತರೈಕ್ಯವನು ನೆನಪಿಗಾಗಿಸಲೆಂದು ।
ವಿಹಿತವಾಚಮನಾರ್ಘ್ಯ ಪೂಜೆ ನೈವೇದ್ಯ ॥
ಗುಹೆಯೊಳಗಣದ ಹೊರಗಣದ ಕೂಡಿಸುವುಪಾಯ ।
ಸಹಭಾವ ವದಕೆ ಸರಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೯೨

ಬಹುಜನಂ ಕೈಮುಗಿದ ತೀರ್ಥದೊಳ್ ಕ್ಷೇತ್ರದೊಳ್ ।
ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲೇನೆಂದು ಸಂಶಯಿಸಬೇಡ ॥
ವಿಹಿತಗೈದವರಾರು ವಸತಿಯಂ ದೈವಕ್ಕೆ ? ।
ಮಹಿಮೆ ಮನಸೋತೆಡೆಯೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೯೩

ಹರಿಭಜಕರೊಳು ಭಯದಿ ನೊಗೆದುದೆನಿಬರ ಭಕುತಿ ? ।
ವರದ ಮೇಲಣ ಭಕ್ತಿ ಯೆನಿಬರದು ನೋಡೆ? ॥
ಬರಿಯ ಸಂತೋಷದನುರಾಗರಸ ನಿಜಭಕ್ತಿ ।
ಪರಮದಾಕರ್ಷೆಯದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೯೪

ಅರುಣೋದಯ ಪ್ರಭೆಯು, ಗಿರಿಶೃಂಗದುನ್ನತಿಯು ।
ವರುಣಾಲಯಾಯತಿಯು ನಿರುಕಿಸಿದೊಡಹುದೇಂ? ॥
ಬೆರಗು, ಬರಿಬೆರಗು, ನುಡಿಗರಿದೆನಿಪ್ಪಾನಂದ ।
ಪರಮ ಪೂಜೆಯು ಮಂತು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೯೫

ಬೆರಗಾಗಿಪುವುವೆಲ್ಲ ಪಿರಿತನದ ನೋಟಗಳು ।
ಬೆರಗೆ, ವೈಮರೆವೆ, ಸೊಲ್ಲಣಗುವುದೆ ಸೊಗಸು ॥
ಬೆರಗು ಚಿತ್ತವನುಂಗ ಲೊಗೆವ ಶಾಂತಿಯು ಕಾಂತಿ ।
ಪರಮನರ್ಚನೆಗೆ ವರ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೯೬

ಸುತೆಯ ಪೋಷಿಸಿ ಬೆಳಸಿ, ಧನಕನಕದೊಡನವಳ ।
ನಿತರ ಗೃಹಕಿತ್ತು ನೀಂ ಕೇಳ್ವ ಮುಯ್ಯೇನು? ॥
ಪ್ರತಿಫಲವು ಬೇರೇಕೆ? ಸುಕೃತಕದು ತಾನೆ ಫಲ ।
ಹಿತ ಮನದ ಪಾಕಕದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೯೭

ಸಂಗೀತ ತಲೆದೂಗಿಪುದು, ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬೀತೆ? ।
ತಂಗದಿರನೆಸಕ ಕಣ್ಗಮೃತ, ಕಣಜಕದೇಂ? ॥
ಅಂಗಡಿಯ ಮಾಡದಿರು ಸುಕೃತ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯಲಿ ।
ಪೊಂಗುವಾತ್ಮವೆ ಲಾಭ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೯೮

ದೇವಮಂದಿರ ಭಜನೆ ಪೂಜೆ ಪ್ರಸಾದಗಳು ।
ಜೀವನದಲಂಕಾರ, ಮನಸಿನುದ್ಧಾರ ॥
ಭಾವವಂ ಕ್ಷುಲ್ಲಜಗದಿಂ ಬಿಡಿಸಿ ಮೇಲೊಯ್ವು ।
ದಾವುದಾದೊಡಮೊಳಿತು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೪೯೯

ದೇವನೇನತಿಶಯಿತಮಾನಿಸನೆ ಭೋಗಕ್ಕೆ ? ।
ಹೂವುಣಿಸು ಮುಡುಪೊಡವೆಯುವನಿಗಂ ಬೇಕೆ ? ।
ಆವುದೊಳ್ಳಿತೊ ತನಗೆ ನರನದನು ಪರಮಂಗೆ ।
ನೈವೇದಿಪುದು ಸಾಜ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೦೦

ಯುಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲಿ ಭಕ್ತಿ ಬಡ ಪರದೇಶಿ ।
ಶಕ್ತಿ ಚತುರತೆಯುಡುಗಿ ನೀನು ಸೋತಂದು ॥
ಉತ್ಕ್ರಮಣದರೆಮನದಿ ದೈವವನು ಪಿಡಿದೇನು ? ।
ಭಕ್ತಿ ರಕ್ತದಿ ಪರಿಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೦೧

ಸೃಷ್ಟಿಯದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳೊರ್ವನಿರಲು ನ – ।
ಮ್ಮಿಷ್ಟಗಳನರಿತು ನೀಡುವುದವನಿಗರಿದೇಂ ? ॥
ಇಷ್ಟವಾತನೊಳುದಿಸುವಂತೆ ಚೋದಿಪುದೆಂತು ? ।
ಕಷ್ಟ ನಮಗಿಹುದಷ್ಟೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೦೨

ಜೀವ ಸತ್ತ್ವದಪಾರ ಭಂಡಾರವೊಂದಿಹುದು ।
ಸಾವಕಾರನದೃಷ್ಟನ್ ಅದನಾಳುತಿಹನು ॥
ಆವಶ್ಯಕದ ಕಡವನವ ನೀವುದುಂಟಂತೆ ।
ನಾವೊಲಿಪುದೆಂತವನ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೦೩

ಗಗನ ಬಿಸಿಗವಸಾಗಿ, ಕೆರೆಗಳಾವಿಗೆಯಾಗಿ ।
ಜಗದುಸಿರೆ ಹೊಗೆಯಾಗಿ ಧಗಧಗಿಸುವಂದು ॥
ಒಗೆದೆತ್ತಣಿನೊ ರಾತ್ರಿಯಲಿ ಧರೆಗೆ ತಂಪೆರೆವ ।
ಮುಗಿಲವೊಲು ದೈವಕೃಪೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೦೪

ದೈವಕೃಪೆಯೆನುವುದೇಂ? ಪರಸತ್ತ್ವನವವೃಷ್ಟಿ ।
ಜೀವಗುಣ ಪಕ್ವಪಟ್ಟಂತದರ ವೇಗ ॥
ಭಾವ ಚೋದನೆಗಳಲಿ ಬಾಹ್ಯಸಾಧನೆಗಳಲಿ ।
ತೀವಿ ದೊರೆ ಕೊಳುವುದದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೦೫

ದೊರೆಗೆ ನೀಂ ಬಿನ್ನಯಿಸೆ ನೂರೆಂಟು ಬಯಕೆಗಳ ।
ಸರಿತನಗೆ ತೋರ್ದನಿತನ್ ಅದರೊಳವನೀವಂ ॥
ಅರಿಕೆಯೆಲ್ಲವ ನಡಸದಿರೆ ದೊರೆಯೆ ಸುಳ್ಳಹನೆ? ।
ಕರುಣೆ ನಿರ್ಬಂಧವೇಂ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೦೬

ದಂಡನಿರ್ಣಯದಿ ನೀಂ ಕ್ಷಮಿಸೆನಲ್ ನ್ಯಾಯಪತಿ ।
ಹಿಂದಿನಾ ನಿನ್ನೊಳ್ತನವನ್ ಅಂದಿಸಳಲನ್ ॥
ತಂದೆ ಭಗೆಯಿಂ ಬಗೆದು ಶಾಸನೋಗ್ರವನಿನಿತು ।
ಕುಂದಿಸಲಿಕಾಗದೇಂ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೦೭

ತಕ್ಕಡಿಯು ದೈವಪಿಡಿದದರೊಂದು ತಟ್ಟೆಯಲಿ ।
ಒಕ್ಕುವುದು ಜೀವಿ ಜೀವಿಯು ಪಾಪಚಯವ ॥
ಇಕ್ಕುವುದು ಸುಕೃತಗಳ ನಿನ್ನೊಂದರೊಳಗಲ್ಲಿ ।
ಭಕ್ತಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೦೮

ಪ್ರಾರಬ್ಧದಲಿ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯವಿನಿತಾನು ಮಿರೆ ।
ಸೇರೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಭಾರವದರೊಡನೆ ॥
ದಾರುಣದ ಕರ್ಮನಿಯತಿಯ ನಿನಿತು ಶಿಥಿಲಿಪುದು ।
ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ದೈವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೦೯

ನಿನ್ನೇಳು ಬೀಳುಗಳು ನಿನ್ನ ಸೊಗ ಗೋಳುಗಳು ।
ನಿನ್ನೊಬ್ಬನೋಸುಗವೆ ನಡೆವ ಯೋಜನೆಯೇಂ? ॥
ಇನ್ನದೆನಿಬರ ಜೀವಸಾಕವದರಿಂದಹುದೊ! ।
ಭಿನ್ನವಾ ಋಣಮಾರ್ಗ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೧೦

ನರಕ ತಪ್ಪಿತು ಧರ್ಮಜಂಗೆ, ದಿಟ, ವಾದೊಡೇಂ? ।
ನರಕದರ್ಶನ ದುಃಖ ತಪ್ಪದಾಯಿತಲ? ॥
ದುರಿತ ತರು ವಾರು ನೆಟ್ಟುದೊ, ನಿನಗಮುಂಟು ಫಲ ।
ಚಿರ ಋಣದ ಲೆಕ್ಕವದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೧೧

ಆವ ಋಣಕೋಸುಗವೊ, ಆರ ಹಿತಕೋಸುಗವೊ ।
ಆವಾವ ಕಾರಣಕೊ, ಆವ ಯೋಜನೆಗೋ ॥
ನೋವ ನೀಂ ಪಡುವುದೇ ದೈವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿರದೆ? ।
ದೈವ ಕುರುಡೆನ್ನದಿರು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೧೨

ಆವುದರಿ ನಾವಾಗ ದೈವ ತಾ ನೊಲಿದೀತೊ? ।
ಪೂರ್ವಿಕದ ನಿಯತಿಯನದೆಂದು ಸಡಲಿಪುದೋ? ॥
ಭಾವಿ ಸುಕೃತವದೆಂದು ಪೂರ್ವ ದುರಿತಕೆ ಮಿಗಿಲೊ? ।
ದೈವಿಕ ರಹಸ್ಯವದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೧೩

ಎನಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲವದರಿಂ ದೇವರಿರನೆನ್ನು - ।
ವನುಮಿತಿಯು ನೀಂ ಗೆಯ್ಯೆ, ಸುಖಿ ಯುದೇನೆನುವಂ ? ॥
ತನು ಬಾಹ್ಯಕರಣ ದನುಭವಕಿಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮತರ ।
ದನುಭವವ ನೀನರಸೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೧೪

ಎನ್ನ ಬೇಡಿಕೆ ನಷ್ಟವಹುದೆಂತು ದೇವನಿರೆ? ।
ಅನ್ಯಾಯ ಜಗವೆಲ್ಲ; ದೇವನಿರನೆನುತ—॥
ತನ್ನ ತನ್ನನುಭವವ ನಂಬಲೋರೊರ್ವನುಂ ।
ಭಿನ್ನವಾಗದೆ ಸತ್ಯ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೧೫

ಅನುಭವದ ಪರಿ ನೂರ್ವರಿಗೆ ನೂರು ನೂರು ಪರಿ ।
ದಿನ ವೊಂದರೊಳೆ ಆದೊಬ್ಬಂಗೆ ನೂರುಪರಿ ॥
ಎಣಿಪುದಾರನುಭವವನ್, ಆವ ಪ್ರಮಾಣದಲಿ? ।
ಮಣಲ ಗೋಪುರವೊ ಅದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೧೬

ಮನುಜ ಸಾಕಲ್ಯದನುಭವಕೆ ಮಿತಿಗೊತ್ತುಂಟೆ? ।
ದಿನ ದಿನವು ಕಡಲಲೆಗಳಂತೆ ಪರಿವುದದು ।
ಅನುಮಿತಿಯು ನಿರ್ಧಾರ ವದರಿಂ ನಿರಾಧಾರ ।
ದನಿ ನೂರು ನರನೆದೆಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೧೭

ಅರ್ಥವುಂಟನುಭವಕ್ಕಾದೊಡದು ಮಿತದರ್ಥ ।
ಸ್ವಾರ್ಥ ಮಿತವಾದಂತೆ ವಿಸ್ತರಿಪುದರ್ಥ ॥
ಸಾರ್ಥಕವದಪ್ಪು ದಾರ್ಷೇಯಾರ್ಥದೊಡವೆರೆಯೆ ।
ಪಾರ್ಥನನು ಭವದಂತೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೧೮

ಪ್ರಾಲೇಯಗಿರಿಗುಹೆಯ ಗಂಗೆ ವೇದ ಪುರಾಣ ।
ಕಾಳಿಂದಿ ಶೋಣೆ ಪೌರುಷ ಬುದ್ಧಿಯುಕ್ತಿ ॥
ಮೂಲ ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧ ಸಂವಿದಾಪಗೆಗಿಂತು ।
ಕಾಲದುಪನದಿ ನೆರವು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೧೯

ತಿಳಿವಾವುದಿಳೆಗೆ ಯುಗಯುಗದ ಬೆಳಕಾಗಿತ್ತೊ ।
ಹಳದೆಂದು ನೀನದನು ಕಳೆಯುವೆಯ, ಮರುಳೆ ? ॥
ತಳಹದಿಯದಲ್ತೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಹೊಸ ತಿಳಿವಿಂಗೆ? ।
ಹಳೆ ಬೇರು ಹೊಸ ತಳಿರು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೨೦

ವೇದ ಲೋಕಾಚಾರ ನಿನ್ನನುಭವದ ಯುಕ್ತಿ ।
ಶೋಧಿಸೀ ಮೂರನುಂ ಸಂವಾದಗೊಳಿಸು ॥
ಸಾಧಿತಜ್ಞಾನ ನರಸಾಧ್ಯ ಪ್ರಮಾಣವದು ।
ಹಾದಿ ಬೆಳಕದು ನಿನಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೨೧

ಹೊಸ ಚಿಗುರು ಹಳೆ ಬೇರು ಕೂಡಿರಲು ಮರಸೊಬಗು ।
ಹೊಸಯುಕ್ತಿ ಹಳೆತತ್ತ್ವದೊಡಗೂಡೆ ಧರ್ಮ ॥
ಋಷಿವಾಕ್ಯದೊಡನೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಲೆ ಮೇಳವಿಸೆ ।
ಜಸವು ಜನಜೀವನಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೨೨

ವೇದಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಲೋಕನೀತಿಗಳೆಲ್ಲ ।
ಹಾದಿತೋರಲು ನಿಶಿಯೊಳುರಿವ ಪಂಜುಗಳು ॥
ಸೌಧವೇರಿದವಂಗೆ, ನಭವ ಸೇರಿದವಂಗೆ ।
ಬೀದಿಬೆಳಕಿಂದೇನೊ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೨೩

ಸಿರಿದೆಲ್ಲ ಮತ ನೀತಿಗಳಿಗಿಂತ ಜೀವಿತವು ।
ನೆರೆಬಂದ ನದಿ ದಡಕೆ ಬಾಗಿ ಪರಿಯುವುದೇಂ ? ॥
ಧರುವು ಸೂಕ್ಷ್ಮದ ತಿಳಿವೆ ಲೋಕಸೂತ್ರದ ಸುಳುವು ।
ಅರಸು ಜೀವಿತ ಹಿತವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೨೪

ಜಗ ಬೆಳೆದು ಚಿಗುರುತಿರೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕರಟಿರಲಹುದೆ? ।
ನಿಗಮ ಸಂತತಿಗೆ ಸಂತತಿಯಾಗದಿಹುದೆ? ॥
ಬಗೆಬಗೆಯ ಜೀವಸತ್ತ್ವವಿಕಾಸವಾಗುತಿರ ।
ಲೊಗೆವುದೈ ವಿಜ್ಞಾನ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೨೫

ಸೆರೆಬಿದ್ದು ಧರ್ಮ ಪಾದಪ ನಿಲದು ಮತಗಳಲಿ ।
ಜರೆಯಿಂದ ಬರಡಹುದು ಮಠದ ನೆರಳಿನಲಿ ॥
ಪರಸತ್ತ್ವರಸ ವಿಶ್ವಜೀವನದ ಬೇರ್ಗಳಿಂ ।
ನೆರೆಯಲಾ ತರು ಸೊಂಪು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೨೬

ಜೀವಕಾರಣಮೂಲ ಗೂಢವಾಗಿರ್ದೊಡಂ ।
ಧೀವಿಕಾಸದ ಬೆಳಕನಾದನಿತು ಗಳಿಸಿ ॥
ಕೈವಲ್ಯಪಥವನರಸುತ ಯಾತ್ರಿಸಲೆ ಬೇಕು ।
ದೀವಿಗೆಯು ಮತಿಯೊಂದೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೨೭

ಭಕ್ತಿ ನಂಬುಗೆ ಸುಲಭ; ಭಜನೆ ವಂದನೆ ಸುಲಭ ।
ತತ್ತ್ವಶೋಧನೆ ಕಷ್ಟ; ಮತಿಕಾರ್ಯ ಕಷ್ಟ ॥
ಸುತ್ತುವುದು ಗಿರಿಸುತ್ತ ಸುಳುವೆಂದು ಲೋಕಜನ ।
ಹತ್ತುವನು ತಾಪಸಿಯೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೨೮

ಪರದೈವವನು ತೊರೆಯೆ ಗತಿ ನರನಿಗಿಲ್ಲ ದಿಟ ।
ನರನಿಲ್ಲದಿರೆ ದೇವನನು ಕೇಳ್ವರಾರು ? ॥
ಪುರುಷತೆಯೆ ಸೇತುವೆ ಮೃಗತ್ವದಿಂ ದಿವ್ಯತೆಗೆ ।
ಮುರಿಯದಿರು ಸೇತುವೆಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೨೯

ನಿನ್ನ ಕಣ್ ಕಿವಿ ಮನಗಳರಿವಷ್ಟು ನಿನ್ನ ಜಗ ।
ನಿನ್ನನಳಿಸುವ ನಗಿಸುವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನಂಶ ॥
ಉನ್ನತಿಗೆ ನೀನೇರಿದಂತೆ ಜಗ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ।
ಸಣ್ಣತನ ಸವೆಯುವುದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೩೦

ಶಶ್ವದ್ವಿಕಾಸನ ಹ್ರಾಸನ ಕ್ರಮಗಳಿಂ ।
ವಿಶ್ವದಲಿ ನರ್ತಿಸುತೆ ಪೌರುಷೋನ್ನತಿಯೊಳ್ ॥
ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನರಸುವಾಟ ಪರಚೇತನದ । ೫೩೧
ಹೃಷ್ಯದ್ವಿಲಾಸವೆಲೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥

ಕಟ್ಟಡದಪರಿಯ ನಿಟ್ಟೆಗೆಯೆಂತು ಕಂಡೀತು ? ।
ಗಟ್ಟಿ ನಿಲದದು ಬೀಳ್ಗೆ, ಗೋಡೆ ಬಿರಿಯುವುದು ॥
ಸೃಷ್ಟಿ ಕೋಟೆಯಲಿ ನೀನೊಂದಿಟಿಕೆ; ಸೊಟ್ಟಾಗೆ ।
ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನುವೆ ಜೋಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೩೨

ಪುರುಷಂ ಸ್ವತಂತ್ರನೋ ? ದೈವವಿಧಿ ಪರವಶನೊ ? ।
ಎರಡು ಮನಿತಿನಿತುಳ್ಳ ತೋಳಿನಂತಿಹನೋ ? ॥
ತಿರುಗುವುದು ಮಡಿಸುವುದು ತೋಳ್ ಮೈಯಕಟ್ಟಿನಲಿ ।
ನರನಂತು ಮಿತಶಕ್ತ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೩೩

ಹರಡುವುದು ಸಾಜ ವಾಯುಗೆ, ಸೈಸದದು ತಡೆಯು ।
ನುರುಳಿಪುದದೆಲ್ಲವನು ತಡೆಗಳಿಲ್ಲದಿರೆ ॥
ನರನ ಸ್ವತಂತ್ರಗತಿಯಂತು ಹಿತ ಮಿತ ವಿರಲು ।
ಅರಸೊ ಮಿತಿಯಾಯತಿಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೩೪

ನೀರ ನೆರೆ ತನ್ನೆದುರಿನಣೆ ಕಟ್ಟನೊಡೆಯುವುದು ।
ಊರನದು ಕೊಚ್ಚುವುದು ಬದಿಯ ಕಟ್ಟದಿರೆ ॥
ಏರಿಗಳ ನಿಕ್ಕೆಲದಿ ನಿಲಿಸೆ ಹರಿವುದು ಸಮನೆ ।
ಪೌರುಷದ ನದಿಯಂತು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೩೫

ಎಸಳಿನಡಿ ಗಿಡದಬಿಗಿ, ಮೇಲೆ ಗಾಳಿಯ ಸರಸ ।
ಕುಸುಮದ ಕ್ಷೇಮವಾ ಬಿಗಿತ ಬಿಡುತೆಗಳಿಂ ॥
ಕುಶಲ ಸೌರಭವ ನಿರ್ಯತ್ನ ಸ್ವತಂತ್ರದಿಂ ।
ಪಸರಿಪಾ ನಯ ಸುಖವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೩೬

ತರಣಿ ಶಶಿ ಪಥಗಳನು, ಧರೆ ವರುಣ ಗತಿಗಳನು ।
ಮರುದಗ್ನಿವೇಗಗಳ ನಿಯಮಿಸಿಹ ದಕ್ಷನ್ ॥
ನರ ನರಸಿ ಕೊಳಲಿ ದಾರಿಯ ತನಗೆ ತಾನೆಂದು ।
ತೊರೆದನೇತಕೆ ನಮ್ಮ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೩೭

ತನ್ನ ಬೆವರಿನ ಕೊಳದಿ ತಾಂ ಮುಳುಗಿ ತೇಲುತ್ತೆ ।
ಧನ್ಯನಾನೆನ್ನುವ ನದೊರ್ವ್ವ ಸ್ವತಂತ್ರನ್ ॥
ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದೊಳಿಳಿದು ಕರಗಲ್ ಸ್ವತಂತ್ರ ತಾನ್ ।
ಎನ್ನುವವನಿನ್ನೊರ್ವ್ವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೩೮

ಬರಿಯ ಬುದ್ಧಿ ವಿಮರ್ಶೆಗರಿದು ಜೀವನ ತತ್ತ್ವ ।
ಪರಿಶೋಧಿಸುವರಾರು ಬುದ್ಧಿ ಋಜುತೆಯನು ? ॥
ಸ್ಫುರಿಸುವುದದೆಂದೊ ತಾನೇ ಮಿಂಚುಬಳ್ಳಿವೊಲು ।
ಪರತತ್ತ್ವ ಮನದೊಳಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೩೯

ನರವಿವೇಕವದೇನು ಬರಿಯ ಮಳೆ ನೀರಲ್ಲ ।
ಕೆರೆಯ ನೀರೂರ ಮೈಸೋಂಕುಗಳ ಬೆರಕೆ ॥
ಧರೆಯ ರಸ ವಾಸನೆಗಳಾಗಸದ ನಿರ್ಮಲದ ।
ವರವ ಕದಡಾಗಿಪುವು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೪೦

ಪ್ರಾಕ್ತನದ ವಾಸನೆಯೆ ಮನಕೆ ಮೊದಲಿನ ಮಂತ್ರಿ ।
ಯುಕ್ತಿಗಳ ತನಗೊಪ್ಪುವಂತೆ ತಿರುಗಿಪುದು ॥
ಸೂಕ್ತವೆನಿಪುದು ಸಹಜರುಚಿ ತನ್ನ ತರ್ಕವನೆ ।
ಗುಪ್ತದೊಳು ಕುಟಿಲವಿದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೪೧

ಆಶೆ ಮಂಥರೆ, ನರವಿವೇಚನೆಯೆ ಕೈಕೇಯಿ ।
ಬೀಸೆ ಮನದುಸಿರು, ಮತಿದೀಪವಲೆಯುವುದು ॥
ವಾಸನೆಗಳನುಕೂಲ ಸತ್ಯತರ್ಕಕೆ ಶೂಲ ।
ಶೋಷಿಸಾ ವಾಸನೆಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೪೨

ಭಾವದಾವೇಶದಿಂ ಮನವಶ್ವದಂತಿರಲಿ ।
ಧೀ ವಿವೇಚನೆಯದಕೆ ದಕ್ಷ ರಾಹುತನು ॥
ತೀವಿದೊಲವಿನ ದಂಪತಿಗಳಾಗೆ ಮನಬುದ್ಧಿ ।
ಜೀವಿತವು ಜೈತ್ರಕಥೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೪೩

ಅನುಭವದ ಪಾಲೊಳು ವಿಚಾರ ಮಂಥನವಾಗೆ ।
ಜನಿಯಿಕುಂ ಜ್ಞಾನನವನೀತವದೆ ಸುಖದಂ ॥
ಗಿಣಿಯೋದು ಪುಸ್ತಕಜ್ಞಾನ; ನಿನ್ನನುಭವವೆ ।
ನಿನಗೆ ಧರುಮದ ದೀಪ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೪೪

ಬುದ್ಧಿಪ್ರಕಾಶದಿಂದಂತರನುಭವ ಶೋಧೆ ।
ಸಿದ್ಧವಾ ಶೋಧೆಯಿಂ ಸತ್ಯ ಸಂವೀಕ್ಷೆ ॥
ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯವ ಜೀವಿತಪ್ರಶ್ನೆಗನ್ವಯಿಪ ।
ಪದ್ಧತಿಯೆ ಧರ್ಮವೆಲೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೪೫

ಶ್ರೇಯನಾಯುವ ಬಲವ ಜಯವ ಬೇಡಿರ್ದೊಡಂ ।
ಗಾಯತ್ರಿಯನೆ ಪರಮಮಂತ್ರವೆಂದಾರ್ಯರ್ ॥
ಧೀಯಂ ಪ್ರಚೋದಿಸೆಂದನುದಿನದಿ ಬೇಡಿದರು ।
ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಧೀಮಹಿಮೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೪೬

ಮತಿ ನಯನದಂತೆ ಮುಂದಿರ್ಪುದನು ನೋಡುವುದು ।
ಮಿತವದರ ಕೆಲಸ ಹೆಳವನ ಚಲನೆಯಂತೆ ॥
ಗತಿಶಕ್ತಿಯದಕೆ ಮನವೆಂಬ ಚರಣದ ಬಲದೆ ।
ಮತಿಬಿಟ್ಟ ಮನ ಕುರುಡು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೪೭

ಪುರುಷ ಬುದ್ಧಿಯೆ ಸಾಕು ವರಸಿದ್ಧಿಗೆಂದಲ್ಲ ।
ಪರಮೇಶ ಕರುಣೆಯನವಶ್ಯವೆಂದಲ್ಲ ॥
ಚರಣ ನಡೆವನಿತು ಕಣ್ಣರಿವನಿತು ದೂರ ನೀಂ ।
ಚರಿಸದಿರೆ ಲೋಪವಲ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೪೮

ವಿಧಿಗೆ ನೀಂ ಕಾರ್ಯನಕ್ಷೆಯ ವಿಧಿಸ ಹೊರಡದಿರು ।
ಅಧಿಕಾರಿ ನೀನಲ್ಲ; ವಿಧಿ ಬೆಪ್ಪನಲ್ಲ ॥
ಹದವರಿತು ವಿಧಿ ತಾನೆ ಕುದುರಿಸುವನೆಲ್ಲವನು ।
ಅದಟದಿರು ನೀನವನ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೪೯

ತಾಳಿ ಮೆಲುಮೆಲನೊಮ್ಮೆ, ಧಾಳಿ ರಭಸದಿನೊಮ್ಮೆ ॥
ಹೇಳದೆಯೆ ಕೇಳದೆಯೆ ಬಹನು ವಿಧಿರಾಯ ॥
ಕೀಳ ಮೇಲಾಗಿಪನು, ಮೇಲ ಕೀಳಾಗಿಪನು ।
ತಾಳುಮೆಯಿನಿರು ನೀನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೫೦

ನಿನ್ನ ಹೆಗಲಿನ ಹೊರೆಯ ದೈವ ಭುಜಕೇರಿಸುವ ।
ಸನ್ನಾಹ ಸಾಗೀತೆ? ದೈವವೊಪ್ಪೀತೆ? ॥
ಮನ್ನಿಸಲಿ ವಿಧಿ ನಿನ್ನ ಬೇಡಿಕೆಯ, ಭಿನ್ನಿಸಲಿ ।
ನಿನ್ನ ಬಲವನು ಮೆರಸೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೫೧

ಶ್ರುತಿಯರ್ಥ ವಿಶದವಪ್ಪುದು ಪುರುಷ ಭಾಷ್ಯದಿಂ ।
ಶ್ರುತಿ ಮತಿಗಳನ್ಯೋನ್ಯ ಪರಿಪೂರಕಂಗಳ್ ॥
ಯುತಿಯೊಳವು ಸೇರಿರಲು ಸತ್ಯದರ್ಶನ ನಿನಗೆ ।
ಕೃತ ಸಮನ್ವಯನಾಗು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೫೨

ಚೂರುಗಳು ಹದಿನಾರು ಚಂದ್ರಮಂಡಲಕಂತೆ ।
ನೂರಾರು ಚೂರುಗಳು ಸತ್ಯಚಂದ್ರನವು ॥
ಸೇರಿಸುತಲವುಗಳನು ಬಗೆಯರಿತು ಬೆಳಸುತಿರೆ ।
ಸಾರ ಋತ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೫೩

ತಿಳಿವಿಗೊಳಿತೆನಿಸಿದುದು ನಡೆಯೊಳೇತಕ್ಕರಿದು? ।
ಕುಳಿ ನೋಡು ದೂರ ಮತಿ ಮನಸುಗಳ ನಡುವೆ ॥
ಒಳಗಿನಾ ಯೆಣ್ಣೆ ಬತ್ತಿಗಳೆರಡು ನೊಡವೆರೆಯೆ ।
ಬೆಳಕು ಜೀವೋನ್ನತಿಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೫೪

ಧರ್ಮಸಂಕಟದಿ ಮನ ತಲ್ಲಣಿಸುತಿರುವಂದು ।
ನಿರ್ಮಥಿಸು ನಿನ್ನಾತ್ಮವನೆ ಮಮತೆ ಬಿಟ್ಟು ॥
ನಿರ್ಮಮದ ಸದ್ವಿವೇಕದ ದೀಪಕಿಂತ ನೀಂ ।
ನೆಮ್ಮಲಿನ್ನೇನಿಹುದೊ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೫೫

ಶಕ್ತಿಮೀರ್ದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನು ವಿಧಿ ನಿಯಮಿಸಿರೆ ।
ಯುಕ್ತಿಮೀರ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನು ಕೇಳುತಿರೆ ॥
ಚಿತ್ತವನು ತಿರುಗಿಸೊಳಗಡೆ; ನೋಡು, ನೋಡಲ್ಲಿ ।
ಸತ್ತ್ವದಚ್ಛಿನ್ನಝರಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೫೬

ಅಂತರಂಗದ ಗವಾಕ್ಷಗಳ ತೆರೆದಿಡಲಲ್ಲಿ ।
ಚಿಂತೆ ಕುಮುಲದು, ಹೊಗೆಗಳೊತ್ತವಾತ್ಮವನು ॥
ಶಾಂತಿ ಬೇಳ್ಪೊಡೆ ಮನೆಗೆ ಗೋಡೆವೊಲೆ ಕಿಟಕಿಯುಂ ।
ಸಂತತದಪೇಕ್ಷಿತವೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೫೭

ಆಳವನು ನೋಡಿ ಬಗೆದಾಡುವಾ ಮಾತಿಂಗೆ ।
ರೂಢಿಯರ್ಥವದೊಂದು ಗೂಢಾರ್ಥವೊಂದು ॥
ವಾರಿಧಿಯ ದಾಂಟುವುಡುಪಕೆ ಗಾಳಿ ಪಟವೊಂದು ।
ಕೋಲು ಹುಟ್ಟೊಂದು ಬಲ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ । ೫೫೮

ಪರಮಪದದಲಿ ನೋಡು : ಬೇರುಗಳ್ ವ್ಯೋಮದಲಿ |
ಧರೆಗಿಳಿದ ಕೊಂಬುರಂಬೆಗಳು, ಬಿಳಲುಗಳು ||
ಚಿರ ಜೀವಿ ವೃಕ್ಷವಿದು ವಿಶ್ವಜೀವಾಶ್ವತ್ಥ |
ಪರಿಕಿಸದರರ್ಥವನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೫೯

ಜೀವನದ ಮೂಲ ಮೇಲಿಹುದು ಪರಮೋರ್ಧ್ವದಲಿ |
ತೀವಿರ್ಪುದದು ಕೆಳಗೆ ನಮ್ಮ ಲೋಕದಲಿ ||
ನಾವದರ ಕಡ್ಡಿಯೆಲೆ – ಚಿಗುರುವೆವು, ಬಾಡುವೆವು |
ಸಾವು ಮರಕೇನಿಲ್ಲ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೬೦

ಒಂದು ಕಡೆ ಚಿಗುರುತಲಿ, ಒಂದು ಕಡೆ ಬಾಡುತಲಿ |
ಕಂದುತಿರೆ ಕೊಂಬೆ, ಮುಂಡದಲಿ ಹಬ್ಬುತಲಿ ||
ಎಂದೆಂದುಮಶ್ವತ್ಥ ಹಳೆಹೊಸದು ; ತಾನದಾ |
ಸ್ಪಂದನವೊ ಬ್ರಹ್ಮನದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೬೧

ಎಲೆಗಳನು ಕಡ್ಡಿ, ಕಡ್ಡಿಯು ರಂಬೆ ಕೊಂಬೆಗಳು |
ತಳೆದು ಪೆರ್ಚಿಸುತಿಹುವು ಮರದ ಬಾಳ್ಸಿರಿಯ ||
ಸ್ಥಲವೊಂದು ನಿನಗಿಹುದು ವಿಶ್ವವೃಕ್ಷದೊಳಂತು |
ಹಳಿಯದಿರು ನಿನ್ನಿರವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೬೨

ಬಿಳಲಲ್ಲ, ಬೇರಲ್ಲ, ಮುಂಡ ಕಾಂಡಗಳಲ್ಲ |
ತಳಿರಲ್ಲ, ಮಲರಲ್ಲ, ಕಾಯಿಹಣ್ಣಲ್ಲ ||
ಎಲೆ ನೀನು ; ವಿಶ್ವವೃಕ್ಷದೊಳ್ ಎಲೆಯೊಳೊಂದು ನೀಂ |
ತಿಳಿದದನು ನೆರವಾಗು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೬೩

ಎತ್ತಲೋ ಕಾಡುಮುಬ್ಬಿನ ಬಳ್ಳಿ ಮೊಗ್ಗಿನಲಿ ।
ಚಿತ್ರರಚನೆಗದೇಕೆ ತೊಡಗುವಳ್ ಪ್ರಕೃತಿ? ॥
ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ತಾಂ ತರುವ ಶಕ್ತಿ ಗುಣ ಪೂರ್ಣತೆಯೆ ।
ಸಾರ್ಥಕವೊ ಜೀವಿತಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೬೪

ಕಾಡುಹಕ್ಕಿ ಹುಳಕ್ಕೆ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳೇಕೆ? ।
ನೋಡುವರ ಕಣ್ಣೋಲವ ಬೇಡುವಳೆ ಸೃಷ್ಟಿ? ॥
ಮಾಡುವಾ ಮಾಟಗಳಸಾದನಿತು ಬೆಳಗಿಪುದು ।
ರೂಢಿಯಾ ಪ್ರಕೃತಿಯದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೬೫

ಆರಣ್ಯಕದ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮೂಸುವವರಾರು? ।
ಆರಿಹರು ಪತಗ ದುಡುಪನು ಹುಡುಕಿ ಮೆಚ್ಚಲ್? ॥
ಬೇರೊಬ್ಬ ರೆಣಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಕೃತಿ ತನಗೆಂದೆ ।
ಸ್ವಾರಸ್ಯ ವೆಸಗುವಳೊ! –ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೬೬

ಮನದ ಭಾವಗಳ ಪೂರ್ಣದಿನೊರೆಯಲರಿತ ಕವಿ ।
ಇನಿತನುಂ ಬಿಡದೆ ರೂಪಿಸಲರಿತ ಶಿಲ್ಪಿ ॥
ಅನುರೂಪದಿಂದ ವಾಸ್ತವಗೊಳಿಪ ಕೃತಿಚತುರ— ।
ಧನಿಯರಿವರೆಲ್ಲಿಹರೊ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೬೭

ಮನದ ಭಾವಿತಕೊಪ್ಪು ವುಪಕರಣ ನಮಗಿಲ್ಲ ।
ಎಣಿಕೆಗಳ ಪೂರಯಿಪ ಸಾಧನಗಳಿಲ್ಲ ॥
ಜನುಮ ಜನುಮಗಳಿಂತು ಪೇಚಾಟ, ತಿಣಕಾಟ ।
ಮುನಿವುದಾರಲಿ, ಪೇಳು? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ೫೬೮

*

ಕ್ಷಿತಿರುಹಕೆ ಸುಮ ಫಲ ಮುಹೂರ್ತ ನಿಶ್ಚಿತವೇನು? ।
ಮತಿ ಮನಂಗಳ ಕೃಷಿ ತಪಃ ಫಲವು ಮಂತು ॥
ಸತತಕೃಷಿ, ಬೀಜಗುಣ, ಕಾಲವರ್ಷಗಳೊದವೆ ।
ಪ್ರತಿಭೆ ವಿಕಸಿತವಹುದೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೭೯

ವಕ್ತ್ರವುಂಟೆಲ್ಲರಿಗೆ, ವರ್ಚಸೋರೊರ್ವರಿಗೆ ।
ಕತ್ತಿ ಪಣ್ಯದೊಳುಂಟು, ಶಕ್ತಿ ಸಹಜದಲಿ ॥
ವ್ಯಕ್ತಿಪ್ರಭಾವವೀ ಲೋಕಚರಿತೆಯ ಕೀಲು ।
ಹಸ್ತವದು ದೈವಕೆಲೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೮೦

ನಿನಗಿರದ ಕಣ್ ಬಾಯಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗೆಂತಾಯ್ತು? ।
ಮುನಿ ಕವಿತೆಗೆಂತು ನಿನ್ನೆದೆಯೊಳೆಡೆಯಾಯ್ತು? ॥
ಘನಮಹಿಮನೊಳ್ ಜ್ವಲಿಸುತಿತರರೊಳು ನಿದ್ರಿಸುತ ।
ಲನಲ ನೆಲ್ಲರೊಳಿಹನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೮೧

ಪುರುಷ ಯೋಚನೆಯೆಲ್ಲ ಮುರಿದು ಮಣ್ಣಹುದೆಂದು ।
ಕೊರಗದಿರು; ಕೆಟ್ಟೆನೆಂದೆಂದು ಮೆನ್ನದಿರು ॥
ಶರಧಿಯೊಳು ಮೀನೊಂದು ಪುಟ್ಟಲೇಂ ಸಾಯಲೇಂ? ।
ಪರವೆಯೇನಿಲ್ಲವೆಲೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೮೨

ಹೋರಾಡು ಬೀಳ್ವನ್ನ ಮೊಬ್ಬಂಟಿಯಾದೊಡಂ ।
ಧೀರಪಥವನೆ ಬೆದಕು ಸಕಲ ಸಮಯದೊಳಂ ॥
ದೂರದಲಿ ಗೊಣಗುತ್ತ ಬಾಳ್ವ ಬಾಳ್ಗೇನು ಬೆಲೆ? ।
ಹೋರಿ ಸತ್ತ್ವವ ಮೆರೆಸು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೮೩

ಹೋರು ಧೀರತೆಯಿಂದ, ನೊಂಡುತನದಿಂ ಬೇಡ |
ವೈರ ಹಗೆತನ ಬೇಡ, ಹಿರಿ ನಿಯಮವಿರಲಿ ||
ವೈರಾಗ್ಯ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೇಳನವೆ ಧೀರತನ |
ಹೋರುದಾತ್ತತೆಯಿಂದ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೭೪

ಕಕ್ಷಿಗಾರನವೊಲೇ ಪೋರುತ್ತೆ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ |
ಸಾಕ್ಷಿಯವೊಲಿರು ಕಡೆಗೆ ತೀರ್ಪಾಗುವಂದು ||
ಭಿಕ್ಷುವೊಲು ಕಾಲ ಸವೆಯಿಸಿ ಲೋಕಯಾತ್ರೆಯಲಿ |
ಪಕ್ಷಿವೊಲು ಮನದೊಳಿರು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೭೫

ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನಳೆದು, ತನ್ನ ಗುಣಗಳ ಬಗೆದು |
ಸನ್ನಿವೇಶದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವರಿತು, ಧೃತಿದಳೆದು ||
ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಪರಿಧಿಯ ಮೀರದುಜ್ಜುಗಿತೆ |
ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯ ಪಾಡು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೭೬

ಕಿಡಿ ಸಣ್ಣದನು ಮೇಲೆಬಿದ್ದ ಕೊರಡಾರಿಪುದು |
ಸುಡುವುದಾ ಕಿಡಿಯುರಿಯೆ ನೂರು ಕೊರಡುಗಳ ||
ಉಡುಗಿ ನಿನ್ನಾತ್ಮವಿರೆ ಬಿಡು ಹೆಗ್ಗಲಸಗಳನು |
ತೊಡಗಾತ್ಮ ಬಲಿತಂದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೭೭

ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸನ್ನೆಹಾಕಿರುವ ಮಹದಾಶಿಗನೆ |
ಗಟ್ಟಿಯೇ ? ಸೊಟ್ಟಾಗದೇ ಸನ್ನೆಗೋಲು ? ||
ರಟ್ಟೆಯೇ ಮುರಿದೀತು ವ್ಯೆಮರೆತ ಸಾಹಸದಿ |
ಎಷ್ಟುಚಿತವೋ ನೋಡು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೭೮

ಬೆನ್ನಿನಗಲವನಳೆದು ಹೊರಿಗೆ ನೀನದನೊಡ್ಡು |
ತನ್ನದೆನುವುದನು ವಿಧಿ ತಾನೆ ಕೊಳಲಿ ಬಿಡು |
ಬನ್ನ ನಿನಗೊದಗಲದನಾತ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣವೆನ್ನು |
ಮಾನ್ಯ ದೊಪ್ಪಂದವಿದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೭೯

ದೊರೆಯು ವೇಷವ ಧರಿಸಿ ಮರೆಯುವೆಯ ಮೀಸೆಯನು ?
ತಿರುಕ ಹಾರುವನಾಗಿ ಮೀಸೆ ತಿರಿಚುವೆಯ ? ||
ಇರುವುದವನವನಿಗವನವನ ತಾಣದ ಧರ್ಮ |
ಅರಿವೆ ಋತುಗತಿಯಂತೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೮೦

ದೇವರದಿದೆಲ್ಲ, ದೇವರಿಗೆಲ್ಲ, ವೆಂದೊರಲು |
ತಾವುದನುಮುವನ ನಿರ್ಣಯಕೆ ಬಿಡದೆಯೆ ತಾಂ ||
ದಾವನ್ತಬಡುತ ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯನೆ ಘೋಷಿಸುವ |
ಭಾವವೆಂತಹ ಭಕುತಿ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೮೧

ಸರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವದು, ಸರಿಯಿದಲ್ಲವೆನುತ್ತ |
ಹರಡಿಕೊಳಬೇಡ ಮುಳ್ಳನು ಹಾಸಿಗೆಯಲಿ || |
ಕೊರೆಯಾದೊಡೇನೊಂದು ? ನೆರೆದೊಡೇನಿನ್ನೊಂದು ?
ಒರಟು ಕೆಲಸವೊ ಬದುಕು– ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೮೨

ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜವೆ ನೀನಾದಿಶೇಷನೆ ನೀನು ? |
ಕಷ್ಟಭಾರವಿದೆಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರ ಬಿಡುವೆ ! ||
ನಿಷ್ಠುರದ ನಿನ್ನ ಕನಿಕರ ಜಗಕೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ |
ಎಷ್ಟಾದರಷ್ಟೆ ಸರಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೮೩

ಎಲ್ಲಕಂ ನಿನಗಿಲ್ಲ ಕರ್ತವ್ಯದಧಿಕಾರ |
ಇಲ್ಲದೆಯುಮಿಲ್ಲ ನಿನಗಾ ಹೊರೆಯ ಪಾಲು ||
ಸಲ್ಲಿಸಾದನಿತ, ಮಿಕ್ಕುದು ಪಾಲಿಗನ ಪಾಡು |
ಒಲ್ಲನವನ್ ಆರೆನಚ್ಚು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೮೪

ಫಲವೇನು ಹೆಣಗಾಡಿ ಹೋರಾಡಿ ಧರೆಯೊಳಗೆ? |
ಸಲಿಸದೊಂದನು ಮೊಂದನುಂ ದೈವ ಬಿಡದು ||
ಹೊಲಸೆಲ್ಲವೆಲ್ಲಪಾಳ್, ಬಾಳ್ಗೆ ತಳಹದಿಯಿಲ್ಲ |
ಗಲಿಬಿಲಿಯಿದೆನಬೇಡ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೮೫

ಕೆಂಡ ಮುಸುಡಿಯ ದೈವ ವೆಲ್ಲವನು ದಹಿಸುತಿರೆ |
ದಂಡಧರನತ್ತಲೆಲ್ಲವನು ಕೆಡಹುತಿರೆ ||
ಮೊಂಡು ಘಾಸಿಯ ಲಾಭ ಪಿಂಡಮಾತ್ರವು ತಾನೆ? |
ಭಂಡ ಬಾಳಲೆ ನಮದು? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೮೬

ಅಹುದು ಬಾಳ್ ಭಂಡತನ ವಿಹದಿಬಾಳ್ ಮುಗಿಯುವೊಡೆ|
ಕಹಿಯೊಗರು ಕಾಯಿ, ಮಿಡಿತನದೊಳದು ಮುಗಿಯೆ ||
ಸಿಹಿಯಹುದು ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣಾಗೆ, ಜೀವಿತವಂತು |
ಮಹಿಮೆಗೊಳುವುದು ಮಾಗಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೮೭

ಜಟ್ಟಿ ಕಾಳಗದಿ ಗೆಲ್ಲದೊಡೆ ಗರಡಿಯ ಸಾಮು |
ಪಟ್ಟು ವರಿಸೆಗಳೆಲ್ಲ ವಿಫಲವೆನ್ನುವೆಯೇಂ? ||
ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡವನ ಮೈಕಟ್ಟು ಕಬ್ಬಿಣ ಗಟ್ಟಿ |
ಗಟ್ಟಿತನ ಗರಡಿ ಫಲ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೮೮

ಪರಿಪರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು, ಪರಿಭವದ ಶಿಕ್ಷೆಗಳು |
ಗರಡಿಯು ವ್ಯಾಯಾಮ ಮನ ಬುದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ||
ಪುರುಷತೆಗೆ ಪೆಟ್ಟುಗಳಿನಾದ ಗಂತಿಯೆ ವಿಜಯ |
ಬಿರಿದ ನನೆ ಫಲಕೆ ಮನೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೮೯

ಪುರುಷನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವವನ ತೋಳ್ಗಿರುವಷ್ಟು |
ಪರಿಧಿಯೊಂದರೊಳದರ ಯತ್ನ ಕೆಡೆಯುಂಟು ||
ತಿರುಗುವುದು ಮಡಿಸುವುದು ನಿಗುರುವುದು ನೀಳುವುದು |
ತೊರೆದು ಹಾರದು ತೋಳು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೯೦

ಬದುಕು ಕದನದ ತೆರನೆ; ನೋಡೆ ಲೀಲೆಯು ಕದನ |
ಮೊದಲು ಮುಗಿವುಗಳಿರದ ಚಿತ್ರಲೀಲೆಯದು ||
ಇದರೊಳೆಂದಿಗು ಮಿರದು ಸೋಲ್ಗೆಲವು ಕಡೆಯೆಣಿಕೆ |
ಸದರ ದಾಟವೆ ಮುಖ್ಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೯೧

ನರಜೀವನದ ರಣದಿ ವಿಧಿಯು ಬಲವೊಂದು ಕಡೆ |
ಚಿರವಿವೇಕದಿ ಬೆಳೆದ ನಲುಮೆಯೊಂದು ಕಡೆ ||
ಉರುಬುತಿರೆ ಪುರುಷಂಗೆ ನಲುಮೆಯುಳಿತವೆ ಗೆಲವು |
ಪುರುಷತನವೇ ವಿಜಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೯೨

ಸತ್ತೆನೆಂದೆನ ಬೇಡ; ಸೋತೆನೆಂದೆನ ಬೇಡ |
ಬತ್ತಿತೆನ್ನೊಳು ಸತ್ತ್ವದೂಟೆಯೆನ ಬೇಡ ||
ಮೃತ್ಯುವೆನ್ನುವುದೊಂದು ತೆರೆಯಿಳಿತ; ತೆರೆಯೇರು |
ಮತ್ತೆ ತೋರ್ಪುದು ನಾಳೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೯೩

ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೀ ಜೀವಿತಾಪಣದ ಸರಕೆಣಿಸೆ ।
ಕಡೆಯೆಂದು? ಮುಗಿಯದಿಹ ಲಾಭ ನಷ್ಟಗಳ ॥
ಕಡತದೊಳ್ ಅದೆಂದಿನಾ ಲೆಕ್ಕವೇ ತೀರ್ಮಾನ? ।
ಬಿಡು ಲಾಭದಾತುರವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೯೪

ಎನಿತು ನೀಂ ಗೆಲಿದೆ ಯೆಂದೆನರು ಬಲ್ಲವರೆಂದು ।
ಮೆನಿತು ನೀಂ ಪೋರ್ದೆ, ಯೆನಿತನು ಪೊತ್ತೆಯೆನುವರ್ ॥
ಗಣನೆ ಸಲುವುದು ತೋರ್ದ ಪೌರುಷಕೆ, ಜಯಕಲ್ಲ ।
ದಿನ ದಿನದ ಗರಡಿಯಿದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೯೫

ಗರಡಿ ಸಾಮಿಂದೆ ನೀನೆದುರಾಳ ಗೆಲದೊಡೇಂ? ।
ಬರದಿಹುದೆ ನಿನಗನಿತು ಕಾಯಾಂಗ ಪಟುತೆ? ॥
ವರ ಸದ್ಯಕಿಲ್ಲದೊಡೆ ಬರಿದಾಗುವುದೆ ಪೂಜೆ? ।
ಪರಿಶುದ್ಧ ಮನವೆ ವರ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೯೬

ಬಿತ್ತ ಮಳೆಗಳವೋಲು ಯತ್ನ ದೈವಿಕ ನಮಗೆ ।
ಯುಕ್ತದೊಳಗೆರಡು ಮನುವಾಗೆ ಬೆಳೆ ಹುಲುಸು ॥
ಯತ್ನ ಬಿಟ್ಟರೆ ಲೋಪ, ದೈವ ತಾಂ ಬಿಡೆ ತಾಪ ।
ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಫಲದ ಬಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೯೭

ಬದುಕೊಂದು ಕದನವೆಂದಂಜಿ ಬಿಟ್ಟೋಡುವನು ।
ಬಿದಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಕವಳವಾಗದುಳಿಯುವನೆ? ॥
ಎದೆಯನುಕ್ಕಾಗಿಸುತ, ಮತಿ ಗದೆಯ ಪಿಡಿದು, ನೀ ।
ನೆದುರು ನಿಲೆ, ಬಿದಿಯೊಲಿವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೫೯೮

ತಿರುಗಿಸಲಿ ವಿಧಿರಾಯ ನಿಚ್ಛೆಯಿಂ ಯಂತ್ರವನು |
ಚರಿಕೆ ತಾರಾಗ್ರಹಗಳಿಷ್ಟ ವ್ರೋದಂತೆ ||
ಪರಿಹಾಸದಿಂ ಕರ್ಮ ದೈವ ಕೇಕೆಗಳಿಡಲಿ |
ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತ ನಿನಗಿರಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೯೯

ಬದುಕು ಜಟಕಾಬಂಡಿ, ವಿಧಿಯದರ ಸಾಹೇಬ |
ಕುದುರೆ ನೀನ್, ಅವನು ಪೇಳ್ದಂತೆ ಪಯಣಿಗರು ||
ಮದುವೆಗೋ ಮಸಣಕೋ ಹೋಗೆಂದ ಕಡೆಗೋಡು |
ಪದ ಕುಸಿಯೆ ನೆಲವಿಹುದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೦೦

ಇರುವ ಕೆಲಸವ ಮಾಡು ಕಿರಿದೆನದೆ ಮನವಿಟ್ಟು |
ದೊರೆತುದ ಹಸಾದವೆಂದುಣ್ಣು ಬೇಸರದೆ ||
ಧರಿಸು ಲೋಕದ ಭರವ ಪರಮಾರ್ಥವನು ಬಿಡದೆ |
ಹೊರಡು ಕರೆ ಬರಲ್ ಅಳದೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೦೧

ಮಾಯೆ ಯೆಂಬಳ ಸೃಜಿಸಿ, ತಾಯನಾಗಿಸಿ ಜಗಕೆ |
ಆಯಸಂ ಗೊಳುತ ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿರುವಾ ||
ನಾಯಕ ಬ್ರಹ್ಮನನುಯಾಯಿಗಳು ನಾವೆಲ್ಲ |
ಹೇಯವದರೊಳಗೇನೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೦೨

ಧರಣಿಗೋಳವು ಮೂಸೆ; ಜೀವಗಳನದರೊಳಗೆ |
ಪರಿಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದು ಸಂಸಾರತಾಪ ||
ಪರಿಪರಿಯ ಬಂಧು ಧರ್ಮದಿನ್ ಅಹಂಮತಿ ಕರಗೆ |
ಹರಡಿ ಹಬ್ಬುವುದಾತ್ಮ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೦೩

ಹೊಸ ಹೊಸಬನಾಗುವನನುಕ್ಷಣಂ ಮಾನವನು ।
ವಸುಧೆಯಾ ಮೂಸೆಯಲಿ ಪುಟಪಾಕವಾಂತು ॥
ರಸಮೂರ್ತಿಯಾಗುವನು ಜಗದಾತ್ಮ ಮತಿ ಬೆಳೆಯೆ ।
ಕಸವದಿಲ್ಲದೊಡವನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೦೪

ಉದರ ಶಿಖಿಯೊಂದುಕಡೆ, ಹೃದಯ ಶಿಖಿಯೊಂದುಕಡೆ ।
ಕುದಿಸದಿರೆ ಜೀವಶಿಲೆ ಮೃದುವಪ್ಪುದೆಂತು ? ॥
ಬದುಕಿನುರಿಯಲಿ ಕರಗಿ ತಿಳಿಯಾಗದಿಹ ಜೀವ ।
ಪುದಿಯದಾತ್ಮಾರ್ಣವದಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೦೫

ತ್ರಾಸಿನಲಿ ಕಪ್ಪೆಗಳ ಸರಿಕೂಡಿಸುವ ಚತುರಿ ।
ಸಂಸೃತಿ ದ್ವಂದ್ವಗಳ ಸಮತೂಗಲರಿವಂ ॥
ಬೀಸು ಕತ್ತಿಗಳ ಮಧ್ಯದಿ ನೂಲಮೇಲ್ ನಡೆವ ।
ಸಾಸವೀ ಗೃಹಧರ್ಮ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೦೬

ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯವಿರದ ದಾಂಪತ್ಯ ವರ್ಧಿಸದು ॥
ವ್ಯಾಮೋಹ ಕೆಡೆಗೊಟ್ಟೊಡದು ನಿಗಳವಹುದು ॥
ಸಾಮರಸ್ಯವನೆಂತು ಕಾಣ್ಬುದೀ ವಿಷಮದಲಿ ? ।
ಆಮಿಷದ ತಂಟೆ ಯಿದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೦೭

ಕೈಕಯಿಯವೊಲು ಮಾತೆ, ಸತ್ಯಭಾಮೆವೊಲು ಸತಿ ।
ಸಾಕಿ ಸಂತಸವೆರೆಯೆ ಸಂಸಾರ ಲೀಲೆ ॥
ಬೇಕು ಮತ್ಸರ ಮಮತೆ ಮೋಹಂಗಳಾವೇಶ ।
ಲೋಕ ನಾಟಕಕಾಗಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೦೮

ಆವ ಜೀವದ ಪಾಕವಾವನುಭವದಿನಹುದೊ! ।
ಆವ ಪಾಪಕ್ಷಯ ವದಾವ ಪುಣ್ಯದಿನೋ! ॥
ಕಾವಿರದೆ ಪಕ್ವವಹ ಜೀವವಿಳೆಯೊಳಗಿರದು । ೬೦೯
ನೋವೆಲ್ಲ ಪಾವಕವೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥

ಕ್ಷುತ್ತು ಮಮತೆಗಳು ಜೀವಕೆ ಕುಲಿಮೆ ಸುತ್ತಿಗೆಗಳ್ ।
ಉತ್ತಮವದೆನಿಪುವುವು ಕಿಟ್ಟಗಳ ಕಳೆದು ॥
ಚಿತ್ತ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಾಧನವಯ್ಯ ಸಂಸಾರ ।
ತತ್ತ್ವ ಪ್ರವೃತ್ತಂಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೧೦

ಮನೆಯೆ ಮಠವೆಂದು ತಿಳಿ, ಬಂಧು ಬಳಗವೆ ಗುರುವು ।
ಅನವರತ ಪರಿಚರ್ಯೆಯವರೊರೆವ ಪಾಠ ॥
ನಿನಗುಳಿದ ಜಗವ ಮುಟ್ಟಿಪ ಸೇತು ಸಂಸಾರ ।
ಮನಕೆ ಪುಟಸಂಸ್ಕಾರ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೧೧

ಕಾಷಾಯವೇಂ ತಪಸು? ಗೃಹ ಲೋಕ ನಿರ್ವಾಹ ।
ವೇಷತಾಳದ ತಪಸು, ಕಠಿನತರ ತಪಸು ॥
ಲೇಸಿನಿಂದದುಸಾಗೆ ಬೇಕು ಶಮ ದಮ ಸಮತೆ ।
ಅಸಿಧಾರಾವ್ರತವೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೧೨

ನಯನಯುಗದಿಂ ಜಗವ ಪೊರೆದು, ನಿಟಿಲಾಕ್ಷಿಯಿಂ ।
ಲಯವಡಿಸುವುದದೇನು ಶಿವಯೋಗ ಲೀಲೆ? ॥
ಜಯಿಸಿ ಮದನನ ಬಳಿಕ ತನ್ನೊಡಲೊಳುಮೆಯನ ।
ನ್ವಯಿಸಿ ಕೊಂಡಿಹುದೇನು? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೧೩

ಮಾರನಂ ದಂಡಿಸಿರೆ ಗೌರಿಯಿಂ ಭಯವೇನು ? |
ಚಾರು ಸಹಕಾರಿಯವಳೆಂದು ಶಿವನೊಲಿದನ್ ||
ಮೀರೆ ಮೋಹವನು ಸಂಸಾರದಿಂ ಭಯವೇನು ? |
ದಾರಿ ಕೆಳೆಯದು ನಿನಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೧೪

ಹಾಲ ಕಾಯಿಸಿ ಹೆಪ್ಪನಿಕ್ಕಿ ಕಡೆದೊಡೆ, ಮೊದಲು |
ಮೇಲೆ ಕಾಣದ ಬೆಣ್ಣೆ ತೇಲಿ ಬರುವಂತೆ ||
ಬಾಳನೀ ಜಗದ ಮಂತುವು ಕಡೆಯಲೇಳುವುದು |
ಆಳದಿಂದಾತ್ಮಮತಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೧೫

ಭುಕ್ತಿಪಥ ಮುಕ್ತಿಪಥ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯವಲ್ಲ |
ಯುಕ್ತದಿಂದೆರಡು ಮಂಚುಗಳೊಂದೆ ಪಥಕೆ ||
ಸತ್ತ್ವಶೋಧನೆ ಲೋಕಸಂಸ್ಕಾರದಿಂ ನಿನಗೆ |
ಶಕ್ತಿಯಧ್ಯಾತ್ಮಕದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೧೬

ಧ್ವನಿತ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿತ ಮನುಜ ಜೀವಿತವೆಲ್ಲ |
ಕುಣಿವುದವನೆದೆ ಜಗತ್ಪ್ರಕೃತಿ ಪಾಡುವವೊಲ್ ||
ಇನಿದಕೊಲವಳಲಿಗನುತಾಪ ಸೆಣಸಿಗೆಬೀರ |
ಘನಗರ್ಜಿತಕೆ ದೈನ್ಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೧೭

ಜಗದ ಸಂತಾಪ ಸಂತಸ ಸಂಭ್ರಮಂಗಳುಲಿ |
ಬಗಿದು ನರನೆದೆಯ, ಜೀವವ ಪಿಡಿದು ಕುಲುಕೆ ||
ಸೊಗಯಿಪುದು ಮನಸಿಗದು ಕವಿ ಕಲಾ ರಸಿಕರ್ಗೆ |
ಜಗ ಸೂರ್ಯ ನೀಂ ಕಮಲ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೧೮

ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸುಖವ, ನೀಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಪದವ ।
ನತ್ಯಾಶೆಯಿಂದರಸಿ ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಜಗವ ॥
ನೊತ್ತಟ್ಟಿಗಿಡುವೆನೆನೆ, ನಷ್ಟವಾರಿಗೊ ಮರುಳೆ? ।
ಬತ್ತುವುದು ನಿನ್ನಾತ್ಮ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೧೯

ಲೋಕಜೀವನದೆ ಮಾನಸದ ಪರಿಪಾಕವಾ ।
ಪಾಕದಿಂ ಮತಿಶುದ್ಧಿಯುದರಿನೊಳದೃಷ್ಟಿ ॥
ಸಾಕಲ್ಯದಾತ್ಮ ಸಂದರ್ಶನಕೆ ಕರಣವದು ।
ಲೋಕದಿಂ ನಿರ್ಲೋಕ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೨೦

ಧರಿಸಿರ್ಪುದಲಧರ್ಮ? ಧರಿಸು ಜೀವನಧುರವ ।
ಚರಿಸು ಲೋಕದ ಮಾರ್ಗಗಳಲಿ ಹಿತವರಿತು ॥
ಸರಿಪಡಿಸಿ ದಾರಿಗಳ ಕೆರೆ ತೋಪು ಸತ್ರಗಳ ।
ನೆರವಾಗು ಪಯಣಕ್ಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೨೧

ಧರ್ಮನಿರ್ಣಯ ನಿನಗೆ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರದ ।
ಕರ್ಮ ಸಂದರ್ಭದಿಂದೊಗೆವುದದನರಿತು ॥
ನಿರ್ಮಮದ ನಿರ್ಮಲೋತ್ಸಹದೆ ನೀನಾಚರಿಸೆ ।
ಬ್ರಹ್ಮಸಾಮೀಪ್ಯವೆಲೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೨೨

ಗೃಹದಿ ರಾಷ್ಟ್ರದಿ ಸಮಾಜದಿ ಲೋಕಸಂಗತದಿ ।
ವಿಹಿತದ ಸ್ಥಾನದಿಂ ಸಹಜ ಗುಣ ಬಲದಿಂ ॥
ದಿಹಪರ ಸಮನ್ವಯದೆ ಸರ್ವಹಿತ ಸಂಸ್ಥಿತಿಗೆ ।
ಸಹಕರಿಪುದಲೆ ಧರ್ಮ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೨೩

ಹತ್ಯೆಯೋ ಹನ್ಯತೆಯೊ, ವಿಜಯವೋ ಪರಿಭವವೊ ।
ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ಸ್ವಾರ್ಥಮಂ ಗಣಿಸುವನೆ ರಣದೊಳ್ ? ॥
ಕೃತ್ಯನಿರ್ಣಯ ಬಾಹ್ಯ ಲಾಭ ನಷ್ಟದಿನಲ್ಲ ।
ಆತ್ಮಋಣವದು ಜಗಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೨೪

ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರಪಂಚವಿದು, ಸುಟ್ಟಕರಿ ನರಮನಸು ।
ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲರಿದದನು, ಕಟ್ಟಿಕೊಳೆ ಮುಷ್ಟಿ ॥
ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟದವೋಲುಪಾಯದಿಂ ನೋಡದನು ।
ಗಟ್ಟಿ ಪುರುಳೇನಲ್ಲ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೨೫

ಕುಸುಮ ಸಖನೇಂ ನೀನು ? ಹಿಸುಕದೆಯೆ ಮೂಸದನು ।
ಹಿಸುಕೆ ಕಟುಕಂಪು ; ನರಲೋಕವದರವೋಲೇ ॥
ಗಸಿಯ ಕಲಕದೆ ಕೊಳದ ಮೇಲ್ತಿಳಿಯ ಕುಡಿದು ನಡೆ ।
ಹಸನು ಹಗುರದ ಬಾಳು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೨೬

ವಿಷಯ ಸನ್ನಿಧಿಗಿಂತ ಮಸಣ ಸನ್ನಿಧಿ ಲೇಸು ।
ವಿಷದೂಟಕಿಂತುಪೋಷಿತವೆ ಲೇಸಲ್ತೆ ? ॥
ತೃಷೆ ಕನಲೆ, ಜೀವ ಬಿಸಿ ಬಾಣಲಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಹುಳು ।
ಶಿಶು ಪಿಶಾಚಿಯ ಕೈಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೨೭

ಋಣವ ತೀರಿಸಬೇಕು, ಋಣವ ತೀರಿಸಬೇಕು ।
ಋಣವ ತೀರಿಸುತ ಜಗದಾದಿ ಸತ್ತ್ವವನು ॥
ಜನದಿ ಕಾಣುತ್ತದರೊಳ್ ಒಂದುಗೂಡಲು ಬೇಕು ।
ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮಠ ನಿನಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೨೮

ವೈವಿಧ್ಯವೊಂದು ಕೃಪೆ ನಮಗಿರುವ ಕಷ್ಟದಲಿ ।
ಆವರಿಸದಳಲ್ ಎಲ್ಲರನು ವೊಂದೆ ಸಮಯ ॥
ನೋವಿಲ್ಲದರು ನೊಂದವರನು ಸಂತಯಿಸುತಿರೆ ।
ಜೀವನವು ಕಡಿದಹುದೆ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೨೯

ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿವೇಕರಹಿತೇಷ್ಟ ಬಂಧು ಜನ ।
ಕಾಲ ದಂಷ್ಟ್ರಕೆ ನಿನ್ನ ಮೃದುಗೊಳಿಪ ಭಟರು ॥
ಸಾಲವನು ನಿನ್ನಿಂದ ಸಲಿಸಿಕೊಳ ಬಂದವರು ।
ತಾಳುಮೆಯಿನವರೊಳಿರು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೩೦

ಸರಿಗೆ ಪಂಚೆಯೊ ಹೊದಕೆ, ಹರಕು ಚಿಂದಿಯೊ ಮೈಗೆ ।
ಪರಮಾನ್ನ ಭೋಜನವೊ, ತಿರುಪೆಯಂ ಬಲಿಯೋ ॥
ಪರಿಣಾಮದಲಿ ಧನಿಕ ಬಡವರಿರ್ವರು ವೊಂದೆ ।
ಕರುಬು ಕೊರಗೇತಕೆಲೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೩೧

ಕಿವುಡತನ ತಪ್ಪೀತೆ ರನ್ನಕುಂಡಲದಿಂದ? ।
ತೊವಲು ಜಬ್ಬಲು ಬಿಳದೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನದಿಂದ? ॥
ಭುವಿಯ ಪರಿಣಾಮದಲಿ ಸಿರಿ ಬಡತನಗಳೊಂದೆ !
ಜವರಾಯ ಸಮವರ್ತಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೩೨

ಸಾಧ್ಯಪಡದಾರಿಗಂ ನರಭಾಲಪಟ್ಟವನು ।
ಶುದ್ಧಪಡಿಸಲು ತೊಡೆದು ಪೂರ್ವದೆಲ್ಲವನು ॥
ಹೊದ್ದೆ ಹರಿಯಲಿ ಬೇಕು ಕರ್ಮಶೇಷದ ಪಟವ ।
ಬುದ್ಧಿನುಡಿ ಸೈರಣೆಯೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೩೩

ಯುದ್ಧವಾಗಲಿ ರಾಜ್ಯವಿದ್ಯೆಯಾಗಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ।
ವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ ನರನ ಹಣೆಯ ನಳಿಯಿಸದಾ ॥
ಕ್ಷುದ್ರ ಕಾರ್ಪಣ್ಯದನ್ಯಾಯ ದನಿತಿನಿತುಳಿಕೆ ।
ಇದ್ದೆಯಿರುವುದು ನಮಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೩೪

ಗುದ್ದಲಿಯಿನಾದೀತೆ ಮಲೆ ಕಣಿವೆ ಸಮದ ನೆಲ? ।
ಮದ್ದು ತಡೆವುದೆ ಮುಪ್ಪು ಕಳ್ಳನವೊಲಮರೆ? ॥
ಯುದ್ಧ ತಾಪದೆ ಶಾಂತಿಶೀತಲತೆಯುದಿಸೀತೆ? ।
ಸಿದ್ಧವಿರು ಸೈರಣೆಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೩೫

ಸಾಸಿರದ ಯುಕ್ತಿ ಸಾಹಸವ ನೀನೆಸಗುತಿರು ।
ಲೇಸು ಫಲ ದೊರೆಗೆ ನಿನ್ನೆಲ್ಲ ಪೌರುಷಕಂ ॥
ಶೇಷ ನಿನಗುಳಿವುದೆಂತಾದೊಡಂ ನೋವಿನಿತು ।
ಸೈಸದನು ನೀನಳದೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೩೬

ಸಿರಿ ದರಿದ್ರತೆಗಳ್ಗೆ ಫಲದೊಳಂತರ ಕಿರಿದು ।
ಸರಿ ತಪ್ಪುಗಳಿಗಂತು, ಜಾಣ್ ಬೆಪ್ಪುಗಳ್ಗಂ ॥
ಮರಣವೆಲ್ಲವನೊಂದೆತೆರದಿ ಮುಸುಕುವುದೆಂದೊ ।
ಪರವೆಯಿಂತಾದೊಡೇಂ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೩೭

ನಂಬು ದೇವರ, ನಂಬು, ನಂಬೆನ್ನುವುದು ಲೋಕ ।
ಕಂಬನಿಯನಿಡುವ ಜನ ನಂಬಲೊಲ್ಲದರೇಂ? ॥
ಹಂಬಲನೆ ತೊರೆದಂಗೆ ನಂಬಿಕೆಯ ಹಂಗೇಕೆ? ।
ತುಂಬು ವಿರತಿಯ ಮನದಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೩೮

ಮುಗ್ಧನಾಗದೆ ಭುಜಿಸು ಭುಜಿಸಲಿಹುದನು ಜಗದಿ ।
ಮಾಧ್ವೀಕ ಭಯವಿರದು ಜಾಗರೂಕನಿಗೆ ॥
ದೃಗ್ದೃಶ್ಯ ಚಿತ್ರ ಪ್ರಪಂಚದಲಿ ಸೇರಿ ನೀಂ ।
ಮುಗ್ಧನಾಗದೆ ಸುಖಿಸು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೩೯

ತಿರುಕನೀ ನೀಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಯೊಳದ ಮರೆಯದಿರು ।
ಸಿರಿಯಿರ್ದೊಡೇನು? ಪರಿಜನವಿರ್ದೊಡೇನು? ॥
ತೊರೆದೆಲ್ಲ ಡಂಭಗಳ ನೀನೆ ನಿನ್ನಾಳಾಗು ।
ಪರದೇಶಿವೊಲು ಬಾಳು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೪೦

ಬಾನೊಳಿರುವುದೆ ಪಕ್ಷಿ ಪಾರ್ವ ದಾರಿಯ ನಕ್ಷೆ? ।
ಮೀನು ನೀರೊಳು ನುಸುಳೆ ಪಥನಿಯಮವಿಹುದೆ? ॥
ಏನೊ ಜೀವವನೆಳೆವುದೇನೊ ನೂಕುವುದವನು ।
ನೀನೊಂದು ಗಾಳಿಪಟ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೪೧

ದಾರಿ ಗುರಿಗಳ ಗೊತ್ತು ಕಾಗೆಗುಂಟೇನಯ್ಯ? ।
ಅರಮನೆ ಸಂಡಿಗೆಯೊ, ಚುಂಡಿಲಿಯೊ, ಹುಳುವೋ ॥
ಆರ ಪಿಂಡವೊ, ಏನೊ, ಎಂತೊ, ಆ ಬಾಳ ಗತಿ! ।
ಯಾರಿದವನೇಂ ನೀನು? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೪೨

ಬಾಳ್ಕೆಯಲಿ ನೂರೆಂಟು ತೊಡಕು ತಿಣಕುಗಳುಂಟು ।
ಕೇಳ್ಕೆಮಾಣ್ಕೆಗಳಿಗವು ಜಗ್ಗವೊಂದಿನಿಸುಂ ॥
ಗೋಳ್ಕರೆದರೇನು ಫಲ? ಗುದ್ದಾಡಲೇನು ಫಲ? ।
ಸಲ್ಕಿಂದು ತಾಳಿಕೊಳೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೪೩

ತರಚು ಗಾಯವ ಕೆರೆದು ಹುಣ್ಣಾಗಿಪುದು ಕಪಿ ।
ಕೊರತೆಯೊಂದನು ನೀನು ನೆನೆನೆನೆದು ಕೆರಳಿ ॥
ಧರೆಯೆಲ್ಲವನು ಶಪಿಸಿ, ಮನದಿ ನರಕವ ನಿಲಿಸಿ ।
ನರಳುವುದು ಬದುಕೇನೊ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೪೪

ಚಿಂತೆ ಸಂತಾಪಗಳು ಮನಸಿಗೆ ವಿರೇಚಕವೊ ।
ಸಂತಸೋತ್ಸಾಹಗಳೆ ಪಥ್ಯದುಪಚಾರ ॥
ಇಂತುಮಂತುಂ ನಡೆಯುತಿರುವುದಾತ್ಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ।
ಎಂತಾದೊಡಂತೆ ಸರಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೪೫

ಶೀತವಾತಗಳಾಗೆ ದೇಹ ಕೌಷಧ ಪಥ್ಯ ।
ಚೇತ ಕೆರಳಿರೆ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿಗಳಾತುರದಿಂ ॥
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದದನೊಲಿಸಿ, ನೀತಿಯಲಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುವು ।
ದಾತುಮದ ನೆಮ್ಮದಿಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೪೬

ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಮನದ ಸಂಸ್ಥಿತಿಯೆ, ಬೇರಲ್ಲ ।
ರಕ್ತಿ ವಿಪರೀತವದಕಾಗದಿರೆ ಮುಕ್ತಿ ॥
ಯುಕ್ತಿಯಿಂ ಕರಣ ಚೇಷ್ಟಿತವ ತಿದ್ದುತೆ ಶಮಿಪ ।
ಶಕ್ತಿವಂತನೆ ಮುಕ್ತ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೪೭

ತರಿದುಬಿಡು, ತೊರೆದುಬಿಡು, ತೊಡೆದುಬಿಡು ನೆನಹಿಂದ ।
ಕರೆಕರೆಯ ಬೇರುಗಳ, ಮನದ ಗಂಟುಗಳ ॥
ಉರಕೆ ಸೊಗಸೆನಿಸಿದಾ ಪ್ರೀತಿಹಾರಮು ಮೊರ್ಕೆ ।
ಉರುಳಪ್ಪುದಾತ್ಮಕ್ಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥

*

ಜಗವೆನ್ನ ಮುದ್ದಿಸದದೇಕೆಂದು ಕೊರಗದಿರು ।
ಮಗುವು ಪೆತ್ತರ್ಗೆ ನೀಂ, ಲೋಕಕೆ ಸ್ಪರ್ಧಿ ॥
ಹೆಗಲಹೊರೆ ಹುಟ್ಟಿದರ್ಗೆಲ್ಲ ಮಿರುತಿರೆ, ನಿನ್ನ ।
ರಗಳೆಗಾರಿಗೆ ಬಿಡುವೊ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೪೯

ರಾಗಿಮುದ್ದೆಯ ನುಂಗಿ ನಲಿದು ಬಾಳ್ವಾತಂಗೆ ।
ಕಾಗೆ ಕದ್ದುಣುವ ಭಕ್ಷ್ಯವ ಕಂಡು ಕರುಬೆ? ॥
ನೀಗುವುದು ಹಸಿವನ್ ಉಣಿಸೆಂತಪ್ಪುದಾದೊಡಂ ।
ಬಾಗಿಸದಿರಾತ್ಮವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೫೦

ಮೌನದಿಂದಂಬಲಿಯ ನುಂಡು ತಣಿಯುವ ಮಾನಿ ।
ಶ್ವಾನ ನುಣುವೆಂಜಲೋಗರಕೆ ಕರುಬುವನೆ? ॥
ಜ್ಞಾನಿ ನಡೆವಂ ವಿಷಯ ತರತಮವಿವೇಕದಲಿ ।
ಮಾಣು ನೀಂ ತಲ್ಲಣವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೫೧

ಅನ್ನ ದಾತುರಕಿಂತ ಚಿನ್ನದಾತುರ ತೀಕ್ಷ್ಣ ।
ಚಿನ್ನದಾತುರಕಿಂತ ಹೆಣ್ಣುಗಂಡೊಲವು ॥
ಮನ್ನಣೆಯ ದಾಹವೀಯೆಲ್ಲಕಂ ತೀಕ್ಷ್ಣತಮ ।
ತಿನ್ನುವುದದಾತ್ಮವನೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೫೨

ಮನೆಯೊಳೋ ಮಠದೊಳೋ ಸಭೆಯೊಳೋ ಸಂತೆಯೊಳೊ ।
ಕೊನೆಗೆ ಕಾಡೊಳೊ ಮಸಾಣದೊಳೊ ಮತ್ತೆಲ್ಲೋ ॥
ಗಣನೆಗೇರಲಿಕೆಂದು ಜನ ತಪಿಸಿ ತೊಳಲುವುದು ।
ನೆನೆಯದಾತ್ಮದ ಸುಖವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೫೩

ಹೆಸರು ಹೆಸರೆಂದು ನೀಂ ಬಸವಳಿವುದೇಕಯ್ಯ? ।
ಕಸದೊಳಗೆ ಕಸವಾಗಿ ಹೋಹನಲೆ ನೀನು? ॥
ಮುಸುಕಲೀ ಧರೆಯ ಮರೆವೆನ್ನನ್ – ಎನ್ನುತ ಬೇಡು ।
ಮಿಸುಕದಿರು ಮಣ್ಣಿನಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೫೪

ಅಕ್ಕಿಯೊಳಗನ್ನವನು ಮೊದಲಾರು ಕಂಡವನು? ॥
ಅಕ್ಕರದ ಬರಹಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಗನದಾರು? ॥
ಲೆಕ್ಕವಿರಿಸಿಲ್ಲ ಜಗ ತನ್ನಾದಿ ಬಂಧುಗಳ ।
ದಕ್ಕುವುದೆ ನಿನಗೆ ಜಸ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೫೫

ಹೆಸರು ಹೆಸರೆಂಬುದೇಂ? ಕಸುರು ಬೀಸುವ ಗಾಳಿ? ।
ಹಸೆಯೊಂದು ನಿನಗೇಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಯೊಳಗೆ? ॥
ಶಿಶುವಾಗು ನೀಂ ಮನದಿ, ಹಸುವಾಗು, ಸಸಿಯಾಗು ।
ಕಸಬರಿಕೆಯಾಗಿಳೆಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೫೬

ಸಿರಿಮಾತ್ರಕೇನಲ್ಲ, ಪೆಣ್ಮಾತ್ರಕೇನಲ್ಲ ।
ಕರುಬಿ ಜನ ಕೆಸರು ದಾರಿಯಲಿ ಸಾಗುವುದು ॥
ಬಿರುದ ಗಳಿಸಲಿಕೆಸಪ, ಹೆಸರ ಪಸರಿಸಲೆಸಪ ।
ದುರಿತಗಳ್ಗೆಣೆಯುಂಟೆ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೫೭

ಎದ್ದೆದ್ದು ಬೀಳುತಿಹೆ, ಗುದ್ದಾಡಿ ಸೋಲುತಿಹೆ ।
ಗದ್ದಲವ ತುಂಬಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗುತಿಹೆ ॥
ಉದ್ಧರಿಸುವೆನು ಜಗವನೆನ್ನುತಿಹ ಸಖನೆ, ನಿ- ।
ನ್ನುದ್ಧಾರವೆಷ್ಟಾಯ್ತೊ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೫೮

ಎಂದೊ ನಿನಗೊಂದುದಿನ ಮೂಗು ಮುರಿಯುವುದು ದಿಟ |
ವೃಂದಾರಕರು ಮತ್ಸರಿಸರೆ ಗರ್ವಿತರ? ||
ಸಂದರ್ಭಗಳನದಕೆ ಜೋಡಿಪನು ವಿಧಿರಾಯ |
ಅಂದಿಕೊಳ್ಳನೆ ನಿನ್ನ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೫೯

ಗರುವ ಭಂಗವನಾಗಿಸಿದನು ಗರುಡಂಗೆ ಹರಿ |
ಮುರಿಯಿಸಿದನಂತೆ ಫಲುಗುಣನ ಹೆಮ್ಮೆಯನು ||
ಕರುಬವಿಧಿ ಸೈರಿಸನು ದರ್ಪವನದಾರೊಳಂ |
ಶಿರವ ಬಾಗಿಹುದೆ ಸರಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೬೦

ಇಳೆಯಿಂದ ಮೊಳಕೆಯೊಗೆವಂದು ತಮಟೆಗಳಿಲ್ಲ |
ಫಲ ಮಾಗುವಂದು ತುತ್ತೂರಿ ದನಿಯಿಲ್ಲ ||
ಬೆಳಕೀವ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರದೊಂದು ಸದ್ದಿಲ್ಲ |
ಹೊಲಿ ನಿನ್ನ ತುಟಿಗಳನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೬೧

ಖದ್ಯೋತನಂತೆ ಬಿಡುಗೊಳದೆ ಧರ್ಮವ ಚರಿಸು |
ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಯ ತೆರದಿ ತೇಜಗಳ ಸೂಸು ||
ಗೆದ್ದುದೇನೆಂದು ಕೇಳದೆ, ನಿನ್ನ ಕೈಮೀರೆ |
ಸದ್ದುಮಾಡದೆ ಮುಡುಗು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೬೨

ಎರಡುತೆರ ಮೌಲ್ಯಂಗಳೆಲ್ಲಕಂ ಲೋಕದಲಿ |
ಪರಮಾರ್ಥಕೊಂದು, ಸಾಂಪ್ರತದರ್ಥಕೊಂದು ||
ಪರಿಕಿಸೆರಡಂ ನೀನು; ಹೊರಬೆಲೆಯು ಗುಣಿಪಂದು |
ಮರೆಯಬೇಡೊಳಬೆಲೆಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೬೩

ನರನೊಂದು ವ್ಯವಹಾರಕೆರಡಾಯವ್ಯಯ ಲೆಕ್ಕ ।
ಹೊರಗಣನುಭೋಗಕೊಂದೊಳ ನೀತಿಗೊಂದು ॥
ವರಮಾನ ದೇಹಕಾದೊಡೆ ಮಾನಸಕದೇನು? ।
ಪರಿಕಿಸಾಲೆಕ್ಕವನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೬೪

ತನುವ ತಣಿಸುವ ತುತ್ತು ಮನಕೆ ನಂಜಾದೀತು ।
ಮನಮೋಹ ಜೀವಕ್ಕೆ ಗಾಳವಾದೀತು ॥
ಅನುಭವದ ಪರಿಣಾಮವೊಂದರಿಂದೊಂದಕ್ಕೆ ।
ಗಣಿಸಾತ್ಮಲಾಭವನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೬೫

ನೂರಾರು ಸರಕುಗಳು ಜೀವಿತದ ಸಂತೆಯಲಿ ।
ಊರಿನವು, ಕೇರಿಯವು, ಮನೆಯ ಪಾತ್ರದವು ॥
ಬೇರೆಬೇರೆ ಪುರುಳ್ಗೆ ಬೇರೆನೆಲೆ, ಬೇರೆಬೆಲೆ ।
ತಾರತಮ್ಯವೆ ತತ್ತ್ವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೬೬

ಮನೆಯ ಸುಡುತಿಹ ಬೆಂಕಿಯುರಿಯು ನಾರಿಸೆ ನುಗ್ಗು ।
ಮನವ ಸುಡುವುರಿಯಿಂದ ದೂರ ನೀಂ ನಿಲ್ಲು ॥
ತನುವಿಗುಪಕೃತಿಗೆಯ್ವ ಭರದಿ ನೀನಾತುಮದ ।
ಅನುನಯವ ಕೆಡಿಸದಿರು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೬೭

ಬಡಗಿ ಬೇಸಾಯಿ ಕರ್ಮಿಗರೇನು ಯೋಗಿಗಳೊ! ।
ಮುಡುಪವರ ಮನಸೆಲ್ಲ ಕೈಯ ದುಡಿತಕ್ಕೆ ॥
ಬಿಡುವಿರದು ಬಣಗು ಚಿಂತೆಗೆ, ಬುತ್ತಿ ಹಂಗಿರದು ।
ಕಡಿದಲ್ಲವರ್ಗೆ ಬಾಳ್ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೬೮

ಹಾಗೆಯೋ ಹೀಗೆಯೋ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆಯೊ ಜನುವು |
ಸಾಗಿ ಮುಗಿವುದು; ಮುಗಿದು ಮರೆವುದದೆ ಸುಕೃತ ||
ಈಗಲೋ ಆಗಲೋ ಎಂದೊ ಮುಗಿವುಂಟೆಂಬ |
ಭಾಗ್ಯವನು ನೆನೆದು ನಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೬೯

ಬರುವೆಲ್ಲ ಬೇನೆಗಂ ಮದ್ದನಾರರಿಸಿಹರು ? |
ನರರ ಕೀಳ್ತನಕೆಲ್ಲ ಪರಿಹಾರವೆಂತು ? ||
ಕಿರಿದು ಪಲ್ಲನು ತಾಳಿ ಕೊಳಲಿಬೇಕಷ್ಟಿಷ್ಟು |
ಧರೆಯಂತರುಷ್ಣವನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೭೦

ತಿರಿದನ್ನವುಂಬಂಗೆ ಹುರುಡೇನು, ಹಠವೇನು |
ತಿರುಪೆಯಿಡುವರು ಕುಪಿಸಿ ಬಿರುನುಡಿಯು ನುಡಿಯೆ ? ||
ದುರದುರನೆ ನೋಡಿ ನೀನೆದುರುನುಡಿ ನುಡಿಯುವುದೆ? |
ಗರುವವೇತಕೆ ನಿನಗೆ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೭೧

ಯಾತ್ರಿಕರು ನಾವು, ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವೀ ಲೋಕ |
ಸತ್ರದಲಿ ನೇಮದಿಂದಿರಲಿಕೆಡೆಯುಂಟು ||
ರಾತ್ರಿ ಮೂರಾಯ್ತು ಹೊರಡೆನೆ ತೆರಳಿದೊಡೆ, ಪಾರು– |
ಪತ್ಯದವ ಮೆಚ್ಚುವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೭೨

ಒಂದಗಳು ಹೆಚ್ಚಿರದು, ಒಂದಗಳು ಕೊರೆಯಿರದು |
ತಿಂದು ನಿನ್ನನ್ನ ಋಣ ತೀರುತಲೆ ಪಯಣ ||
ಹಿಂದಾಗದೊಂದು ಚಣ, ಮುಂದಕುಂ ಕಾದಿರದು |
ಸಂದ ಲೆಕ್ಕವದೆಲ್ಲ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೭೩

ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳೆಷ್ಟೊ ಮಸಣಗಳಷ್ಟು ಧರೆಯೊಳಗೆ ।
ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಹಬ್ಬ ಮಸಣವು ತೇಗುತಿರಲು ॥
ಹುಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲ ಸಾಯದೆ ನಿಲ್ಲೆ, ಹೊಸತಾಗಿ ।
ಹುಟ್ಟುವರ್ಗೆಡೆಯೆಲ್ಲಿ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೭೪

ಅಪರಿಮಿತವೇನಲ್ಲ ಜೀವನಕೆ ಲಭ್ಯ ಸುಖ ।
ಚಪಲದಿಂ ಕಣ್ಣ ನತ್ತಿತ್ತಲಲಸುತಿರೆ ॥
ಸ್ವಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಧರ್ಮ ನಷ್ಟವಹುದೊಂದೆ ಫಲ ।
ವಿಫಲ ವಿಪರೀತಾಶೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೭೫

ಸ್ವಾರಸ್ಯವಮಿತ ಮಾರಿಗು ಮಿರದು ಜೀವನದಿ ।
ಪಾರದಿರ್ಕೆಯ ನೆನೆದು ನಡೆಯಲದು ಸಫಲ ॥
ಸಾರಂಗಳ್ ಎಲ್ಲಪಣ್ಗಳವು ಮೊಂದರೊಳಿರವು ।
ಆರೋಗಿಸಿರುವುದನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೭೬

ಎಷ್ಟು ನೀನುಂಡರೇಂ? ಪುಷ್ಟಿ ಮೈಗಾಗುವುದು ।
ಹೊಟ್ಟೆ ಜೀರ್ಣಿಸುವಷ್ಟೆ; ಮಿಕ್ಕುದೆಲ್ಲ ಕಸ ॥
ಎಷ್ಟು ಗಳಿಸಿಟ್ಟೊಡಂ ನಿನಗೆ ದಕ್ಕುವುದೆಷ್ಟು? ।
ಮುಷ್ಟಿ ಪಿಷ್ಟವು ತಾನೆ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೭೭

ಧನ್ಯತಮವಾಘಳಿಗೆ, ಪುಣ್ಯತಮವಾಘಳಿಗೆ ।
ನಿನ್ನ ಮಮತೆಯ ನೂಲ ವಿಧಿಯೆ ಪರಿದಂದು ॥
ಉನ್ನತಿಯಿನಾತ್ಮವನು ತಡೆದಿಡುವ ಪಾಶಗಳು ।
ಛಿನ್ನವಾದಂದೆ ಸೊಗ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೭೮

ಶಿಶುಗಳವಲಕ್ಕಿ ಬೆಲ್ಲದ ಸಂಭ್ರಮವ ನೋಡಿ ।
ಹಸಿವನೊಂದುವನೆ ಹಿರಿಯನು? ನಲಿಯದಿಹನೆ ? ॥
ವಿಷಯ ಸಂಸಕ್ತ ಲೋಕವನ್ ಅನಾಸಕ್ತಿಯಿಂ ।
ದೊಸೆದು ನೋಳ್ಪನು ಜಾಣ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೭೯

ಉಂಡಾತನುಣುತಿರುವರನು ಕಾಣ್ಬ ನಲವಿಂದ ।
ಪಂಡಿತನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೊಲಿವ ನಯದಿಂ ॥
ಕಂಡು ಲೋಕವನು ಸಂತೈಸುತಿರುವಂ ಜ್ಞಾನಿ ।
ಕಂಡೆಲ್ಲರೊಳು ತನ್ನ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೮೦

ಮುಂದೇನೊ, ಮತ್ತೇನೊ, ಇಂದಿಗಾ ಮಾತೇಕೆ? ।
ಸಂದರ್ಭ ಬರಲಿ, ಬಂದಾಗಳಾ ಚಿಂತೆ ॥
ಹೊಂದಿಸುವನಾರೊ, ನಿನ್ನಾಳಲ್ಲ, ಬೇರಿಹನು ।
ಇಂದಿಗಿಂದಿನ ಬದುಕು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೮೧

ದಿವಸದಿಂ ದಿವಸಕ್ಕೆ, ನಿಮಿಷದಿಂ ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ।
ಭವಿಷಿಯುವ ಚಿಂತಿಸದೆ ಬದುಕ ನೂಕುತಿರು ॥
ವಿವರಗಳ ಜೋಡಿಸುವ ಯಜಮಾನ ಬೇರಿಹನು ।
ಸವಸು ನೀಂ ಜನುಮವನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೮೨

ರವಿ ನಿಲದೆ ಸುತ್ತುತಿರೆ ಕೊರಗು ಕಳವಳವೇಕೊ ।
ಸವೆಯಿಸುತಲೆಲ್ಲವನು ಕಡೆಗೊಯ್ವನವನು ॥
ಕವಳಿಸುವುದೆಲ್ಲವನು ಮರೆವು ; ಬಾಳೊಳ್ ಅದೊಂದು ।
ಶಿವ ಕೃಪೆಯ ಲಕ್ಷಣವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೮೩

ದಿವಸ ಕೊಳಗದಿನಾಯು ರಾಶಿಯನು ರವಿಯಳೆಯಲ್ |
ಅವನ ಮಗ ಜವನದರ ಲೆಕ್ಕವಿರಿಸುವನು ||
ದಿವಿಜರೊಳಗಿವರಿರ್ವರುಪಕಾರಿಗಳು ನಮಗೆ |
ಸವೆಸುವರು ತನುಘಟವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೮೪

ಅಂತೊ ಇಂತೋ ಎಂತೊ ಜೀವಕಥೆ ಮುಗಿಯುವುದು |
ಅಂದೊ ಇಂದೋ ಎಂದೊ ಜನುಮ ಕಳೆಯುವುದು ||
ಒಂದೆ ಮರೆವಿನ ಮುಸುಕು ಮುಸುಕಲಿಹುದೆಲ್ಲವನು |
ಸಂತಸದ ಮಾತಿಷ್ಟೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೮೫

ಎಲ್ಲ ಬರಿಗೊಣಗಾಟ, ತಿಣಕಾಟ, ತಡಕಾಟ |
ಇಲ್ಲ ನಮಗೂರೆಕೋಲ್, ತಿಳಿ ಬೆಳಕುಮಿಲ್ಲ ||
ಬಲ್ಲತನ ಮಬ್ಬಿನಲಿ ನಿದ್ರಿಸದೆ ತೆವಳುವುದು |
ಸಲ್ಲದುಬ್ಬಟೆ ನಮಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೮೬

ಅತ್ಯಂತದುತ್ಕಟದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಭರ |
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನದಿನಲ್ಲದೆಂತಹುದು ? ||
ಪುಸ್ತಕದ ಚಿತ್ರದಿಂದೂಹಿಪೆಯ ಹಿಮಗಿರಿಯ |
ವಿಸ್ತಾರದದ್ಭುತವ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೮೭

ಅರ್ಣವವ ಕಣ್ಣಿಂದೆ ಕಂಡ ಬೆರಗಾದೀತೆ |
ವರ್ಣನೆಯ ನೋದಿದೊಡೆ, ತೆರೆಯನೆಣಿಸಿದೊಡೆ ? ||
ಪೂರ್ಣವಸ್ತು ಗ್ರಹಣ ವಪರೋಕ್ಷದಿಂದಹುದು |
ನಿರ್ಣಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೬೮೮

ಒರ್ವನೇ ನಿಲುವೆ ನೀನುತ್ಕಟಕ್ಷಣಗಳಲಿ |
ಧರ್ಮಸಂಕಟಗಳಲಿ, ಜೀವ ಸಮರದಲಿ ||
ನಿರ್ವಾಣದೀಕ್ಷೆಯಲಿ, ನಿರ್ಯಾಣಘಟ್ಟದಲಿ |
ನಿರ್ಮಿತ್ರನಿರಲು ಕಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೮೯

ಶುನಕ ಬೆಂಬತ್ತಿತಲ ಧರ್ಮಜನ ಕಡೆವರಂ |
ನಿನಗಂತು ಸಂಗಡಿಗನೊರ್ವ ನೆಡೆಬಿಡದನ್ ||
ಇಣಿಕಿ ನೋಡರದಾರು ಮೆನ್ನುವೆಡೆ ಕಾದಿಹನು |
ಮನದಣಕುಗಣ್ ಸಾಕ್ಷಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೯೦

ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತುವ ಹಕ್ಕಿ ಗೂಡನೆನೆದಿಳಿಯುವುದು |
ಗೊತ್ತುನೂಲ್ ಪಿಡಿದಿಹುದು ದನವ ಬಯಲಿನಲಿ ||
ತತ್ತ್ವವೊಂದರ ಹಿಡಿತಕೊಗ್ಗದಿಹ ಬಾಳೇನು ? |
ಕಿತ್ತ ಗಾಳಿಯ ಪಟವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೯೧

ಬರಿಯೋದು ಬರಿವಾದ ಬರಿಬುದ್ಧಿ ದೊರಕಿಸದು |
ಪರತತ್ತ್ವವನು ; ಬೇಕು ಬೇರೆ ಕಣ್ಣದಕೆ ||
ಚಿರದ ಮಮತಾವೇಷ್ಟಿತದ ಪೊರೆಯ ಪರಿದಂದು |
ಅರಳ್ವುದರಿವಿನ ಕಣ್ಣು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೯೨

ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತವನು ಪಿಡಿಯಲಿಂದ್ರಿಯಕಳವೆ ? |
ಇಂದ್ರಧನು ಕೈದೋಟಿ ಕೊಂಕಿಗೆಟಕುವುದೆ ? ||
ಸಂದೃಶ್ಯವಾತ್ಮ ವಾತ್ಮಕೆ ಬೇರೆ ಕರಣದಿಂ |
ತಂದ್ರಿ ಬಿಡೆ ದೊರೆವುದದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೫೯೩

ಬಂಧನಗಳಿಲ್ಲವನು ದಾಟಿ, ಹೊಳೆ ನೆರೆ ಸೀರು ।
ಸಂಧಿಪುದು ಕಡಲ ನೀರ್ಗಳನ್; ಅಂತು ಜೀವನ್ ॥
ಇಂದ್ರಿಯದ ಕಟ್ಟುಗಳ ಮೀರ್ದೀಕ್ಷೆಯೋಟದಿಂ ।
ಸಂದರುಶಿಪನು ಪರನ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೯೪

ದ್ವಂದ್ವಲೋಕವನಕ್ಷಿಯುಗಡೆ ಪೊರೆದು ತ್ರ್ಯಕ್ಷ ।
ನೊಂವರಿಂ ಮಾಯೆಯಾಟವ ಮೀರುವಂತೆ ॥
ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತ ದರ್ಶನಕೆ ಬೇರೊಂದಕ್ಷಿ ।
ಸಂಧಾನವನು ಗಳಿಸೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೯೫

ಶರನಿಧಿಯ ನೀಜುವನು, ಸಮರದಲಿ ಕಾದುವನು ।
ಗುರಿಯೊಂದ ನುಳಿದು ಪೆರತೊಂದ ನೋಡುವನೆ? ॥
ಮರೆಯುವನು ತಾನೆಂಬುದನೆ ಮಹಾವೇಶದಲಿ ।
ನಿರಹಂತೆಯದು ಮೋಕ್ಷ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೯೬

ಉತ್ತಮತೆಯಿಂತೆಂದು ಮತಿಗೆ ತೋರ್ದೊಡದೇನು? ।
ವೃತ್ತಿಯೊಳದೂರಿ ಸ್ವಭಾವಾಂಶವಾಗೆ ॥
ಮತ್ತುಮತ್ತನು ವರ್ತಿಸುತ, ಭಂಗವಾದಂದು ।
ಯುತ್ನಿಸಿನ್ನುಂ ಮರಳಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೯೭

ಎಡಪದೆಯೆ, ಮೈಗಾಯ ಪಡೆಯದೆಯೆ, ಮಗುವಾರು ।
ನಡೆಯ ಕಲಿತವನು? ಮತಿನೀತಿಗತಿಯಂತು ॥
ತಡವರಿಸಿ ಮುಗ್ಗರಿಸಿ ಬಿದ್ದು ಮತ್ತೆದ್ದು ಮೈ ।
ದಡವಿಕೊಳುವವರೆಲ್ಲ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೯೮

ಏಸು ಸಲ ತಪವಗೈದೇಸು ಬನ್ನವನಾಂತು |
ಕೌಶಿಕಂ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಪದಕರ್ಹನಾದನ್ ? ||
ಘಾಸಿಪಡುತಿನ್ನೊನ್ನೆ ಮತ್ತೊನ್ನೆ ಮರಮರಳಿ |
ಲೇಸಾಗಿಸಾತ್ಮವನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೧೯೯

ವಾಸನೆ ವಿವೇಚನೆಗಳೆರಡಕಂ ಸಂಘರ್ಷೆ |
ಪ್ರಾಚೀನಕಂ ಪೌರುಷಕ್ಕ ಮಿರುವಂತೆ ||
ಆಶಾವಿನಾಶಮುಂ ಧೀಶಕ್ತಿಯುದ್ಭವಮುಮ್ |
ಈಶಪ್ರಸಾದದಿಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೦೦

ಎರಡು ಕೋಣೆಗಳ ನೀಂ ಮಾಡು ಮನದಾಲಯದಿ |
ಹೊರ ಕೋಣೆಯಲಿ ಲೋಗರಾಟಗಳನಾಡು ||
ವಿರಮಿಸೊಬ್ಬನೆ ಮೌನದೊಳಮನೆಯ ಶಾಂತಿಯಲಿ |
ವರಯೋಗ ಸೂತ್ರವಿದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೦೧

ಮನೆಯ ಸಂಸಾರದಲಿ ವಾಸವಿರುತಾಗಾಗ |
ನೆನೆದು ನೀಂ ದೇಗುಲಕೆ ಪೋಗಿಬರುವಂತೆ ||
ದಿನವೆಲ್ಲ ದೇವಸನ್ನಿಧಿಯೊಳಿರುತಾಗಾಗ |
ಮನೆಗೆ ಬರುವನವೊಲಿರು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೦೨

ಬೇಕು ಜೀವನಯೋಗಕೊಂದು ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮನಯ |
ಬೇಕೊಂದು ಜಾಗರೂಕತೆ, ಬುದ್ಧಿ ಸಮತೆ ||
ತಾಕನೊಂದನು ಯೋಗಿ, ನೂಕನೊಂದನು ಜಗದಿ |
ಏಕಾಕಿ ಸಹವಾಸಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೨೦೩

ಸಮತೆ ಸಂಯಮ ಶಮಗಳಿಂ ಭವವನೋಲಗಿಸೆ । ೭೦೪
ಸಮನಿಪುದು ಮತಿಯ ಹದ ವಾತ್ಮಾನುಭವಕೆ ॥
ಮಮತೆಯಳಿವಿಂ ಜ್ಞಾನ; ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದಲ್ಲ ।
ಶ್ರಮಿಸಿಳೆಯ ಗಾಣದಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥

ಸಂತತದ ಶಿಕ್ಷೆಯಿಂ ದೀರ್ಘದಭ್ಯಾಸದಿಂ ।
ದಂತರಂಗದ ಕಡಲು ಶಾಂತಿಗೊಳಲಹುದು ॥
ಸಂತೃಪ್ತ ವೃತ್ತಿಯಿಂ ದೇಕಾಂತ ಸೇವೆಯಿಂ ।
ಸಂತಯಿಸು ಚಿತ್ತವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೦೫

ಅರಸಡವಿಗೈದಿದೊಡಮ್, ಅವನಿತ್ತ ಪಾದುಕೆಗ ।
ಳೊರೆಯದೊಡಮೇನನುಂ, ತಾಂ ವರದಿಯೊರೆದು ॥
ದೊರೆತನದ ಭಾರವನು ಹೊತ್ತು ದೊರೆಯಾಗದಾ ।
ಭರತನವೊಲಿರು ನೀನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೦೬

ಒಡೆಯನೆಂದೋ ಬಂದು ಕೇಳ್ವನದಕುತ್ತರವ ।
ಕೊಡಬೇಕು ತಾನೆನುವವೊಲು ಋಜುತೆಯಿಂದ ॥
ಒಡಲ, ಜಾಣಿನ, ಜೀವಶಕ್ತಿಗಳನೆಲ್ಲವನು ।
ಮುಡುಪು ಕೊಟ್ಟನು ಭರತ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೦೭

ಒಡರಿಸುವ ನೆಲ್ಲವನ್, ಅದಾವುದುಂ ತನದಲ್ಲ ।
ಬಿಡನೊಂದನುಂ ರಾಜ್ಯ ತನದಲ್ಲವೆಂದು ॥
ನಡೆವಂ ಸ್ವತಂತ್ರದಲಿ ಸಲಿಸುತೆ ವಿಧೇಯತೆಯ ।
ಕಡುಯೋಗಿ ಭರತನಲ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೦೮

ದೊರೆತನದ ಜಟಿಲಗಳ, ಕುಟಿಲಗಳ, ಕಠಿನಗಳ ।
ಭರತನುಳಿಸಿದನೆ ರಾಮನ ತೀರ್ಪಿಗೆಂದು ? ॥
ಅರಿವಿಗಿಹ ಕರ್ತವ್ಯ ಭಾರವನು ತಾನರಿತು ।
ಧುರವ ಧರಿಸಿದನವನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೦೯

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಿಲ್ಲದಾ ಸ್ವಾಮಿಯಂ ನೆನೆನೆನೆದು ।
ಸತ್ಯ ಭಕ್ತಿಯ ಸೇವೆಗೆಯ್ದವಂ ಭರತಂ ॥
ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಿ ನೀನಾ ನಯವನನುಸರಿಸೊ ।
ಸ್ವತ್ವದಾಶೆಯ ನೀಗಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೧೦

ಧರೆಯೆ ಕೋಸಲ, ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ರಘುವರನು ।
ಭರತನವೊಲನುಪಾಲನ ಕ್ರಿಯರು ನಾವು ॥
ಅರಸನೂಳಿಗ ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರದಾಡಳಿತ ।
ಹರುಷದಿಂ ಸೇವಿಸೆಲೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೧೧

ನಾಸಿಕದೊಳುಚ್ಛ್ವಾಸ ನಿಶ್ವಾಸ ನಡೆವಂತೆ ।
ಸೂಸುತ್ತಲಿರಲಿ ನಿನ್ನಿರವು ಮಂಗಳವ ॥
ಆಶಿಸದೆ ಸಂಕಲ್ಪ ಯತ್ನಗಳ ನಿನಿತುಮಂ ।
ಸಾಜವಾಗಲಿ ಸಯ್ಪು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೧೨

ಕಾಯಕವ ಚರಿಪುದಾತ್ಮ ಜುಗುಪ್ಸೆಗೆಡೆಗುಡದೆ ।
ಆಯತದ ಲೋಕ ಧರ್ಮಗಳ ಪಾಲಿಪುದು ॥
ಆಯತಿಗೆ ಬಾಯ್ಬಿಡದೆ ಗತವ ಚಿಂತಿಸದಿಹುದು ।
ಧ್ಯೇಯವೀ ಸೂತ್ರಗಳು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೧೩

ಪರಿಮಿತಿಯನರಿತಾಶೆ, ಪರವಶತೆಯುಳಿದ ಸುಖ ।
ವಿರತಿಯೊಡವೆರೆದ ಲೋಕೋದ್ಯೋಗ ಯುಕ್ತಿ ॥
ಪರಿಕಿಸುತ ಜೀವಿತವ ಸತ್ಯವನೆ ಪಿಡಿವ ಮತಿ ।
ವರಗಳೀ ನಾಲ್ಕೆ ವರ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೧೪

ಕ್ಷಮೆ ದೋಷಿಗಳಲಿ, ಕೆಚ್ಚೆದೆ ವಿಧಿಯ ಬಿರುಬಿನಲಿ ।
ಸಮತೆ ನಿರ್ಮತ್ಸರತೆ ಸೋಲ್ಗೆಲವುಗಳಲಿ ॥
ಶಮವ ನೀಂ ಗಳಿಸಲೀ ನಾಲ್ಕು ತಪಗಳೆ ಸಾಕು ।
ಭ್ರಮೆಯೊ ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ತಪ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೧೫

ಮೃತನ ಸಂಸಾರಕಥೆ ಶವವಾಹಕರಿಗೇಕೆ? ।
ಸತಿಯು ಗೋಳಿಡಲಿ, ಸಾಲಿಗನು ಬೊಬ್ಬಿಡಲಿ ॥
ಜಿತಮನದಿ ಚಿತಿಗಟ್ಟಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತಿಹರವರು ।
ಧೃತಿಯ ತಳೆ ನೀನಂತು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೧೬

ನಿನ್ನ ಹೆಣವನು ನೀನೆ ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿಸಬೇಕೊ ।
ಅಣ್ಣ ಬಾ ತಮ್ಮ ಬಾ ಎಂದಳುವುದೇಕೋ ? ।
ನಿನ್ನೊಡಲೆ ಚಿತೆ, ಜಗದ ತಂಟೆಗಳೆ ಸವುದೆಯುರಿ ।
ಮಣ್ಣೆ ತರ್ಪಣ ನಿನಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೧೭

ತನ್ನ ಶಿಲುಬೆಯ ತಾನೆ ಹೊತ್ತನಲ ಗುರು ಯೇಸು? ।
ನಿನ್ನ ಕರ್ಮದ ಹೊರೆಯ ಬಿಡದೆ ನೀನೆ ಹೊರು ॥
ಖಿನ್ನನಾಗದೆ ತುಟಿಯ ಬಿಗಿದು ಶವಭಾರವನು ।
ಬೆನ್ನಿಸಲಿ ಹೊತ್ತು ನಡೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೧೮

ತಲೆಪಾಗಿನೊಳ ಕೊಳಕ, ಪಂಚೆನಿರಿಯೊಳ ಹರಕ ।
ತಿಳಿಸುವೆಯ ರಜಕಗಲ್ಲದೆ ಲೋಗರಿಂಗೆ? ॥
ಅಳಲು ದುಗುಡಗಳ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ಬಯ್ತಿಡದೆ ನೀ ।
ನಿಳೆಗೆ ಹರಡುವುದೇಕೊ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೧೯

ಹೊಸತನವೆ ಬಾಳು; ಹಳಸಿಕೆಯೆಲ್ಲ ಸಾವು ಬಿಡು ।
ರಸವು ನವನವತೆಯಿಂ ದನುದಿನವು ಹೊಮ್ಮಿ ॥
ಹಸನೊಂದು ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ನೋಟದಲಿ ।
ಪಸರುತಿರೆ ಬಾಳ್ ಚೆಲುವು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೨೦

ಮೆರೆಯುವುವು ನೂರಾರು ವೈಮೊಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ ।
ಧರಣಿಯವು, ಗಗನದವು, ಮನುಜ ಯತ್ನದವು ॥
ಪಿರಿದೆಂಬೆನವುಗಳೊಳು ಧರುಮವರಿತವ ನೊಲುಮೆ ।
ಅರಿವುಳ್ಳೊಲುಮೆ ಪಿರಿದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೨೧

ಚೆಲುವು ನಗುವುಗಳ ಕಂಡವನ ಕಣ್ಣರಳುವುದು ।
ಅಳುವು ನೋವುಗಳ ಕಂಡೊದ್ದೆಯಾಗುವುದು ॥
ಇಳೆಯ ದನಿಗವನೆದೆಯೊಳೊಪ್ಪು ಮರುದನಿಯಹುದು ।
ಶಿಲೆಯಲ್ಲ ಯೋಗಿಯೆದೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೨೨

ಸ್ವಸ್ಥತೆಯ ಕದಲಿಸದ ಜಗದಾಸ್ಥೆಯೊಂದು ಗುಣ ।
ಆಸ್ಥೆಯನು ಕುಂದಿಸದ ತಾಟಸ್ಥ್ಯವೊಂದು ॥
ನಷ್ಟ ಲಾಭಂಗಳಲಿ ಲಘುಹಾಸ್ಯನಯವೊಂದು ।
ಸ್ವಸ್ತಿಗಾವಶ್ಯಕವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೨೩

ಸ್ಮಿತವಿರಲಿ ವದನದಲಿ, ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿಸದಿರಲಿ ।
ಹಿತವಿರಲಿ ವಚನದಲಿ, ಋತವ ಬಿಡದಿರಲಿ ॥
ಮಿತವಿರಲಿ ಮನಸಿನುದ್ವೇಗದಲಿ, ಭೋಗದಲಿ ।
ಅತಿ ಬೇಡವೆಲ್ಲಿಯುಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೨೪

ಕಡಲ್ಗಳೊಂದಾದೊಡಂ, ಪೊಡವಿ ಹಬೆಯಾದೊಡಂ ।
ಬಿಡದಿರೊಳನೆಮ್ಮದಿಯ, ಬಿಡು ಗಾಬರಿಕೆಯ ॥
ಕಡಲ ನೆರೆ ತಗ್ಗುವುದು, ಪೊಡವಿ ಧೂಳಿಳಿಯುವುದು ।
ಗಡುವಿರುವುದೆಲ್ಲಕಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೨೫

ನಲಿಸು ಪೊಲಿಸುವ, ಕೆಣಕಿ ಕಾಡಿಸುವ, ಮುಳಿಯಿಸುವ ।
ಕೆಳೆ ನಂಟು ಹಗೆ ಕಲಹ ಕುಹಕದೋಲೆಗಳಂ ॥
ಹಲಬರಿಗೆ ಹಂಚಿ ಬಾರೆಂದು ವಿಧಿ ನೇಮಿಸಿಹ ।
ಇಳೆಯಂಚೆಯಾಳು ನೀಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೨೬

ಓಲೆಕಾರನಿಗೇಕೆ ಬರೆದ ಸುದ್ದಿಯ ಚಿಂತೆ? ।
ಓಲೆಗಳ ನವರವರಿಗೈದಿಸಿರೆ ಸಾಕು ॥
ಸಾಲಗಳೊ, ಶೂಲಗಳೊ, ನೋವುಗಳೊ, ನಗುವುಗಳೊ !।
ಕಾಲೋಟವವನೂಟ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೨೭

ನಗು ಮನದಿ ಲೋಗರ ವಿಕಾರಂಗಳನು ನೋಡಿ ।
ಬಿಗಿ ತುಟಿಯ ದುಡಿವಂದು ನೋವ ಪಡುವಂದು ॥
ಪೊಗು ವಿಶ್ವಜೀವನದ ಜೀವಾಂತರಂಗದಲಿ ।
ನಗುನಗುತ ಬಾಳ್, ತೆರಳು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೨೮

*

ಎಡರು ತೊಡರೆನಲೇಕೆ? ಬಿಡಿಸು ಮತಿಗಾದನಿತ |
ದುಡಿಕೈಯಿನಾದನಿತು; ಪಡು ಬಂದ ಪಾಡ ||
ಬಿಡು ಮಿಕ್ಕುದನು ವಿಧಿಗೆ; ಬಿಡದಿರುಪಶಾಂತಿಯನು |
ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ದಾರಿಯದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೨೯

ಹಕ್ಕಿ ಮುನ್ನರಿಯುವುದೆ ತನ್ನ ಪಯಣದ ತೆರನ? |
ಇಕ್ಕುವರದಾರದನು ಕರೆದು ತಿರುಪೆಯನು? ||
ರೆಕ್ಕೆ ಪೋದಂತಲೆದು, ಸಿಕ್ಕಿದುದನುಣ್ಣುವುದು |
ತಕ್ಕುದಾ ವ್ರತ ನಿನಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೩೦

ಏನೊ ಕಣ್ಣನು ಪಿಡಿವುದೇನೊ ದಿಗಿಲಾಗಿಪುದು |
ಏನನೋ ನೆನೆದು ಸರ್ರೆಂದು ಹಾರುವುದು ||
ಬಾನೊಳಾಡುವ ಹಕ್ಕಿಗಿದುವೆ ನಿತ್ಯಾನುಭವ |
ನೀನದನು ಮೀರಿಹೆಯ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೩೧

ಆವ ಕಡೆ ಹಾರುವುದೊ! ಆವ ಕಡೆ ತಿರುಗುವುದೊ? |
ಆವಾಗಳಾವಕಡೆಗೆರಗುವುದೊ ಹಕ್ಕಿ! ||
ನಾವು ಮಂತ್ರೆಯೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಕೃತ್ರಿಮದ ಕೈಗೊಂಬೆ |
ಜೀವಮಾರ್ಗವನೂಹ್ಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೩೨

ಮಾವು ಸಸಿಯನು ನೆಟ್ಟು ಬೇವುಣಲು ಸಿದ್ಧನಿರು |
ಭೂ ವಿಷಯದಿಂದ ರಸಮಾರ್ಪಡುವುದುಂಟು ||
ಆ ವಿವರ ನಿನಗೇಕೆ? ತೋಟದೊಡೆಯನಿಗಿರಲಿ |
ಸೇವಕನು ನೀನಲ್ತೆ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೩೩

ಸೈನಿಕನು ನೀನು, ಸೇನಾಧಿಪತಿಯೆಲ್ಲಿಹನೊ ! ।
ಆಣತಿಯ ಕೇಳುಹುತಿಹನದನು ನೀನರಿತು ॥
ಜಾಣಿನಧಟಿಂ ಪೋರು; ಸೋಲುಗೆಲವವನೆಣಿಕೆ ।
ಕಾಣಿಸದನಾಳ್ಕೆಯದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೩೪

ನಾಯಕನಿಗಿರಲಿ ರಣವಿಜಯ ಪರಿಭವ ಗಣನೆ ।
ಆಯುವದರಿಂ ಭಟನ ಸತ್ತ್ವ ಶಿಕ್ಷಣಕೆ ॥
ಸ್ವೀಯ ಸತ್ತ್ವವಿಕಾಸ ನಿಜಶಕ್ತಿಯಭ್ಯಾಸ ।
ಶ್ರೇಯಸಿಗೆ ಸೋಪಾನ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೩೫

ಕಾಯಕವ ಚರಿಸುತ್ತ, ಮಾನಸವ ಸಯ್ತಿಡುತ ।
ಆಯಸಂ ಬಡಿಸದವೊಲಂತರಾತ್ಮನನು ॥
ಮಾಯೆಯೊಡನಾಡುತ್ತ, ಬೊಮ್ಮನನು ಭಜಿಸುತ್ತ ।
ಆಯುವನು ಸಾಗಿಸೆಲೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೩೬

ಎಂದಿಗಾನುಂ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವ ಋಣಗಳ ಲೆಕ್ಕ ।
ನೊಂದ ಬೇಕೆಂದಿರ್ದೊಡಿಂದೆ ಮೊದಲನಿಡು ॥
ಅಂದಿಸಿಕೊ ಹೆರರೆನಿಪರನು ಹೃದಯ ವಿಸ್ತರದೆ ।
ಹೊಂದು ವಿಶ್ವಾತ್ಮತೆಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೩೭

ತನಗೆ ಬಾರದ ಲಾಭ ತನಯಂಗೆ ಬಂದಾಗ ।
ಜನಕನದು ತನದೆಂದು ಸಂತಸಿಪ ತೆರದಿ ॥
ಜನದೊಳಾರ್ಗಾವ ಸೊಗವಾದೊಡಂ ತನದೆನ್ನು ।
ತನುಭವಿಪನೋ ಜ್ಞಾನಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೩೮

ತನ್ನ ಮನದಾಟಗಳ ತಾನೆ ನೋಡುತ ನಗುವ ।
ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನಿರ್ವರಾದವೊಲು ಬಾಳ್ವ ॥
ಚಿನ್ಮಾತ್ರವನು ಬೇರೆ ಬಗೆದು ಜಾನಿಪ ಚತುರ ।
ಧನ್ಯತೆಯ ಕಂಡವನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೩೯

ಜೀವನವದೊಂದು ಕಲೆ; ಕಲೆಯು ಕಲಿಸುವುದೆಂತು? ।
ಸಾವಿರದ ನಿಯಮ ಯುಕ್ತಿಗಳನೊರೆದೊಡೆಯುಂ ॥
ಆವುದೋ ಕುಶಲತೆಯದೊಂದಿರದೆ ಜಯವಿರದು ।
ಆ ವಿವರ ನಿನ್ನೊಳಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೪೦

ತಲೆ ಕೊಡವ ತಳೆದಿರಲು, ಕೈ ಕತ್ತಿ ಪಿಡಿದಿರಲು ।
ಬಳುಕು ಹಗ್ಗದಮೇಲೆ ತಾನಡಿಯನಿಡುತ ॥
ಕೆಲ ಬಲಕೆ ಬಿಳದೆ ಮುನ್ನಡೆವ ಡೊಂಬನುಪಾಯ ।
ಕಲೆಯೆ ಜೀವನ ಯೋಗ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೪೧

ಬಹುವಿದ್ಯೆ ಬಹುತರ್ಕ ಬಹುನೇಮ ಬೇಕಿಲ್ಲ ।
ವಹಿಸೆ ಜೀವನ ಭರವನದು ಹಗುರೆನುವವೊಲ್ ॥
ಸಹನೆ ಸಮರಸಭಾವ ವಂತಃಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ।
ವಿಹಿತವಾತ್ಮದ ಹಿತಕೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೪೨

ಎಲ್ಲ ನಾಶನವೆಲ್ಲಕಾಲವಶವಾದೊಡಂ ।
ಕ್ಷುಲ್ಲಕನು ಕಾಲನಿದಿರೊಳ್ ಮನುಜನಿರೆಯುಂ ॥
ಉಲ್ಲಾಸವೇ ಧರ್ಮ; ಕೊಲ್ಲಿಪನೆ ಬೆಳೆಯಿಪನು ।
ಹುಲ್ಲೊಣಗಿ ಬೆಳೆವುದಲ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೪೩

ಅಣಗಿದ್ದು ಬೇಸಗೆಯೊಳ್, ಎದ್ದು ಮಳೆ ಕರೆದಂದು ।
ಗುಣಿಯೆನದೆ ತಿಟ್ಟೆನದೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆಡೆ ಬೆಳೆದು ॥
ಉಣಿಸ ನೀವನು ದನಕೆ, ತಣಿವ ನೀವನು ಜಗಕೆ ।
ಗುಣಶಾಲಿ ತೃಣಸಾಧು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೪೪

ಪರಹಿತದ ಮಾತಿರಲಿ; ಪರರಿನೇ ಜೀವಿಪನು ।
ನರಜಂತು, ಪಶು ಪಕ್ಷಿ ಕೀಟ ಮೀನ್‌ಗಳವೋಲ್ ॥
ಪರರಿನೆಳಸದದೇನನುಂ ಪರರಿಗುಪಕರಿಪ ।
ತರುಜನ್ಮವಲ ಪುಣ್ಯ! – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೪೫

ನೆರಳನಿನಿತನು ಕೊಡುವ, ದಣಿವನಿನಿತನು ಕಳೆವ ।
ತಿರೆಯ ಪಯಣದ ಹೊರೆಯ ನಿನಿತು ಸುಳುವೆನಿಪಾ ॥
ತರುವಾಗಿ ಮನೆಯೊಳಗೊ ಹೊರಗೊ ನೀಂ ಬೆಳೆಯುತಿರೆ।
ಪರಮ ಧರ್ಮವದೆಲವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೪೬

ಅವರೆಷ್ಟು ಧನವಂತರ್, ಇವರೆಷ್ಟು ಬಲವಂತರ್ ।
ಅವರೆಷ್ಟು ಯಶವಂತರ್ ಎನುವ ಕರುಬಿನಲಿ ॥
ಭವಿಕ ನಿನಗೆಷ್ಟಿಹುದೊ ಮರೆತು ನೀಂ ಕೊರಗುವುದು।
ಶಿವನಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯೆ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೪೭

ಅನ್ನವುಣುವಂದು ಕೇಳ್—ಅದನು ಬೇಯಿಸಿದ ನೀರ್ ।
ನಿನ್ನ ದುಡಿತದ ಬೆಮರೊ, ಪೆರರ ಕಣ್ಣೀರೋ? ॥
ತಿನ್ನು ನೀಂ ಜಗಕೆ ತಿನಲಿತ್ತನಿತ; ಮಿಕ್ಕೂಟ ।
ಜೀರ್ಣಿಸದ ಋಣಶೇಷ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೪೮

ಪರಮ ಲಾಭವ ಗಳಿಸೆ ಜೀವಿತ ವ್ಯಾಪಾರ ।
ಕಿರಬೇಕು ಮೂಲಧನವದು ತತ್ತ್ವದೃಷ್ಟಿ ॥
ಚಿರಲಾಭ ಜಗದಾತ್ಮ ಲೀಲಾವಿಹಾರ ಸುಖ ।
ಧರೆಯ ಸುಖ ಮೇಲ್ ಬಡ್ಡಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೪೯

ಮುಳುಗದಿರು; ಜೀವನದ ತೆರೆಯ ಮೇಲೀಜುತಿರು ।
ಒಳಿತನಾಗಿಸು, ಕೊಡುತ ಕೊಳುತ ಸಂತಸವ ॥
ಕಳವಳಂ ಬಡದೆ ನಡೆ ಕಡೆಯ ಕರೆ ಬಂದಂದು ।
ಮಿಳಿತನಿರು ವಿಶ್ವದಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೫೦

ಲೋಕವೆಲ್ಲವು ಚಿತ್ರ, ವಿಂದ್ರಜಾಲದಕೃತ್ಯ ।
ಸಾಕೆನದೆ ಬೇಕೆನದೆ ನೋಡು ನೀನದನು ॥
ತಾಕಿಸದಿರಂತರಾತ್ಮಂಗಾವಿಚಿತ್ರವನು ।
ಹಾಕು ವೇಷವ ನೀನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೫೧

ಭೋಜನದಿ ಪರಮಭೋಜನ ಪರಬ್ರಹ್ಮರಸ ।
ಯಾಚಿಸಲ್ಕೇ ನಿರ್ಪುದದನುಂಡ ಬಳಿಕ ? ॥
ತ್ಯಾಜಕ ತ್ಯಾಗ ಸಂತ್ಯಾಜ್ಯ ಭೇದಗಳಿರದೆ ।
ರಾಜ ನೀಂ ಜಗಕೆಲ್ಲ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೫೨

ಬ್ರಹ್ಮಾನುಸಂಧಾನ ಲೋಕಸಂಧಾನದಲಿ ।
ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವೆಲ್ಲ ಜೀವರೂಪದಲಿ ॥
ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವ ದೇಹ ಕರಣಾನುಭವಗಳಲಿ !
ಮರ್ಮವಿದು ಮುಕ್ತಿಗೆಲೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೫೩

ಒಮ್ಮೆ ಹೂದೋಟದಲಿ, ಒಮ್ಮೆ ಕೆಳೆಕೂಟದಲಿ ।
ಒಮ್ಮೆ ಸಂಗೀತದಲಿ, ಒಮ್ಮೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲಿ ॥
ಒಮ್ಮೆ ಸಂಸಾರದಲಿ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮೌನದಲಿ ।
ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಿಯಾಗೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೫೪

ಮತಿಗರ್ಥವಾದೊಡೇಂ? ಸ್ಮೃತಿಯೊಳದು ನೆಲಸಿರಲಿ ।
ಸತತ ಸಂಧಾನದಲಿ ಪರಮಾರ್ಥವಿರಲಿ ॥
ಶತಲಕ್ಷ ಧನದ ಲೆಕ್ಕವ ಬಾಯಿ ನುಡಿದೊಡೇಂ? ।
ಭೃತಿಯೆಷ್ಟು ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೫೫

ಸಾರ್ವಭೌಮತೆ ನಾಲ್ಕು ಗುಣಕೆ ಗುಣ ರಾಜ್ಯದಲಿ ।
ಧೈರ್ಯ ಮೊದಲಿನ ದೆರಡನೆಯದು ಮತಿಯೋಜೆ ॥
ಸರ್ವದಯೆ ಮೂರನೆಯದದುವೆ ನೀತಿಯ ಮೂಲ ।
ನಿರ್ಮಮತ್ವವೆ ಮುಕುಟ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೫೬

ವ್ಯಾಮೋಹವಿಲ್ಲದ ಪ್ರೇಮ ನಿರ್ಭರವಿರಲಿ ।
ಭೀಮ ಸಾಹಸವಿರಲಿ ಹಗೆತನವ ನುಳಿದು ॥
ನೇಮ ನಿಷ್ಠೆಗಳಿರಲಿ ಡಂಭ ಕಠಿಣತೆ ಬಿಟ್ಟು ।
ಸೌಮ್ಯವೆಲ್ಲೆಡೆಯಿರಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೫೭

ಔದಾರ್ಯ ತಾಯಿ ನೀತಿಗೆ, ಧೈರ್ಯವೇ ತಂದೆ ।
ಸ್ವಾಧಿಪತ್ಯದೆ ನೀನು ಬಾಳ ನಾಳು ವೊಡೆ ॥
ಹೋದುದನು ನೆನೆಯದಿರು, ಬರುವುದಕೆ ಸಿದ್ಧನಿರು ।
ಆದನಿತು ಸಂತೋಷ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೫೮

ಬರಧಿಹುದರೆಣಿಕೆಯಲಿ ಬಂದಿಹುದ ಮರೆಯದಿರು |
ಗುರುತಿಸಿರು ವೊಳ್ಳಿತನು ಕೇಡುಗಳ ನಡುವೆ ||
ಇರುವದೃಷ್ಟವ ನೆನೆದು ಬಾರೆನೆಂಬುದನು ಬಿಡು |
ಹರುಷಕದೆ ದಾರಿಯೆಲೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೫೯

ಮುನ್ನಾದ ಜನುಮಗಳ ನೆನಸಿನಿಂ ನಿನಗೇನು ? |
ಇನ್ನು ಮಿಹುದಕೆ ನೀಡು ಮನವ ನೆನ್ನುವವೋಲ್ ||
ಬೆನ್ನ ಪಿಂತಿನದು ಕಾಣಿಸದಂತೆ ಪರಮೇಷ್ಠಿ |
ಕಣ್ಣನಿಟ್ಟನು ಮುಖದಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೬೦

ಲೋಚನದ ಸಂಚಾರ ಮುಖದ ಮುಂದಕಪಾರ |
ಗೋಚರಿಪುದೇನದಕೆ ತಲೆಯ ಹಿಂದಣದು ? ||
ಪ್ರಾಚೀನ ಹೊರತು ಸ್ವತಂತ್ರ ನೀಂ, ಸಾಂತವದು |
ಚಾಚು ಮುಂದಕೆ ಮನವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೬೧

ಧಾರುಣಿಯು ನಡಿಗೆಯಲಿ ಮೇರುವಿನ ಗುರಿಯಿರಲಿ |
ಮೇರುವನು ಮರೆತಂದೆ ನಾರಕಕೆ ದಾರಿ ||
ದೂರವಾದೊಡದೇನು ? ಕಾಲು ಕುಂಟಿರಲೇನು ? |
ಊರ ನೆನಪೇ ಬಲವೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೬೨

ಮೇರು ಪರ್ವತಕಿಹುವು ನೂರೆಂಟು ಶಿಖರಗಳು |
ದಾರಿ ನೂರಿರಬಹುದು, ನಿಲುವಕಡೆ ನೂರು ||
ಸಾರು ನೀಂ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆಲ್ಲ ಕೆಳೆಯಾಗಿರುತೆ |
ಮೇರು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆ ಬಲ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೬೩

ಧನ್ಯ ಹೊಲೆಯರ ನಂದ; ಹಿಡಿದುದವನನು ಕನಸು ।
ಸ್ವರ್ಣಸಭೆಯಾ ಶೈವ ತಾಂಡವದ ಕನಸು ॥
ಅನ್ಯ ಚಿಂತೆಗಳನದು ಬಿಡಿಸುತವನಾತ್ಮವನು ।
ಚಿನ್ಮಯಕೆ ಸೇರಿಸಿತು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೬೪

ತನ್ನರುಚಿ ರಾಮರುಚಿ; ತನ್ನ ಸಂತುಷ್ಟಿ ಪರಿ ।
ಪೂರ್ಣವಪ್ಪುದು ರಾಮಸಂತುಷ್ಟಿಯಿಂದೆ ॥
ಎನ್ನುವಾ ಸಾಜದಾ ದೈವಾತ್ಮ ಭಾವದಲಿ ।
ಧನ್ಯಳಾದಳು ಶಬರಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೬೫

ಘನತತ್ತ್ವವೊಂದಕ್ಕೆ ದಿನರಾತ್ರಿ ಮನಸೋತು ।
ನೆನೆಯ ದಿನ್ನೊಂದ ನೆಲ್ಲವ ನೀಡುತದರಾ ॥
ಅನುಸಂಧಿಯಲಿ ಜೀವಭಾರವನು ಮರೆಯುವುದು ।
ಹನುಮಂತನುಪದೇಶ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೬೬

ಕ್ಷಣದಿಂದನು ಕ್ಷಣಕೆ, ದಿನದಿಂದ ಮರುದಿನಕೆ ।
ಅನಿತನಿತರೊಳೆ ಬದುಕು ತಾಯುವನು ಕಳೆವಾ ॥
ಮನದ ಲಘು ಸಂಚಾರ ವೊಂದು ಯೋಗದುಪಾಯ ।
ಶುನಕೋಪದೇಶವದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೬೭

ಗತಿಯೇನು ಎನಗೆನುತ ಕೇಳ್ವವರೆ ಎಲ್ಲರುಂ ।
ಹಿತವೆಂತು ಜಗಕೆಂದು ಕೇಳುವವರಾರು? ॥
ಮತಿಯ ವಿಶ್ವದಿ ಬೆರಸಿ ಜೀವಿತವ ವಿಸ್ತರಿಸೆ ।
ಪಥಮುಕ್ತಿಗಾಗಳೇ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೬೮

ಒಂದುದಿನವೌತಣಕೆ, ಉಪವಾಸಕಿನ್ನೊಂದು |
ಸಂದಣಿಯ ದಿನವೊಂದು, ಬಿಡುವು ದಿನವೊಂದು ||
ಹೊಂದಿರ್ದೊಡು ಭಯಮುಂ ಜೀವಕದು ಸುಖ ಚಲನ |
ಒಂದೆ ಕಾಲಿಂ ಸುಖವೆ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೬೯

ನೇತ್ರಯುಗಳಂ ಪಿಡಿಗುವೊಂದು ಲಕ್ಷ್ಯವ ಕೂಡಿ
ಹಸ್ತಯುಗ ಸಾಧಿಪುದು ಮನದರ್ಥವೊಂದ ||
ದ್ವೈತದಿಂ ದದ್ವೈತ ವದ್ವೈತದೊಳ್ ದ್ವೈತ |
ಚೈತನ್ಯ ಲೀಲೆಯಿದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೭೦

ನೀರಧಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ನೀರ್ಗಲ್ ಜೀವವೆನುತೊಂದು |
ಕ್ಷೀರವದು, ಘೃತವಿದದರೊಳಗೆನ್ನುತೊಂದು ||
ಕೀರು ಪಾಯಸವದು, ದ್ರಾಕ್ಷಿಯಿದೆನುತ್ತೊಂದು |
ಮೂರಿಂತು ಮತವಿವರ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೭೧

ಮೂರಿರಲಿ ವಾದ, ಮುನ್ನೂರಿರಲಿ; ಸಕಲರುಂ |
ಸಾರವಸ್ತುವನೊಂದ ನೊಪ್ಪಿಕೊಳುವವರೇ ||
ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವನಂತೆಣಿಸಿದ ವ್ಯವಹಾರ |
ಭಾರವಾಗದು ಜಗಕೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೭೨

ಹೊರಗೆ ಲೋಕಾಸಕ್ತಿ ಯೊಳಗೆ ಸಕಲ ವಿರಕ್ತಿ |
ಹೊರಗೆ ಕಾರ್ಯಧ್ಯಾನ ವೊಳಗುದಾಸೀನ ||
ಹೊರಗೆ ಸಂಸೃತಿಭಾರ ವೊಳಗದರ ತಾತ್ಸಾರ |
ವರಯೋಗ ಮಾರ್ಗವಿದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೭೩

ತರಣಿ ದರ್ಶನಕಿಂತ ಕಿರಣಾನುಭವ ಸುಲಭ |
ಪರಮ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಸರಿಯುದಾಹರಣೆ ||
ಪರಮ ತತ್ತ್ವವ ಕಂಡ ಗುರುವ ನರಸುವುದೆಲ್ಲಿ? |
ದೊರೆತಂದು ನೀಂ ಧನ್ಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೭೪

ಕಾಗೆಯುಂ ಕೋಗಿಲೆಯು ಮೊಂದೆ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ |
ಯೋಗಿಯುಂ ಸಂಸಾರ ಭೋಗಿಯೇ ಹೊರಕೆ ||
ಲೋಗರ ವೊಲಿರುತೆ ಸುಖ ದುಃಖ ಸಂಭ್ರಮಗಳಲಿ |
ತ್ಯಾಗಿಯವನಂತರದಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೭೫

ಪರಿಪರಿಯ ರೂಪದಲಿ ಪರದೈವ ಕಣ್ಮುಂದೆ |
ಚರಿಸುತಿರೆ ನರನದರ ಗುರುತನರಿಯದೆಯೆ ||
ಧರೆಯುದದು, ತನ್ನಂದದ ಪ್ರಾಣಿ, ಯೆಂದೆಣಿಸಿ |
ತೊರೆಯುವನು ದೊರೆತುದನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೭೬

ಸಾಮಾನ್ಯ ರೂಪದಲಿ, ಸಂಸಾರಿ ವೇಷದಲಿ |
ಸ್ವಾಮಿ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರಬಹುದು ವರ ನೀಡಿ ||
ಮೈಮೆ ಕಾಂಬೊಡೆ ನಿನಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರವಿರಬೇಕು |
ತಾಮಸಿಗೆ ವರವೆಲ್ಲಿ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೭೭

ವಿಷಯ ಭೋಗ ವಿರಕ್ತಿ, ವಿಶ್ವಲೀಲಾಸಕ್ತಿ |
ಕೃಷಿಗೆ ಸಂತತ ದೀಕ್ಷೆ, ವಿಫಲಕೆ ತಿತಿಕ್ಷೆ ||
ವಿಷಮದಲಿ ಸಮದೃಷ್ಟಿ, ವಿವಿಧಾತ್ಮ ಸಂಸೃಷ್ಟಿ |
ಕುಶಲ ಸಾಧಕಗಳಿವು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೭೭೮

ದೊರೆವ ಜೀತಕೆ ದುಡಿತ, ಮರುದಿನದ ಚಿಂತೆ ಮಿತ ।
ಹೊರೆಯು ಹಗುರಾಗಿಸುವ ಕೆಳೆಯರೊಡನಾಟ ॥
ಸರಳತೆಯ ಪರಿತುಷ್ಟಿ, ಪರಮಾರ್ಥ ದೃಷ್ಟಿ—ಯಿವು ।
ಸರಿಗೂಡೆ ಸುಕೃತವದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೭೯

ಮಳೆಗೊಂದು ಬೆಳೆಗೊಂದು ಫಲಕೊಂದು ಋತುವಂತೆ ।
ಬೆಳೆಯಿಪುದು ಜೀವವೃಕ್ಷವ ಕಾಲನಿಯತಿ ॥
ತಿಳಿವು ಮೊಳ್ತನುಮುಂ ವಿರಕ್ತಿಯುಂ ಮುಕ್ತಿಯುಂ ।
ಗಳಿಗೆ ಸರಿಸೇರ್ದಂದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೮೦

ಕಾಳನುದಯದಿ ಬಿತ್ತೆ, ಸಂಜೆ ಪೈರಾದೀತೆ? ।
ಪಾಲುಂಟು ಕಾಲಂಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃಷಿಗಳಲಿ ॥
ವೇಳೆ ಗಡು ಮರೆತಾತುರದಿನ್ ಅಡುಗೆ ಪಕ್ಕಹುದೆ? ।
ತಾಳುಮೆಯೆ ಪರಿಪಾಕ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೮೧

ಅಂದಿಗಂದಿನ ಕೆಲಸ, ಸಂದ ನಿತರಲಿ ತೃಪ್ತಿ ।
ಕುಂದದುಬ್ಬದ ಮನಸು ಬಂದುದೇನಿರಲಿ ॥
ಬಂಧು ಮತಿ ಲೋಕದಲಿ, ಮುನ್‌ದೃಷ್ಟಿ ಪರಮದಲಿ ।
ಹೊಂದಿರಲಿವದು ಪುಣ್ಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ । ೭೮೨

ಬುದ್ಧಿ ಮಾತಿದು ನಿನಗೆ: ಸಿದ್ಧನಿರು ಸಕಲಕ್ಕಮ್ ।
ಎದ್ದು ಕುಣಿಯಲಿ ಕರ್ಮ, ದೈವ ನಿದ್ರಿಸಲಿ ॥
ಅದ್ಭುತಗಳರಿದಲ್ಲ; ಭವ್ಯಕ್ಕೆ ಹದ್ದಿಲ್ಲ ।
ಸಿದ್ಧನಾಗೆಲ್ಲಕಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೮೩

ಏನಾದೊಡೆಯು ಮಪ್ಪುದುಂಟು, ಸಿದ್ಧನಿರದಕೆ ।
ಭಾನು ತಣುವಾದಾನು; ಸೋಮ ಸುಟ್ಟಾನು ॥
ಕ್ಷೋಣಿಯೇ ಕರಗೀತು; ಶೂನ್ಯ ಜಗವಾದೀತು ।
ಮೌನದಲಿ ಸಿದ್ಧನಿರು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೮೪

ಕುಂದದೆಂದಿಗು ಮೆನ್ನಿಸುವ ಮನದ ಕಾತರಕೆ ।
ಯೆಂದೊ ತಾನೇ ಬಳಲಿ ತಣ್ಣಗಾಗುವುದು ॥
ಮಂದದಾ ಕಾರ್ಮೋಡ ಬಿರಿದು ರವಿ ಬೆಳಗುವನು ।
ಅಂದಿನಾ ಸುಖವೆ ಸುಖ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೮೫

ಅಂತವೆಲ್ಲಕು ಮಿರುವುದಿರಲಿ; ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯದ ।
ಸಂತಾಪವುಂ ಮುಗಿವುದೆಂಬುದಲ ಪುಣ್ಯ? ॥
ಎಂತೊ, ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯಿನೊ, ತಾಂ ಸೋತೊ, ಬೇಸತ್ತೊ ।
ಶಾಂತಿ ಪಡೆಯಲಿ ಕರಣ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೮೬

ಶೀತಾಳಿ ಸಿಡುಬು ಶಿಶುಗಳ ಕುಲುಕಿ ತೆರಳುವುದು ।
ಪ್ರೀತಿ ಕಾಮನೆಗಳಷ್ಟಿಷ್ಟು ಬೆಳೆದವರ ॥
ಯಾತನೆಗಳಿಂ ಕುದಿಸಿ ಕುಲುಕಿ ಬಳಿಕಾರುವುವು ।
ಕಾತರತೆ ಕಳೆಯೆ ಸುಖ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೮೭

ಜ್ವರ ಬಂದು ತನು ಬೆಂದ ಯಾತನೆಯ ಮಾತೇನು? ।
ಉರಿಬೇಗೆಯಿಳಿಯೆ ಹೊಸ ಹೊಸಬನಾನರನು ॥
ಕರಣ ತಪನೆಗಳಿಳಿಯೆ, ಕಾರಣವದೇನಿರಲಿ ।
ಮರುಜನ್ಮವಾತ್ಮನಿಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೮೮

ಹುಲ್ಲಾಗು ಬೆಟ್ಟದಡಿ, ಮನೆಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಾಗು ।
ಕಲ್ಲಾಗು ಕಷ್ಟಗಳ ಮಳೆಯ ವಿಧಿ ಸುರಿಯೆ ॥
ಬೆಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆಯಾಗು ದೀನದುರ್ಬಲರಿಂಗೆ ।
ಎಲ್ಲರೊಳಗೊಂದಾಗು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೮೯

ಏನನಾನಂ ಮಾಡು ಕೈಗೆ ದೊರೆತುಜ್ಜುಗವ ।
ನಾನೇನು ಹುಲು ಕಡ್ಡಿಯೆಂಬ ನುಡಿ ಬೇಡ ॥
ಹೀನವಾವುದು ಮಿಲ್ಲ ಜಗದ ಗುಡಿಯೂಳಿಗದಿ ।
ತಾಣ ನಿನಗಿಹುದಲ್ಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೯೦

ದಿನದಿನವು ಕುಸಿದು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳುವ ಗುಡಿ ವಿಶ್ವ ।
ಜನರೆಲ್ಲ ರಾಗುಡಿಯ ಕೆಲಸದಾಳುಗಳು ॥
ಮನೆಯೇನು? ನಾಡೇನು? ಕುಲವೇನು? ಮತವೇನು? ।
ಎಣಿಸೆಲ್ಲವದೆಯೆಂದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೯೧

ಆಶೆಗಳ ಕೆಣಕದಿರು, ಪಾಶಗಳ ಬಿಗಿಯದಿರು ।
ಕ್ಲೇಶದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆನ್ನ ಕರೆಯದಿರು ॥
ಬೇಸರದ ಪಾತಕ ಸ್ಮೃತಿಯ ಚುಚ್ಚದಿರ್—ಎನ್ನು ।
ತೀಶನನು ಬೇಡುತಿರೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೯೨

ನಾನೆಂಬುದೊಂದಂಶ ವಿತರ ಜಗವೊಂದಂಶ ।
ನಾನು ನೀನುಗಳಳಿದ ಸರ್ವೈಕ್ಯವೊಂದು ॥
ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೈಕ್ಯವನು ಪಾಲಿಸುವುದು ಭಯವನು ।
ಜಾಣಿನಾ ನಾಟಕವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೯೩

ಮನಸು ಬೆಳೆಯಲಿ ಭುಜಿಸಿ ನೂರು ನೂರನುಭವವ ।
ಹೊನಲು ನೂರೀ ಬಾಳ ಕಡಲನುಬ್ಬಿಸಲಿ ॥
ತನು ಬಂಧ ಕಳಚಿ, ಜೀವ ವಖಂಡ ಚೇತನದ ।
ಕುಣಿತದಲಿ ಕೂಡಿರಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೯೪

ಮೊಳೆವ ಸಸಿಯೊಳು ನಾನು, ತೊಳಗುವಿನನೊಳು ನಾನು।
ಬೆಳೆವ ಶಿಶುವೊಳು ನಾನು, ಕೆಳೆನೋಟ ನಾನು ॥
ಕಳಕಳಿಸುವೆಲ್ಲಮುಂ ನಾನೆಂದು ಭಾವಿಸುತೆ ।
ಒಳಗೂಡು ವಿಶ್ವದಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೯೫

ಸರಿ ಹದದ ಕಾಳು ತಿರೆಯುಪ್ಪಿದೊಡೆ ಮೊಳೆಯುವುದು ।
ಹುರಿದೊಡದು ಮೊಳೆಯದರಳಹುದು ಬಾಯ್ಸವಿಗೆ ॥
ಪರಮ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಯೊಡರಿಸುವ ಕರುಮಗಳು ।
ಮರುಬೆಳೆಗೆ ಬಿತ್ತಲ್ಲ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೯೬

ಸುಟ್ಟ ಹಗ್ಗದ ಬೂದಿ ರೂಪಮಾತ್ರದಿ ಹಗ್ಗ ।
ಗಟ್ಟಿ ಜಗವಂತು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಸೋಕೆ ॥
ತೊಟ್ಟಿಹುದು ಲೋಕರೂಪವ ತಾತ್ತ್ವಿಕನ ವೃತ್ತಿ ।
ಕಟ್ಟದವನಾತ್ಮವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೯೭

ನೈರಾಶ್ಯನಿರತಂಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಂದೇನು? ।
ವೈರಾಗ್ಯ ಪಥಿಕಂಗೆ ನಷ್ಟ ಭಯವೇನು? ॥
ಪಾರಂಗತಂಗಂತರಾಳ ದೂರಗಳೇನು? ।
ಸ್ವೈರಪಥವಾತನದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೯೮

ಘೋರವನು ಮೋಹವನು ದೇವತೆಗಳಾಗಿಪರು ।
ಭೀರು ಯಾಚಕರಾಷ್ಟೆ ತಪ್ಪದಿರಲೆಂದು ॥
ಆರಿಂದಲೇಂ ಭೀತಿ, ಏಂಬಂದೊಡದ ಕೊಳುವ ।
ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕನಿಗೆಲೊ ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೯೯

ಹಣ್ಣೇನು ಕಾಯೇನು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿರುವಂಗೆ ? ।
ಪುಣ್ಯವೇಂ ಪಾಪವೇಂ ಪೂರ್ಣದರ್ಶನಿಗೆ ? ॥
ಉನ್ನತದ ಶಿಖರದಿಂ ತಿಟ್ಟೇನು ಕುಳಿಯೇನು ? ।
ಪೂರ್ಣತೆಗೆ ಸೊಟ್ಟೇನು ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೦೦

ಕೋಡುಗಲ್ಲನು ಹತ್ತಿ ದೂರವನು ನೋಳ್ಪಂಗೆ ।
ಗೋಡೆಗೊತ್ತುಗಳೇನು ? ಮೇಡು ಕುಳಿಯೇನು ? ॥
ನೋಡು ನೀನುನ್ನತದಿ ನಿಂತು ಜನಜೀವಿತವ ।
ಮಾಡುದಾರದ ಮನವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೦೧

ಹರ್ಮ್ಯಾಗ್ರಗೇರಿ ಸೋಪಾನದಿ ನತೀತನಹೆ ।
ನಿರ್ಮಮತೆಗೇರಿ ಕರ್ಮಾತೀತನಪ್ಪೆ ॥
ಬ್ರಹ್ಮಪದದಿಂದ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳ ನಿಯಮ ।
ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಾಗುವುದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೦೨

ಎಲ್ಲರೊಳು ತಾನು ತನ್ನೊಳಗೆಲ್ಲರಿರುವವೋ ।
ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯುಂ ನೋಡಿ ನಡೆದು ನಗುತಳುತ ।
ಬೆಲ್ಲ ಲೋಕಕ್ಕಾಗಿ ತನಗೆ ತಾಂ ಕಲ್ಲಾಗ ।
ಬಲ್ಲವನೆ ಮುಕ್ತನಲ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೦೩

ಶುಭವಾವು ದಶುಭವಾವುದು ಲೋಕದಲಿ ನೋಡೆ? ।
ವಿಭಜಿಸಲ್ಕಾಗದನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧ ॥
ಉಭಯುವನು ಮೀರ್ದ ಸಾಮ್ಯದ ನೀತಿಯೊಂದಿಹುದು ॥
ಅಭಯ ಪಥವದು ನಿನಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೦೪

ಸಾರ್ವಭೌಮನು ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗದೊರ್ವನೆ ಕಾಣೊ ।
ಸರ್ವವನು ತನ್ನಾತ್ಮವೆಂದು ಬದುಕುವನು ॥
ನಿರ್ವಿಕಾರಾಂತರಂಗದಿ ಜಗವ ಧರಿಸುವನು ।
ಸರ್ವಮಂಗಳನವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೦೫

ಗರ್ವಪಡದುಪಕಾರಿ, ದರ್ಪ ಬಿಟ್ಟಧಿಕಾರಿ ।
ನಿರ್ವಿಕಾರದ ನಯನದಿಂ ನೋಳ್ಪ ದಾರಿ ॥
ಸರ್ವ ಧರ್ಮಾಧಾರಿ, ನಿರ್ವಾಣ ಸಂಚಾರಿ ।
ಉರ್ವರೆಗೆ ಗುರುವವನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೦೬

ಜಗದ ಕಲ್ಯಾಣದೊಳಗಾತ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣವನು ।
ಜಗದ ಬೀದಿಗಳೊಳು ನಿಜಾತ್ಮ ಯಾತ್ರೆಯನು ॥
ಜಗದ ಜೀವಿತದಿ ನಿಜ ಜೀವಿತದ ಪೂರ್ತಿಯನು ।
ಬಗೆಯಲರಿತವನೆ ಸುಖಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೦೭

ಚಿರಶಿಕ್ಷೆಯಿಂ ನಿನಗೆ ಸರ್ವಾತ್ಮತಾಭ್ಯಾಸ ।
ಸರಳ ಸಹಜವದಹುದು ಮೂಗಿನುಸಿರವೊಲು ॥
ಪರನಿಯುತಿಯಿರದು ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧ ನಿಯುತಿಯಿರೆ ।
ಹೊರ ಸಡಿಲ ಕೊಳಹಿಡಿತ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೦೮

*

ದ್ವೈತವೇ ನದ್ವೈತವೇ ನಾತ್ಮದರ್ಶನಿಗೆ? |
ಶ್ರೌತಾದಿ ವಿಧಿಯೇನು? ತಪ ನಿಯಮವೇನು ?
ನೀತಿ ಸರ್ವಾತ್ಮ ಮತಿ, ಯದರಿನಮಿತ ಪ್ರೀತಿ |
ಭೀತಿಯಿಲ್ಲದನವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೦೯

ಬರಿಭಕ್ತಿ ಬರಿಕರ್ಮ ಬರಿತರ್ಕ ದೊರಕಿಸದು |
ಪರಮಾತ್ಮ ದರ್ಶನವ; ಬೇಕದಕೆ ತಪಸು ||
ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜೀವನಾನುಭವ ತಾಪದಿ ಮತಿಯು |
ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಲದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೧೦

ಹೊರಗು ಹೊರೆಯಾಗದವೊಲ್ ಒಳಗನನುಗೊಳಿಸಿ, ನೀ|
ನೊಳಗು ಶಿಕೆಯಾಗದವೊಲ್ ಆಳವಡಿಸಿ ಹೊರಗ ||
ಸರಿಸಮದೊಳೆರಡನುಂ, ಬಾಳಿನಲಿ ಜೋಡಿಪುದೆ |
ಪರಮ ಜೀವನಯೋಗ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೧೧

ಅಳಬೇಕು, ನಗಬೇಕು, ಸಮತೆ ಶಮವಿರಬೇಕು |
ಹೊಳೆಯ ನೆರೆವೊಲು ಹೃದಯರಸ ಹರಿಯಬೇಕು ||
ಅಲೆಯಿನಲುಗದ ಬಂಡೆಯವೊಲಾತ್ಮವಿರಬೇಕು |
ತಿಳಿದವರ ಚರಿತವದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೧೨

ಬಿಟ್ಟೆನೆಲ್ಲವನೆಂಬ ಹೃದಯ ಶೋಷಣೆ ಬೇಡ |
ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಿರಃಪೀಡೆಯುಂ ಬೇಡ ||
ತೊಟ್ಟು ನಿರಹಂಕೃತಿಯ ಕವಚವನು ನೀಂ ಪೋರು |
ಮುಟ್ಟು ದಿಳಿಯಸಿ ನಿನ್ನ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ|| ೮೧೩

ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿ ತನ್ನ ಮತಿ ಮನಸುಗಳನೆಲ್ಲ ।
ಸ್ವೀಯ ಲಾಭಸ್ಮರಣೆಯುಳಿದು ವಿವದಿಗಳಾ ॥
ದಾಯ ನಿರ್ಣಯಕೆ ಯೋಜಿಸುವಂತೆ, ನೀಂ ಜಗದ ।
ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗುಜ್ಜುಗಿಸು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೧೪

ಪೌರುಷಾಶ್ವಕ್ಕಾಶೆ ಛಾಟಿ, ಭಯ ಕಡಿವಾಣ ।
ಹಾರಾಟ ವದರದಾ ವೇಧೆಗಳ ನಡುವೆ ॥
ಧೀರನೇರಿರೆ, ಹೊಡೆತ ಕಡಿತವಿಲ್ಲದೆ ಗುರಿಗೆ ।
ಸಾರುವುದು ನೈಜದಿಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೧೫

ಆರೋಗ್ಯಭಾಗ್ಯವನು ಮನಕೆ ತನುಗೆಂತಂತೆ ।
ಹಾರಯಿಸುವೊಡೆ ಹಲವು ಸರಳ ನೀತಿಗಳ ॥
ಧಾರಯಿಸು ನೆನಸಿನಲಿ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡತೆಯಲಿ ।
ಪಾರಾಗು ಸುಳಿಯಿಂದ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೧೬

ಮರವ ನೀನರಿಯುವೊಡೆ ಬುಡವ ಕೇಳಲುಬೇಡ ।
ತರಿಯ ಬೇಡೆಲೆ ಕಡ್ಡಿಗಳ ಪರೀಕ್ಷಣಕೆ ॥
ಎರೆ ನೀರ, ಸುರಿ ಗೊಬ್ಬರವ, ಕೆದಕು ಪಾತಿಯನು ।
ನಿರುಕಿಸುತ ತಳಿರಲರ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೧೭

ವನಜಂತುಗಳ ಸಸ್ಯಮೂಲಿಕಾಹಾರದಿಂ ।
ಗುಣವನರಿತವರಾದಿ ವೈದ್ಯರೌಷಧದೊಳ್ ॥
ಒಣತರ್ಕಗಳಿನೇನು? ಜೀವನದ ವಿವಿಧರಸ ।
ದನುಭವದಿ ತತ್ತ್ವವೆಲೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೧೮

ಕಡಿದೊಡೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗುಳಿವುವು ಸತ್ತ್ವನಾರುಗಳು ।
ಕಡಿಯದಿರೆ ಮರದಿ ಪರಿಯುವುದು ಜೀವರಸ ॥
ಬಿಡುವಮ್ ಈ ಬಾಳದೇಕೆಂಬ ಚರ್ಚೆಯು ; ನಾವು ।
ದುಡಿವಮ್ ಅದು ಪೆಂಪುಗೊಳೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೧೯

ಜೀವನ ವ್ಯಾಪಾರ ಮೂವರೊಟ್ಟು ವಿಚಾರ ।
ಭಾವಿಪೊಡೆ ನೀನು, ಜಗ, ವಿನ್ನೊಂದದೃಷ್ಟ ॥
ಆವಗಂ ಮೂರನೆಯ ಭಾಗಸ್ಥನಿಚ್ಛೆ ಬಲ ।
ಈ ವಿವರವರಿಯೆ ಸುಖ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೨೦

ಏನೇನು ಹಾರಾಟ ಸುಖಕೆಂದು ಲೋಕದಲಿ ! ।
ತಾನಾಗಿ ಗಾಳಿವೊಲ್ ಬಂದ ಸುಖವೆ ಸುಖ ॥
ನೀನೆ ಕೈ ಬೀಸಿಕೊಳೆ ನೋವು ಬೆವರುಗಳೆ ಫಲ ।
ಮಾಣು ಮನದುಬ್ಬಸವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೨೧

ಆತುರತೆಯಿರದ ಸತತೋದ್ಯೋಗ ಸರ್ವಹಿತ ।
ಭೂತದಾವೇಶ ವಾತುರತೆಯಾತ್ಮಕ್ಕೆ ॥
ಕಾತರನು ನೀನಾಗೆ ಮೂರನೆಯ ಸಹಭಾಗಿ ।
ಪ್ರೀತನಾಗುವನೇನೊ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೨೨

ಎಣಿಕೆಯೊಳಿತಾದೊಡೆಯು ವೊಳಿತನಾಗಿಸದು ಹಟ ।
ಮಣಿಕನಕ ಸಂಕೋಲೆ ತನುವ ಬಂಧಿಸದೇಂ ? ॥
ತನಯ ನಿರಿದಸಿ ನಿನ್ನ ಮೈಯ ಹುಣ್ಣಾಗಿಸದೆ ? ।
ಮನ ಸರ್ವ ಸಮವಿರಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೨೩

ಗುರಿಯು ನೈದದೊಡೊಮ್ಮೆ ಮರಳಿ ನೀನುಜ್ಜುಗಿಸು ।
ಕರಯುಕ್ತಿಪೆರ್ಚಿಯೋ, ದೈವ ಕರುಣಿಸಿಯೋ ॥
ಕರುಮುಖಣ ಸಂಧಿಸಿಯೊ ಕೈಗೂಡಬಹುದು ಗುರಿ ।
ಪರವೆಯಿಡದುಜ್ಜುಗಿಸು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೨೪

ಕಲೆಗಳಲಿ ಪರಮಕಲೆ ಜೀವನದ ಲಲಿತಕಲೆ ।
ಕಲಿಸಲದ ನೆಳವಲ್ಲ ಬಾಹ್ಯಬೋಧನೆಯಿಂ ॥
ಒಲಿದೊಲಿಸಿಕೊಳುವ ಲೌಕಿಕನಯದ ಸೊಗಸ ನೀಂ ।
ತಿಳಿವುದೊಳಹದದಿಂದ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೨೫

ಸಂಗೀತಕಲೆಯೊಂದು, ಸಾಹಿತ್ಯಕಲೆಯೊಂದು ।
ಅಂಗಾಂಗ ಭಾವ ರೂಪಣದ ಕಲೆಯೊಂದು ॥
ಸಂಗಳಿಸಲೀ ಕಲೆಗಳನುನಯವು ಚರ್ಯೆಯಲಿ ।
ಮಂಗಳೋನ್ನತ ಕಲೆಯೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೨೬

ಲೋಕದಲಿ ಭಯವಿರಲಿ, ನಯವಿರಲಿ, ದಯೆಯಿರಲಿ ।
ನೂಕುನುಗ್ಗುಗಳತ್ತ, ಸೋಂಕು ರೋಗಗಳು ॥
ಸಾಕಿ ಸಲಹುವರು ಮತ್ತಲೆ ನಿನಗೆ; ನಿನ್ನೆಲ್ಲ ।
ಲೋಕ ಮೂಲವು ನೋಡೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೨೭

ಕಳವಳವ ನೀಗಿಬಿಡು, ತಳಮಳವ ದೂರವಿಡು ।
ಕಳೆ, ತಳ್ಳು ಗಲಭೆ ಗಾಬರಿಯ ಮನದಿಂದ ॥
ಅಲೆದಾಡುತಿರೆ ದೀಪ ಕಣ್ಗೆ ಗುರಿತಪ್ಪುವುದು ।
ತಿಳಿತಿಳಿವು ಶಾಂತಿಯಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೨೮

ಕೊಳದ ಜಲ ನಿನ್ನ ಮನ; ಲೋಗರದರೊಳಗಿಳಿಯೆ ।
ತಳದ ಕಸ ತೇಲುತ್ತ ಬಗ್ಗಡವದಹುದು ॥
ಕಲಕದದ್ದದೆ ಕೊಂಚ ಬಿಟ್ಟದ್ದೊಡದು ಮರಳಿ ।
ತಿಳಿಯಹುದು ಶಾಂತಿಯಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೨೯

ಕೊಳಕೆಂದು, ಹುಳುಕೆಂದು, ಹೇಸಿಗೆಯ ಹುಳುವೆಂದು ।
ಇಳೆಯೊಳಾವುದರೊಳ ಮಸಹ್ಯ ಪಡಬೇಡ ॥
ಬೆಲೆಯುಂಟು ಕೊಳೆಗ ಮೀ ಜೀವಸಾಮಗ್ರಿಯಲಿ ।
ಕೊಳೆ ಶುಚಿಖ್ಯಾಪಕವೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೩೦

ತಳೆಯಲಾರನೆ ಬೊಮ್ಮ ಬೀಭತ್ಸರೂಪಗಳ? ।
ನಲಿಯಲಾರನೆ ತಿಪ್ಪೆರೊಚ್ಚು ನಾತದಲಿ? ॥
ಮಲವೇನೊ! ಹೊಲೆಯೇನೊ! ಜೀವಸಂಬಂಧವಲ ।
ಮಲಿನದಲಿ ನೆನೆ ಶುಚಿಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೩೧

ಗುಡಿಯ ಪೂಜೆಯೊ,ಕಥೆಯೊ,ಸೊಗಸುನೋಟವೊ ಹಾಡೊ
ಬಡವರಿಂಗುಪಕೃತಿಯೊ — ಆವುದೋ ಮನದ ॥
ಬಡಿದಾಟವನು ನಿಲಿಸಿ ನೆಮ್ಮದಿಯ ನೀವೊಡದೆ ।
ಬಿಡುಗಡೆಯೊ ಜೀವಕ್ಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೩೨

ನಗುನಗುವ ಕಣ್ಗಳಿಗೆ ಹೊಗೆಯ ನೂದಲುಬೇಡ ।
ಜಗವ ಸುಡುಗಾಡೆನುವ ಕಟುತಪಸುಬೇಡ ॥
ಮಗುವು ತಾಯ್ಮುಂದೆ ಕಣ್ಮುಂದೆ ನಡೆವಂತೆ ನಡೆ ।
ಮಿಗೆಚಿಂತೆ ತಲೆಹರಟೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೩೩

ಹೀಗೊ ಹಾಗೋ ಹೇಗೊ ಜನುಮಕಥೆ ಮುಗಿಯುವುದು
ಈಗಲೋ ಆಗಲೋ ಎಂದೊ ಮುಗಿಯುವುದು ॥
ಸಾಗಿಮುಗಿವುದು; ಮುಗಿದು ಮರೆವುದದೆ ನರಸುಕೃತ ।
ಭೂಗತಸ್ಥಿತಿ ಮುಕುತಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೩೪

ಮೃತ್ಯುವಿಂ ಭಯವೇಕೆ? ದೇಶಾಂತರಕ್ಕೊಯ್ವ ।
ಮಿತ್ರನಾತಂ; ಚಿತ್ರ ಹೊಸದಿರ್ಪುದಲ್ಲಿ ॥
ಸಾತ್ತ್ವಿಕದಿ ಬಾಳ್ದವಂಗೆತ್ತಲೇಂ ಭಯವಿಹುದು?
ಸತ್ರ ಹೊಸದಿಹುದು ನಡೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೩೫

ಬಹುರಹಸ್ಯವೊ ಸೃಷ್ಟಿ, ಬಹುರಹಸ್ಯವೊ ಜೀವ ।
ಅಹುದದಲ್ಲವಿದೆಂಬ ವಾದ ಬರಿ ಹರಟೆ ॥
ಗುಹೆಯೊಳಿಹುದೆಲ್ಲ ತತ್ತ್ವಗಳ ತತ್ತ್ವದ ಮೂಲ ।
ಬಹಿರಂತರ ರಹಸ್ಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೩೬

ಎತ್ತೆತ್ತ ನೋಡಲುಂ ಗುಪ್ತ ಭೂತಗಳಯ್ಯ ।
ಕತ್ತಲೆಯೊಳಾಡುತಿಹ ದೆವ್ವಗಳ ಸುಳಿವು ॥
ಮುತ್ತಿ ಮುಸುಕಿಹುದು ಜೀವವ ರಹಸ್ಯವದೊಂದು ।
ಬೆತ್ತಲೆಯದಹುದೆಂತು? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೩೭

ಮುಸುಕಿಹುದು ಹುಟ್ಟಳಿವುಗಳ ಕಾರಣವ ಮಬ್ಬು ।
ಮಸಕಿನಲಿ ಹುದುಗಿಹವು ಮೋಹ ಮೂಲಗಳು ॥
ನಿಶಿ ಮುಚ್ಚಿಹುದು ದಿನಪಚಂದಿರರ ಹುಟ್ಟೆಡೆಯ ।
ಮಿಸುಕುವ ರಹಸ್ಯ ನೀಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೩೮

ಆವ ಗಾಳಿಯದಾವ ಧೂಳ್ಕಣವ ಪೊತ್ತಿಹುದೊ ! ।
ಆವಧೂಳಿನೊಳಾವ ಚೈತನ್ಯಕಣವೋ ! ॥
ಜೀವ ವಿಂತಜ್ಞಾತ ಸೂತ್ರದಾಟದ ಬೊಂಬೆ ।
ಭಾವಿಸಾ ಸೂತ್ರಗಳ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೩೯

ಭುಕ್ತಿ ನಿನಗೆಲ್ಲಿಯದು ? ಭಕ್ತ ತಾನೆಲ್ಲಿಯದೊ ! ।
ಎತ್ತಲಿನ ಗೊಬ್ಬರವೊ ! ಎತ್ತಲಿನ ನೀರೋ ! ॥
ಭಾಕ್ತ ವಾರಾರ ದುಡಿತದಿನೊ ನಿನಗಾಗಿಹುದು ! ।
ಗುಪ್ತಗಾಮಿನಿಯೊ ಋಣ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೪೦

ನಿನ್ನೆಂಜಲಗುಳಾವ ಕಾಲುವೆಯ ಸೇರುವುದೊ ! ।
ಮಣ್ಣಾವುದದರಿಂದೆ ಗರ್ಭವತಿಯಹುದೋ ! ॥
ಅನ್ನವದರಿಂದಾರ್ಗೊ ! ಲೋಕಕವರಿಂದೇನೊ ! ।
ಬಣ್ಣಿಸುವರಾರದನು ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೪೧

ಆವ ನೆಲದಲಿ ಮೇದೊ, ಆವ ನೀರನು ಕುಡಿದೊ ।
ಆವು ಹಾಲ್ಗರೆವುದದನಾರು ಕುಡಿಯುವನೋ ! ॥
ಆವ ಬಲವದರಿನೊಗೆದೇಂಗೆಯ್ಸುವುದೊ ಜಗಕೆ ! ।
ಭಾವಿಸಾ ಋಣಗತಿಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೪೨

ಸೇರಿರ್ಪ್ಪವುಸಿರುಸಿರುಗಳೊಳೆಷ್ಟೊ ಜೀವಾಣು ।
ಹಾರುತಿಹುವೆಷ್ಟೊ ಚೇತನ ಧೂಳಕಣದೊಳ್ ॥
ಪ್ರಾರಬ್ಧಗತಿಯು ನಿಶ್ಚಯದಿ ತಿಳಿವವರಿಲ್ಲ ।
ಆರಹಸ್ಯಕ್ಕೆರಗೊ ! – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೪೩

ಬೀಳಿಸದಿರೆಲೊ ನಿನ್ನ ನೆರಳ ನಿತರರ ಮೇಲೆ ।
ಬಾಳಿಕೊಳುಗವರು ತಂತಮ್ಮ ಬೆಳಕಿನಲಿ ॥
ಮೇಲು ಬೀಳುಗಳಾರ್ಗದೆಂತೊ ನೀನೇನರಿವೆ? ।
ತಾಳದಿರು ಗುರುತನವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೪೪

ಪೆರತೊಂದು ಬಾಳ ನೀನಾಳ್ವ ಸಾಹಸವೇಕೆ? ।
ಹೊರೆ ಸಾಲದೇ ನಿನಗೆ, ಪೆರರ್ಗೆ ಹೊಣೆವೋಗೆ? ॥
ಮರದಿ ನನೆ ನೈಜದಿಂದರಳೆ ಸೊಗವೆಲ್ಲರ್ಗೆ ।
ಸೆರೆಮನೆಯ ಸೇಮವೇಂ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೪೫

ಮರಣದಿಂ ಮುಂದೇನು? ಪ್ರೇತವೋ? ಭೂತವೋ? ।
ಪರಲೋಕವೋ? ಪುನರ್ಜನ್ಮವೊ? ಅದೇನೋ! ॥
ತಿರುಗಿ ಬಂದವರಿಲ್ಲ, ವರದಿ ತಂದವರಿಲ್ಲ ।
ಧರೆಯ ಬಾಳ್ಗದರಿನೇಂ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೪೬

ನೆಲದ ಬೇಸಾಯ ತಾನೊಳ್ಳಿತಾಗಿರೆ ನಿನಗೆ ।
ಫಲವದೆಂತಹುದೆಂಬ ಶಂಕೆಗೆಡೆಯುಂಟೆ? ॥
ಒಳಿತರೊಳೆ ನೀಂ ಬಾಳು; ಪರವದೆಂತಿರ್ದೊಡೇಂ? ।
ಇಳೆಯೆ ಬಾಗಿಲು ಪರಕೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೪೭

ಸ್ಥಿರ ಹಿಮಾಚಲ ಬೊಮ್ಮ, ಚರ ಜಾಹ್ನವಿಯೆ ಮಾಯೆ ।
ಪರಸತ್ತ್ವ ಘನದ ವಿದ್ರವರೂಪ ವಿಶ್ವ ॥
ಪರಮಾರ್ಥಕೊಂದಕ್ಷಿ ವೆವಹಾರ್ಯಕಿನ್ನೊಂದು ।
ಎರಡು ವೊಂದಾಂತರ್ಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೪೮

ಒಮ್ಮನಸಿನಿಂದ ನೀನೀ ತತ್ತ್ವವಂ ಗ್ರಹಿಸು |
ಬ್ರಹ್ಮಲೀಲೆಗೆ ಗೊತ್ತುಗುರಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ ||
ಸುಮ್ಮನಿರು ನಿನ್ನ ಪಾಡನು ಪಡುತ ತುಟಿ ಬಿಗಿದು |
ನೆಮ್ಮದಿಗೆ ದಾರಿಯದು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೪೯

ನೃತ್ಯವೋ ಬ್ರಹ್ಮನಟರಾಜನದು ಜಗವೆಲ್ಲ |
ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜೀವದಶೆಯುವನಂಗಭಂಗಿ ||
ಸತ್ಯ ಸತ್ತ್ವಜ್ವಾಲೆ ವಿಶ್ವಮಾಯಾಲೀಲೆ |
ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನು ನೀನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೫೦

ಕಣ್ದೆರೆದು ನೋಡು, ಚಿತ್ಸತ್ತ್ವಮೂರ್ತಿಯನೃತ್ಯ |
ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿನೋಡು, ನಿಶ್ಚಲ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವ ||
ಉನ್ಮುಖನು ನೀನೆರಡು ಜಗಕಮಿರುತಿರಲಾಗ |
ಹೃನ್ಮಧ್ಯದಲಿ ಶಾಂತಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೫೧

ನವನವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ನವನವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು |
ದಿವಸಾಬ್ದಯುಗ ಚಕ್ರ ತಿರುತಿರುಗಿದಂತೆ ||
ಪ್ರವಹಿಪ್ಪುದದರಂತೆ ಪೌರುಷ ಹಿತಪ್ರಜ್ಞೆ |
ಅವಿರತದ ಚೈತನ್ಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೫೨

ಸಾರ್ವಲೌಕಿಕಸೌಖ್ಯ ನೆಲಸುವನ್ನೆಗ ಮಿಳಿಯೊ
ಳೊರ್ವನುಂ ಸುಖಿಯಲ್ತು, ದಿಟದಿ, ಪೂರ್ಣದಲಿ ||
ಒರ್ವನುಬ್ಬಸದ ಬಿಸಿ ವಿಷವಾಯುವಾಗಿ ತಾ |
ಸುರ್ವರೆಯ ಮುಸುಕೀತು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೫೩

ಸರ್ವಹಿತವೊಂದುಂಟೆ? ಅದಕೆ ಪಥ ನಮಗುಂಟೆ? ।
ನಿರ್ವಾಹಸಾಧನಗಳೆತ್ತ? ಗುರುವೆತ್ತ? ॥
ಪೂರ್ವವನು ನೆಟ್ಟಗಿಪ ನರಕೃತಿಯಿನಾಗದೇ ।
ನರ್ವಾಚಿಯಲಿ ಸೊಟ್ಟು? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೫೪

ಸುಲಭವೇನಲ್ಲ ನರಲೋಕಹಿತ ನಿರ್ಧಾರ ।
ಬಲಕೆ ನೋಳ್ಪರ್ ಕೆಲರು, ಕೆಲರೆಡಕೆ ನೋಳ್ಪರ್ ॥
ವಿಲವಿಲನೆ ಚಪಲಿಸುವ ಮನುಜಸ್ವಭಾವದಲಿ ।
ನೆಲೆಗೊತ್ತು ಹಿತಕೆಲ್ಲಿ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೫೫

ರಾಮಕಾರ್ಮುಕ, ಕೃಷ್ಣಯುಕ್ತಿ, ಗೌತಮಕರುಣೆ ।
ಭೂಮಿ ಭಾರವನಿಳುಹೆ ಸಾಲದಾಗಿರಲು ॥
ಸಾಮಾನ್ಯರೆನಿತು ತಾಂ ಪೆಣಗಿದೊಡ ಮೇನಹುದು? ।
ಕ್ಷೇಮವೆಂದುಂ ಮೃಗ್ಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೫೬

ಸತತಮಾರ್ಗಣೆ – ಸಿದ್ಧಿಯಂತಿರಲಿ – ಮಾರ್ಗಣೆಯೆ ।
ಗತಿ ಮನುಜ ಲೋಕಕ್ಕೆ; ಜಗದ ಜೀವವದು ॥
ಕೃತಕಾಮರೆಲ್ಲರಾದೊಡೆ, ಕೃತ್ಯವುಳಿಯದೊಡೆ ।
ಕಥೆ ಮುಗಿವುದಲ ಜಗಕೆ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೫೭

ಪ್ರಿಯಹಿತಗಳನ್ವೇಷೆಯಿಂ ಕರ್ಮಪರಿಪೋಷೆ ।
ಕ್ರಿಯೆಯ ಪಾರಂಪರ್ಯ ಜನ್ಮಾಂತರೀಯ ॥
ನಿಯತವಿಂತು ಜಗತ್ಪ್ರವರ್ಧನೆಗೆ ನರತೃಷ್ಣೆ ।
ಜಯಪೂರ್ಣವೆಂತದಕೆ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೫೮

ಪ್ರಕೃತಿಯನವರತ ಮನುಜನ ತಿದ್ದುತಿರುವಂತೆ ।
ವಿಕೃತಿಗೊಳಿಸುವನವನು ಮಾಕೆಯಂಗಗಳ ॥
ಭೂಕೃಷಿಕ ರಸತಂತ್ರಿ ಶಿಲ್ಪಿ ವಾಹನಯಂತ್ರಿ ।
ವ್ಯಾಕೃತಿಸರೇನವಳ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೫೯

ಸೃಷ್ಟಿಚೋದನೆಗಳಿಂ ನರನೊಳಿಷ್ಟಗಳುದಯ ।
ವಿಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗೆ ಯಂತ್ರತಂತ್ರಗಳ ಯುಕ್ತಿ ॥
ತ್ವಷ್ಟೃಕುಶಲದೆ ಸೃಷ್ಟಿವಿಕೃತಿ - ಇಂತನ್ಯೋನ್ಯ ।
ಸ್ರಷ್ಟೃಸ್ಟರ್ ಪ್ರಕೃತಿ ನರರು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೬೦

ದಿವ್ಯಚರಿತಂಗಳ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಿ ನರಚರಿತೆ ।
ಕಾವ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ್ ನಿಗಮಾನುಪರಗಳ್ ॥
ನವ್ಯಸಂಪದ ವಾರ್ಷಸಂಪದುದ್ಧೃತ ವಿಂತು ।
ಸವ್ಯಪೇಕ್ಷಗಳುಭಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೬೧

ಇರುವುದರೊಳಾದನಿತು ಸೊಗವ ಪಡೆವೊಡೆ ಲೋಗರ್ ।
ಅರಿಗೆ ಮೊದಲ್ ಇಹಕೆ ಪರದಾವರಣ ವಿಹುದನ್ ॥
ಪರಮಾರ್ಥ ಗಣಿತದಿಂ ದಿಹದರ್ಥಗಳನೆಣಿಸೆ ।
ಸರಿ ಲೋಕಬಾಂಧವ್ಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೬೨

ಮುದಿಕುರುಡಿ ಹೊಂಗೆಯನು "ಬಾದಾಮಿ, ಕೋ" ಯೆನುತ ।
ಪದುಳದಿಂ ಮೊಮ್ಮಂಗೆ ಕೊಡಲು ಸಿಹಿಯಹುದೆ? ॥
ಹೃದಯವೊಳಿತಾದೊಡೇಂ? ತಿಳಿವಿಹುದೆ? ಜಾಣಿಹುದೆ? ।
ಸುಧೆ ಬಂತೆ ಸುಲಭದಲಿ? –ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೬೩

ಜಗದ ಸೊಗದರಸಿಕೆಯು ಫಲ, ನೋಡು, ಬರಿಕಲಹ |
ಮೃಗಗಳಾವೇಶಗೊಳಲಪ್ಪು ದಿನ್ನೇನು ? ||
ಮುಗಿಯುವುದು ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚು ವನ ಬೂದಿಯಾದಂದು |
ಹಗೆತನವು ಮಂತು ಬಿಡು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೬೪

ಉರಿಯಾರಿ ಮಳೆಗರೆಯೆ ಮರಳಿ ಸಸಿಯೇಳುವುದು |
ಮೆರುಗನೊಂದುವುದು ಪೊನ್ ಪುಟ ಕಾದಬಳಿಕ ||
ನರಜೀವವಂತು ಶುಚಿಯಹುದು ದುಃಖಾಶ್ರುವಿಂ |
ತರುವಾಯ ಪುನರುದಯ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೬೫

ಆತುಮದ ಸಂಸ್ಥಿತಿಗೆ ದೈಹಿಕಸಮಾಧಾನ; |
ಭೌತವಿಜ್ಞಾನದಾ ರಾಷ್ಟ್ರಸಂಸ್ಥೆಗಳಾ ||
ನೂತನ ವಿವೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿ ನಾದೀತು |
ಭೂತಿ ಸಂಪದ ಜಗಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೬೬

ಯತನ ಕರ್ತವ್ಯವದು, ನಮಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ |
ಹಿತಪರಿಜ್ಞಾನ ಯತ್ನಾನುಭವ ಫಲಿತ ||
ಸತತ ಯತ್ನದಿನಾತ್ಮಶಕ್ತಿ ಪರಿವರ್ಧಿಪುದು |
ಯತನ ಜೀವನಶಿಕ್ಷೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೬೭

ಅರೆದಿನದ ನಮ್ಮ ಯತ್ನದಿನದೇನೆನ್ನದಿರು |
ಕಿರಿದು ಮೊಡಗೂಡಿರಲು ಸಿರಿಯಹುದು ಬಾಳ್ಗೆ ||
ಪರಿಪೋಷಿಸದೆ ನಿನ್ನೊಡಲ ದಾರಿಮರದ ಫಲ ?
ಕಿರುಜಾಜಿ ಸೊಗಕುಡದೆ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೬೮

ಮಾರ್ಗಣೆಯೆ ಮುಖ್ಯ ; ಲಭ್ಯದ ಮಾತದಂತಿರಲಿ ।
ಸ್ವರ್ಗವನು ಭುವಿಗಿಳಿಸ ಬಲ್ಲವನದಾರು ? ॥
ಅರ್ಗಲ ವಿಹೀನ ಸರ್ವಾರ್ಥ ಸಹಭಾಗಿತೆಯೆ।
ಅರ್ಘಾರ್ಹ ತತ್ತ್ವವೆಲೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೬೯

ದಿವಿಜಸುಧೆ ಬರಿಮಧುವೊ, ಹುಳಿಯುಪ್ಪು ಮಿಶ್ರಿತವೊ? ।
ಅವನಿಯುಣಿಸಿನಲಿ ಷಡ್ರಸ ತಪ್ಪದಿಹುದು ॥
ಲವಲೇಶವಾನು ಮಿರದಿರೆ ಕಯ್ಪು ಜೀವನದಿ ।
ಪವಳಿಸಿರನೇ ನರನು ? – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೭೦

ಆರಿಗಾವುದು ತಕ್ಕು ದಾರಿಗಾವುದು ದಕ್ಕ ।
ದೀರಹಸ್ಯದಿನಾದ ಸಾಹ್ಯ ವುಪಕಾರ ॥
ತಾರತಮ್ಯ ವಿವೇಕ ವರಿಯದಾ ಸಂಸ್ಕಾರ ।
ಪ್ರೇರಕವೊ ಚೌರ್ಯಕ್ಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೭೧

ಗುಡಿಸಿಲೀನೊಣ ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿ ಮಣ್ಣೆನ್ನುತಲಿ ।
ಬಡವನಲಿ ಕೊರತೆಗಳ ನೆಡುವುದರಿದಲ್ಲ ॥
ಕೆಡಿಸಿದಾ ಗುಡಿಸಿಲಿನ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಮತ್ತೆಂತು ।
ಕೊಡಲಹುದವಂಗೆ ನೀಂ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೭೨

ಬಳಲಿ ನೆಲದಲಿ ಮಲಗಿ ಮೈಮರೆತು ನಿದ್ರಿಪನ ।
ಕುಲುಕಿ ಹಾಸಿಗೆಯ ನರಸೆನುವುದುಪಕೃತಿಯೆ ? ॥
ಒಳಿತನೆಸಗುವೆನೆಂದು ನೆಮ್ಮದಿಯ ನುಂಗದಿರು ।
ಸುಲಭವಲ್ಲೊಳಿತೆಸಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೭೩

ಮುಡಕೆಯನು ಬಡಿದು ಹೊನ್ಕೊಡವ ತೋರುವ ಸಖನೆ ।
ಪಡೆದಿಹೆಯ ರಹದಾರಿಯನು ಹೊನ್ನ ಗಣಿಗೆ ? ॥
ಒಡಲಿಗೊಗ್ಗಿದ ನೀರ ಚೆಲ್ಲಿ ದೊಡದೇಂ ಪಾಲ ।
ಕುಡಿವ ಸಂತಸಕೆಣೆಯೆ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೭೪

ಬಲುಹಳೆಯ ಲೋಕವಿದು, ಬಲುಪುರಾತನ ಲೋಕ ।
ಬೆಳೆದಿರ್ಪುದಿದು ಕೋಟಿರಸಗಳನು ಪೀರ್ದು ॥
ಸುಲಭವಲ್ಲಿದರ ಸ್ವಭಾವವನು ಮಾರ್ಪಡಿಸೆ ।
ಸಲದಾತುರತೆಯದಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೭೫

ಸಿಂಧುವನು ಹಿಮಗಿರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬೇರೊಂದು ।
ಚೆಂದದಲಿ ಪರಿದು ಬಾರೆಂದಾಣತಿಪೆಯಾ ? ॥
ಸಂದರ್ಭವಿಡಿದು ಜನಚೈತನ್ಯ ಪರಿದಿಹುದು ।
ಅಂಧಗತಿಯಲ್ಲವದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೭೬

ಮತಿವಂತರಿದ್ದರಲ ನಮ್ಮಹಿಂದೆಯುಮಿಲ್ಲಿ ।
ಹಿತಚಿಂತಕರು ಜನಕೆ, ಕೃತಪರಿಶ್ರಮರು ? ॥
ಅತಿವೈದ್ಯದಿಂದ ಹೊಸರುಜಿನ ಕೆಡೆಯಾದೀತೊ ।
ಮಿತಿಯಿಂ ನವೀಕರಣ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೭೭

ಒಡೆಯುದಿರು ತಳಹದಿಯ ಸರಿವಡಿಪೆನೆದನೆಂದು ।
ಸಡಲಿಸುವ ನೀಂ ಮರಳಿ ಕಟ್ಟಲರಿತವನೇಂ ? ॥
ಗಿಡವ ಸರಿ ಬೆಳೆಯಿಸಲು ಬುಡವ ಕೀಳ್ವುದು ಸರಿಯೆ ? ।
ದುಡುಕದಿರು ತಿದ್ದಿಕೆಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೭೮

ಮೃಗಶೇಷವಿರುವನಕ ಜಗಳ ತಪ್ಪದು ಜಗದಿ ।
ಹಗೆಗೆ ಕೊಲದವರು ಹಸಿವಿಂದ ಕೊಂದಾರು ॥
ಟಗರು ಪಂಥವೊ ಸಭೆಯು ರಗಳೆಯೋ ಕುಸ್ತಿಯೋ ।
ಸೊಗ ಜನಕೆ ರಣರಂಗ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೭೯

ತನ್ನಯ ಮನೋರಥಂಗಳ ಚಕ್ರವೇಗದಿನೆ ।
ತನ್ನ ಮಣಿಹಾರಗಳ ಸಿಕ್ಕು ಬಿಗಿತದಿನೇ ॥
ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಪರೀತದಿನೆ ಮಾನವನ ।
ಬೆನ್ನು ಮುರಿದೀತೇನೊ ! - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೮೦

ಮಿತಿಯನರಿತಾಶೆ, ಸಮುಚಿತವ ಮರೆಯದ ಯತ್ನ ।
ತೈತಿಕ್ಷೆ ಕಷ್ಟಾಂಶದಪರಿಹಾರ್ಯತೆಗೆ ॥
ಮೃತಿಯೆ ಜೀವನಕಥೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲವೆಂಬರಿವು ।
ಹಿತಗಳಿವು ನರಕುಲಕೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೮೧

ಸರ್ವಾರ್ಥ ಸಹಭಾಗಿತೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರ ಕುಲ ವರ್ಗ ।
ಸರ್ವದಣು ತಾನೆನುತ್ತೋರೊರ್ವ ಮನುಜನ್ ॥
ಸರ್ವಜೀವ ಸಮೃದ್ಧಿಗನುಗೂಡಿ ದುಡಿಯುತಿರೆ ।
ಪರ್ವವಂದಿಳೆಗೆಲವೊ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೮೨

ಕಾಯಕಿಂತಾತ್ಮ ಪಿರಿದೆಂದು ಜನವರಿತಂದು ।
ಸ್ವೀಯೇಚ್ಛೆಯಿಂ ಸಮಾಧಾನ ಕೆಡದಂದು ॥
ದಾಯ ಸಮ ಸಂಸೃಷ್ಟಿ ಭೂಭಾಗ್ಯವಾದಂದು ।
ಶ್ರೇಯ ನೆರೆವುದು ಜಗಕೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೮೩

ವಸ್ತು ವಿಜ್ಞಾನದಿಂ ಜೀವನ ಸಮೃದ್ಧಿ ಮಿಗೆ ।
ವಿಸ್ತರಿಸೆ ವಿಶ್ವೈಕ್ಯಭಾವ ಜನಮನದೊಳ್ ॥
ದೃಷ್ಟ ಲೋಕದ ಬೆಡಗದೃಷ್ಟವನು ಮರಸದಿರೆ ।
ಸ್ವಸ್ತಿ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೮೪

ಜಾನಪದ ಶಿಷ್ಟಿಯಲಿ, ಸಂಪತ್ಸಮಷ್ಟಿಯಲಿ ।
ಜ್ಞಾನಸಂಧಾನದಲಿ, ಮೌಲ್ಯ ಗಣನೆಯಲಿ ॥
ಮಾನವತೆ, ಮಾನುಷ್ಯ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ, ಯೆದ್ದುನಿಲೆ ।
ಆನಂದ ಧರೆಗಂದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೮೫

ಅಶ್ವತ್ಥವಿಲ್ಲಿ ಬಾಡಿದೊಡೇನು? ಚಿಗುರಲ್ಲಿ; ।
ನಶ್ವರತೆ ವಿಟಪ ಪರ್ಣಂಗಳಲಿ ಮಾತ್ರ; ॥
ಶಾಶ್ವತತೆ ರುಂಡಮೂಲದಲಿ; ಪರಿಚರಿಸದನು ।
ವಿಶ್ವಪ್ರಗತಿಯಂತು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೮೬

ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸುಖವನೆಳಸುವನು ತನ್ನೊಳಗಡೆಗೆ ।
ತಿರುಗಿಸಲಿ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನು ನಿರ್ಮಲದಿಂ ॥
ನಿರತಿಶಯ ಸುಖವಲ್ಲಿ, ವಿಶ್ವಾತ್ಮವೀಕ್ಷೆಯಲಿ ।
ಪರಸತ್ತ್ವ ಶಾಂತಿಯಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೮೭

ವ್ಯಕ್ತಿಮಾತ್ರದ ವಿಭವ ವಿಶ್ವಾತ್ಮತಾನುಭವ ।
ಮುಕ್ತಿ ಸುಖವಾಂತರಿಕವದು ನಿರವಧಿ ಸುಖ ॥
ಭಾಕ್ತ ಪ್ರಪಂಚಸುಖವೆಂತಪರಿಮಿತವಹುದು? ।
ರಿಕ್ತಸುಖ ಬಾಹ್ಯಸುಖ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೮೮

*

ಭ್ರಾಂತಿಯೋ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುಖದಾಶೆ ಬಾಹ್ಯದಲಿ ।
ಸಾಂತ ಲೋಕದ ಸೌಖ್ಯ ಖಂಡ ಖಂಡವದು ॥
ಸ್ವಾಂತ ಕೃಷಿಯಿಂ ಬ್ರಹ್ಮವೀಕ್ಷೆ ಲಭಿಸಿರ್ದೊಡೇ ।
ಕಾಂತ ಪೂರ್ಣಾನಂದ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೮೯

ನಶ್ವರಾಕೃತಿ ನಾಮಮಯ ವಿಶ್ವವಾರ್ಧಿಯಿದು ।
ಶಾಶ್ವತಬ್ರಹ್ಮದುಚ್ಛ್ವಾಸ ಘನ ಬಿಂದು ॥
ನಿಶ್ವಸಿತದಲೆಗಳನೆ ಪಿಡಿದು ಗುರಿಯರಿತೀಜೆ ।
ವಿಶ್ವಮೂಲಾಪ್ತಿಯಲ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೯೦

ನಿನ್ನ ಕಹಿಸಿಹಿಯೆಲ್ಲ ಕಡಲೊಳುಪ್ಪಾಗುವುದು ।
ನಿನ್ನೆಲ್ಲ ಗುಣಗಳುಂ ಬ್ರಹ್ಮದೊಳಗಂತು ॥
ಪುಣ್ಯವೋ, ಪಾಪವೋ, ಅಹಿತವೋ, ಹಿತವೊ ಅದು ।
ಚಿನ್ನಹುದು ಬೊಮ್ಮನಲಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೯೧

ಹೊರಗೆ, ವಿಶ್ವದಿನಾಚೆ, ದೂರದಲಿ, ನೀಲದಲಿ ।
ಒಳಗೆ, ಹೃತ್ಕೂಪದಾಳದಲಿ, ಮುಸಕಿನಲಿ ॥
ನೆಲೆಗಳಿಂತೆರಡು ಮೂಲರಹಸ್ಯಕವುಗಳುಲಿ ।
ಕಲೆತಂದು ನೀಂ ಜ್ಞಾನಿ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೯೨

ಸ್ವಪ್ನ ಲೋಕವ ಜಾಗೃತಂ ಸುಳ್ಳೆನುವನಲ್ತೆ ? ।
ಸುಪ್ತಂಗೆ ಜಾಗೃತನ ಲೋಕಮುಂ ಸುಳ್ಳೇ ॥
ಸ್ವಪ್ನ ಜಾಗ್ರತ್ಸುಪ್ತಿಗಳ ಹಿಂದೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ।
ಗುಪ್ತಾತ್ಮನಿಹುದು ದಿಟ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೮೯೩

ಭಾನೂದಯಾಸ್ತಗಳಿನಲ್ತೆ ದಿಕ್ಕಾಲಗಳ |
ಮಾನಗಣಿತವು ನಮಗೆ? ಭಾನುವಿರದೊಡದೇಂ? ||
ಆನಂತ್ಯ, ಶುದ್ಧಸತ್ತಾಮಾತ್ರ, ಬೊಮ್ಮನದು |
ಲೀನನಾಗದರೊಳಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೯೪

ಸಂಕೇತಭಾವಮಯ ಲೋಕಜೀವನದ ನಯ |
ಸಂಖ್ಯೆ ಗುಣ ಹೇತು ಕಾರ್ಯಗಳ ಲಕ್ಷಣದಿಂ ||
ದಂಕಿತಂಗಳು ಪದ ಪದಾರ್ಥ ಸಂಬಂಧಗಳು |
ಅಂಕೆ ಮೀರ್ದುದು ಸತ್ತ್ವ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೯೫

ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ ವಿವರಗಳಿನೇನಾತ್ಮಂಗೆ? |
ಪ್ರೇತ ಪ್ರಯಾಣಕಥೆ ಯೆಂತಿರ್ದೊಡೇನು? ||
ಜಾತಿ ನೀತಿ ಸಮಾಜ ವರ್ಗಭೇದದಿನೇನು? |
ಘಾತಿಯಿಲ್ಲಾತ್ಮಂಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೯೬

ಶೂನ್ಯವೆಲ್ಲವುಮೆಂಬೊಡಂತೆನಿಸುವುದದೇನು? |
ಅನ್ಯವಿಲ್ಲೆನುವರಿವದೊಂದಿರ್ಪುದಲ್ತೆ? ||
ಚಿನ್ಮಯವನದನೆ ನೀಂ ಸತ್ಯವೆಂದಾಶ್ರಯಿಸು |
ಶೂನ್ಯವಾದವೆ ಶೂನ್ಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೯೭

ನರನರೀ ಚಿತ್ರಗಳು, ನಾಟಕದ ಪಾತ್ರಗಳು |
ಪರಿಪರಿಯ ವೇಷಗಳು, ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳು ||
ಬರುತಿಹುವು, ಬೆರಗೆನಿಪ ಮೆರೆಯುವುವು, ತೆರಳುವುವು |
ಮೆರೆವಣಿಗೆಯೋ ಲೋಕ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೮೯೮

ಜಗದೀ ಜಗತ್ತ್ವವನು, ಮಾಯಾವಿಚಿತ್ರವನು ।
ಒಗೆದಾಚೆ ಬಿಸುಡೆಲ್ಲ ಕರಣವೇದ್ಯವನು ॥
ಮಿಗುವುದೇಂ? ರೂಪಾಖ್ಯೆಯೊಂದುಮಿಲ್ಲದ ವಸ್ತು ।
ಹೊಗಿಸಾಕಡೆಗೆ ಮತಿಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೬೯೯

ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಗಾಳಿಯಾವಗಂ ನಮ್ಮೊಡಲ ।
ನೊತ್ತಿದೊಡಮಾ ಹೊರೆಯ ಮನಸು ಕಾಣದವೋಲ್ ॥
ಬಿತ್ತರದ ಲೋಕಭಾರವ ನಾತ್ಮನರಿಯದಿರೆ ।
ಮುಕ್ತಲಕ್ಷಣವದುವೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೦೦

ನಾನು ನಾನೇ ನಾನೆನುತ್ತೆ ಕಿರಿಕೊಡದ ನೀರ್ ।
ಗಾನಗೆಯ್ವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂ ಕಡಲ ಮರೆತು ॥
ನೂನದಿಂದೆಲ್ಲವೆನುವಬ್ಧಿಯೊಳಗದನಿರಿಸೆ ।
ಮೌನವದು ಮಣ್ಕರಗಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೦೧

ಮಲಗಿದೋದುಗನ ಕೈಹೊತ್ತಗೆಯು ನಿದ್ದೆಯಲಿ ।
ಕಳಚಿ ಬೀಳ್ವುದು; ಪಕ್ವಫಲವಂತು ತರುವಿಂ ॥
ಇಳೆಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸಂಕಲ್ಪ ನಿಯಮಗಳು ।
ಸಡಿಲುವುವು ಬಾಳ್ ಮಾಗೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೦೨

ಮೋಕ್ಷದಾಶೆಯೊಳ ಮತ್ಯಾತುರತೆಯೊಳಿತಲ್ಲ ।
ಶಿಕ್ಷೆ ಬಹುಕಾಲ ನಡೆಯದೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ ॥
ಲಕ್ಷ್ಯ ತಪ್ಪದೆ ಚರಿಸು ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳ ।
ಮೋಕ್ಷ ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೭೦೩

ವಹಿಸು ಕೆಲಭಾರಗಳ; ಸಹಿಸು ಕೆಲ ನೋವುಗಳ ।
ಪ್ರಹರಿಸರಿಗಳನಸಿತು ಯುಕ್ತಗಳನರಿತು ॥
ಮಹಿಯ ನಾಟಕದಿ ನೀಂ ಮನಸಿಟ್ಟು ಕುಣಿಕುಣಿದು ।
ವಿಹರಿಸಾತ್ಮಾಲಯದಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೦೪

ಶ್ವಾನ ತಿಪ್ಪೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿರಲು ಪೂರ್ವಿಕ ।
ಜ್ಞಾನ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಶುಭಚಿಂತೆಯಂತೆ ।
ಏನೊ ವಾಸನೆ ಬೀಸಲದು ಹಾರಿ ದುಮುಕುವುದು ।
ಮಾನವನ ಮನಸಂತು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೦೫

ತತ್ತ್ವಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಿನಹುದು ।
ಚಿತ್ತಶೋಧನೆ ಮತಿಚಮತ್ಕಾರವಲ್ಲ ॥
ಬಿತ್ತರದ ಲೋಕಪರಿಪಾಕದಿಂ, ಸತ್ಕರ್ಮ ।
ಸಕ್ತಿಯಿಂ ಶುದ್ಧತೆಯೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೦೬

ತನುರುಜೆಗೆ ಪಥ್ಯಾನ್ನ, ಬಾಯ ಚಪಲಕ್ಕಲ್ಲ ।
ಮನದ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಲೋಕ, ಮಮಕಾರಕಲ್ಲ ॥
ಗುಣಚರ್ಯೆ ವಿಶ್ವಸಮರಸಕೆ, ಕಾಮಿತಕಲ್ಲ ।
ಮುನಿವೃತ್ತಿ ಸೂತ್ರವಿದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೦೭

ತ್ಯಜಿಸಿ ಭುಜಿಸಲ್ಕಲಿತವನೆ ಜಗಕೆ ಯಜಮಾನ ।
ನಿಜಕುಕ್ಷಿ ಚಿಂತೆಯೇಂ ಮೊದಲು ಮನೆ ತಾಯ್ಗೆ ? ॥
ಭುಜಿಪ ಪತಿಸುತರೊಪ್ಪು ತುಪ್ಪವವಳೂಟಕ್ಕೆ ।
ಭಜಿಸು ನೀನಾವ್ರತವ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೦೮

ಮಗುವಾಗಿ ಬೊಂಬೆಗೆಂದತ್ತು ಪಿರಿಯರ ಕಾಡಿ ।
ಜಗದುಣಿಸುಗಳನುಂಡು ಬೆಳೆದವಂ ತಾನೆ ॥
ಮಗುಗಳನು ಬೆಳಸುತ್ತ ಮನೆಯನಾಳುವವೋಲು ।
ಜಗವನಾಳ್ವನು ಜಾಣ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೦೯

ಸಾಮಾನ್ಯರೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿ, ಸಾಮಾನ್ಯರೊಳ್ ಬೆಳೆದು ।
ಭೂಮಿಪತಿ ಪಟ್ಟವನು ಜನ ತನಗೆ ಕಟ್ಟಲ್ ॥
ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದವರ ನಾಳ್ವ ರಾಜ್ಯಕನಂತೆ ।
ಸ್ವಾಮಿ ಲೋಕಕೆ ಯೋಗಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೧೦

ರಣದಿ ಬಿದ್ದಾ ಸೈನ್ಯಪತಿ ಸಿಡ್ನಿ ಯುತ್ಕ್ರಮಣ ।
ದೊಣಗು ಬಾಯಿಗೆ ನೀರನೊಡ್ಡಲ್ ಅದನವನು ॥
ತನಗಿಂತ ಕೆಲದ ಭಟನಿಗದು ಸಲ್ವುದೆಂದಿತ್ತು ।
ತಣಿವನಾಂತುದ ನೆನೆಯೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೧೧

ಇಂದ್ರಿಯಗಳೊಳು ಬಾಳಿ ಜೀವ ಪಕ್ವಂಗೊಳ್ಳ ।
ಲಿಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಮೀರಿ ಮೇಲೇರಿ ಜಾಣಿಂ ॥
ದಿಂದ್ರಿಯಂಗಳ ನಾಳಿ ಲೋಕವಂ ಸಂತಯಿಪ ।
ಬಂಧು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೧೨

ವಿಸ್ತಾರದಲಿ ಬಾಳು, ವೈಶಾಲ್ಯದಿಂ ಬಾಳು ।
ಕತ್ತಲೆಯ ಮೊಡಕು ಮೂಲೆಗಳ ಸೇರದಿರು ॥
ಭಾಸ್ಕರನನುಗ್ರಹವೆ ನೂತ್ನ ಜೀವನ ಸತ್ತ್ವ ।
ಮೃತ್ಯು ನಿನಗಲ್ಪತೆಯೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೧೩

ತೆರೆಯಾಗು ವಿಶ್ವಜೀವನದ ದಿವ್ಯಾಬ್ಧಿಯಲಿ |
ಕರಗಿಸದರಲಿ ನಿನ್ನ ಬೇರೆತನದರಿವ ||
ಮರುತನುರುಬನು ತಾಳು ತೇಳು ತೋಲಾಡುತ್ತ |
ವಿರಮಿಸಾಲೀಲೆಯಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೧೪

ಬರಿಯ ಪೊಳ್ಳುವಿಚಾರ ಮಾನುಷವ್ಯಾಪಾರ |
ಪರಿಕಿಸಲು ಪುಣ್ಯವೆಂಬುದು ಮಹಂಕಾರ ||
ಅರಳಿ ಮೊಗವನಿತಿನಿತು, ನಕ್ಕು ನಗಿಸಿರೆ ಸಾರ |
ಹೊರೆ ಮಿಕ್ಕ ಸಂಸಾರ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೧೫

ಜನ್ಮಸಾವಿರ ಬರಲಿ, ನಷ್ಟವದರಿಂದೇನು? |
ಕರ್ಮಸಾವಿರ ವಿರಲಿ, ಕಷ್ಟ ನಿನಗೇನು? ||
ಬ್ರಹ್ಮ ಹೃದಯದಿ ನಿಲ್ಲೆ ಮಾಯೆಯೇಂ ಗೈದೊಡೇಂ? |
ಇಮ್ಮಿದಳ ಸರಸವದು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೧೬

ನಗುವು ಸಹಜದ ಧರ್ಮ; ನಗಿಸುವುದು ಪರಧರ್ಮ |
ನಗುವ ಕೇಳುತ ನಗುವು ದತಿಶಯದ ಧರ್ಮ ||
ನಗುವ ನಗಿಸುವ ನಗಿಸಿ ನಗುತಬಾಳುವ ವರವ |
ಮಿಗೆ ನೀನು ಬೇಡಿಕೊಳೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೧೭

ನೆನೆನೆನೆದು ಗಹನವನು, ಜೀವನರಹಸ್ಯವನು |
ಮನವ ಬಳಲಿಸಿ ಸೋಲಿಸಿರುವ ತತ್ತ್ವವನು ||
ಮನನದೇಕಾಂತದಲಿ ಮೌನದ ಧ್ಯಾನದಲಿ |
ಮಣಿಮಣಿದು ಕೈಮುಗಿಯೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೧೮

ಜೀವದುದಯ ರಹಸ್ಯ, ಜೀವವಿಲಯ ರಹಸ್ಯ ।
ಜೀವನದ ದೃಶ್ಯ ಮರುವಿನ ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆ ॥
ಭಾವಿಸಲಿದೇ ತತ್ತ್ವ—ಬ್ರಹ್ಮಮಾಯೆಯೆ ವಿಶ್ವ ।
ಕೇವಲಾತ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೧೯

ಆರಲೆನ್ನಯ ಹೃದಯ ಕರಣಗಳ ಕಾವುಗಳು ।
ಸೇರಲೆನ್ನಯ ಜೀವ ವಿಶ್ವಜೀವದಲಿ ॥
ಧಾರುಣಿಯು ಮಡಿಲೆನ್ನಕೊಳಲಿ; ಜಗಮರೆತಿರಲಿ ।
ಹಾರಯಿಸು ನೀನಿಂತು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೨೦

ಇಳಿಯುವೆನು ಮುಳುಗುವೆನು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಸಾಗರದಿ ।
ಮುಳುಮುಳುಗಿ ಕಳೆಯುವೆನು ಬೇರೆತನದರಿವ ॥
ಇಳೆಬಾನ್ಗಳಾಟದಲಿ ಕುಣಿಯುವೆನು ಮೈಮರೆತು ।
ಗಳಿಸೀಮನಃ ಸ್ಥಿತಿಯ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೨೧

ಎಲ್ಲರಿಗಮೀಗ ನಮೊ—ಬಂಧುಗಳೆ, ಭಾಗಿಗಳೆ ।
ಉಲ್ಲಾಸವಿತ್ತವರೆ, ಮನವ ತೊಳೆದವರೆ ॥
ಟೊಳ್ಳು ಜಗ, ಸಾಕು ಬಾಳ್—ಎನಿಸಿ ಗುರುವಾದವರೆ ।
ಕೊಳ್ಳಿರೀ ನಮವನೆನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೨೨

ನಿನಗಾರು ಗುರುವಹರು? ನೀನೊಬ್ಬ ತಬ್ಬಲಿಗ ।
ಋಣಾತದಾರಿಯ ಕೆಲದಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆಂಜಲನು ॥
ದಿನವಕಳೆ; ಗುರುಶಿಷ್ಯಪಟ್ಟಗಳು ನಿನಗೇಕೆ? ।
ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಗುರುವೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೨೩

ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಗಲ್ಲ, ಮುಡಿಯ ಕೊಪ್ಪಿಗೆಗಲ್ಲ ।
ಇನಿವಣ್ಣು ತನಿಯ ಕಾಳೆಂಬುದೇನಿಲ್ಲ ॥
ಒಣಗು ಕುರಿಚಲು ಗಿಡದ ಬಾಳೇನು ? ನೀನಂತು ।
ಒಣಗಿದೊಡೆ ಸವುದೆ ಸರಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೨೪

ಜೋಳಿಗೆಯ ಪಿಡಿದು ನೀನೂರಿನೂರಿಗೆ ನಡೆದು ।
ಹೇಳುತ್ತ ಹಾಡುಗಳ, ಭಾರಗಳ ಮರೆತು ॥
ಬೀಳು ಮೇಲುಗಳಿಣಿಕೆಯಿಂ ಮನವನಲುಗಿಸದೆ ।
ಬಾಳ ನಡಸುವುದೆಂದೊ ? - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೨೫

ತೊಲಗೆಲವೊ ಮನೆಯಿಂದ ಮನವು ಬರಡಾದಂದೆ ।
ಹೊಲಸ ತೊಳೆಯಲು ತೋಳ್ಗೆ ಬಲ ಕುಗ್ಗಿದಂದೆ ॥
ತೊಲಗು ಜಗದಿಂ ದೂರ, ವಿಳೆಗಾಗದಿರು ಭಾರ ।
ತೊಲಗಿ ನೀಂ ಮರೆಯಾಗು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೨೬

ತೊಲಗು ನಿರ್ಜನದೆಡೆಗೆ; ತೊಲಗು ಮಸಣದ ಕಡೆಗೆ ।
ಒಲವ ಬೇಡಿಸದೆಡೆಗೆ; ಅಳುವು ಬರದೆಡೆಗೆ ॥
ವಿಲಯವಾಗಿಸಿ ಮನವನ್, ಅಲುಗಾಡಿಸದೆ ತುಟಿಯ ।
ತೊಲಗಿ ಮಲಗಲ್ಲಿ ನೀಂ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೨೭

ಕಡೆಗಾಲವನು ತಾನೆ ಮುನ್ನರಿತು ಕಾಡಾನೆ ।
ಯಡವಿಯೊಳದೊಂದು ದೂರದ ಗವಿಯ ನೈದಿ ॥
ಬಿಡುವುದಾಯೆಡೆ ಮೌನದಿಂದಸುವನೆನ್ನುವರು ।
ಕಡೆಯ ಸಾರಂತು ನೀಂ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೨೮

ನೂರಾರು ಮತವಿಹುದು ಲೋಕದುಗ್ರಾಣದಲಿ ।
ಆರಿಸಿಕೊ ನಿನ್ನರುಚಿಗೊಪ್ಪುವುದನದರೊಳ್ ।
ಸಾರದಡುಗೆಯ ನೊಳವಿಚಾರದೊಲೆಯಲಿ ಮಾಡು ।
ಬೇರೆಮತಿ ಬೇರೆಮತ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೩೪

ಮೆಣಸು ಹಿಪ್ಪಲಿ ಶುಂಠಿ ಜೀರಿಗೆಗಳೆಲ್ಲ ಸರಿ ।
ಅನುವಪ್ಪುದೊಂದೊಂದು ರೋಗಕೊಂದೊಂದು ॥
ನಿನಗಮಂತೆಯೆ ನೂರು ನೀತಿಸೂತ್ರಗಳಿರಲು ।
ಅನುವನರಿವುದೆ ಜಾಣು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೩೫

ವಿಶದವಾದೊಂದು ಜೀವನಧರ್ಮ ದರ್ಶನವ ।
ನುಸುರಿಕೊಳೆ ತನ್ನ ಮನಸಿಗೆ ತಾನೆ ಬಗೆದು ॥
ನಿಸದವಂ ಗ್ರಂಥಾನುಭವಗಳಿಂದಾರಿಸುತ ।
ಹೊಸೆದನೀ ಕಗ್ಗವನು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೩೬

ಹೃದ್ಯ ಹೃದಯೇಂಗಿತಕೆ ರಾಗ ತಾಳದ ಕಟ್ಟು ।
ಗದ್ಯ ಲೌಕಿಕ ತಾತ್ತ್ವಿಕಕ್ಕಚ್ಚುಕಟ್ಟು ॥
ಮಧ್ಯದಲಿ ಮಿಸುಕಿ, ನೆಲಬಿಟ್ಟು ಬಾನ್ ಮುಟ್ಟದಿಹ ।
ಪದ್ಯವಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೩೭

ಕವಿಯಲ್ಲ, ವಿಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲ, ಬರಿ ತಾರಾಡಿ ।
ಅವನರಿವಿಗೆಟುಕುವವೊಲೊಂದಾತ್ಮನಯವ ॥
ಹವಣಿಸಿದನಿದನು ಪಾಮರಜನದ ಮಾತಿನಲಿ ।
ಕವನ ನೆನಪಿಗೆ ಸುಲಭ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥ ೯೩೮

ಸಂದೇಹವೀ ಕೃತಿಯೊಳಿನ್ನಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ |
ಇಂದು ನಂಬಿಹುದೆ ಮುಂದೆಂದು ಮೆಂದಲ್ಲ ||
ಕುಂದು ತೋರ್ದಂದದನು ತಿದ್ದಿಕೊಳೆ ಮನಮುಂಟು |
ಇಂದಿಗೀ ಮತವುಚಿತ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೩೯

ವ್ಯಾಕರಣ ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳನು ಗಣಿಸದೆಯೆ |
ಲೋಕತಾಪದಿ ಬೆಂದು ತಣಿಪನೆಳಸಿದವಂ ||
ಈ ಕಂತೆಯಲಿ ತನ್ನ ನಂಬಿಕೆಯ ನೆಯ್ದಿಹನು |
ಸ್ವೀಕರಿಕೆ ಬೇಳ್ಪವರು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೪೦

ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಹೆಸರು ಬಿಂಕಕ್ಕೆ ಸಾಲದೆನೆ |
ವೆಂಕನಿಗೊ ಕಂಕನಿಗೊ ಶಂಕರಾರ್ಯನಿಗೋ ||
ಅಂಕಿತವ ಮಾಳ್ಕೆ ಜನರವರೋದಿದರೆ ಸಾಕು |
ಶಂಕೆ ನಿನಗೇನಿಹುದೊ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೪೧

ಹರಸುವುದದೇನ ನೀಂ? ಪರವದೇನೆಂದರಿವೆ? |
ಸರಿಯಿಂದು ತೋರುವುದು ನಾಳೆ ಸರಿಯಿಹುದೆ? ||
ನಿರುಕಿಸುವುದೆಂತು ಚಿರಕಾಲದೊಳ್ಹಿತ ನಿಂದು? |
ಅರಿವ ದೈವವೆ ಪೊರೆಗೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೪೨

ಬೇಡಿದುದ ನೀವನೀಶ್ವರನೆಂಬ ನಚ್ಚಿಲ್ಲ |
ಬೇಡಲೊಳಿ ತಾವುದೆಂಬುದರರಿವು ಮಿಲ್ಲ ||
ಕೂಡಿಬಂದುದನೆ ನೀನ್ ಅವನಿಚ್ಛೆಯೆಂದುಕೊಳೆ |
ನೀಡುಗೆದೆಗಟ್ಟಿಯನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೪೩

ತನ್ನೆಲ್ಲ ಹಸಿವುಗಳ ತಣಿಯಿಪನಿತನ್ಯೋನ್ಯ |
ಹೊಮ್ಮುಗೌದಾರ್ಯ ಜನ ಜನಪದಂಗಳಲಿ ||
ಬೊಮ್ಮನೆಲ್ಲರನಾಳ್ವನಿಹನೆನುವ ನೆನಪಿನಲಿ |
ನೆಮ್ಮದಿಯ ಪಡೆಗೆ ಜಗ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೪೪

ಶರಣುವೊಗು ಜೀವನರಹಸ್ಯದಲಿ ಸತ್ತ್ವದಲಿ |
ಶರಣು ಜೀವನವ ಸುಮವೆನಿಪ ಯತ್ನದಲಿ ||
ಶರಣಂತರಾತ್ಮ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಶಾಂತಿಯಲಿ |
ಶರಣು ವಿಶ್ವಾತ್ಮದಲಿ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ || ೯೪೫

K. P. H. Press, Fort, Bangalore City 12-8-1943.